

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi -

Şirketi Mürattibiye Basımevi No. 73

İstanbul — 1948

HÜSEYİN RAHİM GÖRPİNAR

DÜNYANIN MİHVERİ KADIN MI – PARA MI?

MİLLÎ ROMAN

Başarı ve Yazar

HİLMİ İTİBAZ

İstanbul – Akademi Cad. No. 62

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <http://www.kitaparsivi.net>

HÜSEYİN RAHİM GÖRPİNAR KÖLLİYATI

	<u>Fiyatı :</u>
1. Tevâdûf *	200
2. Ölüm bir kurtuluş mudur	100
3. Metres	250
4. Şişaervdi *	300
5. Bir musdâlesi aşda	150
6. Dirilen aşda	225
7. Şevda peşinde	200
8. Son arzû	200
9. Terâmen	150

Bu romanı son defa aleyhimde bulunan fakat yazdığını imzalamaya ulanan meşhul muharrire hediye ediyorum.

BAŞLANGIÇ

Para mı, kadın mı, dünyanın mihreri? Belki birincisi çok defa ikincisi için, kazanılır. Bütün âlem bu iki şeyin etrafında dönüyor. Hep hayır ve şerrin kaynağı bu iki müknatis değil midir?

*Bahtiyarlık bunun tekinde mi, çiftinde midir? Scr-
vet için hakiki saadet parada değildir derler. Kodin için de yüz güzelliği zevale mahkûmdur. Huyu güzel olsun denir.*

Bu sözlerde biraz züğürt çeşnisi görüyorum. Para ile çok felâketlere karşı gelinebilir. Onun olması, olmamasına nisbette çok (mucize) ve faydalar temin eder. Her yüzü güzel olan kadının ahlâkı çirkin olması da tabii bir kanun değildir.

Her iki güzelliğin bir arada bulunması malikini daha mesud etmez mi? Fakat bu ikisini, üçünü bir araya getirmiş mesuda pek ender tesadûf olunur. Romanımızda bu bahtiyarlıkları birleştirmeye uğraşan zengin bir ihtiyarın vardıgı mākûs neticeyi okuyacaksınız.

Şimdi meselenin asıl pürüzüne gelelim. Bazı zenginler para ile başlarına türlü belâler satın alırlar. Kaba-

hat arırlar değil mi, idareci olamazlar. Hayatta bütün gülünç ve acıklı hengâmeler zenginlerle züğürdlerin karşı karşıya olan ebedi vaziyetlerinden doğar. En küçük sokak kavgasından en büyük harb-

lere kadar insanlar arasındaki sulh kabul etmez çekişmenin sebebi bu değil midir?

Şimdiki açlar, tipi havada mideleri boş kalmış kurtlar gibi saldırıyorlar. İşte zenginlere tokmalarını boğazlarında bıraktıran günün büyük meselesi...

Hep birden zengin olmak... Veyahud umumi serveti paylaşarak — ki buna imkân yoktur — hep birden fakir kalmak... İşte halli mümkün olmayan bu dâva üzerine iktimalgatçı filozofların hakikati boşaltılıyor. Kınar kalemler, çeneler durmayıp işliyor. Netice ne olacak? Bu suale eski zamanın hatifleri yerine yeni asrın bombaları cevap veriyorlar...

Haybelliada 21 Mayıs 1934

DÜNYANIN MİHVERİ KADIN MI, PARA MI ?

BİRİNCİ KISIM

1

Bir açın sabah ibadeti...

Kalk bakalım Edib Münir, günün geçinme tezgâhını kur. Bir dilim ekmek için yine bugün ne kadar yalan söyleyecek, kaç kızıyı aldatacak, kimlerle dalaşacak, ne kadar fena adamları medhe mecbur olacak, ne kadar iyilerinaleyhlerinde bulunacak, ne kadar günahı sevap çekilecek, ne kadar hileyi hakikat kilesine sokacaksın... Basabıldıklarını çiğneyip geçerek nefsin hakkında reklâmlar yapacaksın.

Ruh var mı? Yok mu? Videdan boş bir söz müdür? Hak ne mânaya gelir? Bu halli nâkabîl meseleleri aptal filozoflara bırak. Metafizikle toklar uğraşırlar. Ameli hayatta çalışanlar açlardır. Bir lokmaya üşüşen tavuklar gibisenden daha beceriksizin ağzından rızıkını kapmak hayat mücadelesi denilen marifet işte budur.

Kaç zorbaya aman efendim, kaç zavallıya haydi defol diyecek, kaç şarlatana hak verecek, kaç haklıya sumruk göstereceksin.

Edib Münir, sırtına bir kâğıt alarak, bugün bir yatağında oturuyordu. Sabah ataletle gerinerek kirlî karyolasından sıyrıldı. Döndü, yattığı yere bakarak mırıldandı :

— Ben döşegi değil, döşek beni kirliliyor. Bu örtüler mutlak bulaşık bezlerle beraber yıkanıyor. Bu yatak takımı ilk serildiği günlerde daha fazla koker. Yata yata kokunun yarısı bana siner. Döşek nisbeten temizlenir. Ben pislenirim...

Lâvaboya yaklaştı. Bu nama istibkakı şüpheli bir şey... Yıkanmak için kırık küvete boğalttığı bulanıkça suya baktı. Yine mırıldandı :

— Bu suyun benden evvel bir kaç kirli çehre daha yıkamadığından emin değilim... Bu su ve güneş memleketinde gün görmez evler, Kerbelâya benzer semtler vardır.

Küvetteki suyu avuç avuç yüzüne çarptıktan sonra çok silinmekten paçavraya dönmüş havluya el attı. Eviirdi, çevirdi, kokladı ve nihayet söylendi :

— Temizleniyor muyum? Kirleniyor muyum?

Bir hafta evvel peşine takıldığı zengin bir boyile Beyoğlunda son modern konforda bir apartmanı gezmişti. Banyo, tuvalet vesair kısımlar, o ne temizlik, o ne genişlik, insanın yüzüne gülen o ne ferahlıktı. Orada yaşayanlar da insandı. Mesken namına bu kiralık ahırlarda geçinenler de...

Münir düşünüyordu: Bu refahtan, ne o zenginlerin boyları bir karış fazla uzuyor, ne de biz bu pis kovuklarda büzülmeden kötebekleşip başka bir şekil alıyoruz. İki taraf da yine insan kalıyoruz.

Bu iki maizet arasındaki büyük farkın tesiri bizim naremizden seçiliyor? Galiba onlar, gittikçe inceliş nazikleşiyorlar. Biz yalnız kabalaşma değil, belki de biraz canavarlaşıyoruz. Giderek hayvanlaştığımızı bakı-

mağımızda görüyoruz. Hayvanın maddesi ve ruhu da insanın maddesi ve ruhudur.

Beni tekerleklerinin altında ezmesine, iki parmak kalan bir otomobil kazasının ödünden can hevlile sıçrayıp zor kaçabildikten sonra bu lüks arabanın şofö-

rünü ve içindekilerini ırmak, dişlerimle onlardan birkaç lokma et koparmak istiyorum.

Onlar benim bu müdhîş hırsumdan habersiz sokağın kalabalığı içinden şimşek hızile kaçıp gidiyorlar... Kendilerini benim gibi daha kaç zavallının lânetleme bakışları takip ettiğini hiç umurlamıyorlar...

Biraz nefes almak için pencereyi açtı... Birbirinin havasını kesen, bozan, ağırlaştıran sıkışık ev kalabalığı... Kuyu gibi derinleşen, gün görmez rutubetli mezbele halini almış müteaffin aralıklardan sefaletin bulantı getiren kokusu sızıyordu.

Bu çatıaltı penceresinden ilk plânda bir Yahudi evinin yırtık pırtık çamaşırlar asılı taraçası görünüyordu. Oraya daha bir kucak çamaşırıla orta yaşlı, saçları alan taran bir Musevi kadını çıktı.

Hem ellerindekileriasıyor, hem de ağız kalabalığıyla altkata bir şeyler söylüyordu. Kavga mı? Konuşma mı? Anlaşılmaz.

Edib Münir dinledi ve kendi kendine dedi ki :

— Yahudice ağır söylenince şivesini kaybeden bir dildir. O böyle kavga eder gibi konuşulur. İşte insan şeklinde bir kuluçka, bu kadının zürriyetsiz geçirdiği yıl yoktur. Maritta kabakta yavrular. İshak, Moiz, Borhor, Rebeka, Luiza, kızlarına indirilen birer tokatla sokağa salıverirler. Yumurtadan çıkınca derede yüzen ördekler gibi dörder yaşımda ticarete başlarlar. Sizde bu üreme kolaylığı, bu çalışkanlık varken topsuz, tüfeksiz çok milletleri alt edersiniz. Üreyiniz, üreyiniz. Kamanto ağa babanız. Roçidler dayınızdır.

Biraz hava almak için pencereyi açar açmaz bu kırılcık, bacakları, kurade kolları, porsuk gerdanla Maritta çıkar. Bu beşikten kurtulmuş mu, kadın yeters gider. Bu yarı kirlili kalmış çamaşırlardan kalkan buharla burnuma yahudi kokusu dolar... Sirkeci. Sirkeci bu adı kim koymuşsa tamam tarifini bulmuş. Bu

keskin, bu kekremsi kokunun dimağa tesirini bu semtte yatıp kalkanlar bilirler.

Eğer otelleri, pansiyonları sınıflara ayırarak Edip Münir'in yatıp kalktığı yeri tarif etmek için mevcudların en âdilerinden daha aşağı bir derece tead etmelidir. Burayı karısıyla birlikte Karamanlı İlya idare eder. İktisi de doksanar okkalıktır. İri gözleri ve iki şişman yanağın arasına gömülmüş burunlarıyla erkek dışı bir çift buldoğa benzerler. Oğulları Apostol biraz ötede dükkân işleten bir bakkaldır. Satılamıyan ne kadar bayat, bozuk mal varsa pansiyonerlere sürerler... Öyle cimri hilekârdırlar ki iki gece pansiyonlarında yiyip içerek kalan bir adam artık bir daha bunlara borçlanmaktan kurtulamaz..

«Şenlik» pansiyonu, karı koca zıd bir ilhamla ticarethanelerine bu namı münasip görmüşlerdir. Şenlik pansiyonerleri de ekseriyetle iradları düzgün kimseler değildir. Ucuzluğuna tamahla buraya gelirler. Fakat pansiyon sahibleri kirada gösterdikleri bu ehveniyeti diğer hileli muamelelerinde kabartmanın yolunu bilirler.

Yeni gelen pansiyonerlerin valizleri, sandıkları yanı hamalla nakli olunur eşyaları var mıdır, yok mudur dikkat ederler. Elinde bir bastonla hafifce gelenleri pek uğurlu saymazlar. Çünkü böylelerinin kirayı biriktirdikten sonra bir para vermeden ortadan sür olanları çoktur. Yüklüce gelenler ansızın kaçamazlar. Borçlarına mukabil eşyaları alıkonulabilir. İki tarafın birbirine oynadıkları aldatma oyunları aralarında ebedî bir komedyadır. (Şenlik) pansiyonu sahiblerinin bu vadideki kâşerleşmiş idmanlarına rağmen onları da sık sık aldatmış bulur.

Edip Münir'in pansiyona bir buçuk aylık borcu vardı. Bununla beraber kocaman da bir valizi.

Borcunu ödeyemeyecek fakat bavulunu oradan ne-

ını aşırabilecekti? Pansiyonda her hafta bağında hesap görülmek kat'i usuldendi. Edib Münir ne yapmışsa yapmış yalancı valdilerle bu altı haftayı para vermeden atlatmaya muvaffak olmuştu amma yedinciylı savsaklamak müşkül görünüyordu.

Karamanlıların yine kendi hemşerilerinden bir avukatları vardır. Hristo efendi. Böylelerinin eşyalarına derhal haciz koydurmanın kolaylığına vâkıftır.

Edib Münir'in bir kaç kat çamaşırı, frenk gömlekleri, bir kat yabancı elbiseel hasılı bütün varlığı bu bavulun içindedir. Çamaşırlarını birbiri üzerine giyilip de bir kaç nöbet başka yerde soyunmayı düşündü. Hepsini bu suretle kaçırmaya muvaffak olsa da en sonda bavulu feda etmek lâzım geliyordu. Buna da gönlü razı değildi. Pansiyona olan borcu kırk liraya yakındı. Bu şenlikten bir kere palamarı çözmiye muvaffak olsa elbette kendini bir iki ay daha bedava besletecek bir yere kapağı atmanın çaresini bulabilirdi.

Gözlerinin önünde kuyu karanlığı ile derinleşen bineler arasındaki çukura baktı baktı. Beyninin içinde bir fikir şimşegi çaktı.

Yeni bir keşifte bulunan fen adamı sevincile güldü. Aradığını bulmuştu.

Derhal çamaşır asan Yakudi karısına seslendi :

— Bonjur madam...

— Bonjur müsyö...

— Sizinle beş dakika görüşmek isterim.

Komşu kadın biraz düşünür gibi yaptıktan sonra :

— Söyleyiniz dinliyorum.

— Buradan değil, birazdan evinizin kapısına gelip

gizlice konuşacağız.

Yakudi karısı ardından ne işi vardı, bu kadar gizli konuşma ile :

— Olur, dedi.

Pencereden taraçaya edilen bu sual cevap esnasın-

da pansiyonun kağısamsı tahta merdiveni ağır bir vücudun adımları altında inlemeye başladı. Madam İlya geliyordu.

Edib Münir Yahudi karısıyla hemen muhavereyi keserek pencere önünden çekildi. O, her sabah bu tulum gövdeli dış müstantığın önünde müdhiz bir sorgu saati geçirirdi.

Karı müsaade istemeden kapıyı itti. Kızarmış ve biraz soluyan bir suratla içeriye girdi. İri gözleri döşemeden tavana kadar odanın içini bir kaç defa dolandı. Bir müddet sükûtle bakiştılar. Birbirinden hile sezmeye uğraşıyorlardı. İri bavul bir köşede duruyordu. Madama emniyet geldi. Biraz yapma gülümseme ile:

— Sabahın kalimera Münir bey...

— Kalimera madam...

— Birle mi konuşuyordun? Kulağıma ham hum bir şeyler estî.

— Belki şeytanlarla.. Fakat ham hum hangi diledendir bilmiyorum.

— Üstü kapalı edilen lâflara böyle derler...

— Teşekkür ederim. Türkçeye iki kelime daha kazandırdın. Dil Encümenine bir ham hum fişî göndereceğim.. Fakat madam hâlâ soluyorsun, otur bakalım...

— Ah bu merdiven beni kesiyor.. Para kazanamıyoruz ki asansör koyalım...

— Sakın ha.. Bu asansörle sen inip çıkacaksan ona mutlaka bir tünel kayışı takmalıdır ki bir kaza çıkmasın...

— Zevzekliği bir tarafa koy. Bu oda pansiyonumuzun en güzel havalı yeridir.. Buraya zayıf gelenler semirip de gidenler

— Ben de buraya zayıf geldim. Bu pansiyonda semirenler sizsiniz. Bir de fareler. Onlar da sizin gibi tombul tombuldur. İnsanın elinden lokmayı kaparlar.. Bu kadar cesurlarını hiç bir yerde görmedim.

— Onlar da size benzerler. Çünkü parasızdırlar... Otuz liraya böyle bir havali oda, rahat döşek, sabah kahvaltısı, akşam yemeği... Yerinizi bırakırsanız kırk beşe müşterisi hazır... İlyâ ile düşündük. Kira'nızı arttıracız. Biz de kira veriyoruz, vergi veriyoruz. Siz bize borçlândıkça biz de paşka tarafa borçlanıyoruz. Faizle para kaldırıyoruz. Bu yorgunluklar da cabaya kalıyor.

— Yorulmadan mı para kazanmak istiyorsun?

— Biz para kazanmıyoruz. Üste veriyoruz. Senin gibi elleri sıkı bir kaç pansiyonerimiz daha vardır. 9 numaradaki karı koca.. Ve yahud da öyleyiz dediler biz de inandık. Bütün paralarını süse verirler, kiraya gellince hak mı.. 11 numarada hasta vardır. Pansiyonumuz için ağır bir uğursuzluk, canı burada çıkarsa arkasından bütün pansiyonerlerimiz de kaçarlardı. Evin içinde günlük kokusu, papas uluması bizim için yıkıcıdır. Geldim şuraya boş yere yürüyorum bana acır görünmüyorsun...

— Bu çalçeneliğin içine vvelâ sen kendine acı, sonra ben sana acıyasım.

— Para için verdiğin sözün neticesine üç gün kaldı. Hazırlıyor musun?

— Hazırdır madam merak etme...

— Her seferki gelişimde bu katakulliyi okursun, hazırdır. Fakat sözün ardı hep boş çıkar...

— Bu sefer öyle değil... İki gün sonra göreceksin..

— Apukatımız seni, hastayı, karı kocayı bu ayın arzuhaline koydu.

— Hacet kalmaz...

— Her günün cevabı budur. Bunun da öyle olmıyacağını aklım almaz...

— Bu defa aklını biraz genişlet...

— Belki bu sefer sözüm tutar mı?..
— Her ikimiz için de bu fazileti umamıyorum madam....

3

Edib Münir sözü de gövdesi kadar ağır karının sabah kahvaltısı yerine her gün önüne serdiği bu sorgu ıstımasından kurtulduktan sonra doğru Yahudi karısının öbür sokaktaki kapısına gider.

Aralık duran kanadın önünde bir sıraya oturmuş ırlı ufaklı, kirli suratlı üç çocuk, üzerlerine sıvımsak bir madde sürülmüş ellerindeki birer dilim ekmeği geveleyip duruyorlar... Günlerden beri tanzifat arabasının semtine uğramamışa benziyen bu çirkefli, süprüntülü sokakta her örküntüde havalanan cins cins sinekler çocuklara hücumla parmaklarının aralarına kadar sokularak sabah kahvaltısını beraber yapıyorlar.

Edib Münir en büyüğüne seslendi :

— Haydi git ananı çağır...

Kız gülümsedi. Süzgül gözlerle lokmasını yutarak hiç istifini bozmadı. Edib Münir aynı sualı tekrarladı. Şu cevabı aldı.

— Mamam mutfakta...

Ve elile evin uzunluğuna doğru içerisini gösterdi.

Edib Münir kapıdan girdi. Yer yer sıvaları dökülmüş mezbele kokan loş bir antreden yürüdü. Sondaki mutfakı buldu. Yahudi karısı etrafa çirkefler saçarak bir bulaşık yığını temizlemeye uğraşıyordu.

Edib Münir güler yüzle :

— Bonjur madam.

— Bonjur mösyö.

— Size bir iş gördürmiye geldim.

— Çamaşır mı? Ütü mü?

— Hayır çamaşırdan ütüden çok kolay bir iş...

— Yapabileceğim bir şeyse yaparım.

Edib Münir küçük mösyöye bulaşık suyunun arasında kuyu gibi derinleşen aralığı göstererek :

— Bu akşam gece yarısından sonra bu arabaya ipucuna bağlanmış bir valiz indireceğim... Sen bu emaneti alıp saklayacak, sabahleyin geldiğim zaman bana teslim edeceksin...

Kadın biraz irkilerek :

— Bu bir hırsızlık işi olabilir, korkarım.

— Hırsızlık değil... Valiz kendi malımdır. Biliyosun ki karı koca İlyaların damı altında pansiyonerim.

Bu İlyalar ismi önünde Yahudi karısının birden suratu ekşidi, müteneffir bir sesle:

— Ah karı koca İlyalar, ikisi de ne domuz rumlardır. Kocamın tehlallığı ile bir dükkân ahm satımında tamam beş lira hakkımızı yediler. Her gün kesatın, zarardan lâf açarlar bir taraftan da irad düzerler.

— Bana da çok oyun ettiler. Ben de onlardan valizimi kaçırmak istiyorum.

Kadın mânâlı bir durgunlukla Münirin gözlerinin içine baktı. Delikanlı cebinden parlak iki yirmi beşlik çıkararak :

— Madam çok dardayım. Param olsa daha fazla verirdim. Bu işi bana bir dostluk diye yapınız. Bu iyiliğinizi hiç unutmayacağım...

Karının gözleri muhababının yüzünden elli kuruşa dikildi. Parayı kapar gibi alarak önlüğünün cebine indirdikten sonra :

— Peki yaparım... Fakat kocam bir şey duymasın.

— Merak etme..

— Gece yarısından sonra?

— Evet pansiyonda ışıklar söndüncə.. saat biri geçer geçmez ben yukarıdan bir kibrit çıkarım. Sen o zaman kuyuya kova sarkıtır gibi aşağıya indireceğim valizi alırsın...

— Bu akşam
Evet..

— Anlaştık...

Edib Münir memnuniyetle karının çirkefli elini atarak ayırdı.

O gün beş altı kuruşa daha kıyarak sağlamca bir ip tedarik etti. Pansiyonda bir şübhe uyandırmamak için onu yeleğinin altından beline sardı. Akşam pansiyona dönünce yine karı koca İlyaların tehditli ihtarlarına uğradı. İsmi bu ayın arzualine geçirilmiş olduğu kendine bir daha hatırlatıldı.

Gece saat biri geçiyor. Pansiyonda ışıklar söndü. Sesler kesildi. İpi sıkıca valize bağladı. Çukura bakan pencere önünde bir kibrit çaktı. Yahudi karısı aşağıdan diğer bir kibrit yakarak işe hazır olduğunu anlattı. Epiyce zorlukla ağır valizi yavaş yavaş aralığın karanlığı içine sarkıttı.

Biraz sonra avuçları arasındaki ip birden hafifledi. Yük zemine inmişti. Fakat karı aşağıdan ipi şiddetle sarsıyordu. Yahudilik tamahkârlığı ile onun ipi de istediğini anladı. Bıraktı...

İşin mühim kısmı görülmüş gibi idi. Lâkin sabahleyin madam İlya sorguya çıkmazdan evvel pansiyonu terketmek lâzımdı. Valizin odada bulunmadığı anlaşılırsa gürültü kopacaktı.

Döşegine uzandı. Alaca bir uyku geçirdi. Sabahleyin erkenden kalktı giyindi. Alesta bekliyordu. Doksan kiloluk madamın tabanları altında, kağgamış merdivenin bir hayvan gibi inlediğini duyunca hemen odadan dışarı fırladı. Merdivenin yarısında karşılaştılar. Pansiyonerinin telâğından biraz şaşırان karı :

— Gün daha damımızı ısıtmadan nereye kaçırıyorum böyle Münir bey?

— Madam sancıldım eczahaneye gidiyorum.

Edib Münir bu cevabı karının suratına fırlattıktan sonra haydan sönmüş oda gibi merdivenleri indi. Başına bir adamın bu kadar taban altında basmak ardan uçamıyacağını anlayan karı bir kaç saniye bir

şaşkınlık duraklığı geçirdikten sonra içine doğan şüphe ile odaya çıktı. İlk bakışla bavulu aradı. Meydanda öyle şey yoktu. Gözlerine inanamaz bir inadla karyolarının altına eğildi. O koca valiz güya kibrit kutusu kadar bir şeymiş gibi ellerile orayı burayı arıyordu. Yok... Fakat merdivenden aşağı su gibi akan Edib Münirin ellerinin boş olduğundan da şüphe etmiyordu.

Merdiven başına geldi. Elleri göğsünde tıkana tırkana kocasına bağırmağa başladı.

— Yine yandık. Ocağımız yıkıldı. Pansiyonumuzun yumuşak döşğinde iki aydır besbedava bir Türk besledik. Belki daha bu sokaklardadır. İlyas komisere koş, yakalet.. Bakalım yalnız bavulu mu götürdü. Pansiyonumuzun içinden daha neler taradı, kasayı yokla.. Ceblerini araştır. Ben böyle gözlerle görülmeden yapılan kaçakçılıklardan korkarım. Zamanenin bu aç adamları hırsızlıkta kurnazlaştıkça namuslu kimselerin tuttukları işler güce sarıyor. Her yıl hükûmetten başka bu dolandırıcılara da vergi veriyoruz. Cebleri para tutmaz, hiç bir işle yorulmaz.. senden benden yer işer beyler gibi eğlenir gezer..

Fırarının pansiyondan bir çok şeyler de aşırıldığı iddiasıyla komişere koşulur. Aranır, taranır, Edib Münirden bir eser bulunamaz.

Madam İlyas fırasıya kadar uzanacak bir ipucu yakalayabilmek için acemi bir detektif hamlesile boş odaya çıkıyor. Tahta aralıklarına kadar her tarafı tekzer gözden geçiriyor, ümid verecek bir emare bulamayınca pencereden dışarıya haykırıyordu :

— Komşular gördünüz mü? Bu oğlan koca bavulu nereden uçurdu? Hava pampurle mi kaçırdı?

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <http://www.kitaparsivi.net>

— Evet evet hava pampurle diyordu.

Edib Münir bavulunu Yahudi evinden kurtardıktan sonra elinde bu ağır yük ile Sirkecinin arka sokaklarından Eminönüne kadar geldi. Şimdi ne yapacaktı? Pansiyonda oturduğu bir kaç ay müddetçe kurtulmuş olduğu serserilik hayatı o dakikadan itibaren yine başlamıştı. Ev yok, bark yok. Cebde para yok. Fakat İstanbulda kendi vaziyetinde çok kimse vardı. Onlar namı yapıyorlardı? Hırsızlık, yankesicilik, dolandırıcılık, arzu olunur hallerden değildir amma her tarafı nimet dolu koça bir şehir içinde açlıktan ölmek de o fenalıkları irtikâbdan elbette daha müdhiştir.

Pansiyonda iyi kötü yatıp kalktı. Yedi içti. Bir buçuk aylık ücreti vermeden sıvıştı. Şübhesiz bu bir ahlâksızlıktır. Lâkin ahlâk daima gübrelenmeğe, sulanmaya muhtaç bir fidana benzer. Bu itinalardan mahrum kalınca kurur. O anda günün ahlâklı sayılan bütün insanları Edib Münirin vaziyetine düşmüş olmalar onların içinde bu kelimenin taassubu uğruna kendini feda edecek kaç kahraman bulunabilir?

Hayat zaruretinin en son sınırlarına gelince ahlâkla münasebet kesilir. Yaşamak ihtiyacı her şeye galebe eder.

Hiçbir hırsız, hiçbir dolandırıcı yani namuslu insanların emeklerinden çalarak yaşayanların hiç biri bu çalıp çırpma cüretlerini ahlâk kanunlarıyla karşılaştırarak bir mâzeret noktası aramaya kalkmaz. Edib Münir böyle bir muhakemeden çekinmediği için o profesyonellere nisbeten kendini ahlâk endişelerinden büsbütün kurtulmıyan bir amatör sayıyordu.

Her ne kadar namuslu insanların emeklerinden çalarak yaşayanlar cümlesi önünde bir ikinci irtikâpla durdu. Dünyada ahlâkın en yüce şahkasına yükseldikleri farzolunan bitaraf bir heyet toplanıp da yeniden bir ka-

nun yapsalar bu (namuslu kimselerin emeklerinden çalmak) ibaresinin peyda edeceği çatal çatal şümulleri tam bir hakkaniyetle telife nasıl imkân bulabileceklerdi? O zaman cemiyetin, meşru kisvesine sokup da çaldıklarına nazaran âdi sokak hırsızlarının aşırıntıları (adam sen de) denemek bir hafiflikte kalırdı. Edib Münir böyle düşünce düşünce kendini tramvay ve otomobil tehlikelerinden sakınarak Eminönü kalabalığı içinden Balıkpazarına doğru yürüdü. Acaba takip olunuyor mu idi? Polise rast geldikçe başını çeviriyor ve hızlanıyordu.

Asmaaltı tüccarından bir Hacı Ömer efendi vardır. Baba dostu bir adam, başı sıkıldıkça Edib Münir ona koçar. Fakat bu eski kafanın bitmez tükenmez nasihatlerinden yıldıdığı için pek naçar kaldığı anlarda bu karpıyı çalar. Bugün yine böyle bir icbarla nasihat dinlemek zaruretiyle katlanarak elinde bavulile biraz süklüm püklüm Hacı Ömer efendinin mağazasına damladı.

İhtiyar tacir mağazanın bir köşesindeki küçük cemekehanın içinde defterleri karıştırarak kâtibine bir şeyler yazdırtıyordu. Müniri görünce bir müddet aldırmadı. İşine devam etti. Delikanlı küçük bir hale canla ayakta bekledi.

Nihayet defterleri kapatarak misafirine döndü :

— Ooo Münir oğlum, çoktandır görünmüyordun. Nereden esti bugün böyle? Bilirim başın çok sıkılmadıkça bana uğramazsın.

Edib Münir ezgince bir suratla :

— Ne yapayım efendi babacığım, geçinme derdi bu..

Tacir tekrar etti :

— Geçinme derdi. Ne geçinmez halin var canım?

Yak başına güzel kıyafetli bir gençsin. Annen, Abla-
kaya biraderlerin yanına gitti. Küçük kardeşin Cemil
ablasına bıraktı. Biliyorum, enişten seni eve sokmuyor.
Nazif bey fena bir adam değildir. Kabahat kimde?

Edib Münir meyus bir gülümseme ile :

— Eniştem Nazif bey elbette fena bir adam değildir. İki yüz lira aylığı olan bir kimse fena olur mu hiç? O aylığı bana verseler dünyada benden iyi kimse bulunmaz.

— İki yüz lira aylık böyle seninki gibi ağız dolusu bir telâffuzla çok görülecek bir para değildir. Çalış, çabala, senin de o kadar gelirin olabilir...

— Bu sizinkisi eski sistem düşüncüştür.

— Sistemle düşünmek ne demektir? bilmiyorum...

— Siz her kazancı mutlak bir çalışma mahsulü saymıyorsanız, aldaniyorsunuz...

— Bazen şanstan gelen servetler de olabilir. Fakat bu istisnai bir şeydir. Ağzını havaya açıp da talihten böyle bir lûtf bekliyerek durmak nasıl olur?

— Her kazanç ona sarfedilen kalörü nisbetinde para getirmez.

Hacı Ömer efendi yüzünü ekşiterek :

— Ben böyle kalörü malörü yeni kelimelerden bir şey anlamıyorum.

— Ben de sizinle Enderun ağzını konuşamam.

Hacı Ömer efendi başını ve sözünü dikleştirerek :

— Enderunu ağzında bir hakaret sakızı gibi çiğneme öyle... Genç olmak maziyi uluorta tahkir için bir mâzeret değildir. Cehalet küstahlıktır. Mümessilllerine her şeyi hakir gösterir. Enderun lisansı, Enderun edebiyatı bugünkü Türkün geçmiş irfanına aid bir tarih parçasıdır. Her nesil kendinden evvelki nesilden doğar. Damarlarında ecdadının kanını taşır, babasını zemmeden adam ırkan kendi kendini tahkir etmiş olur. Bu suretle dil uzatış kendi soysuzluğumuzu itiraf demek değil midir? Hiç bir iyi şey kendinden evvelkine fena demektir değil mi? İyi şeyler meydana gelmesi için iyilikte devam etmelidir. Terakki merdiveninde yükseldikçe aşağı basamakların çürüklüğü aleyhinde mütemadiyen

propaganda yapmak vakur bir neslin şanına yaraşmaz. Bu kendi kendine görülecek bir şeydir. Gözlere sokmak için bu hakikatin etrafında yaygaralar koparmak, yapılan, yani öğrenülen şeyin kuvvetinden şüphe etmek demektir. Ciddiyeti yaygaracılığa tercih edelim. Babasına söven çocuğun terbiyesinden kim emin olabilir? Bu bir fazilet değil ahlâki bir düşkünlüktür.

Edib Münir sabırsızlanarak :

— Oo Hacı efendi, coştunuz. Bir Enderun kelimesinden bu kadar lâf çıkarabilmek için sizinki gibi yıllanmış bir kafa lazım...

— Evet yıllanmış kafa, beğenmedin mi? Ben de vaktile bir kalem efendisi, gazetelere, şiir, makale gönderen bir şair, bir edib taslağı idim. Ben de ecnebi dilleri öğrenmeğe heves etmiştim. Bu memlekette dimağ için çalışmaktansa mideye hizmet etmeyi daha kazançlı buldum. İşte bu tonozaltı camekânına girdim.

Edib Münir müstehzi :

— Ölmeden kendinize türbe yapmışsınız.

— Türbe, ne sayarsan say. Gördüğün bu tonozla bu camekân beni zamanın edebî ahlâksızlıklarından koruyan bir hisardır.

Edib Münir, ihtiyar muhatabına çabılmış keşlerin altında birden perliyan gözleriyle bakarak :

— Edebi ahlâksızlık? Bu ne demektir anlıyamadım?

— Anlatayım... Hakikati bugün senin suratına haykırmak için çeneme üşenmiyeceğim. Yirmi dört yirmi beş yaşında bir gençsin.. Bu güne gelinceye kadar yaşının sayısından ziyade mesleklere girip çıktın. Muharrirlik de yaptın. Bir gazeteden çıkıp ötekine girince evvelki patronlarının aleyhlerinde bulundun. Seni oradan buradan cebuk yığdılar. Kâfide eşek, tahsil, ahlâki menet, septe geçinceye kadar paralıq olmayan senin gibi bir genç kalemi ele alınca ne yazar? Bu, evvelâ girdiği gazetenin mesleğine tâbi bir yazı uşağıdır. Kendi

vicdanından soyunmuş. aldığı emirleri bir cebir gömleği gibi giyinmiş, günün bir lokma ekmeği için insanî kanaatini, fikrî hürriyetini kiraya vermiş bir adamdır. Böyle bir muharririn gözönünde tuttuğu tehlike her şeyden evvel yarının açlığıdır. Yirmi lira için hakikat kievesine soktuğu yirmi yalanı hiç bir yürek ezintisi duymadan yazar. Her yolsuz hareketimizde içimizi kemiren ahlâk kurdu, onda ölmüştür. Kana zaman tabasbusuna asılanmıştır. Etrafına gül suyu kokusunda zehir saçar. Her şeye, yüzüne geçirdiği menfaat gözlüğüle bakar. Namuslu bir kimseyi kötülemek mi lâzım. Kuduz salıyalı, bir kalemle saldırır. Edebi iktidarını çoktan tanıtmış birini batırmak mı icabediyor? Bilgide, edebiyatta bir takım çanak çömleği sadre geçirerek asıl özlülere çengel atmak... Şimdi cebine beş lira koyayım, dünkü yazdıklarının bütün mertavel olduğunu bugün itiraf etmez misin? Bugünkü Edib Münir, dünkünün şiddetle aleyhinde bulunmaz mı? Hayhav, çünkü sende bir kanaate itihaz fâziletli yoktur. Ahlaksızlıkla kanaat bir arada barınamazlar. Cebine para getirecek her şey senin için mubahtır. Ahlâksızlığın korkuluğunu yıkmışsın. Uçurumun kenarında dolaşıyorsun..

Edib Münir, hararetili bir sesle :

— Yetiştir efendi baba! Bütün bir nesli bu suretle çamura batırmaktan çekilmiyor musun ?

— Benim nesle aid bir sözüm yok. Avukatlık lâzım değil. Her sağlam vücutta birkaç çıban çıkabilir. Ben karşımdaki tek örneği esas tutarak söylüyorum. Bu yaptığım şey tamamiyle senin portrendir. İnsan insanı, ahlâk ahlâkı andırabilir. Eğer bu tasvirime benzeyen başkaları da varsa kendi yaradılışlarına lânet etsinler.

—

— Bugün buraya ben sizden yardım istemeye gel-

mıştım. Fakat siz beni bu ahlâki tenkidlerle karşılayarak sözü ağzıma tıkadınız.

— Genç bir adam bir ihtiyardan nasıl yardım isteyebilir.

— Asıl kuvvetin ihtiyarlıkta, gençlikte olmadığını bilirsiniz.

— Oğlum, asıl kuvvet doğruluktur. Ahlâk yolunda adımlarını çarpıttığıın günü namuslu adamlardan yardım istemek hakkını kaybetmiş olursun.

Edib Münir yumuşak bir telâffuzla :

— Efendim, ufak nakdî bir muavenet...

— Asla...

— Bana birkaç lira vermekle servetinizden ne eksilir?

— Ben servet sahibi değilim. Alâ küllihâl geçinen bir adamım... Bundan sarfı nazar, eli ayağı tutan bir dilenciye para vermek ahlâkan ve kanunen memnudur.

— Ben bir baba dostu tanıyarak size müracaat ediyorum. Siz beni dilencilik derekesine indiriyorsunuz... Bu cemiyet içinde birbirinden nakdî talebde bulunan her ferd dilenci mi sayılır?

— Talebin nevine göre... Eğer sen ahlâikle çalıp da buhran sebebiyle işi bozulmuş bir adam olaydın mal-memnuniye yardım ederdim. Sen meşru bir kazancın peşinde iş arayan bir adam değilsin. Bugün verdiğimi yiyerek yarın yine bu vaziyete düşeceksin. Binaenaleyh sana para vermek seni büsbütün dilencilğe alıştırmak demektir. Namusunla kazanmayı öğren...

— Efendim, bugün bana teklif edeceğinz her hangi bir işi yapmaya hazırım. İş bulunuz yapayım.

— İşsiz kalan kimselerden çoğunun ahlâki kusurları vardır. Namuslu adam uzun müddet iş aramaz. İş gelip onu bulur. Günden bu ahlâki karışıklığı içinde kendine

“<https://www.kitaparsivi.com>”
Ücretsiz PDF Kitap Arşivi

tamamıyla emniyet olunabilir. Doğrudur, bir adam ağır işinde uzun geçer. Böyle kimseler ile günden bir patron bir daha onu işi başından ayırmak istemez...

— Ahlâk ve namus düsturlarınızı bana telkin ediniz. Ben'de katıyyen onlara tabi olacağıma söz vereyim. Fakat namus da insana âni bir menfaat temin edebilen bir şey değildir.

— Ah oğlum, ondan âni bir menfaat bekliyerek namuskâr olacağını söyliyien bir kimse düpe düz bir namussuzluk işlemiş olur ve böyle söylemek de namusun ne olduğunu anlamamakta inad etmektir. Namus âni bir menfaat temin edemedikten başka onun kadri bilinmiyen muhitlerde bazan sahibine felâket de getirebilir.

— Namussuzlar mahkûmiyet, ceza, hapis felâketlerinden korkarlar. Namusluluk da her ne şekilde olursa olsun felâkete döndükten sonra bu ikisinin arasında ne fark kalır ?

— Oğlum bana koyu koyu küfür ettirtme... Bu iki şeyi senin düşündüğün şekilde muhakeme etmek de bir namussuzluktur. Kelimenin müsbet menfi bu iki şeklinden birisi intihabda tereddüde düşmüş bir kimse artık ahlâk aranır mı ?

— Olamaz mı efendim ? Son derece zarurete düşmüş bir adam sirkatinin farkına varılmayacağı bir para kümesinin karşısında bulunursa çalayım mı çalmıyayım mı diye nefisle mücadeleye kalkıyamaz mı ? Vencileri de vardır ki çalmışlardır, da duyulmadıkları için içtimai namuslarından bir kıymık kaybetmemişlerdir

— Asıl namuslu adam halk huzurunda olacak mahkûmiyetinden ziyade kendi zevkinin ittihamından korkar. Aslen fena bir adamı halkın iyi bilmesinden çok fenahklar çıkar. Böyle bir adam viedanı karşısında iki katlı mes'uldür. Birinci cürüm gizli hırsızlığı, ikincisi de halkı aldatmasıdır. Böyleleri beşeriyet için kelepcelerle hapisşangelere sevkolunanlardan daha müd-

Edib Münir birdenbire horoz gibi kabardı. Gözlerini ihtiyarın üzerine açarak :

— Efendi baba... Efendi baba... Eski kafa eski kafa... Boğazıma tükülenleri söylemezsem tıkanacağım...

— Tıkanma söyle yeni kafa...

— Dindarsan Allah, dinsizsen talih sana vermiş bana vermemiş ben bu takımı beğenmiyorum...

Hacı Ömer efendi aynı ateşle bağırdı :

— Sus... Sus... Komünist sözünü işitiyordum amma dâvasını bu kadar cüretle yüzüme haykıran bir küstaha henüz tesadüf etmemiştim.

Edib Münir :

— Ortada bir komünist sözüdür dönüyor. Bunun mânasını bilen de söylüyor bilmeyen de...

Ömer efendi :

— Bunun mânasını bilmiyecek ne var... Soygunculuk... Sermaye sahiplerini vur aşağıya, halkın ağına tatbiki nâkabil prensiplerle bir parmak bal çal; bu yanda açları avut, öbür yanda kapışa bildiğin kadar kapış... (Troçki) ler gibi bir tarafa savuş... Prens hayatı sür... Refahta müsavat nerede ? Bugün Rusyada bir banka direktörile bir mujik aynı hayatı mı yaşıyorlar ? Hükûmet şekli ne olursa olsun her zaman ve her yerde efendi efendidir. Uşak uşaktır. Eğer aşağı tabaka yukarıkine galebe ederse bu, yerleri değiştiren bir taharavallı oyunu olur. Biri iner öbürü çıkar. Binaenaleyh daima bir alt üst bulunacaktır. Tabiatın mahlûkatına verdiği değişmez kanun böyledir.

Bu münakaşa esnasında Edib Münirin gözleri arada bir kögedeki demir kasaya kayıyor, mağaza sahibi de bunun farkına varıyordu.

Edib Münir derin düşünür gibi gözlerini mağazanın köşe bucağında ağır ağır dolaştırdıktan sonra :

Münakaşanın ne kadar zâlel ve aynı neticeye varırsınız... Ben üç il sene geriye döndüğüm, siz de yine o kadar yıl ileriye atılamazsınız.

Ömer efendi :

— Elli sene ileriye deyip de bu zamanın moralini kendininkine benzetmek muasır nesle büyük bir iftira atmaktır.

Edib Münir, hacının yüzüne tuhaf bir bakışla :

— Bugün bana bir kaç lira vermiyecekmisiniz...

— Hayır dedim ya...

— Bir ikinci ricam var; onu da kabul etmezseniz bana insanlıktan nefret getirtmiş olursunuz...

— Demek hepimiz insanız. Bu kayıtlı diğer insan kardeşlerimize hayırlı olmak lüzumunu hissediyoruz. Hep bu düstur üzerine harekete karar versək fenalıkların çoğu düzelir... Nedir ricam ?

— Kendime bir yer tedarik edinceye kadar bavulum burada kalsın.

— Şimdiye kadar yersiz miydin ? Nereelerde vakit geçiriyordun.

— Pansiyon değiştiriyorum..

— Bulunduğun pansiyona borcum birikti. Nasilca oradan bavulunu aşırdın. Şimdi kendini bir müddet daha bedava besletecek bir yer arıyorsun... Yeni bir sergüzeşt peşinde dolaşacaksın...

— Aleyhimde sultandan başka bir şey düşünmüyorsunuz...

— Peki bavulun burda bir kaç gün kalsın. Fakat içinde çalınmış eşya varsa beni de sana yatak tutarlar..

— Beni çok düşkün görüyorsunuz. Çünkü doğru düşünmüyorsunuz. Çalmış isem para eder şeyler çalmış olacağım. Bavulumda böyle kıymetli mal bulunsa satar işimi görürüm. Sizden neye para isteyeyim...

— Paran yok. Nereden geleceği malûm değil. Her ne pahasına olursa olsun kendine bir yer tedariki mecburiyetindesin. Ağır, vaziyet çok ağır...

Edib Münir istihkakâr bir boyun eğişle :

— Şimdi insanların birtakım kardeşçe yardımları meleri lüzumunu söylüyorsunuz. Sonra çok ağır vaziyette gördüğünüz bir zavallıya elinizi uzatmıyorsunuz.

— Oğlum, insanlar ahlâksızları yola getirmek için bir ceza usulü bulmuşlardır. Ceza ile yüzde kaç ko-puk ahlâklandırılır. Burasını şimdilik bahisten hariç tutuyorsunuz. Sen de yaptıklarının cezasını çekerek, belki biraz uslanırsın. Geçimini sudan çıkarıncaya ka-dar seni kendi haline terketmeyi münasip görüyorum..

- Bunu da bir iyilik sayıyorsunuz.
- Şüphesiz...
- Teşekkür ederim. Allaha ısmarladık.
- Uğurlar olsun...

5

Hacı Ömer efendi hakikaten hac etmiş bir adam değildir. Ticaretle hacı, hoca, hafız gibi sıfatların müş-terilere emniyet getireceğini bildiği için kendine böyle bir ünvan vermeyi münasip görmüştür. Bu da en ah-lâkîların bile insanların zaafîlarından istifade etmeyi düşündüklerine iyi bir misaldir.

Edib Münir gittikten sonra Ömer efendinin zihni beş on dakika kadar bu acalıb gençle meşgul oldu; yine işiyle iştigale başladı. Onu da, bir köpede duran bavu-lunu da unuttu.

Ertesi günü öğleye doğru mağazadan içeriye bir po-lisle tanımadığı bir adam girdi.

Polis selâm verdikten sonra :

— Efendi, dün sabah buraya Edip Münir isminde bir genç gelmiş...

Ömer efendi bu âni sual karşısında birden şaşaladı. Ne desin? Edib Münir'in geldiğini tasdik mi etsin? Red mi? Tecrübelli ihtiyar böyle hususlarda doğrudan

ya da menfaat hâlikesini sorduktan sonra bir fikrî yatkınlıkla cevap verir.

- Evet geldi...
- Akrabanız mıdır?

— Hayır. Merhum babasını tanırdım. İyi bir adamdı.

— Elinde büyücek bir de bavul varmış?

— Evet vardı. (Elile göstererek) İşte şurada duruyor.

Polis bavula doğru baktıktan sonra yine Ömer efendiye dönerek :

— Bu gencin aleyhinde iki türlü dâva var. Birincisi Şenlik pansiyonuna kırk beş lira kadar bir borç bıraktırdıktan sonra bavulunu alıp kaçması, ikincisi Madam İlyanın altın bileziğini çalmış olmasıdır.

Ömer efendi teessüfle başını salıyarak :

— Pansiyona borcu bırakmış olduğuna bir şey diyemem. Lâkin bilezik çalmış olduğunu kolayca kabul edemem...

Polisin yanındaki adam birdenbire söze karışarak :

— Efendim benim adım Dimitridir.

Ömer efendi biraz tasccüble :

— Adınız Dimitri olsun, Kosti olsun, bunun ehemmiyeti yok.

Dimitri :

— Yok hanıya kendimi tanıttırarak lâf söylemek isterim. Ben Şenlik sahipleri İlyaların yakından dostlarıyım. Pansiyonda dönen her muameleden haberim vardır. Edib Münir beyi de tanırım... Şenliğe olan borcu da malûmumdur. Dün sabah Edib Müniri elinde bavulile Eminönünden geçerken gördüm. Şüphelendim. Kendimi saklıyarak peşine düştüm. Dosdoğru geldi, bu mağazaya girdi. Bu işe mim koydum. O günü işlerim çoktu. Şenliğe uğrayamadım. Ertesi günü gittim. Pansiyonu altüst buldum. Telâş etmeyiniz. Ben Edib Münirin nerede olduğunu biliyorum, dedim. Elime ayağıma sarıldılar. Şaşıyorlar efendim, bavulu pansiyondan nasıl çıkarılma, pek cüzûbde kâğıtları Orada kapıyı bir Barba Niko vardır. İçeriden dışarı, dışarıdan içeri kuş uçurtmaz. Bir kedi fare deliğini nasıl beklerse kapıya öyle mukayyed olur. Koca bavulu palto al-

tında gitmez. Cebe hiç sığmaz. Bu zamanda (Pikpocketlik), hokkabazlık gibi bir zanaat olmuştur... Duyurmadan gözden sürmeyi çalışıyorlar. Bu işi gören delikanlıdan ben her bir marifeti umarım. O günü bavulla beraber Madamın altın bileziği de ortadan yok olmuştur. Bavulu veriniz. Alıp Şenlik pansiyonuna götüreceğim. Borcunu versin, malını alsın...

Ömer efendi — Dimitri efendi, bu emanet bavul Şenlik pansiyonuna gönderilemez. Siz lâfınızı bitirdiniz. Artık susunuz, burada zabıta memuru var, ne olacağını o söylesin.

Polis — Bavulun sahibi buraya ne vakit gelir?

Ömer efendi — Dün gitti, nereye gittiğini, buraya ne vakit geleceğini bilmiyorum.

Polis — Bavulu alıp komiserliğe götüreyim. Sahibi gelsin, oradan alsın.

Ömer efendi — Efendim bavul Edib Münir'in mahlûsudur. Onu bir yerden çalmış değildir, Borca bedel zabıta etmek de kanuni değil, keyfî bir harekettir. Alacak keyfiyeti de ayrıca dâva olunacak bir şeydir. Çalındığı iddia edilen bileziğe gelince bu sirkat da isbata muhtaçtır.

Dimitri Ef. — Açalım bakalım içinde ne var?

Ömer Ef. — Evvelen bavulun anahtarı yok...

Dimitri Ef. — Bir anahtar uydururuz.

Ömer Ef. — Saniyen ortada bir katil cinayeti de yok. Mahkeme kararı olmadıkça şahıbsız bavul açılmaz... Salısen bunun içinde maliyetli bir şey bulunacağını da hiç ummam... Rabiam kilidi zorlanan sandık sahibi de bizden bazı ziyan iddiasına kalkabilir.

Polis — Bu Edib Münir bey gelince onu komiserliğe göndereceğiniz söz veriyor musunuz?

Ömer Ef. — Nasıl söz vereyim?.. Bende zabıta memuru değilim. Zıssınca zıssınca bu bavul komiserliğe gönderilürükiyecek adeli kuvvete de malik değilim. Şimdi arzettim, ne zaman geleceğini de bilmiyorum.

Polis — Bu adamın aleyhindeki iddialara nazaran kendisini bulmak lazımdır. Bavulu kilitle olarak komiserliğe götüreceğim. Gelsin suallerimize cevap verdikten sonra bavulunu alsın.

Polis efendi dışarıdan bir hammal çağırttı. Bavulu verdi. Mağazadan çıktılar...

6

Onlar çekildikten sonra Ömer efendiyi bir düşünce aldı. Zihni karışır, kendi işiyle meşgul olamayacak bir sinir haline tutulur. Bir ahlâkının yüzünden durup dururken başına gelen bu hal ne? Acaba Edib Münir al-tın bileziği çalmış mıdır? Polise karşı onu bu sirkatten tebriyeye uğraştığına şimdi nadim oluyordu.

Bilezik bavuldan çıkarsa kendisine hırsız yatacım nazarile mi bakılacak?

Edib Münir çok parasız görünüyordu. Elinde böyle çalınmış bir bilezik bulunsaydı, onu satar paraları cebe atar; dilencilresine para istemek ısrarında bulunmazdı.

Hakikatte bu sirkat vâki ise bileziği bavula kilitlemek veyahut cebinde taşımak ihtimallerinden hangisi doğru olabilir?

Ömer efendi bu ihtimallerin leh ve aleyhinde kafasını yorayora bitap düştü. Bu hal ile üç gün geçti. Ne Edib Münirden bir nişane, ne polisten bir haber... Günler geçtikçe vak'anın büründüğü esrar derinleşerek tehlike büyüyor gibi oluyordu. Ömer efendi böyle müz'ic ruhi bir halet içinde debelenip dururken dördüncü günün mağıza komşusu Osman efendi elinde bir gazete

ile Ömer efendinin camkânından içeriye girerek yücüne dikkatli bir bakışla

— Selâmü âleyküm komşum.

— Ve âleyküm selâm efendim...

— Haberin var mı ?

— Hayır..

— Seni gazeteye basmışlar..

Birdenbire Ömer efendiye hafif bir titreme gelir. Dili dolayarak sorar :

— Neden ?

— Şenlik pansiyonundan aşırılan bir bavul ve ayrıca bir altın bilezik, elmas yüzük vassire sirkatinden dolayı...

Ömer efendinin ilk önce kızaran benzi şimdi sararır ve şu birkaç sözü kekeler :

— Benim böyle sirkatlerden ne dahlim olabilir ?

— Herkes de buna şaşıyor ya... Gazeteyi okuyayım da dinle..

Ömer efendinin gözleri kararır. Kulaklarına bir uğultu dolar. Osman efendi gazeteyi okumaya başlar :

«Sirkeci taraflarında Şenlik namıyla maruf bir otel vardır. Buranın pansiyonerlerinden açık göz bir genç ç yüz liralık bir takantıdan sonra Madam İlyenin altın bileziğiyle elmas yüzük ve küpelerini bavuluna yerleştirerek, fennin en son araştırmalarında mühim bir mevzu olan «Görünmez adam sırrına ermiştir.»

«Zabitanın geceli gündüzlü ihtimamıyla nihayet yatak bulunmuş, fakat av, yine havalanmıştır. Edib Münir adına cevap veren bu mahir dolandırıcı vurgunlarını Asmaaltı tacirlerinden amcası Hacı (!) Ömer efendi nezdine taşır ve amca yeğen aralarında ganimetleri paylaşırlarmış.»

«Sirkatlerin mahfazası bavul zabıtaca elde edilmiştir. Açıldığı zaman içinden neler çıkacağı çok merak olunuyor. O semtte mal çaldırılmış olanlar hep kıldın içinde anahtarın çevrileceği günü bekliyorlar. Görünmez adamın aslıhiyetini affafinden keşfetmek için bir şüphesizdir.»

Bu satırlar okunurken Ömer efendinin dehşetli bir hayretle gözleri büyür. Ağız bir karış açılır.

Osman ef. — Ne oluyorsun, komşum? Bu ne hayret? Küçük dilini yutacaksın...

Ömer ef. — Küçük dilimi değil, büyüğünü de yutmuş olsam şaşılmaz. Sade bir vak'ayı mubalâğalı iftiharlarla bu şekilde sok.

— Acele etme, zabitanın da bunda hiç bir kabahati yoktur. Zabita da bu muhbirlerden onların şerhlerine uğrayanlar kadar yangındır. Zabita, günün vukuatını aslâ heyecanı mucip olmayacak en sade şekilde verir. Fakat bu raportörler kendi edebi fantaziye kudretlerince mubalâğalarla vak'ayı süslerler. Uydurma ilâvelerle bir takım mâsumları ne müessif vaziyetlere düşürecekleri hiç umurlarında değildir. Onlar en acıklı vak'aların dokunuşu arasından kendi muharrirlik şahsiyetlerini içten gülen bir kalemle seçtirmeğe uğraşırlar.

— Ben verdiğim ifadede Edib Münirle aramızda akrabalık olmadığını söylemiştim. Nasıl oluyor da beni ona amca yapıyorlar? Yine Edib Münirin pansiyonunda olan bir buçuk aylık borcu, otuz kırk liralık bir şeydir. Bu miktarı üç yüz liraya ne cüretle yükseltiyorlar? Buraya gelen Dimitro Efendinin sözlerinden anlaşıldığına göre Madam İlyanın altın bileziği kaybolmuştur. Buna elmas yüzükler, küpeler, daha bilmem neler ilâve olunuyor. Bu ahlâksız oğlan ilk defa olarak buraya, içinde ne olduğunu bilmediğim bir kiltli bavul bıraktı. Çarçabuk mağazamı ona hırsız yatağı yaptılar. Çalınmış eşyayı aramızda paylaştığımızı söylüyorlar... Ve sonra pansiyon semtinde kaç zamandır, çalınan şeylerin açılacak bavuldan çıkacağı bekleniliyormuş... Bu kadarı fazladır. Çok fazladır. Bu yalanları mâkul bir ölçüye vurarak söylemeyi de lüzumsuz görüyorlar. Bu mubalâğalı yalanlar resmen sabit olduğu günü ne di-

— Hiç!

— Böyle resmi tekzibler oluyor.

- Hem de çok oluyor.
- Biz kimse'nin yüzünün kızardığını görmüyoruz ki..
- Ne de cezalandığını.

* * *

Gazetenin bu yazısı Ömer Efendinin başından aşağı kaynar bir su gibi döküldü.. Beynini sıızlatıyor, şimdî bütün İstanbul halkı onu hırsız yatağı olarak tanıyorlar. Bilhassa zabıta vukuatı meraklılarının aralarında şöyle konuştuklarını duyar gibi oluyor.

— Yahu, bir Asmaaltı tacirinden bu habaset umurlur mu?

- Bahusus hacı lâkabını taşıyan bir adamdan..
- Hacıdan, hocadan kork artık..
- Günden güne buhran artıyor. Hacı olmakla zamanın tesirinden kendini kurtarmak kabıl mı? İşi bozulmuş, zavallı adam ticaretini bu şekilde sokmağa mecbur kalmış olmalı...

— Gel de bu hacıdan alış veriş et..

— Bedava verse artık kimse mağazasına yanaşmaz.

Ömer Efendi, bu müthiş muhavereyi kulağının dibinde edilir gibi işitiyor, kendini mahvolmuş, çaresiz bir adam görüyorken, mağazadan içeriye telâşlı adımlarla Edib Münir girivermez mi?

Kovmak mı, dövmek mi bu çapkına ne yapmak, ne söylemek lâzımdı?

Boğazına yumruk gibi bir şey tıkandı. Zavallı tacir âdeta sar'alandı. Bir şey söyleyemiyordu.

Gazete muhbirlerinin amca, yeğen yaptıkları bu ihtiyarla genç, yüz yüze bir müddet sakit bakiştılar, Edib Münir, tacirin gittikçe sararan renginden ürkererek sordu.

— Hacı efendi, neniz var?.. Hasta mısınız?

Bu cümle Ömer Efendi, buğünmek isterin, te keş çıkımayan kabuğu tutulmuş bir adamın iztirabla cevap verdi:

— Bu sabahki gazeteleri okumadin mı ?.

— Bu memlekette gazetenin ne demek olduğunu bilen adam gazete okumaz.. Okumam, fakat çağırısalar yazarım. Aldanmadan aldatmak, elbette daha hoştur.

Ömer Efendi, baygın baygın devam etti :

— Fakat halk, senin gibi gazetelerin iç yüzlerini bilmiyor.. Çok yalanlara inanıyor..

— İnanır.. Halkımız çok saftır. Bu safveti bilen, tıraşı düşmüş gazeteler ciilli, bicili sekiz on kurusluk hediyeler vaadile okuyucu avlamağa uğraşıyorlar.. kalemimi alıp bir hesap yaparak bu dübaranın ne demek olduğunu size bir anlatsam, bu gülecek şeye sıhhatınız hesabıla müteessif olursunuz. Fakat efendim, zaman koşuyor diyorlar. Zaman bizim bozuk kaldırımların üzerinden yüksek ökçeli hanım iskarpiyiyle yürümüyor. Tayyare ile, telsizle uçuyor. Birkaç gündür pek acele işlerle çevrildim. Nefes alacak vaktim yok. Kendime ancak başımı sokabilecek kadar bir yer tedarik edebildim. Bavulumu veriniz de gideyim..

Ömer efendi sürüle sürüle şu cevabı inliyebildi :

— Bavulun komiserlikte..

— Anlamadım..

— Polis aldı götürdü.

— Neyi ?

— Bavulu..

— Sahi mi söylüyorsun ?

— Sualin âbes..

Şimdi beniz bozukluğu Edib Münire sirayet etti. Alnında payda olan hafif teri elle silerek :

— Eyvah işte şimdi ayı kazana itti..

— Eğer çaldığın altın bilezik, elmas yüzük ve küpeler bavulun içinde ise ikimiz de mahvolduk.

— Bu sözün aslı bir hakikat.

— Altın bilezik, elmas yüzük falan filân durmuş da bana ne şarkısı okuyorsunuz. Allah aşkına efendi ?

— Ben ne şarkı okuyorum, ne gazel.. Olanı söylüyorum. Ne çaldınsa dosdoğru söyle.. Müdafiamızı ona göre hazırlıyayım. Allah belânı versin, dolandırıcı katır.. Babanı da, seni de keşki tanımas olaydım. Kendinden evvel beni mahvettin. Altmış senelik lekesiz namusıma temizlenmez çamurlar sürdün. Söyle hırsızlıklarını dosdoğru itiraf et..

Edib Münir ciddi bir tavır takınmaya uğraşarak:

— Efendi ben zamane ahlâkının ekstrasına yükselmiş veyahut sizin itikadınızca alçalmış bir gencim. Vaktile lisan okumuşsunuz. Anlarsınız. Ben (supérieur qualite) superliyor kaliteden bir açıkğözüm..

— Böyle açıkğöz olacağına keşki kör olaydın yezid hergele..

— Küfretmeyiniz. Söylediklerimin arasından büyük hakikatleri seçmeğe uğraşınız.

— Hakikat kelimesini ağzına alıp kirletme. Söz uza-tacak zamanda değiliz; suallerime cevap ver.. Neler çaldın? Nerelere sakladın? Yahut hangi gizli pazarlar-da sattın?

— Efendim, benim de vücudum elbise, midem yemek, cebim para, kafam eğlence ister.

— Kahrol.. Senin istediğin polis bodrumunda bir âlâ sopadır. Bu hareketlerinden dolayı polisleri tahtis etmemeli, onlara geniş mezuniyet vermeli, elleri var olsun ve hattâ bu nevi maznunlar mahkeme huzuruna çıkarılmazdan evvel poliste sopalanır diye kanuna bir zeyl yapmalı..

— Çalmayınca yaşamak kabîl olamayacağını en büyük filozofların düstur şekline koydukları bu devirde benim elim, ayağım da tek durmasa ayıp değildir. Fakat hepimiz bu şerhik gamsiyehunda o kadar sık tutulmuşuz. Oradan yalnız bavu-lümü aşarak çıktık..

— Ya bu altın bilezik, falan filân iddiaları nedir?

— İftira.. Surf iftira.. Madam İlyanın mücevherleri

odalarındaki demir kasalarında durur. Kasa açmak değil, benim o odaya ayak bastığım bile vâki değildir..

— Ya bu şeni iftiraya nasıl cüret ediyorlar?..

— Ederler.. Buna da şaşmayınız. Eski mantığın tasviri gibi, insan oğlu iki ayakla yürür bir hayvanı natik değildir. O, bu tariften çok azgın, tıynetli çok korkunç bir şeydir.

— Bavuldan çıkmış eşya çıkmıyacağına beni temin edebilir misin?

— Katiyen...

— Bavuldan mesrûk mal çıkmıyacak olduktan sonra neye korkuyoruz? Bavulun komiserliğe gittiğini duyuncu eyvah diye neden dövünüyordun?

Edib Münir muhayyel bir hasma karşı hücumu hazırlanan bir boksör gibi kendini sarsa sarsa havaya yumruklarını sıkarak :

— Bavulda mesrûk maldan daha çok müdhîş bir şey var..

— Daha çok müdhîş bir şey.. Allahım tıkanacağım.

— Efendi kendine gel, tıkanma.. Sinirlerini zamanın yüksek tansiyonile ayar edemiyen adamın artık hayat hakkı kalmamıştır. Böyle üzüntülere karşı şöyle kaba etini kaşıyiver, gam, keder atlatmaya alış. İnsan böyle şeyleri içinden bir iki nefesle dışarıya vermek melekesine ermekle adam olur.

— Yetişir edebsiz, bu küstah sözler yetişir. Bavulda ne var onu söyle...

— Bavulda çıplak bir kadın..

Hacı Ömer efendi dehşetle ırkilerek :

— Euzübillâhi minneşşeytanirracım.. Kadının oluştü mü?

— Hayır..

— Dirisi mi?

— Hayır...

— Ya nesi?

— Fotoğrafını...

— Bin kere kahrol edebsiz. Bundan o kadar dehşetlenecek ne var ?

— Ben bu resim üzerine büyük bir servet binası kurmaya uğraşmakla meşgulüm...

— Anlıyamadım.

— Bu kadın mâruf zenginlerden birinin genç zevcesidir. Hâlâ anlıyamadın mı ?

Bu son sözlerden tekrar zihni karışan Ömer efendi ne diyeceğini bilmiyecek kadar ahklaşmışken mağazadan içeriye bir polis girdi. Camkânın önünde durarak:

— Edib Münir bey burada mı ?

Edib Münir ayağa kalkarak :

— İşte o benim... dedi...

Polis — Buyurun sizi komiser bey çağırıyor...

Edib Münir — Peki hazırım.

Polis — Amcanız Hacı Ömer efendiyi de beraber götürüreceğim...

Bu amca tâbiri Ömer efendinin beynine kurşun gibi işledi. Ve içeride kaldı. Ben bu haydudun amcası değilim diye o anda polise karşı yana yakıla tekdizlere kalkışmak ne para ederdi ? Zavallı adamın yine o anda biraz evvel Edib Münirin verdiği nasihat aklına geldi.

Bu kıçını kaşımakla atlatılır tehlikelerden değildi.

Paltosunu, kasketini giydi. Hazırlandı. Kâtibini bir köpeye çekerek :

— Oğlun ben gidiyorum. O menhus bavulun içinden neler çıkacağı malûm değildir. Artık akibetimi Allah'tan başka kimse bilmez. Mağazaya güzelce mukayyed ol...

Tenbihle ticaret evinden çıktı. İki polis arkasından yürürlerken Edib Münir Hacı Ömer efendiyi kâğıdını alıp, "Dokuz İnce" gazetesinin bir tane aldı. Okuyarak yürüyor, arada bir gülüyor, gül-

ba heyecanlarını, halecanlarını büyük nefeslerle dışarı veriyordu.

8

Merkezden içeri girdiler. Komiser beyin nezdinde başka bir dâva vardı. Bunları diğer bir odaya soktular. İçerisi epi kalabalıktı. Masalarda palisler kayıt yapıyorlar. Elllerinde evrakla bir takımı girip çıkıyorlar. Sünepe kıyafetli bir kaç kişi de süklüm püklüm bekliyorlar. Bu yeni gelenlere şuraya buyurun oturun diyen olmadı. Fakat Edib Münir Ömer efendiyl bir tarafa yerleştirdikten sonra kendine de bir iskemle buldu.

Çarşıkapıda kunduracı Yordanın kilidini kırarak dükkânından on sekiz çift ayakkabı aşırn Kaldırımcı oğlu Yusufun dâvası görülüyordu. O bitti. Mahmutpaşada elbiseci Rıza efendinin dükkânından bir takım kostüm çalan Hızır oğlu Ali vak'asının tesbitine geçildi. Ali o kadar yalın kat, o kadar tırıl ve hemen yarı çıplak bir kıyafette idi ki onun haline bakarak insanın bu sirketi mâzur göreceği geliyordu.

Ali cürmünü inkâr vadisine sapıttı. Fakat dışarıdan şahidler çağırıldı. Hırsız tutulduğu kapanın içinde kıvranıyordu.

Ömer efendi kendi gibi namuşkâr, ticaretile meggul bir adamın bu sabıkahılar arasına nasıl girdiğini düşünmekten başı dönerken Edib Münir onun kulağına eğilerek :

— Bir kaç yüz kat elbise dolu bir mağazadan girmek istiyen şu çıplağa bakınız. kanun ne muamele yapıyor.

Deyinçe zavallı adam polis merkezinde bulunduğu anlaşıldı. Mahkûmuna karşı bir işkence işlemi tahvüründen kendini zor kurtardı.

Nihayet sıra kendine geldi. İkâmetgâh, isim, baba

adı, sanatları falan sorulmak ve aleyhlerindeki iddianın nevi tasrih olunmak gibi alelûsul kayıtlar yapıldıktan sonra ufak bir fezleke ile komiserin huzuruna çıkarıldılar.

Komiser içeri girenleri büyük bir dikkatle sızıyordu. Yer gösterdi. Oturdular. Eline verilen zabta baktı. Oradaki sualleri tekrar etti. Komiserin bir hâkime ya-rasır gayet vakur ve nezaketli bir tavrı vardı.

Komiser — Ömer efendi siz Edip Münir beyin am-cası mısınız?

Ömer efendi — Hayır efendim ne münasebet. Mer-hum pederi dostumdu işte bu kadar. Aramızda katiyen akrabalık yoktur. Gazeteler yanlış yazıyorlar..

Komiser — Benim zabıta böyle bir kayıt yok da soruyorum.

Edip Münir — Efendim gazetelerin yalanları heze-yan derecesini de geçiyor. Bendenizin pansiyona üç yüz lira borcum olduğunu, bilezik, küpe, yüzük çaldığını yazıyorlar. Bu sirkatler sırf iftiredir. Pansiyon sahible-ri bir buçuk aylık borcumun kırk beş lira kadar oldu-ğunu söyledikleri halde «Doğru Söz» gazetesi takındığı bu çok müralce isme rağmen bunu üç yüz liraya namlı çıkarıyor.

Komiser — Biz gazetelerin yazdıklarına bakmayız. Kendi tahkikimize nazaran iş görürüz. Zabıta tahkika-tında bir altın bilezik çaldığınız mukayyettir. Ne dersiniz?

Edip Münir — Bu genî iltirayı katiyen ve nefretle reddederim.

Komiser — Pansiyona kırkbeş lira borcunuz varken her ne suretle ise bavulunuzu oradan aşırarak kaçtığınız iddia olunuyor. Ne dersiniz?

Edip Münir hafifce dudaklarını ısırarak :

Bir şey diyebilirim. Cümlü ben değildim.

Bu nevî müzannıların yegâne misalleri inkârdır. Ba-zen bedahet karşısında da inkârdan ayrılmıyarak vazî-

yetini büsbütün ağırlattırılar. Edib Münir'in bu itirafı önünde komiser alelâde değil usta bir dolandırıcı ile karşılaştığını anlıyarak :

— Bu elhetin tahkikini sonra bırakıyorum. Şimdi şu bavula bakalım. Anahtarları üzerinizdedir ya..

— Evet.

— Açınız...

Bavul ortaya geldi. Edib Münir bu (Açınız) emri önünde bir lahza tereddüde tutularak :

— Efendim ben bileziği çalmış olsam bu valize kitliyecek kadar ahmak değilim. Bunun içinde esvaplarım, çamaşırlarım vardır. Bekâr eşyası.

Komiser gayet dik ve mânalı bir bakışla :

— Valizinizde hususi eşyanızdan başka şey yok mu? açınız göreyim.

Şeytanî bir zekâyı malik Edib Münir komiserin bu ezici ve mânalı gözlerinde kendine korku veren bazı şeyler okudu. Valizden çıkacak rezaletin suçunu evvel-den biraz hafifletmiş bulunmak için :

— Efendim gençliktir bu. Bekâr valizi içinde bazen yabancı gözlere açılmıyacak kadar utandırıcı şeyler de bulunabilir.

Komiser aynı dik bakışla :

— Zabıta araştırması hiç bir ayıp yasağıla durdurulamaz. Açınız görelim !..

Valiz ortaya getirildi. Edib Münir cebinden bir zincir parçasına bağlı küçük bir anahtar çıkardı. Elleri ağır işler bir istememezlik tavrıyla kilidin içinde çevirdi. Kapağı açtı, intizamsız tıklmış kirlî, temiz iç çamaşırları, Buruşuk gömlekler, yakalıklar birbirine dolanmış kırahatlar. Bir kat kullanılmış kostüm ve saire meydana çıktı. Valiz sahibi hep bunları Bitpazarında meze eder gibi elyle kaldırıyor sikiş bir tarafa koyuyordu. Beklenilen utandırıcı şeyler çıkmıyordu.

Ne de altın bilezik.. Ömer efendi nefes almayı korkar bir heyecanla neticeyi bekliyordu.

Edib Münir komiseri atlatabileceğini umar sahte bir ciddiyetle :

— İşte efendim... Bavulda mevcut olanlar bunlar..

Zabta memuru hafif bir gülümseme ile :

— Valizinizin alt kısmında kenarlara tamamille itibak etmiş gizli bir göz var. Onu da açınız :

Eyvah ne dikkatli gözdü bu.. Valizin alt zemininden ancak bir parmak kadar olan kabartının nasıl farkına vardı? Açmaktan başka çare yoktu. Yine bir mukademe yapmış olmak için :

— Komiser beyefendi, emrinize muhalefet haddim değildir. Kanunun hükmü karşısında akan sular durur. Fakat gençliğin bir taşkınlığı ânında işlenmiş böyle bir fiilin ayıbından mücrimi mümkün olduğu kadar korumak da kanunun vazifesi değil midir ?

Ahınız, yalnız siz bakınız. (Ömer efendi'yi gösterecek) bu ihtiyarın tayibinden olsun beni kurtarınız..

Dedi. Büyük bir zarfın 17 - 22 boyunda bir ağrandıman fotoğrafisi çıkararak komisere uzattı. Hemen zarfı ortadan kaldırmak telaşını gösterdi. Zabta memuru fotoğrafıyı alırken :

— Zarfı da beraber veriniz..

Bu ikinci emre karşı Edib Münir'in yüzünde bir penbelik dolaştı. Bu hicabdan gelen bir hararet miydi? Hayır... Bu tehlike kızılığı idi. Komiserin önünde utanır görünmeler hep kendine mahcub bir (bon enfant) süsü vermek için oynanan komedi idi. Fotoğrafiden sonra acaba zarfın içinde bu kadar korkulacak ne vardı?

Komisere fotoğrafıyı gözlerinin önüne tuttu. Yüzünde bir utanma dalgalandı. Sonra nefret saçılan bir bakışla mücrime döndü. Yine fotoğrafiye baktı. Elindeki resimle Edib Münir'in suratında bir şeyler tetkik ediyor gibiydi. Bu büyük emnanda Edib Münir'in suçunu görmek hilesile eziliyor, büzülüyor; Hacı Ömer efendi bu hallerin hayra delâlet eder bir tarafını seçememekle

beraber işin vazihan ne olduğunu da pek anlamıyarak şaşkın şaşkın bakıyordu.

Komiser birdenbire sordu :

— Bu kadın resmi kimin ?

Edib Münir birkaç defa yutkunup kaşlarını aşağı yukarı oynattıktan sonra :

— Kimin olacak efendim... Bu vaziyette hangi namuslu kadın fotoğrafisini çektilmeğe müsaade eder ?

— Ben kadının namusundan bahsetmiyorum. Hüviyetini soruyorum. Kimdir bu ?

— Randevu evlerinden birinin sermayesi...

— Adı ?

— Fotini isminde bir hıristiyan fahişesi...

— Yalan söylüyorsun...

— Huzurunuzda yalana cüret edilebilir mi ?

— İşte sen ediyorsun...

— Sözümün doğruluğuna sizi nasıl inandırabilirim ? Emrediniz o suretle teminat vereyim...

— Samimiyetle doğruyu söylüyerek...

— En samimi doğrusu bu efendim...

Komiser yerinden kalkıp oturur gibi bir sabırsızlık hareketi gösterdikten sonra bağırdı :

— Bu resim maruf zenginlerimizden ihtiyar Rûbai zadenin genç karısı (S) kanımıdır...

Edib Münirin benzi uçtu ve kekelemeye başladı :

— Nasıl bildiniz ? Fotoğrafın altında böyle bir sarahat yok. Artık inkâra mecalim kalmadı.

— Demindenberi musırran niçin inkâr ediyordun ?

— Kocalı bir kadının adını böyle rezaletle zabıta kaydından kurtarmak için...

— Göstermek istediğin bu hüsnüniyet de büsbütün

sahte...

Servetlerine güvenip de cinsi arzularını tatmin edemiycekleri genç kadınlarla evlenen ihtiyarlardadır. Her zaman suçu, suçlu görünenlerin üzerlerine yığmamalı, bunların kökleri nerelere uzandığını aramalıdır. İctimai cürümlerin gözlere görünen mürtekiplerinden başka ekseriya kanunun onlara kadar el atmaya üşendiği gizli mücrümler vardır.

Komiser müstehzi bir dudak ucu tebessümle gülerek:

— Edib Münir bey, beni iğfal için gayet insaniyet-perver hukuki bir felsefe nazariyeleri döküp saçmaya uğraşıyorsunuz. Biliniz ki bu gayretiniz beyhudedir. Mücrimiyetiniz hakkında ele geçen deliller hiç söz götürmeyecek bir kuvvettedir...

Komiser, fotoğrafin boş zarfına elini sokarak bir şeyler aradı. Ve bir kâğıd parçası bulup çıkardı. Üzerinde şu yazıları okudu:

«22 Mayıs hayatımın en mühim günü. Maddi faydalar temin etmiyen zaferin maneviyatı ile öğünmekten ne çıkar? Hakiki, azimkârların faaliyet hamlelerini göz yaşları durduramaz. Evvelâ nefisine merhamet et... Bu nereden artan bir şey kalırsa onu da acıdıklarına dağıtırsın. Ağlamadansa ağlatmak ilâhî bir kanundur. Mâsum bir ceylânla midesine ziyafet çeken arslanın kana bulanmış dişlerindeki gülümsemeyi hatırla...»

Zabıta memuru gözlerini kâğıddan ayırarak:

— Edib Münir bu satırları fazlaca sembolik buluyorum. Ne demek istediğini bana açıkça anlatır mısın?

Edib Münir zoraki bir kayıdsızlık tavrile:

— Ne demek istiyeceğim efendim, saçma... Kimbilir nasıl garip bir ruhi haletimde manasız şeyler karalayıp oraya atmışım... O marazi psikolojik an geçtikten yarım saat sonra bunların manaları ne olduğunu yatan

Komiser ısrarlı bir bakışla:

— Hayır... Hayır... Yine inkâra sapılma. Bu kâğıdın

fotoğrafının bulunduğu aynı zarftan çıkışı iki şey arasında kuvvetli bir münasebet bulunduğunu gösteriyor...

— Siz böyle düşünüyorsanız bilmem Bendeniz bu saçmaları ne maksatla yazdığımı tamamiyle unutmuşum...

Komiser hâkim bir bakışla :

— Sen unutmuşsan ben bunu sana hatırlatacak vesikaya malikim. Şu gifrenin anahtarı yazıhanenin gözünde duruyor.

Dedi. Gözü çekerek çıkardığı bir kâğıd destesini okumaya başladı.

«Komiser beyefendi.

«Çamura itilmiş bir kadın bu rezalet cehenneminden kollarını size uzatıyor. Günahının affını Allaha bırakarak onu bu batakten çekiniz. Tasvirinde siyah mürekkebin kızaracağı vaziyetteki çırılçıplak kadın işte o, benim. Roden'in (Rodin) tam uzuvlu heykeli, bedenimi örtüsüz size seyrettirdikten sonra ruhi yaralarımı niçin saklıyayım ? Dışımızı üpüran göstermek ne kadar ayıp sayılsa da bu bir şey değil.. Asıl iğrenç tarafımız içimizdedir. Benliğimizin saklı tarafına eğilip bakmaktan bazan kendimiz bile ürkeriz.»

«Alelâde bir zabıta memuruna değil, sizde, büyük bir hâkim, ictimai hastalıkları tegrihe alışıık merhametli bir tabib, bir mütehassıs ruhu farzederek açılıyorum. Cinsî tedkiklerinizde siz de elbette bir çok mâsum mücrimlerle karşılaşmışsınızdır. İşte ben de onlardan biriyim. Ben kanunun cezasından ziyade şefkatine muhtaç bir mücrimim. Ceza; ruhu nasırlandırır. Şefkat yumuşatır. İçten gelen ıstırabımın yanında kanunun azabı hiç kalır. Elimdeki kalem ilk önce onu tutan parmakların sahibine lânet etmeden bu satırları nasıl yazacak ?

«Komiser beyefendi, karşınıza çıkarılan her suçluyu
Onlar damar, damar,gizli, sımsal yollardan sızıp gelir.
Çok vakalarda mençe aranmıyarak bu ahlâk miyazma-

larının zehirlerine musap olanlar mücrim gösterilir.*

Her şeyde sebep arayan bir felsefe varsa da henüz bu sebepleri doğru keşfedecek bir fen doğmamıştır.*

Bakınız felâketin başlangıcı nerede.. Altı yaşında bir kız mektebe gidip gelirken altmışına yaklaşıp bir adam ona zevce hırsile bakarak göz koyuyor. O mâsum çocuk benim.. O kadın harisi adam kocam Rûbâizâdedir.

Her hâdiseyi doğuran sebebe yükseltmek isterseniz burada açlıktan bitkin birine tesadûf edince ötede tokluktan çatlıyacak adamı arayınız. Yersiz yurtsuz bir alle görünce sekiz kat apartmanlara malik iradıcıyı hatırlayınız. Alt seviyeyi çılgınameyince, üst kata yükselmek kabil olmuyor. Zenginlik, fakirlik; birinin varlığı, ötekinin vücudiyetini doğuran iki uç.. Servet, ondan mahrum olanların ahlâklarını bozmakta büyük bir âmil değil midir? Zengin para kuvvetini elbette yoksulların üzerinde deneyecek.. Onun zevki budur. Cıneyetlerin çoğu züğürdün zengin olmak için göze aldır-dığı cüretlerden çıkmıyor mu?

*İşte ben de bu darbeye uğradım. Babam zavallı adam bizi zor geçindiren, bazan da geçindiremeyen küçük bir memur. On iki yaşına geldim. Büyüdükçe güzelleştiğimi söylüyorlar. Rûbâî zade bizi nimetleriyle, ihsan ve hediyelerile minnettar bırakmaya başladı. Bu lûtfakârlıkların sebebi babamı kendine kayınpeder yapmış. Kayınpeder damattan hemen yirmi yaş küçük.

İhtiyarın bu marazi niyetinden ne annem, ne babam, ne de ben en ufak bir şüpheye düşmüyoruz. Bizze mutfak masrafları, ceb harçlıkları yaşıyor. Biraz nezle olsak hekimler gönderiliyor. Beni gezdirmek için haftada iki üç defa kapımıza hususi otomobil yavaşlıyor.

*Her şeyden gâlib bir düâ ile bütün kötülükleri karşı hayretlere düşerek ellerimiz havada yavaş yavaş ömrünün uzunluğuna dua ediyoruz. Ben on altısına basıyorum. Piliç tavuklaşıyor.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - http

«Besbelli ki Rûbai zadenin geviş getirdiği bir çağa giriyorum. İhtiyar damat mutantan yemek salonunda genç kayınpederine birkaç tek içirdikten sonra bir sırasına getirip meseleyi açıyor.. Babam öksürüyor, aksıyor, yutkunuyor, ne olur, ne olmaz. bir şey diyemiyor. Nihayet biraz aklını başına toplamaya çalışarak :

— Damatlığınız kulunuz için büyük bir şereftir. Fakat evlisiniz. Kanun ikincisini almaya müsaide değil. Metres olarak kızımızı takdime biz rıza göstersek de videdanınızın buna kail olmayacağından eminim.. diyor.

Rûbai zade — Uzun vakitten beri zihnen bu mesele ile uğraşı uğraşı bütün müşkülleri hallettim.

— Nasıl velii nimet?..

— İhtiyar karımı boşayıp genç kızınızla evleneceğim.

— Beraber uzun bir ömür geçirmiş olduğunuz kadın terkedilir mi ?

— Terketmiyorum. Yine evimizde beraber oturacağız. Çok yıllardanberi aramızdaki karılık kocalık yalnız lâfazan mevcuddur. Saide altmışına geldi. onun hayat tarzında hiç bir değişiklik olmayacak ki...

— Ya oğullarınız ? Kızlarınız ? Torunlarınız ?

— O hodbinleri mi düşüneceğim ? Onlar benim için zevklerinden bir kıymık feda etmezler. Hep kendi haris arzuları peşinden koşarlar... Benim bu son ömrümden servetimden ayırabileceğim istifade ancak genç kızınızın kocası olmakla husul bulacaktır. Kaç zamandır beynimi, kanımı ateşlendiren bu idealimin lezzetini tatmak için her mânil çiğneyeceğim. Son ve değişmez kararım budur. Siz de bu emelime karşı gelmek istemerseniz servetimin anahtarile her kilidi açacağımdan emniyet ediniz.

«O gün babam cebinde bir pirlanta pandantifin mahfazasile eve döner. Kutu önümde açıldığı zaman benim de sevinçten gözlerim parlar. Yüreğim kaynar. Ne mu-

kabillinde olduğunu henüz bilmediğim bu hediyenin sahibine doğru ellerimle buseler gönderirim..

«Arada müthiş bir yaş uçurumu olan bu evlenme teklifine yavaş yavaş, anamın babamın zihinleri alışır, yatıştır. Bir gün tatlı okşanmalar arasında çok mülâyim sözlerle iş bana da açılıyor. Ben elmasların, ipeklerin, otomobillerin sihirleriyle zaten büyülüüyüm.. Baba nedir? Koca nedir? Hayatımın bunları sıyramıyacak mâsum bir çağındayım. Ben de el çırparak bu teklife evet dedim»

«Türk İmparatorluğunun eski devirlerinde yetmiş yaşında bir vezir, bir müşir on yedisindeki bâkir bir esiri tatıfraz edebilirdi. Bugünkü hayatta da ihtiyar hodbinin kasası eski esareti yeni bir şekilde yaratabiliyor.»

«Beni, haremgâh namı altında bir esir gibi ihtiyarın koynuna alıyorlar.. Onun bayat ciğerlerinden hırsla fıskıran kokmuş nefesle temasa geldiğim gece kaçacak yer aradım. Onu tokatlamak, yumruklamak, tekmelemek istedim. Büyük bir nefretten gelen hırçınlıkla tepindim. Ağladım...»

«Bir kocanın karısı üzerinde nikâhın verdiği hakları varmış, kadın itaate mecburmuş.. Para gönülden başka her şeye hâkim olabiliyor. Gönülünün intihabında âmil olan da sevgidir. Bu şekilde evlenme ne iğrenç şey.. Hem kendim için, hem de izdivaçta bana benzeyen bedbaht kadınlar için gizli gizli ağlıyordum..»

«Ne yaparsınız. Bir belâdır geldi başa.. Ne kadar göz yaşı döksem, dövünsem ben artık Rûbai zadenin karısı idim.. Eski ailesi için pek sert âmir olan kacam bana karşı bir kuzu, muti bir köle.. Bir dediğim iki olmuyor.»

«Komiser beyefendi, hayat; her tarafı uçurum dolu bir çukur. Çukurların deni, ahenkleri, şakıya yuvarlanmak korkusu var. Vay geçirenlerin hâline.. Size elim bir konfesyon yapmak mecburiyetindeyim. Günah çıkartmakla insan suçlarından hafiflermiş. Ben

bu fikirde değilim. Kabahatimizi bir kendimiz bir de Allah bilirken bu sırta bir üçüncüyü ittirak ettirmekte bir teselli şekli göremiyorum. Fakat ben bugün ellerim imdadınıza uzatılmış, gözlerim semada, kapana tutulmuş bir vaziyetteyim. Suçumun büyüktüğü sizi bana acındırmaktan menetse de, adli vazifeniz hesabı ile kalbinizin düşmüş bir kadını büsbütün ezmemek cihetine meyledeceğinden eminim.*

«Evleneli sekiz seneye bastı. Oğlan kız iki çocuğum oldu. İkisi de ihtiyardan değildir. Ne ağır itiraf.. İkisi de başka başka babalardandır. İhtiyar nasıl tabiatın bir genç kadınla evlenmek zevkine mukavemet edemediyse genç kadın da kendi gibi kaynar kanlının kolları arasına atılmak ateşinden nefisini kurteremadı. Bu mânevi ölümümde kendim kadar ihtiyara da acıyordum.

Her çocuk doğuruşumda zavallı adam bunu kendi erkekliğinin bir şerefi sanarak öyle sevinliyordu ki... Kızın adını Emel koydu, Oğlanunkini Fethi.. Sanki bundan emelini fethetmiş mânesi çıkıyordu...»

«Komiser beyefendi, hakikat nerede var ? Her şey bir zandan ibaret değil mi ? Bu zan kocamı bahtiyar yaşatmaya kâfi geliyor. Hepimizin de aldanarak avunduğumuz hayatta buna benzer kimbilir daha neler vardır. Son zamanlarda telkinle tedavi tıbbî bir usul kuvvetini almadı mı ? Bu sayede ne mucizelere şahid oluyoruz. Herhangi bir şeyi iyi zannederseniz iyi olur. Fena sanırsanız fena olur. Ben cinayetimin tesellisinf bu muhakemelerde arıyorum. Asıl büyük günahkâr ben miyim ? Kocam mı ? Bunun takdirini size bırakıyorum.*

«İmzasız mektuplarla, çocukların kendisinden olma-
dığını da yazıyor. Kocam buna dağılılarak şu cevaba
verdi.

— Dünyaya çocuğu gelen hemen her ihtiyar aleyhinde bu şüpheye düşürülür. Emel ile Fethi benim öz

yavrularım olmasalardı, onlara bu kadar şiddetle ka-
nım kaynar mıydı?»

«Kaçamaklarımı son derecede bir maharetle yap-
tığımдан ihtiyarın bana sarsılmaz bir emniyeti vardır.
Bu imzasız mektuplarla onu inandırmadılar. Hepini
gülerek yırttı, attı... Saadetime hased ediyorlar, dedi.
Hep bunları eski ailesinin husumetkârlığından bildi-
linanmaz, inanamaz... Çünkü inansa yüreğine iner...»

«Bu çok muvazenesiz evlenme hatasının cezasını
ikimiz de çekeceğiz. Esasen ben mâsum bir kız iken
bugün en büyük ıstırapın acılarını yükleniyorum. Ko-
cam itimadının 'narkotik'i (narcotique) içinde azap duy-
madan yaşıyor. Ondan ziyade acınacak kendimi görü-
yorum. «Geçen sene bana Edib Münir isminde bir
genç musallat oldu. Sempatik bir yüzü var, fakat bu
derinin altında bir yılan ruhu gizleniyor. Kendini cild-
diyetinden emin olduğum bir vasıta ile takdim ettirdi.
Nasıl bir tedbirsizlik ve zaaf sımsından istifade etti bi-
lemiyorum. Az vakitte mahremlerimden biri oldu.»

«İnsanın bir kere yokuş aşağı ayağı kayınca tutu-
nup kendini geri alması zor oluyor. Asıl heyecan da
bu patinajda değil mi? Emin bir eve gitmek oradan
örtülü tebdili kıyafette çıkmak. Sevdığınız gençle yan-
 yana otomobil gezintileri, kırların تنها bir ağacı al-
tında birbirinizin ağzına bir kaç kadeh akıtmak... Kol-
lar boyunlar da yanak yanağa hasbihallere girmek...»

«Bir gün Edib Münirle Tarabya üzerinde böyle bir
kır şleml yapıerken daha mahrem görüşmek için bir
yuva aradık. O bana dedi ki :

- Bizim gibi çiftlerin cenneti bir yer var...
- Neresi ?
- Gönüllük sarayı...
- Deniz kıyısında... Otomobille beş dakika...
- Cenneti andırması neden ?

— Gözleri büyüliyen bir manzara, mahremiyet, konfor, fevkalâde mutfak.

Bu tavsif benim biraz içkili kafama hoş geldi. Meğerse müretteb bir tuzağa düşürülüyormuşum. Hakkaten beş dakika sonra orada idik. Cenneti menneti lâftan ibaret adının cazibesine rağmen alelâde bir sâhil oteli... Döğemesi banal temizce bir oda... Boğazın ucundan Karadenize bir kapı gibi açılan manzara..

«Derhal ortaya bir masa, kadehler, mezeler... Soruyorum :

— Bu hazırlık neden ? Dışarıda içtiğimiz yetmez mi ?

— İçki sevdanın zevkini yüz defa büyültten bir mikroskoptur. Bu birleşmek bahtiyarlığımızın hazzını gayeye vardırmalıyız.

Sofra başına geçtik. Al kadeh ver kadeh... fırtınalı bir denizdeyim ? Başımın üstündeki tavan, ayaklarımın altındaki döşeme dalgalanmaya başladı. Karadenize uzanan Boğaz kâh daralıyor kâh genişliyordu... Biz kadehlerin sayısıyla sevdanın sonunu ararken kapı dışından bir :

— Tık, tık, duyuldu.

10

— Kimdir o ?

— Biziz açınız...

Edib Münir kalkar açar.

Kapının içinden dışından bir fısıltı... Edib bana dönerek :

— Atuf Cemal beyle Ruhsar hanım...

— Sizin de kim ?

— Tıpkı bizim gibi iki günahkar...

— Allah gafururrahimdir.

— Müsaade et de içeri gelisteler... Çok eğleniriz.

— Gelsinler... Günahkârlar dört oluruz...

«Odaya erkek dışı bir çift girer. Hanımın elinde bir Japon çantası... Beyin elinde bir Kodak makinesi.. Erkeğin Mahmudpaşa hazretelerinden giyinmiş bir kıyafetli var.. Kadının da hanımının esvabına bürünmüş bir hizmetçi hali...»

Gelir gelmez takdim resmi arasında Ruhsar hanım mezelere seldirdi. Hindi gibi başını sallıyor, lokmanın boğazından indiğini göstererek yutuyordu. Bu acele tıkinmadan içtimai seviyelerinin derhal seçilmesi endişesiyle Edib onu itidale dâvet için soruyordu:

— Çok acıkmışsınız galiba ?

— Ne söylersin kır havası...

Pek aristokratik dostlarla karşılaşmadığımı anladım.. Çabucak meze tabakları içimizde yalayan kediler varmış gibi tertemiz oldu.

Sonöri... Garson...

Atif Cemal bey — Garson bana bak.. Dört kişi olduk. Mezeleri ona göre getir.. Böyle minimumi kaplarla değil.. Burası yalıdır. Sofraya büyük kayık tabaklar yarasır...

Ruhsar hanım — Atif nereden de bulursun böyle senbolik lâfları. Anide icad eder vallahi...

Atif Cemal bey — Açlık insanın zihnini öyle açıyor ki..

Edib Münir misafirini biraz ihtiyata dâvet için ona yan gözle bakarak sözü şakaya boğmak maksadile:

— Açlık, son nesil şairlerinin ilham vasıtaları...

Atif Cemal — Meşhur Hind şairi Tagor en ilâhî şiirlerini aç dururken yazarmış.

Ben — Her halde parasızlıktan değil...

İçtik, yedik, rakıya ne ilâç karıştırdılar bilmiyorum. Yavaş yavaş kulaklarımda sözlerin vuzuhu kayboldu. Gözlerimde şekiller bulandı; büsbütün kendimden geçmişim. Ondan sonra nereye naklölündüğümü, ne oldu-

ğumu bilmiyorum. Kaç saat o halde kaldım seçemiyorum. Aklım başıma gelmiye başladı. Zaman kendimi gece karanlığında koşan bir otomobilde buldum. Yanımda yalnız Ruhsar hanım vardı.*

Evime teslim olundum. Bu kadın, gezip eğlenirken zehirlenmiye benzer bir bulantı, gaseyan rahatsızlığı geçirdiğime dair uydurduğu bir masal ile evdekileri aldatmaya uğraştıktan sonra gitmişti.*

«Vasfiye, sırdaş bir hizmetçidir. Gayet emniyetli, sadık, pişkin otuz beşlik bir kadın... Böyle tehlikeli zamanlarda kocama karşı vaziyeti büyük bir meharetle idare eder. İhtiyarla yatak odalarımız ayrıdır. Ve bu ayırtmaya çok zorluklarla muvaffak olmuşum.

Vasfiye beni odama götürdü. Soydu. Yatırdı. Yanıma gelmekten men için kocama karşı da münasip bir yalan uydurmuştu.*

Ertesi günü başım sersem, midem bulantılı, her tarafım kırık kendimi toplayıp döşekten kalkamaz bir halde iken Vasfiye odama girdi :

— İlanım misafir geldi. Sizi görmek istiyor...

— Nasıl misafir?

— Dün akşam otomobille sizi getiren kadın.

— Bu kadar erkenden?

— Ben de şaşıtm. Hiç hoşlanmadım. Bir mahalle karısı hali var..

Ruhsar hanım benimle dün tanıştı. Bugün teklifsizliğe başladı. Bu kadının gelişinden bir şeamet hisseder gibi oldum. Yalnız görüşmeye değil mühim bir iş görmeye gelmişe benzliyordu. Zar zor toplandım. Kadının bulunduğu odaya girdim. Elinde gazeteye sarılı sımsıkı birşey tutuyordu. Beni görünce yılışık bir tavırla ayağa kalkarak :

— Erkenden rahatsız ettim galiba?

— Estagfurullah..

— Bazı işlerde demiri tavında dövmek gerektir..

Bu tuhaf söz karşısında cevabınız kadının yüzüne baktım. O devam etti :

— Beni Edib Münir bey gönderdi. Sizi gayetle alâ-kadar edecek mühim bir mesele hakkında görüşmek için.

Gittikçe artan bir hayretle ben susarken kadın gazete sargıları içinden çıkardığı mukavvayı uzatarak :

— Bana güvenmeyiniz hanımefendi, malûm ya el-çiye zeval yoktur.

Uzatılanı aldım. Aman Allahım ne göreyim ? O anda cehennemden önüme bir menfez açılmış olaydı bu kadar dehşetlenmezdim. Çırlı çıplak bir kadın fotoğrafı.. Vaziyetin çirkinliğini yazamam. Anlayınız. Hicab hududunu tecavüzdeki bir cür'et tasavvurlara sığmaz. Derhal kendi kendimi tanıdım ve parladım. Parmaklarımın arasından mukavva parçaları yere saçılırken karşımdaki kadın ye'simi arttıran bir galibiyet sırtışı ile :

— Hanımefendimiz beyhude zahmet ediyorsunuz. Bunun bizde klişesi var..

Bu şantajcıların maksatları anlaşılmiyacak bir sır değildi. İstedikleri kadar fotoğrafı çekebilecekleri bu klişe ile bizi soymak niyetini kurmuşlardı. İlk hamlede bunlara mağlûp görünmek büsbütün mahvımı hazırlamak demektir. Bütün cesaretimi topladım. Gözlerimi korkutucu bir giddetle açarak kadının karşısına dikildim :

— Bana bak Ruhsar hanım. dedim. Ben, bu çok şenî maksadınızın karşısında hemen silâh teslim edecek bir kadın değilim. Cinayetinizin cezasını çekmeden beni mahvedemezsiniz. Sizi çok uğraştırırım. Ve neticede elinize hiçbir şey girmiş olmaz.

— Sizce tesviyesi kolay bir meselede niçin böyle büyük üzüntülere girip te bizi de uğraştıracaksınız.. Şimdilik beş bin lira sizin için ehemmiyetsiz bir para, bizim için bir servet.

Ben bilâ ihtiyar tekrarladım :

— Şimdilik beş bin lira.

— Evet efendim beş bin lira sizin için bir şey değil.. Biz bu parayı nihayet ıktisadla sarfedeceğiz. Siz de birkaç sene rahat kalırsınız..

— Dağa adam kaldıran şakilerden ne farkınız var şehir haydutları.

— Ne yapalım efendim ? Bu usulü biz icad etmedik. En medeni memleketlerde bu meslekle yaşayanlar var.

— En alçak, en namussuzluk.

— Biz karşı karşıya namusu rafa koymuş insanlarız. Siz üstünüzden bu sıkıntıyı atmışken lüzum gördükçe onu yine bir sırmalı manto gibi giyinmek istiyorsunuz.

— Benim cürmümle sizinkinin arasında dağlar var...

— Uzun bir mesafe yok hanım efendimiz.. siz bir ihtiyarı aldatıp zengin yaşıyorsunuz. Biz bu yalanınızdan istifade ederek servetinizin yüzde birinden pay koparmak istiyoruz.

— Hanım ben vicdanî mâzeretimin hükmile hareket ediyorum...

— Biz de açlığın sevkile..

— Her aç karnını böyle bir cinayetle doyuracaksa dünyanın hali ne olur ?

— Her kadın kocasını böyle aldatıp da başkalarından çocuk doğuracaksa cemiyet ne şekil alır ?

— Cemiyet, çocuk doğurtma mevsimleri geçmiş fakat servetlerine güvenerek genç kadınlarla evlenen ihtiyarların hoddünlükleri meselesini halletsin...

Beş bin lira değil beş para vermeden o gün bu şantajcı kadını kovdum. Aramızda açılan ıktisadî mücrimiyet meselesi büyük bir hararetle uzamıştı. İkimizde mücrimdik. Hangimiz daha büyük suçlu idik ? Benim zararım kocama münhasır kalıyordu. Onlar vicdanî hiç bir endişe önünde küçük bir ezginlik duymadan aç kurd gibi yakalıyabildiklerine saldııyorlardı. O rezil

fotoğrafiyi hemen kocama gönderip de beni boşatmaktan büyük bir faydaları olamazdı. Benden para sızdırmak için daha ince yollar düşünerek şantajı uzatacaklarına biliyordum.

Edib Münirin enişle evinden kovulduğunu, annesinin Ankarada olduğunu biliyorum. Kendisi en âdi pansiyonlarda bekâr hayatı sürüyor. Kira birikiyor. Veremeyincee otel değiştiriyor. Eşya namına nesi varsa oradan oraya kaçırdığı valizin içindedir. Bunlar meyanında şantaja âlet yapılan mahud fotoğrafı da vardır. Şenlik pansiyonundaki son hırsızlık vak'asını gazetelerden okudum. Valizin komiserliğe aldırılmış olduğunu da biliyorum. Kilit açıldığı zaman bütün rezalet meydana çıkacak.»

«Komiser beyefendi; cemiyetin adli ehliyetinize tevdi ettiği vazife mühim ve büyüktür. Bir nokta gizlemiyerek cürmümü bütün dehşetile itiraf ettim. Yaptıklarım bugün son derece pişmanım. İnsanınız yanıldıktan sonra gelen nedametler hakikattir. Eski hayatımın tiksintisi büyük bir tövbekârlıkla beni kocama ve çocuklarıma çevirdi. İşlemiş olduğum günahları Allaha ve kullarına affettirmek için bundan sonra fazilete örnek olacak bir kadın gibi yaşayacağım. Mazime baktıkça iğrenip titriyorum. Bu salâhuma büyük himmeti sizden bekliyorum. O rezil fotoğrafıyı yırtınız. Ahîf Cemali, Ruhsarı celbediniz. Bu şantajcıların ellerinden kılıcı de kurtarıp kırınız. Bu rezaleti mahkeme salonlarına, gazete sütunlarına düşürmeden örtbas etmenizi ilâhî vazifenizin kudsiyetinizden bekliyorum. Nedamet yaşlarıyla ayaklarınızın önüne serilmiş bir tövbekârı çiğneyip geçmezsiniz.»

«Her cürümde tabiatın da bir dahili, bir payı, nasibin de bir tesiri vardır.

Hâkim hükmünü verirken insanlığın âdi telâkkile-

rinden yükselerek hilki zaafılarına kurban gidenleri karının şiddetinden korumalıdır.

«Kurtarılacak olan yalnız bir kadının namusu değil, bir ihtiyarın hayat saadeti, iki mâsumun istikbalidir.»

11

Komiser bey bu elim itiraf ve uzun müdafaanameyi bitirdikten sonra dinlenir gibi sustu. Müdekkik gözleriyle, karşıdakilerin yüzlerine payda olan tesiri aradı. Hacı Ömer efendinin eli ayağı buz kesilmişti. Kendinden bir şey sorulmadan tahammülü tükenmiş bir adam ezginiyle :

— Efendim dedi, dünya bizim gibi altmış yetmiş yaşındakilerin tanıdıklarından çok başka türlü bir âlem olmuş.. Her hangi bir dâva ile zatââliniz gibi bir komiser huzuruna ömrümde çıkmış adam değilim. Mücrim kim? Mâsum kim? Şaşırdım. Kadın müdhîş suçlarını öyle serbest bir kalemle anlatıyor anlatıyor ki dinlerken ürpermeler geçirdim. Hele ötekiler maazallah şehir içinde yol kesen, insan soyan eşkiya...

Komiser hafif bir gülümseme ile bu geçen asır adamının yüzüne baktı. Zavallı ihtiyar daha ne gördün? Bunlar âdi, kocaya sadakatsizlik ve soygunculuk vak'aları... Kocasını zehirliyen, karısını boğan, bir kaç lira için üç dört cana kıyan katillerin sorgularında bulunup da bu cinayetleri nasıl soğukkanlılıkla yaptıklarını dinlesen insanlıktan nefret edersin demek istiyordu. Onun bütün dikkati Edib Münir'in üstünde toplandı. Sokakları dışıcazı kalabalık arasında kıyafetleri herkese benzeyip de işleri cemiyetin zararına işliyen birer fesad fabrikası hükmündeki bu ahlâksızları tedkike çok ehemmiyet veriyordu.

Bu müsbet cürmünün ağırlığı altında komisere karşı ne vaziyet alacağını düşünen Edib Münir bütün cin-

leri, şeytanları imdadına çağırır bir şaşkınlıkla kıvrılırken şu suale mâruz kaldı:

— Edib Münir, Atif Cemal, Ruhsar şantaj kumpanyasının daha başka âzaları var mıdır? Nerelerdedir?

— Hâşâ efendim biz kumpanya değiliz...

— Nasıl değilsiniz? Sen âşık rolünü oynuyorsun. Atif Cemal fotoğrafçılık yapıyor. Ruhsar söz getirip götürüyor. Bu rezil teşekkülün (S) hanımından başka kurbanları da olacak... Söyle bakayım daha neler yaptınız? Kahramanı olduğunuz daha kaç vak'anız var?

— Efendim böyle vak'alarla geçinir adam değilim. Emin olunuz ki bu ilk cüretimdir. Saiki fevkalâde bir zarurettir. Bu hareketimin görünen günahından başka gizli bir sevab ciheti de vardır...

— Ne demek istiyorsun?

— Zannettiğiniz kadar mücrim değilim. Müsaade buyurunuz vak'ayı tahlil edelim...

Komisier safsataya gelmiyeceğini anlatır bir çatkınlıkla:

— Dinliyorum...

— Cemiyet içinde işlenen her cürme kadar kanunun tedip eli daima uzanamıyor. Cezamız kalan cinayetler var. Bu hakikati inkâr edemeyiz.

— Peki...

— Allah diyelim... Tabiat diyelim, intikameci gizli bir kuvvet var. Bazen bu gibilerine çarpıyor. Ve bu tedibine de bizim gibi kötülere vasıta yapıyor...

— Tutturduğun bu acayip felsefenin ucu nereye çıkacağını bilemiyorum. Fakat bu münasebetle yaptığın işin bir kötülük ve kendinin de kötü bir adam olduğunu tasdik ediyorsun demek?

Edib Münir sinik bir utanışla gözlerini önüne indirerek:

— Elbette... Artık huzurunuzda cürümlerinden bir zerresini inkârı mecalim kalmadı. Bundan sonra bü-

tün samimiyetimle ifade vereceğime emin olunuz. Lâkin bu samimiyetimin vicdanî kısmını da önünüze dökmememe müsaadenizi istirham ederim...

— Buna da peki...

— Şantaj yaptığımız bu kadın kocasını aldatıyor... Başkalarından kazandığı iki çocuğu da bu zengin ihtiyara mal ederek mirasa sokacak... (S) hanım yalnız benimle görüşmüş değildir. Hoşuna giden her delikanlı ile yatıp kalkıyor. Kocasının servetini, şehvetini teskin edenlere dağıtıyor. Kadının bu gizli azgınlığını vesile tutarak kendisinden birkaç bin lira sızdırmak zannımca büyük bir cinayet değildir. Bu suretle kendisini biraz korkutarak itidale davet etmiş ve kısmen de cezalandırmış olmaz mıyım? Bu hareketi kendim için büyük bir cürüm saymıyorum.

— Tecziye hakkı katıyen ve tamamen kanuna aiddir. Hiçbir ferd diğerinde, gördüğü cürmü cezalandırmak salâhiyetini her ne sebeble olursa olsun haiz olamaz. Sonra kanunun nüfuz kuvveti ortadan kalkmış gücü gücü yetene devri başlamış olur. Sen okumuş yâni menfi şantajcısın. Bu cihetle tehliken cemiyet için büyüktür. Adam kandırmakta meharetlisin. Mevkle göre söz idare etmekteki ustalığını görüyorum. Karşımda birdenbire salâh پیدا etmiş olduğuna inanmam. Geçmişini araştırmak mecburiyetindeyim. Bundan sonra zabitanın sabıkaları defterinde kayıtlısın.

Edib Münir bir önüne bir de komiserin yüzüne bakarak yutkunduktan sonra :

— Benim sözlerime inanmıyorsunuz da aile cinayetini pervasız bir kalemle yazıp gönderen kadının bu samimiyetine nasıl itibar ediyorsunuz?

Beğendiği genç erkeklere vücudünü, başka bir ihtiyacla değil, yalnız kadınlık zevkini tatmin için pegkeş çeken bu kızgın karı zaruret yüzünden ırz ticareti yapanlardan daha fahişe, daha rezil ve günahkârdır.

İtirafnamesinde bakınız, size ne mavel okuyor : « İnanınız, yazıldıktan sonra gelen nedametler hakikattir. Eski hayatımın tiksintisi beni kocama ve çocuklarıma (!) çevirdi. İşlemiş olduğum günahları Allaha ve kullarına affettirmek için bundan sonra fazilete örnek olacak bir kadın gibi yaşıyacağım... İlähîrihl... » (S) hanım kadınlık hislerini idare edemeyeceklerini genç kızlarla evlenen hayat usareleri çekilmiş ihtiyarlara lânetler yağdırdıktan sonra aynı vaziyette bulunan kocasına döneceğini söylüyor. Kocasının bu iktidarsızlığını kendi azgınlığına bir mâzeret göstermemiş miydi ? Koca yine o koca, kadın yine o kadın.. vaziyet aynıdır. Onun salâha döndüm demesine inanabilir miyiz ? Üç gün sonra yine zaafına yenilmiyeceği ne malûm ? Çocuklarını dediği, başka başka babalardan olduklarını itiraf ettiği piçlerdir. Bu yabancı tohum mahsullerini fuzulî babalıklarıyla müşerref ettiği ihtiyara besleterek o dam altında, büyüttükçe bu kadının nedameti sahih olamaz. Bu hakikatin asıl itiraf mahalli polis komiserliği değildir. Gidip bunu böylece ihtiyarın önünde ikrar etmeli... Bakalım bu aldatılmış koca çocuklarla beraber bu günahları kabul mü ? Yoksa üçünü birden kapı dışarı mı edecek ? Ondaki sonra anlaşılacak vaziyet doğru olabilir. Biz şantajcılara da iş kalmaz...

— Sana söz müsaadesi verdiğime bakıp da söylediklerini haklı buluyorum sanma. Şantajcılıkla şarlatanlık arasında lâfzan ve maddeten benzerlik var. Hilâli Mâkurdılarından ibret almak için söyletiyorum seni. Kadının nedameti samimi olsun olmasın senin ona şantaj yapman için bu ne bir hak, ne bir sebep sayılabilir. Bundan sonra siz de o, hanım da zabitanın gözcülüğü altındasınız. Onun sözlerini samimi tutarak bu çirkin maceranın örtbas edilmesini umumî ahlâk ve edeb namına hayırlı buluyorum.

Şenlik pansiyonu sahibleri karı koca İlyalar celbo-

lundu. Edib Münir aleyhindeki bilezik vesaire sirketi hakkındaki iddianın sıhhati sabit olmadı.

Atuf Cemal ile Ruhsar da çağırıldı. Komiser huzurundaki sorguda erkek şu cevabı verdi :

— Efendim, bendeniz ücretle resim çıkaran bir fotoğrafçıyım. Çektirilen herhangi bir sahneyi alırım. Bunda şekli bir cürüm varsa bana değil müşteriye aiddir.

Kaçamak yolile yakayı sıyırmak istedi... Ruhsar da :

— Efendim, bu işde benim zerre kadar günahım yoktur. Benim yaptığım alelâde bir komisyonculuktur. Şu kâğıdı falan mahalleye götür dediler götürdüm...

Komiser içinden :

— Hepiniz de zabitanın önünden taklak atarak kaçmaya uğraşan birer avsınız. Suç işlerken cüretkâr fakat kuyruklarınız sıkınca çocuk aldatacak sözlerle mâsum rolü oynarsınız...

Zabita memuru cürümlerini inkâr hilâkârlığına saptırmadan doğruca itirafıta bulunanları suçluların merdeleri sayardı. (S) hanımı da bunlardan biri addediyordu. Bu mücrimlere son ders olarak şu diskuru verdi :

— Zabitanın himayesine sığınan bir kadın aleyhinde çıkacak iskandali söndürmek için sizi bugün serbest bırakacağım. Fakat her hanginiz şantajcılıkda kıpırdarsanız derhal pençemizi yakanızda biliniz... Bu günkü suçunuz müsbettir. Yarınki işliyeceğinizle bunun cezasını şiddetlendirmiş olursunuz.

Mahud erzel kılıpı, mevcut fotoğrafları komiser dolabına kilitledi. Tecil edilen suçluların şubece fotoğrafları çekildi. Bu suretle salıverildiler.

12

Hacı Ömer efendi komiserlikten âdeta vicdanî bir bulantı ve baş dönmesiyle çıktı. Bu vertij ona, bayır aşağı kızak kayan ahlâkın süratinden geliyordu.

Mağazasının bir köşesine yorgun, bitkin yığıldı. Gözlerini kâh yumup, kâh açarak düşündü. Çok yeni cürmünü hemen hemen alışkın deneyecek bir ifade ile anlatan kocalı kadının komiser tarafından affını doğru bulmadı. Maceranın izittiği şekilde örtbas edilmesini muvafık görmedi.

Bu vakayı bir köşesinden tutuşarak sinesine yanan bir namus kâşanesine benzetti. Alevin bir gün saçığa saracağını muhakkak biliyordu.

(S) hanımın gösterdiği nedamet hakikat mıdır? Komiser bey de bu şüpheden zihnini kurtaramadı. Davayı takip etmiyerek genç kadını ve maceranın diğer kahramanlarını serbest bırakması, bunlar cürümlerini tek-rara başladıkları takdirde nerelerde ne işler gördüklerini, kimlerle münasebette bulunduklarını anlamak içindir. Hareketlerini tarassuda arkalarından memurlar tâyin etti.

Edib Münir elinde bavulu, ötekiler fotoğraf makinelere komiserlikten çıkınca, atlattıkları tehlikeden hafifleyerek geniş geniş birkaç nefes aldılar. Beş, on adım yürüdükten sonra Ruhsar kedi gibi etrafını kolluyarak :

— Korkudan iştahım kapanmıştı. Serbestleyince açılmaya başladım...

Atif Cemal — Öyle ise seni dalma korkutalım.

Edib Münir — Bütün dünyayı komünist yapmak kabil değilse biz aramızda bu yeni hikmetin prensiplerini tatbik edebiliriz ya...

Atif Cemal — Ne demek istiyorsun ?

Edib Münir — Cüzdanı çıkar. Sökül bakalım ne tutuyorsun ?

Atif Cemal yapma bir kederle :

— Duymadın mı portföyümü yankesi'ciye kaptırdım.

Edib Münir — Herif ihya oldu desene..

Atif Cemal — Ne dersin birader... Adamcağız cüz-

danı açar açmaz içinden çıkan bir yalana şahadet, diğeri borç dâvasından dolayı ceza mahkemelerinin Üçer gün ara ile iki ihzar pusulasını görünce hemen elindeki partal şeyi atarak tabanları kaldırmıştır.

Edib Münir — Bozukluk çantayı çıkar..

Atıf Cemal — Yankesici korkusundan çanta taşıyıyorum. Varlığımı yelegimin cebine koyuyorum.

Edib Münir — Mevcudunu söyle..

Atıf Cemal yeleginin cebini karıştırarak :

— Kırk beş kadar..

Edib Münir de cebini yokladıktan sonra :

— Ben senden sekiz eksikim.

Atıf Cemal — Öyle ise ben daha kıbarım..

Edib Münir — Sekiz kuruluk..

Atıf Cemal — Aç kaldığımız günleri düşünürsen büyük fark.

Edib Münir Ruhsara :

— Hanımefendi sesin çıkmıyor.. Arifaneye iştirak yok mu ? Etek altındaki gizli kadın cebini yokla bakalım. derinden ne çıkabilecek ?

Ruhsar biraz fındırdıyarak :

— Benim uğradığım felâketli duymadınız mı ?

Edib Münir — Hayır ola..

Ruhsar — Bir deste kirli papelim vardı. Kimse çalmasın diye tavan arasına sakladım hepsini fareler yedi..

Edib Münir — Eh şimdi ?

Ruhsar — Eş dost eksik olmasın..

Atıf Cemal — Yanımızdaki para ile bugün açlıktan ölmeyiz. Şuradan pastırma, peynir, ekmek, tahin helvası falan fılân alır Gülhane parkının bir kösesine çekilip tıklarız. Ruhsar baci komünist hemşiremizdir. Masraftan muafiyetle beraber yer..

Ruhsar el çırparak.

— Leninin ruhuna fatiha..

Edib Münir — Mal iştirakinde bütün insanıyet bizim gibi uyussa ?

Ruhsar — Açlar azalır mesele kapanır...

Atıf Cemal — Sende var olan benimdir de...

Edib Münir — Bende var olan yine benimdir..

Ruhsar — Mızıklaşma Münir...

Edip Münir — Paylaşılacak şeyi ortaya dök de bak hakkaniyet ve müsavata tapan komünist kurtlarının nasıl kurtlaştıklarını o zaman görürsün.

Atıf Cemal — İnsaniyetli insan gibi yani yaradılışı itibarıyla muhakeme etmelidir.

Edib Münir — Komünistler kendilerini bu yaradılıştan istisna ediyorlar galiba.

Ruhsar — Paylaşmak için ortaya dökülmüş bir şey yok da kurtlukları belli olmuyor.

Edib Münir — Paylaşılacak şeyler yok değil. Fakat ortaya dökülmüyor. El altından gidiyor. Elebaşları aralarında meseleyi hallediyor. Kütle pek akıl erdiremediği bu müsavat adaletini karşadan parmak yalıyarak seyrediyor... Katakulliler meydana çıktığı gün yine kıyamet kopacak, komünistlikten üstün yeni bir idare usulü aranacaktır.

Ruhsar — Bu bulunacak mı?

Edib Münir — Buna ideal namı veriliyor...

Atıf Cemal — Ki bulunamayacak demektir.

Edib Münir — Başlangıçtaki hüsnüniyet hiç bir şeyde devam edemiyor...

Atıf Cemal — Tabiatla değişmez, bozulmaz ne var ki bunu hayatta ve insanların yaptıkları kanunlarda arayalım...

Ruhsar — İdare müsavatı yalnız bir suretle kabul olur.

Edib Münir — Nasıl?

Ruhsar — Bilgi, kültür, azimkârlık, akıl ve hakkaniyet derecesi bütün insanlarda müsavî olmak şartıyla...

Edib Münir — İşte o zaman siyaset hokkabazları yeşil masa üzerinde yuvarlak oynatamazlar...

Atif Cemal — O zaman koca dünya bir parlamento halini alır. Bütün insanlar âza kuvvetini iltisab etmiş olurlar...

Edib Münir — Düşün azızım düşün, beş on kişinin tuttuğu dizginlerden kurtulmuş başlar alabildiğine ferahlayınca...

Atif Cemal — Haniya mahkeme kararını beklemeden hep bir ağızdan müdhiş bir adalet nefesi alıp zahvererek maznunu sokak ortasında paralıyan intikamcı büyük kitlenin işe akıl erdireceği dakikayı tasavvur ediniz...

Ruhsar — Sus korkutma beni.. Rahat yaşamak için dünyanın slacağı ideal intizam gününü beklemek abesdir. Biz geçinmek için üç kişi aramızda bir komünizm mukavelesi yapalım.. olan olmıyanları doyur sun.. Bu suretle aç kalmak tehlikesini azaltmış oluruz...

Edib Münir gülerek:

— Cemiyette mümkün olamıyan şeyin ferdiyetle kabil olacağını mı zannediyorsun? Benim karnım tok ve cebimde param olduğu günü senin karşığı kaldırımın aç geçtiğini görüp hissedersen derhal sokağı değiştiririm...

Ruhsar — İnsanîyette kardeşlik müsavatı bu mudur?

Edib Münir — Kardeşlik müsavatı değil, insanîyette hallolunamıyan mesele işte budur. Tok adama öteklinin açlığı vız gelir... Biz bütün açlar sefalet günlerimizde hissen birleşerek toklara lânetler yağdırırız. Fakat hayatta refah teminine muvaffak olunca zaruret sınıfıyla beraber fikir de değiştirerek artık kendimizden aşağıya bakmaz, gözlerimizi daha ziyade müreffeh olmak çarelerine dikeriz.

Otomobiller, tramvaylar ve yaya kalabalığı arasından Salkımsöğüde doğru yürüyorlardı. Eminönü caddesinde tuhaf bir manzara vardır. Camekânlarda ipekli, yünlü, keten, gayet temiz eşya teşhir eden iki manifaturacı arasında kokusu beş adım geriden burnunu-

za dolan bir pastırmacı dükkânı görürsünüz. Buna dükkân demek de büyük bir cömertliktir. Âdeta Çinlilerin içkence dolaplarına benzeyen bir aralık.. Bu azaba mahkûm sabırlı adamın yalnız belden yukarısı sağa sola biraz döner. Kolları kıvıldaayabilir. Bitişik camekândaki bembeyaz bir takım iç çamaşırı hizasında buradan sarkan sıvıık çimenli pastırma havenklerinin teşkil ettikleri tezad yüreğinize sıkıntı verir. Buradaki koku ve kirlilikten öteki temizliğe bir şeyler bulaşacağı zannına düşersiniz. Aynı neviden esnafın bir çarşıya toplanmaları lüzumundaki hikmeti o zaman anlar ve buna esnafın hiç ehemmiyet vermiyen belediyenin kaygusuzluğuna da şaşarsınız. Yüzü caddeye açık bu dolabın içinde pastırma, sucuk, tereyağı, sardalya, peynir, zeytin, turşu, bal, marmelat, ahtapot, ciroz, ringe, siyah, sarı havyar; hasılı koka, bulaşan yiyeceklerden her nev'i sıralanmıştır. Buralardan komşulara dağıtılan sineklerin, arıların temiz eyşe üzerine bırakacakları lekelerin zararını esnaftan tahkik de kimseye aid bir vazife değildir.

13

Bu umumi kilerlerin birinden nevale düzerek parka yollandılar. Soğuk çeşme kapısından girdiler. Yıldızlı parmaklık iç demir kapıların solundaki park nizamnamesi gözlerine ilişti, okumaya başladılar.

Ruhsar — Gördünüz mü ? Burada öteberi yeyip süprüntülerini yerlere saçmak memnu..

Edib Münir — Bu memnuiyet yalnız nizamnamedir. Fiilen me'ud değildir. İçeriye doğru ilerleyince bu memnuiyetlere aldırın olmadığını göreceğiz. Herhangi bir şeye yasak koymalı amma hilâfına hareket imkânını da bırakmamalı. Bu koca parkın kıyı buca-

ğında işlenen suçları görmek için kaç gözcü tayin edilmiştir? Ve edilebilir acaba?

Ruhsar — Yasağı yaptırmak için müsellâh devriyeler dolandırılacak değil ya... Memnua riayetin büyük kısmı halkın terbiyesinden beklenir...

Edib Münir — Halkın terbiye örneklerini şimdi görürsün.

Atıf Cemal — Canım biz burada çiy parası yeyip de püsküllerini yerlere atacak değiliz ya...

Edib Münir — Vallahi iyi dedin. Aldığımız bir avuç yiyecekten gıda olarak kuşlara döküntü bile kalmaz. Hepsinin sömürürüz.

Yukarıya Saray kapısı önüne çıkan yokuşa saldırdılar... Biraz ilerledikten sonra Edib Münir eliyle yolun ötesini göstererek :

— İşte bakınız şu iki kadın çocuklarını taflanın önüne işletiyorlar.

Atıf Cemal — Ne yaptılar, yavrucak sıkışmış...

Edib Münir — Yavrucak mı? Koskoca oğlan... Biraz ötede helâlar var.

Ruhsar — Nizamnamede işeyene ne ceza koymuşlar?

Edib Münir — Buradakini bilmiyorum amma, işitiğime göre Avrupada küçüğü bir, büyüğü iki frankmış...

Ruhsar — Bizim Yenicami helâlarına konulan narka nisbeten bu ceza çok ucuz... Duvara yapıştırılmış kenefler nizamnamesinde yüz para... Ve bir kuruş yazıyor.

Gülüğerek yürüdüler. Parkın en üst meydanlığına çıktılar... Oturmak için güzel bir yer aradılar. Manzaraları en iyi bankoların üzerlerine rençber kıyafetli kirli adamlar uzanmış uyuyorlardı.

Edib Münir — Bu ne çirkinlik... İşte her gün burası böyledir.

Atıf Cemal — Bunlar, park nizamnamesini okuyacak tahsilde kimseler değildir.

Edib Münir — Park nizamnamesini okuyamıyanlar nizamname hükmünden muaf sayılamazlar. Keyfiyeti bunlara da anlatmak çaresini düşünmelidir. Bak şuradaki kokmuş yemenili herif uyku arasında bir düziye göğsünü, ensesini kaşıyor. Oraya döktüğü böcekler ondan sonra oturacak adama hücum edecekler. Halk buraya hava almaya mı? Bitlenmeye mi geliyor?...

Ruhsar — Edib iyi söylüyor. Park idaresinin burayı yatakhaneye çevirenleri böyle istirahatlerine terketmesi doğru değildir. Hiç bir memurun gelip de bu uyuyanlara: «Haydi kalkınız, burada yatmak yasaktır» dediği görülüyor. Bu geniş müsaadeden dolayı burarlarda sızanların sayıları günden güne artıyor. Mükemmel yeşil karyola, âlâ havadar yer... Bırakıldıktan sonra burada uyku çekmeye kim heveslenmez...

Güç buldukları denize karşı bir bankoya sıralandılar. Kandilli ve Hisar çıkıntılarının kapattığı Boğaz, küçük dalgaları arasında sayısız güneşler kaynatan bir liman güzelliğinde görünüyor. Tâ Fenerbahçe, Mühürdar, Kadıköyü, Çambca, Üsküdar'dan başlayarak kıyılara inen, tepelere yükselen göz, Boğazın iki sahilindeki bu cennet parçalarının neresinde duracağını geçiriyor. Deniz ve gök'ün iki maviliği arasından süzülüp gelen hava serin bir menekşe şerbeti gibi içiliyor.

Kesekâğıdı açtılar. Pastırma, peynir, helvalarını çıkardılar. Paylaştıkları ekmeğe katık ederek yemeye başladılar.

Ruhsar — Şu güzel hava ve manzaraya karşı bu hamal sofrası?...

Atıf Cemal — Hanımefendimiz, ne istersiniz? Filetö, hindi dolması, barbunya iskanarı?...

Edib Münir — Bu dediklerini bol bol yiyecektik amma talih uygun gelmedi. Biz (S) hanımın o vaziyetteki fotoğrafisini bir daha naml çekebiliriz?

Bu istifhama karşı Atıf Cemal gülümsedi.

Edib Münir — Ne gülüyorsun arkadaş? Yoksa komiserin tehditlerine rağmen saklanmış fotoğrafların mı var?

Atıf Cemal — Olsa da bununla ne iş görebileceğiz ki?

Edib Münir — Kimbilir? Bu fotoğraflardan istifade edilecek belki bir fırsat daha düşer...

Atıf Cemal — Böyle bir fırsatı hiç ummuyorum. Artık zabıtaca mukayyed sabıkahılar sırasına geçtik. sağa sola biraz saptsak hemen enseleneceğiz.

Edib Münir — Zabıta münhasıran bizimle uğraşmaz. Onun bin türlü işi var. Kendimizi unutturmak zannettiğin kadar güç bir şey değildir. Bizi yaşatacak bir iş bulamazsak sağa sola sapıtmaktan başka hayat çaremiz var mı? Önümüze ne zorluk çıkarsa çıksın yılgınlık göstermemeliyiz. Sen söyle var mı o fotoğraflardan?

Atıf Cemal bir an dudak bükerek kısaca:

— Yok... dedi.

Edib Münir, bu «yok» deyişte zıd mâna sezenler gibi olarak:

— Biz üç kişi, hilesiz, sıkı bir ittifakla iş görebiliriz. Âlemden evvel birbirimizi aldatmaya kalkarsak beyhude yorgunluk olur... Ve hem de çabuk yakalanırız. Hristiyanların Allahı gibi biz üç şahıs bir şahsiyet teşkil etmeliyiz.

Atıf Cemal (yok) ısrarında devam etti.

O ara yanlarına şüphesi de benzi gibi soluk ve kıyasfetce intizama cüzdanı pek müsaîd olmıyan bir genç yaklaşıp selâm verdi. Sonra gülümser surnaşıklıkça bir ifade ile:

— Edib Münir, Atıf Cemal beylerle Ruhsar hanımın karşısında bulunuyorum değil mi?

İstifhamile yüzlerine baktı. Berikiler biraz şaşaldılar.

Edib Münir ağırca cevap verdi:

— Evet.

Meçhul genç muvaffakiyetine sevinir bir eda ile:

— Hele şükür yakaladım...

Edib Münir hayreti artmış bir jestle:

— Bizi mi takib ediyordunuz?

— Komiserlikten beri... Siz çıkmışsınız ben gelmişim...

— Ne münasebetle?

— Mesleğim hasebile...

— Necisiniz?

— Gazeteci...

— Size peşin söylüyeyim ki, biz mesleğinizin pek hürmetkârı kimseler değiliz.

— Niçin efendim? Gazetelerin medeniyet âleminde bugünkü rolleri çok mühimdir.

— Benim nazarımda gazeteler dedikodu kolleksiyonundan başka bir şey değildir. Tatlıya da karışmanın ekşiye de... hükûmetin işini de bozarsınız, halkı da birbirine düşürürsünüz. Sizden canı yanmayan kimse yok gibidir. Her hangi bir muharrir kalemi eline alarak bir matbaa masası önüne oturdu mu, hiç bir mektebden tasdiknamesi bile yokken kendini dünyanın bütün ilimlérinden, fenlérinden mezun bilir. Ömründe bir satırını bile okumadığı bilgilerde allâme kesilir. Kritiklere girer. O kürsüden aldığı cüretle haysiyetlere tecavüzden hiç bir vicden endişesi duymaz... Onun merakı yalnız kendi kalemi üzerine âlemin dikkatini celbedecek fırsatlar aramaktır. Bu fırsatı bulunca artık hiç bir şeyden çekinmez.

Gazeteci — Biliyorum Edib Münir bey... Gazeteciler aleyhindeki bu galeyanınızda haklısın. Doğru Söz gazetesi tahkiksiz tedkiksiz, size dair fantazi bir sütûn yazdı.

— İsnadlarınızın asılsızlığı bugün resmen tahakkuk etti. Fakat bu seni' iftiralarının cezasını görmedikçe

yarın başka bir mâsumun namusunu kalemine oyuncak yapmaktan çekinmez.

— Ben «Ciddiyet» gazetesinde çalışıyorum. Bu yanlışlıkları doğrultacağım... Lâkin vak'a hakkında müm-kûn olduğu kadar tafsilât vermenizi rica ederim.. Halk çok merakta...

— Neden dolayı ?

— Komiserlik tahkikatında valizden çıplak bir kadın çıkarılmış diyorlar...

— Böyle deselerde siz bu seçmeye inanmamahsınız? Kapsalı bir bavulda canlı bir mahlûk yaşayabilir mi ?

— Bu şeytanın hiç aslı faslı yok mu ?

— Kattiyen...

Gazeteci Edib Münir'in yanında duran bavulu göstererek :

— Bakınız bahsolunan şey yanınızda duruyor. Bu valizin komiserliğe girip çıkmasında elbette bir sebep olacak... Rica ederim söyleyiniz. Siz hakikatı sakladıkça yanlıştefsirlerle vak'a fena şekiller alır...

Edib Münir hiddetle cebinden anahtarı çıkarır, valizi açar. Ağzına kadar eşya dolduğunu göstererek :

— İnsaf ediniz. Bu dolu şeylerin arasına bir de canlı kadın sığar mı ?

— Sığmaz, fakat vak'a anlatmak istediğiniz kadar sade değil... İçin içinde Gönüller sarayı, otel macerası var... İğfal edilmiş zengin bir kadından bahsolunuyor...

Edib Münir bir kaç alıktırma yutkunması geçirdikten sonra :

— Böyle şeylerden haberim yok. Çok merak ediyorsanız komiserliğe gidiniz. Tahkikat yapınız...

— Uğraşım söylemiyorlar...

— Benim de onlardan fazla bildiğim bir şey yok...

Muhbir ısrarında devam eder. Fakat Edib Münir ketumiyetten ayrılmaz. Nihayet selâmlıyarak çekilir.

O uzaklaşınca Edib Münir :

— Be arkadaşlar, biz komiserlikte sorguya çekilirken bu muhbir kapı arkasından mı dinledi? Yalan yanlış ne ise çarçabuk vak'elardan bir rüzgâr alıyorlar.. Bu bir sanat..

Atıf Cemal elile ileriye işaret ederek:

— Bakınız.. Bakınız ta uçtaki bankoya oturdu. Kurşun kalemimi bloknotunu çıkardı. Galata rıhtımına bakarak yazıyor.

Ruhsar — Hanıya insanı yassılmış kanbur kunbur gösteren aynalar vardır. Yarın gazete sütunlarında kendimizi işte öyle tanınmaz şekillerde göreceğiz.

Atıf Cemal — Bir şey söylemedik ki oraya oturmuş da ne yazıyor?

Edib Münir — Gazetecilerin kurulmuş bir esas üzerine yazdıklarını mı zannediyorsun? Yarın çıkacak on altı sayfayı doldurmak için seksiz on muharririn elinde koğan kalemlerin ciddi tahkik ve tedkike tahammülleri var mıdır?

Ruhsar — Gelsin atmosfer ucu kime dokunursa dokunursa..

Atıf Cemal — Yılan sokmak için kabahatli arar mı?

Ruhsar — Bizim âleme yaptığımızı başkası bize yaparsa kızıyoruz.

Edib Münir — Ya kızmayıp da şükranla mı mukabele etmeli idik? Bizim yaptıklarımıza kızmıyorlar mı sanki? Komiserin huzurundan daha yeni kurdulduk..

Ruhsar — İyilik yapmaktan bir fayda çıkmıyor. Fehalık etmekle geçinilebiliyor.

Edibin aleyhinde yazan gazeteci ötekini barikinin altında bilemediği kalemine şatafet vermek için iftirdan çekinmiyor. Ne yapın? Suyu sabuna dokunmayan şeylerden halk hoşlanmıyor. Tutturulan şeyin altını üstüne getirmeli ki bir tesir haml etsin.

Edib Münirse hemen dünyada hiç kimse kendi faydası için başkasına zarar vermekten çekinmez. Fakat

bu umumî kaidenin öyle hususî çekimleri vardır ki, diğerlerine ayrılan ziyan ya farkettilirilmaz veyahud iyilik suretinde yutturulur...

Atıf Cemal — Nasıl olursa olsun, başkalarını ızzar etmeyince yaşamak kabıl olmuyorsa kaçamak yollarını hazırlıyarak fenalık yapmalıdır.

14

Edib Münir, Galata tarafında sığınacak yine bir tavandan aramı bulur. Kıra birikince yine bavulunu kaçıracağı bir çare düşünmesi o kadar güç bir iş değil.. Lâkin boğaz ve her günün ihtiyacından olan diğer masraflar.. Gazetelerden birine muharrirliğe yanaşmak istedi. Bu işin etrafında kanad çırpan pervaneler çok.. Bu istekle kendini takdim ettiği gazete idarelerinde ahvalı şaşırıldı.

Nihayet (Dikkat) gazetesini idare memur ile tanışık çıktı. Allaha dua eder gibi iki elini uzatarak :

— Aman birader bana burada bir iş bulunuz.. dedi.

İdare memuru elinden kalemi bırakarak düşünür bir ağırlıkla :

— Vallahi kardeş, gazetelerde iş bulması büyük bir bankaya memur olmaktan ziyade güçleşti. Bu kadar muharrir nereden yetişiyor bilmem ki.. Her gün bir kaç başvuruyor. Bunun medresesi yok, mektebi yok.. Galiba derme çatma bilgi kifayet ediyor. Gazetelerde geçime yolu aramak akıllı işi değil. Satış düşünü.. Bu bir sırdır, sana söyleyemem.. Söylesem de inanmazsın. Bu kadar kişinin suyu kurumuş bu değirmende nasıl geçindiklerine şaşarsın. Fazla muharrir almak değil, eski emektarlara bile yol veriyorlar..

— Her yer böyle.. Ben de halimi size anlatsam inanmazsınız. Hemen hemen cinayet işleyecek son tertipteyim.

İdare memuru düşünme dalgınlığı ile önündeki kâğıtları karıştırarak :

— Durunuz bakayım, aklıma bir şey geliyor...

Edib Münir kendine lokma gösterilen aç bir kedi gibi gözlerini muhatabına dikti. Memur devam etti :

— Şurada burada dolaştığınız zamanlarda merak verici, cinsî veya eğlendirici vak'alara tesadüf ederse-niz kıvrak bir kalemle hemen yazıp getiriniz. Bu yazıların ehemmiyetine ve değerine göre birden beş liraya kadar ücretleri vardır. Uslûbunuz dikkati celberderse tahrir odasına bile kabul olunursunuz.

Her gün sokaklarda, matbaalarda beş lira değerinde vak'alara tesadüf etmek mümkün değildi. Fakat hiç yoktansa bu da bir iyilikte. Edib Münir teşekkür ederek idareden çıktı.

Edib Münir kazanç kılığında bu vak'a avcılığına bir iş diye sarıldı. Orada burada dolaşarak rastgele bildiği eğlenceli maceraları veya acıklı kaza hâdiselerini biraz da kaleminin muğalataları ile süsliyerek Vakıf gazetesi idare memuruna götürüyor, yazısının değerine göre haftada bir kaç lira alıyordu. Bu iş Atif Cemal'e de pek uygun gelmişti. O da hemen mahallinde hâdisenin fotoğrafisini çekiyordu. Bu suretle geçinmenin yolunu biraz tutturmuş gibiydiler...

Hiç bir hâdiseye tesadüf edemedikleri günlerde Atif Cemal sokaklarda vak'a şeklinde tefsire elverişli sahneler bulup çekiyor Edib Münir kaleminin cüretle tasvire girişerek onu bir şeye benzetiyor bir vak'a yapıyor...

Tamam kazaların kızıdığı saatlerde Balıkpazarının selâtin meyhanelerini, küplerini, Galatanın kanlı katillere toplantı yeri olan Tonoz altı işret mahallerini dolaşıyorlar. Nerede kavgâ gürültüsü, insan yığıntısı gör-seler oraya saldırıyorlar. Artık içleri güçleri budur.

Parasızlıktan çok sıkıldıkları günün birinde karın

doyuracak hiç bir vak'a ile karşılaşamadılar. Yine aslı olmadık bir şeyi vak'a şekline sokmak için etrafa göz gezdirirlerken Atıf Cemal bir türlü malşetten, bıkınlığını gösterir bir surat ekşitisiyle dedi ki :

— Nedir yahu bu çektiğimiz ? Ya bir çocuğu otomobil çığneyecek, ya iki kişi birbirini öldürecek, ya denizde biri boğulacak, ya tramvayla bir otobüs çarpışacak ondan sonra bizim midelerimize bir kaç lokma girecek. Böyle kazaların vukuuna dua etmiyorsak da dört gözle intizarda bulunuyoruz.

Edib Münir — Ne yapalım kardeş. en ziyade merakla okunan bunlar. Halk heyecan arıyor..

— Başkalarının ölümlerinde eğlenceye benzer heyecan aramak bu da pek insani bir şey değil.. Bu acıklı vak'alar bir tiyatro sahnesinde geçmiyor. Tabiatla vuku buluyor. Ölenler yalancıkıktan değil, sahidten ölüyorlar..

— Sokak ortasında birisi — üç gündür açım — diye bağırsa pek alduran olmaz. Fakat bu zavallıyı son nefesini verirken görseler straftan asdakalar yağar.

— Yardımlarını ölüye değil, diriye yapıyorlar..

— Hep bunları geç, aç karnına halkın psikolojisiyle uğraşamayız.. Şimdi şurada bir kuduz köpek bir kaç kişiyi ırsa ne âli değil mi ? Köpeğin ve ırsılanların fotoğraflerini de çek.. Altına sekiz on satır döşen, götür idareye en aşağı iki lira.. Bu akşam doyduk gitti.

— İyi amma bu uğurlu köpeği nerede bulalım ?..

Edib Münir, gözlerinin içine baka baka iki omuzundan arkadaşını şiddetle sarsarak :

— Bu akşam yine doyacağız. Lâkin göstereceğim cürete geçacaksın ?

— Ne yapacağım ?

— Allah olacağı..

— Açlıktan sar'a nöbeti geçiriyorsun galiba ?

— Hayır ben nöbet geçirmiyorum. Sen kalın kafalılık ediyorsun... Allahlığın mümeyyiz sıfatı nedir? Bunu düşün. bazı insanlarda bu kuvvet, bulunamaz mı? Sonra onu muhakeme et...

— Edib gittikçe daha anlaşılmas oluyorsun. Allahlık iddiasına kalkan bir Firavun vardı, kulağına sivri-sinek kaçı. Bu muzır hayvan beynini sokarken ağrıyı dindirmek için kafasını tokmaklata tokmalata öldü. Seni de bu akşam hangi zehirli böcek ısırды?

— Beni böcek ısırmadı. Açlığın kafama verdiği ciyadette beynim fevkalâde işlemiye başladı. Fen kuvveti bazı tabii hâdiseleri husule getirmek kabîl değil mi.. Kaza ve kadere hâkim olan kuvvet gibi ben de tabiatla bu akşam bir vak'a yaratacağım... Sen de d'après nature fotoğraflerini çekeceksin...

— Anladım. Don Kışot nasıl bir komik (şövalye) ise sen de öyle gülünç bir hâlik olacaksın. Sen böyle bir kuvvete malik olduktan sonra niçin aç kalıyoruz?

— Gel arkamdan...

Yürüdüler. Hava kararmış. Caddede namı verilen Balıkpazarının kalabalık o dar yolunda iki taraf elektrikleri yanıyor. Camekânlarda nâdide eşya gibi ampullerin nurlara garkettiği ince dilinmiş pastırma yığınları, kaymaklar, peynirler, yoğurtlar, manav dükkânlarında çeşit renklerle yüze gülen yemişler.. İki açın iştahlarını büsbütün biliyor..

Unkapanı istikametine yürüyorlar, her beş on adımda bir karşıdan gelenle omuz vuruşmadıkça ilerlemek mümkün olmuyor. Sağ taraf sokaklarından birine sapıyorlar. Meyhanelerden buram buram tüten balık, ciğer tavalalarının dumanları burunlarına dolmaya başladı..

Edib Münir — İnsan koku ile de doyar derler ama bu sözü uyduran bir tecrübe üzerine söylemiş olmayacak..

— Kokladıkça daha ziyade acıkıyorum.

Akşamcılarının içinde gya tanıdık birini arıyorlar-mış gibi bir kaç meyhaneye girip çıktılar. Kokusu bulantı getiren muzahrefattan bir hah, denizi kapla-mış su yüzünü göstermiyor. Küçük dalgeler bu süprün-tleri tekrar karaya atmak için şıpır şıpır uğraşıyor-lar. Böyle mezbelelik kıyılarından geçtikten sonra geniş bir meyhaneye gördiler.

15

Sigara dumanlarından tavana yükselen mavi bulut ampullerin ışığını kör kandil derecesinde hsufa uğrat-mış, manga manga oturmuş akşamcılarının içinde lâkır-dısı nazik kimse yok. Her kafadan bir ses çıkıyor. Zaten tahta masaların, çatalların, tabakların bir çok hizmette kullanılan konserve kutularının pisliği, me-zelerin âdilliğı, oraya buraya dökülmüş, bulaşmış şey-ler, müşterilerin içinde temizlik merakı olan, midesi-ne acıyan kimse bulunmadığını gösteriyor... Üstleri başları bulaşık çukuru gibi koken kirli garsonlar bahşiş-ten ziyade dayığa davranan b kavgacı sarhoğların her emirlerini yerine getirmek için koşup duruyorlar.

Duvar dibi peykesine dizilmiş beş hammal fazla kızışmış kafalarının hararetille yrenleşiyorlar. Muhab-bete şiddet vermek için masaya indirilen yumruklar şişeleri, tabakları şangır şungur zelzeleye uğratiyor. Arada bir kollar omuzlara atılıyor. Uzun bir gurbet-zedelikten sonra yeni görüşüyorlarmış gibi öpüşmeler, bayramlaşmalar... Kürdün biri bir sıraya haçkırığı andır-ır bir sla makamı tutturuyor.

Sarhoğların psikolojilerine mütehassıs bir doktor-dan ziyade vâkıf meyhaneci Barba başlıyan taşkın sarmaş dolaşların sonu nereye çıkacağını bildiğinden bu şenlikleri gürültülü müşterilerin hemen yanlarına koyarak :

— Efendim burada türkü bağırmak yasaktır. Affedersiniz.

Kürd hiçkırıkları keserek :

— Ne... ki yasağ ola ? Alo içtiğinde ona yasağ olur mu ki ? Ben bağırmayam, karnımda rahat depreşti.. İçip de sus oturam öyle mi ki ? Tuh vallah..

Alo, yine boğmaca öksürüğüne uğramış bir şiddetle kalınlı inceli hiçkırıklarını tutturur.

Karşı peykede dört yorgancı kalfası oturuyor. Bir tanesi Beyazıd yangın kulesinin küçük çapta biraderi.. Ormanda göğe yükselmiş meşe gibi bütün müşterilerin tepesinden bakıyor. Halat koparan Halil usta..

Yorgancı Kürdün gürültülü makamından sinirlenerek meyhaneciye haykırır :

— Barba bu herifi sustur. Kusacaksa kenefe gitsin.. Burada göynümüzü bulandırmasın..

Alo itirdi kulak kabartarak :

— Bu herif ne itin pohunu yiyip duri ki ?

Yorgancı yerinden silkinip yükselerek :

— Ben sana şimdi itin pohunu gösteririm.

Karşıdan Alo da dalgalı bir fırlayışla davranır.. Yanındakiler her iki azgını da tutarlar. Yalnız karşıdan karşıya muhteviyatla beraber bir jki konserve güllesi teati olunur. Mermilerin geçidinde oturanlar yağlı, ekşili serpintileri giyerler..

Meyhanelerin kapanma zamanı gelmiştir. Polisler ihtarda bulunurlar. Müessif bir hale meydan vermezsinin sarhoşlar dışarı çıkarılır. Yorgancılar yirmi beş otuz adım kadar ileriden gidiyorlar.. Kürdler geriden..

Edib Münir — Kavga misk gibi tütüyordu. Adeta kital olacaktı. Önünü aldılar.. En azı üç lira kaybettik..

Atif Cemal — Büyük harblerde kazananların mevkindeyiz. Biz de küçük kanlı vak'alarla geçiniyoruz.

— Fakat henüz her ümid bitmemiştir. Kendi kendine sönen vak'aları tahrikle canlandırmak kabildir.

Allahlığını şimdi göreceksin... Benimle beraber yürü. Kürdlere yaklaşalım. Onlara iğittirecek surette ben sana derim ki: Ağız dolusu sövdü... Sen de: Evet pek koyu koyu sövdü dersin... İşte bu kadar. Maceranın ötesini seyret artık...

Hamallar üç dört adımda bir durup birbirine sarhoşluk samimiyetile muhabbet ediyorlardı. Tam yollarından geçerken Edib Münir:

— Ağız dolusu sövdü edebsiz..

Atıf Cernel — Pek koyu sövdü...

Alo hemen onlara doğru dönerek:

— Ulen kim sövdü ki?

Edib Münir — Şu önden gidenlerin içindeki iri boy...

— Kime sövdü ki?

— Tanımıyorum... Alo isminde birine...

Alo kabarak:

— Di bir kerek daha ki görem...

— Alo isminde birinin anasına, babasına, avradına, silsilesine sövdü.

Alo eliyle yorgancı Halili göstererek:

— Şu herif öyle mi ki?

— Ta kendisi...

— Dur ki ben ona gösterem...

Alo arkadaşlarının yanından fırladı. Birdenbire yorgancının yakasına yapışarak:

— Ben de senin anana babana, avradına, silsillene, konuna, komşuna, davarına, kırsığına...

Yorgancı irkildi. Bir küfür şarapnell de onun ağzından boğandı. Kafaya, surata, göğse ilk tokatlar, yumruklar karşılıklı içirildi... Hemen ikisi bir yumak oldular. Yere yuvarlandılar... Her iki tarafın arkadaşları boğuşanları ayıracak yerde onlar da birbirile tutuştular. Meyhaneden boğanan diğer sarhoşlar da ne olduğunu pek anlamaksızın iki taraftan birini iltizamla

çarpmaya giriştiler. Vak'a âdeta küçük bir muharebe şeklini aldı.

Atıf Cemalin makinesi mağnezyomla bu daprenatür sinema üzerine tıkır tıkır işliyor. Şimdi yerde çamurlara yuvarlanan bir değil, dört beş yumak görülüyor. Herkesin üzerinde kama, sustalı çakı, ustura, ne silâhı varsa hasmının vücuduna rastgele sokup çıkarıyor. Arada bir revolver de patlıyor...

— Ah yandım!...

İnittileri yeri göğü sarsarak boğuk boğuk küfürler işitiyor. Polisler, civarın bekçileri, odabaşları yeti-ginceye kadar iki tarafın maktul ve mecruhlari cad-denin pla kaldırımları üzerine serilir. Halkın tabansızları kaçar. Cesurları biraz alargadan bu meydan muharebesine seyirci kalır. Zabıta tahkikatında yirmi sekiz kişinin isimleri kaydolunur. İki maktul, beş ağır yaralı, yedi hafif yaralı... Sedyselerle ölümler, yürüymiyen diriler taşınmaya başlanır...

Edib Münir bir sokak elektriğinin altında kurşun kalemile bu kanlı dövüşü tasvirde bütün edebi meharretini gösterir. Doğru Dikkat gazetesinin idare odasına koparlar. Facia oynayan bir aktör jestile vak'ayı okurlar. Tablattan alınmış kılıçları sıralarlar. İdare memuru ölenlere acısın mı, yoksa yarın gazetenin diğer matbuattan evvel documentaire fotoğrafile beraber vereceği kaynaktan alınmış tafsillâta sevinisin mi? Mutehayyir...

İdare memuru her şeyden evvel idare adamıdır. Muhbirlerle aralarında pazarlık başlar.

İdare memuru — Beyler zahmetiniz mukabilinde iki lira versem nasıl olur?

Edib Münir — Ne diyorsunuz efendi? Biz âdeta muharebe muhbirleri gibi ateşe sokulmak tehlikesini göze aldırarak resimleri beraber tafsillâtını zabt edebildik.

Atif Cemal — Şu beş kışığı çekinceye kadar ne kazalar atlattım.

Edib Münir — Bizden başka orada hiç bir gazete muhbiri yoktu. Onlar yarın vak'ayı zabıttan alacaklar.. Tabii fotoğrafı koyamayacaklar. Biz bu vesikaları şimdi (Ciddiyet) gazetesine götürsek şıpın işi on liraya alırız.

Epeyce süren heyecanlı bir pazarlıktan sonra beş liraya sulh olurlar.. İkişer buçuk lirayı ceblerine atar atmaz Sirkedcinin temizce birahanelerinden birine dūşerler.

Beyaz örtülü masanın üzerine derhal mezeler dizilir. Kadehler dolar.. İlk rakılar hafif bir ateş gibi boş midelerini ısıtınca Edib Münir arkaya yaslanıp iri bir nefes alarak :

— Ohhhh vay canına be.. Karın doyurması ne kadar güçleşmiş.. Biz her gün böyle bir kanlı vak'a icadile yaşayabileceksek vay halimize, vay bizim ağzımıza düşenlerin felâketlerine..

Atif Cemal çatalın uelle ağzına götürdüğü mezeleleri aç bir çaylak telâfille birbiri arkasına yutarak :

— Bir kaç kişinin hayatı bahasına çok acıklı bir macera geçti. Lâkin çibanın başı nereden koptuğunun kimse farkında değil.. Aleyhimizde ufacık bir şüpheye bile düşen yok.. Müddeiumumiliğin bu sebebi çok gizli cinayetten koku alması mümkün mü ?

— Beşerî adalet böyledir. Bir vücuda gömülen kamayı tutan eli görmedikçe ve görenlerin şahadetlerini dinlemedikçe hüküm veremez.. Hilbuki bir çok cinayetlerin sebepleri tıpkı böyle bizimki gibi seçilmez vak'aların kalın perdeleri altında örtülü kalır.. Ahmed Mehmedi öldürdü. Niçin ? Bu niçinin kaynağını bulmak güçtür. Her göze görünen zahiri sebep hiçtir. Soğan zarları gibi katları açarak bunun cücüğünü bulmalıdır. İnsanları cinayetlere sevkeden bu saklı sebepler bulunsa canilerin mes'uliyetleri hafifler..

— Şimdi bu ağır vak'ada bizim mesuliyetimizi azaltacak ne sebep bulabileceğiz?

— Bizimkisi (Açlık) cinayetleri serisindendir. Bu açlık içtimai mâzeretlerin büyüğüdür. Aç olmıyanların diğer insanları daha ziyade soyamak için sebebiyet verdikleri hesapsız ölümler, içtimai kanunların, vaziyetlerin, hallolunamıyan mübremiyetlerin muammasına karışarak bugünkü bizim cinayetimiz gibi ebediyen gizli kalır.. En müthiş de işte bu ikinci nevi cinayetlerdir.

Bu esnada bîrahane kapısından içeriye bir kadın girer.

Edib Münir o tarafa doğru bakarak :

— A A Ruhsar... Burada olduğumuzu nasıl keşfetti?

— Nereden koku aldı bu karı?

Ruhsar bütün masalara göz gezdirerek nihayet aradıklarını bulur ve yanlarına koşar.

Edib Münir — Komünist bacı nereden eslin böyle?

Ruhsar — Parasız günleriniz de komünist, paralı zamanlarımızda (Chacun pour soi).. Bu akşam beni deraya çıkarmak istediniz amma mümkün mü hiç?

Atıf Cemal — Para tuttuğumuzu, burada olduğumuzu nereden haber aldın?

Ruhsar — Baktım ki meydan da yoksunuz. Bunlar bir tarafta mutlak voli çeviriyorlar dedim. Balıkpazarında kan gövdeyi götürüyormuş havadisi çıktı. Sizin aç kurtlar gibi kan kokusuna koşacağınızı keşfetmek güç bir şey mi? Bu da eski motörcülüğün yeni tarzı.. İki sarhoş birbirini vuracak da size kismet çıkacak.. Neşeli bir kazanç değil amma tutacak daha iyi bir iş bulamayınca ne yaparsınız. Doğru Dikkat gazetesini idare odasına koştum. Sizi sordum. Memur «Beş lira aldılar savuştular» dedi. Üç gündür Acemin çayına kuru ekmek batırıp midelerini avutan züğürtler cebine para girince nereye koşarlar? Bu civarda ne ka-

dar lokanta, birahane varsa demindenberli dolaşıp duruyordum. Nihayet yakaladım işte...

Edib Münir — Bacı açsın değil mi ?

Ruhsar — Menfi bir cevap almayıacağını bildiğin bu suali niçin soruyorsun ?

Edib Münir — Şunun için soruyorum ki eğer biz üçümüz haftalık açlığımızı burada tıkabasa doyurmayı kalkarak ceblerimizdeki paralar yetişmez...

Ruhsar — Korkmayınız. Midem açtır amma gözüm toktur. Ne ikram ederseniz fazlasını istemem...

Bir düziko da baciya ısmarlarlar... Kadın kadehine su ilâve eder. Rakıyı idare ile yudum yudum içer. Mideninin hararetini okşar gibi elle göğsünü sıvazlıyarak:

— Canım bunu bana niçin içirdiniz ? Daha ziyade acıktırıyor...

Atif Cemal dördüncü kadehten sonra :

— Acıkırsan acık be... Para yetişmezse şu birahane de bir facia daha yaratır, gider idare memurundan yine bir kaç papel alırım...

Ruhsar yüz bularak kadehini bir daha doldurtur.. Garsonlar meze taşıyıp yetiştiremezler... Nihayet listeyi getirirler. Üç baş birden yazılı yemeklerin üzerine eğilir.

Ruhsar — En ucuzu hangisi ? Hangi yemeğe müsaade ediyorsunuz ?

Atif Cemal — Sevgilim bu fırsat her zaman ele geçmez.. Bu akşam ben sana ikram ediyorum. Korkma kanlı canlı bir et parçası ye...

— Ya biftek, ya fileto... Para yetişmezse gırvélerle (1) yaparız.

Üçü de à l'anglaise birer biftek ısmarlarlar. Onlar pışpış gelinceye kadar kızışmış ağızlar durmaz. Yine kadehler dolar yine mezeler tazelenir...

(1) Gırvélerle cabde baş para yokken bir lokantada mükemmel karası depurduktan sonra hakikati itibarla ya bir tekme ile kapı dışarı edilmek ve yahud çağrılan polislere teslim olmak.

Neçesi pupasına yelken açan Edib Münir :

— Sahil rakı insanda hiç gam gussa bırakmıyor. Her şeyi unutturuyor. Kupalarla şarap içtikten sonra padişahlardan daha padişah olduğunu nazmen haykıran hangi İran şairi idi o?

Atif Cemal — Hangisi olacak Ömer Hayyam... Fikri sahalarda güya sarhoşluk ayıptır. Fakat Ömer'in mes-taneliği Avrupahlar nazarında bile kendini azizler ef-lâkine yükseltmiştir...

Tabaklara kanları sızan sıcak bifttekler gelir...

Ruhsar çatala bıçağa davranmazdan önce eğilir. Ha-lif pısmış kızıl etle patates püresi garnitüründen kaba-ran buharı baygın baygın içine çekerek :

— Salâllahu taâlâ aleyhi vessellem... Balıkpazarında ölenlerin gömülecekleri yeri bilsek de gidip başlarında birer fatiha okumak.

Atif Cemal — Onların canlarına buradan okuduğu-muz da yine mezarlarına gider...

Edib Münir biftteğini bıçaklar. Tabaka yayılan kana bakarak :

— Bu kızıl mayıl gördükçe Alo ile yorgancının kaldı-rım üzerine yayılan hayat özleri bütün şarabî rengile gözlerimin önüne geliyor...

Ruhsar — Sus söyleme bana da insan eti yiyor mu-şum gibi geliyor.

Edib Münir — Bu asrî hayatta o kadar hassas ol-muya gelmez... Önündeki her lokmanın menşei ni düşü-nürsen sonra hiç bir şey yiyemezsin... En önce bu bo-ğazlanmış bir hayvanın gövdesinden kopma bir parçadır.

Ruhsar — Yediğimiz bütün etler çağırta bağırta öl-dürülmüş bir hayvanın vücudünden koparılmadır.

Edib Münir — Canavarlarla farkımız şu ki onlar avlarını pençeleri ve dişleriyle parçalıyorlar. Biz bıçak-la kesiyoruz. En medenilerimiz böyle beyaz örtülü sof-ralar üzerinde, Saksonya tabaklar içinde, gümüş takım-

larla yiyoruz... Lâkin böyle madeni sofrâ süsleriyle esastaki vahşet gizlenebilir mi ? Bizim dişlerimizle çiğnediklerimiz de kurdun canlı bir hayvandan kopardığı parçadan farkızdır.

Ruhsar — Edib bu nazariyen çok dehşetli. Amma bize ne ? Her gün yiyenler düşünsünler. Bizim gibi vakitlerinin çoğunu ekmek peynirle geçirenlere büyük bir mes'uliyet hissesi düşmüyor..

Edib Münir — Ekmek peynirin de nereden geldiğini ve ne suretle bize o kadar pay düşebildiğini muhakeme edersek yine halli müşkül muazzam bir mesele karşısında bulunmuş oluruz.

Atıf Cemal — Edib, kırk yılda bir ağız tadıyla birer et parçası sömüreceğiz. Onu da böyle ukalâca nazariyelerle boğazımızda mı koymak istiyorsun ? Bilmiyor musun ? Hind mütefekkeri meşhur Gandîh et yemeyince İngilizlere mukavemet kabil olmayacağını canlı hayvan eklinde memnuniyetle yaşayan mezhebdaşlarına anlatmak istememiş miydi ? Et yemek için beşerî, vicdanî, kanunî bir mezuniyet aramak abestir. Zaten bu kanun tabiatta mevcuddur. Görmüyor musun hayvanlar arasında şiddetle carıdır. Gücü gücü yeteni yiyor. İnsanlar ki kudretçe bütün hayvanlardan üstündür. Niçin onları bu kaleden istisna edelim ? Bizim de et koparmak için kurtlar gibi azı dişlerimiz var... Tabiat et yedirmiyeceği hayvanların dişlerini, midelerini, bağırsaklarını ona göre yaratmıştır.

Edib Münir tatlı bir gülüşle :

— Hah şimdi seni yakaladım. Kendi dilinle tutuldun.

— İki lokma et çiğnedikten sonra maşallah zihnin, muhakemen açıldı... Hind mütefekkerine hak verelim.

— Hindliler koyun eti, inek eti yemekle değil ya, bir fili takımıle yutsalar yine İngilizleri memleketlerinden çıkaramazlar...

Atuf Cemal büyük bir ıstıba ile hâlâ önünde duran boş kadehe bakarak :

— Paranın yetişeceğini bilsem bir kadeh daha içerdim...

Ruhsar — Yetişir artık... Eğer birer ikişer daha içerssek bu akşam biz de diğer gazete muhbirlerine sermaye oluruz.. Dört beş lira kazanmak için Balıkpazarında sekiz on cana kıyan filozofların insaniyetperver muhakemeleri doğrusu, hoşuma gidiyor.

Edib Münir — Ruhsar bacı halletme, sen de bu kanlı maceradan gelen para ile biraz mideni ısıttın. Madî, manevî diğer insanlara kıymadan bu asırda karın doyar mı hiç ?...

Atuf Cemal — Bırak bacıyı istediği gibi düşünsün.. Sen beni ne cihetten tuttu. Onu anlat bakayım ?

Edib Münir — Tabiatın uzviyetimiz itibarile bize verdiği hisleri tatmin edebileceğimizi söylüyorsun. Ama tabiatın hilkîyetimiz itibarile bizi mezun ettiği şeyleri icraya insanların yaptıkları kanunlar imkân bırakıyorlar mı ?

Atuf Cemal — Bu kanunlar ıyapmasa cemiyete hayat kabil olmaz...

Edib Münir — Evet doğru.. Fakat bu kanunlar bütün kaçamak yollarını kapayabilecek kat'î bir ihata ile yapılamıyor. İşte meselenin düğümü huradadır. Gerek şekavet suretinde açıktan açığa ve yahut diplomatik ve idarî ustalıklarla gizliden gizliye tabiat galebe ediyor..

Atuf Cemal — Cemiyetin sûrî bir adalet gösteren bir dış yüzü ve hakikî adalete uymayan bir iç yüzü daima olacaktır. Kanunlar coşkun bir nebri zabt için yapılan barajlara benziyorlar...

Edib Münir — Nasıl ki sular bazen bu sedleri zorlayarak coşkunluklarına yol açabiliyorlar.. Bugünkü cemiyetler de bu haldedir. Bu sun'î manîa sedleri tabiatın kuvvetine daima mukavemet edebilecek mi ? İnsan-

ların zincirlenerek zabtedilmek istenen bir kurt sürüşü olduğunu anlamalıyız.. Cemiyetlerin medenî fantaziler altında saklandığı bu canavar vahşeti harp meydanlarına boşandıkları zamanlarda görüyoruz. O vakit merhamet, insaniyet orucu bozuluyor... Öldürebildiğin kadar öldür.. Öldüremezsən o seni öldürecek... Muharebe beşerin kana acıkmasıdır. Ara sıra mutlak vukubulmalıdır ki insanların damarlarında biriken zehirler boşansın. Bir adam kuvvetli gıdalar alıp da onu yakacak vücut hareketlerinde bulunmazsa yavaş yavaş damarlarını kaphyan zehir gibi bir devlet de diğerlerine nisbetle fazla semirirse aynı hale uğruyor. Bu ağuyu dökmek istiyor.

Ruhsar — Edib bu bir kaç kadehin verdiği hızla bu akşam büyük diplomat kesildin... Bütün bu felsefeyi Balıkpazarında işlediğiniz gizli cinayeti mâzur görmek için mi ortaya saçıyorsun?...

Edib Münir — Daha neticeye gelmedim. Dinle... Hükûmetler aralarında teşekkül edebilen muvazene ile yaşırlar. Tartıda hafifleşen zayıfın üzerine hemen hâris gözler dikilir. İçlerinde yaralananı paralıyan kurd sürüşü de tıpkı böyle değil midir? Yaşanılan her banga bir toprak kendinden evvel boğazlanarak çıkarılan başka bir millete aiddi. Bugün halkın senedlerle tasarruf ettikleri mülklerin ilk zabıtları toptan, tüfekten, kılıçtan geliyor. Yani tamellükteki esas, katil ve yağmadır.

Atıf Cemal — Pek derinleşiyorsun Edib. Bir kadeh daha içersen bize Kurunuvustadan bahsedeceksin..

Ruhsar — Buna şâdeti sarhoş vâzı derler. Çıkacak netice acaba bu benim biftekten sonra bir de kalkan tavası yememe mani olacak bir felsefe mi midir?

Edib Münir — Ye bacı ye.. Para yetimezse idare memuruna gider, eller yukarı tehdidile revolver çeker. Bir kaç lira daha sızdırırım. Amerikâdan aldığımız me-

deniyet dersleri içinde haydutlarının jestlerini deraya çıkarmak olur mu ?

Atif Cemal — Menude kalkan tavasından sonra kılıç ızgarası da var... Kaç zamandır Ortodoks perhizi gibi şahm-ülâhım girmiyen midene bu kadar et doldurursan sonra uyuz olur kaşınmaya başlarsın...

Ruhsar — Bırak Atif, aklıktan verem olmaksızın fırsat düşmüşken tokluktan uyuz olmayı tercih ederim...

Edib Münir — Hem yemeli hem beni dinlemeli...

Ruhsar — Neticeyi anladım... Balıkpazarındaki cinayetinizi mâzur gösterecek bir mantık yapacağım...

Edib Münir — Çok zekisin başı... Fakat evveliden bu kadar ferasetin yoktu. Bu zekâvet sana o üç kadehle biftekten geldi...

Ruhsar — Hergün böyle kuvvetli bol gıda alsam kimbilir ne kadar akıllı bir kadın olurdum...

Atif Cemal — Şişli edibelerini gölgede bırakırdın.

Edib Münir — Dinleyiniz beni...

Ruhsar — Uzatma canım netice anlaşıldıktan sonra dinliyecek şey kalır mı ? Her cinayete bir mâzeret uydurulabilir. Fakat ne lüzumu var? Bin dereden su getirsen cinayet yine cinayettir.

Edib Münir — Hayır öyle değil-. Cinayet milletler arasında şeklini değiştirtince büyük adalettir. Dinle.. meselâ Akvam Meclisini ele alalım. Sulh tesisi için o yeşil masa başına toplanan muhtelif milletlere mensup akıllı uslu diplomatlar yok mu, yüzlerinde tapdikları bugünkü dostluk maskelerine rağmen kaç defa birbirinin dereler gibi kanlarını akıtmış, dün can hasmı düşmanlardı. Meclisteki vaziyetleri ise kendiminkini saklıyarak şu karşdakilerin ceblerinden silâhlarını alsam da buradan dışarı çıkar çıkmaz hepsini yere sersem kabildendendir. Karşı karşıya gösterdikleri tebassümlerin samimiyetlerine inanabilmek için dün parlıyan kâhleri, akıtılan kanları sayfalarında saklıyan tarihı susturmak,

onun şehadetine göz yummak kabil midir ? Diplomatik muvaffakiyetlerde şeytani hilelere yükselmiş bazı hükümetler vardır ki kendileri sahnede görünmeksizin iki milleti boğaz boğaza getirerek onları düşürdükleri zaftan memleketlerine istifade temin ederler. İşte bu akşam biz küçük miyasta böyle bir diplomatik yaptık. Kendimiz perde arkasına gizlenerek iki ahmak cahilli birbirine ödürttük... Ceblerinden paralarını, saatlerini almadık. Yalnız vak'anınşeklinden pay çıkardık. Diplomasıde alkışlanan bu hüner alelade hayatta nenden cinayet sayılsın ? Bütün insanlar böyle entrikaların kurbanı olmayacak ciddiyette terbiye almalıdırlar ki bizim gibilere de onları kafese koymak cesareti gelsin.

Ruhsar — Ben geldiğim zaman siz içiyordunuz. Demek isterim ki sizden daha az sarhoğum. Bir kaç kadehin harareti arasından parlak görünen bu sözler... Rakının neşesiyle beraber söner... Bütün âlem bu nazariye üzerine hareket etse cemiyetlerin hali neye varır ?

Edib Münir inadla yumruk sıkarak :

— Bilmiyorsun bacı. İşte bütün âlem bu nazariye üzerine hareket ediyor... İşte onun içindir ki mahkemeler dâva görmeye yetiştiremiyor. Hapishaneler adam almıyor... Bu nazariyenin füllyata geçen lutfile senin de midene bu akşam bir kaç lokma et girebildi..

Birahane kimse kalmamış, yanar iki ampul bırakılmıştı... Garsonun ihtarı üzerine ceblerindeki paralar uc uca yetiştirilir surette hesap görerek kalktılar. Bu bir kaç aylık açlar midelerini henüz istedikleri kadar memnun edememiş gibiydiler.

Hayat ilk nefesten son nefese kadar hiç durmadan işleyen bir makine... Bu motöre her gün bir kaç defa

kömür atmak lazım. Her canlı mahlûk bu ocağı söndürmemeye uğraşmakla meşgul... Fakat malzeme tedariki güç... Dünyaya her doğan, hayat hakkına malik sayılıyor amma insanlar para denilen çok uğursuz bir vasıta icadı yüzünden serbest gıda tedariki hususunda hayvanlardan ayrılmışlardır... Düştükleri müthiş buhanları hep bu sebebden uğrayorlar...

Edib Münir, Atif Cemal, Ruhsar bu üç kopuk birahane ziyafetinin neşesiyle bir kaç gün yaşadılar... Açlıktan kazınan mideleri yine kendilerini insaniyete karşı isyana teşvik etmeye başladı. Fakat meyhanelerde her akşam bir kutsal çıkarmanın sonu çok tehlikeli idi.

Bir sabah üçü birleştiler.

Atif Cemal — Söyle Edib ne yapacağız?

Edib Münir evvelâ bağını sonra iki kol ve bacaklarını işaret ederek:

— İşte; dedi, çalışmaya hazır bir kafa, iki kol, iki bacak... Fakat iş nerede?

Ruhsar — Onu bizden başka arayan sürü ile insan var.. O görünür görünmez kapanın elinde kalıyor...

Atif Cemal — Yine bugün anarşistler gibi düşününeceğiz değil mi?

Ruhsar — Ne demek?

Atif Cemal — Yani bir isyan günü yaşıyacağız. Kanauna itaat yok... Hak yok.. Merhamet yok...

Edib Münir — Bu insanî, medenî vasıflara malik olmak için evvelâ tok olmak lazım .. Bugün bu bükükî basiyet ve faziletlerin kurulmuş sedirleri üstünde uzanıp rahat yatanlar bizim vaziyetimize düşerlerse onlar da anarşistlerden daha berbat bir şey olurlar... Bir milyonerin bolşevik, komünist olduğunu hiç işittiniz mi? Hep bu kanunsuzluk isyankârbeklerini çıkarlar açlardır. İş bulmayanlar... Fakat...

Edib Münir bu fakatdan sonra biraz durdu. Muhtar-
tablarının göz bebeklerine bakarak yine devanı etti.

— Fakat müsbet surette iş bulamıyanlar menfi surette çalışmaktan geri durmuyorlar...

Ruhsar — Ne yapıyorlar?

Edib Münir — Hırsızlık.. Bir ekmekçi, bir bakkal, bir kasap dükkânında yüzlerce kişi doyuracak nimet varken beri yanda açlıktan ölmek enayiliktir... Param olan para ile alır... Olmıyan sirkatini mümkün olduğu kadar ustalikle yaparak aşırır...

Atıf Cemal — Şimdi biz aç köpekler gibi fırından ekmek, kasap dükkânından et kapıp da kaçacak mıyız?

Edib Münir — Hayır.. Biz insanız, zekâca köpekten farkımız çoktur. Köpeğin kapıp kaçmaktan başka açlığa karşı bir çaresi yoktur. Bizim için türlü çalışma yolları vardır...

Ruhsar — Edib hırsızlık sana sanki büyük babandan miras kalma bir sanatmış gibi söylüyorsun...

Edib Münir — Bүgүnkü vaziyetimde kalmış olaydı büyük babamın ne yapacağını bilmiyorum. Benim zihnim günün buhranı üzerine işliye işliye açıldı.

Atıf Cemal — Demek ki bu mümaresen hesabı sende ders alarak iş göreceğiz..

Edib Münir — Bu sanatta benden aşağı olduğunuzu zannetmem.. Üçümüz elbirliğile çalışacağız.. Kötük bir kumpanya şeklinde...

Ruhsar — Teşekkülle dahil miyim?

Edib Münir — Elbette...

Ruhsar bir red tavrı alarak:

— Ben sokakta yol keserek adam soyşamam..

Edib Münir — Bacı telâş etme.. İş her üçümüzün varşına göre bölüşeceğiz.. Senin göreceğin iş var. Bizim göreceğimiz iş var..

Atıf Cemal — Demek ki sokakta yakalayacağımız adamın ben kollarını arkaya çevireceğim, sen ceblerini tarıyacaksın öyle mi?

Edib Münir — Sokakta bağırtı çağırta adam soy-
mak sanatın en güç tarafıdır. Biz sessiz sedasız cihet-
ten işe başlayacağız.

Ruhsar — Nasıl?

Edib Münir — Ev soyamak...

Ruhsar — Bu sanki ötekinden kolay mı? Merak
ediyorum bana ne iş düşecek? Önce onu anlat... Ben
öyle kedi gibi duvarlardan atlayıp pencerelere tırma-
mamam...

Edib Münir — Sana böyle canbazlıklar yaptırtma-
yacağız.

Ruhsar — Ya vazifem ne olacak?

Edib Münir — Vazifen tehlikesiz fakat mühimdir.

Ruhsar — Söyle...

Edib Münir — Sen soyulacak evleri kolaçan edip
bize haber vereceksin. Para, mücevher, gümüş takımı
gibi kıymetli şeyler nerelerdedir?... Evde kaç kişi
vardır? İhtaksımatı nasıldır? Nereden girilir, nereden
çıkılır?

Ruhsar — Yok... Yok... Edib, bir yakalanırsam be-
ni fırıldak Fatmanın yanına gönderirler... Bu niyetini
beyanmedim. Bu âdeta sokak hırsızlığı, birden bire bu
kadar alçaklık istemem.

Atıf Cemal — Benden de al okadar...

Edib Münir — Âdeta sokak hırsızlığı mı? Hırsızlı-
ğa güzel sanatlar faslından mı başlamak istiyorsunuz?...
Bu işe karar verinceye kadar ben de çok vicdan аза-
bı çektim... Bu, apaçık mânasile âdi bir hırsızlıktır.
Lâkin cemiyet içinde namları vaktiz edilerek türlü şe-
killerde işlenen hırsızlıkları düşününce bunun zararını
insanlar için en ehven buldum... Yaşamak... Yaşamak
hilkatin bize tevdi ettiği en mühim vazife budur. Ya-
şamak Gıdasızlıktan fakrûddeme uğrayarak ölmek...
Bu bilerek intiharla çalıp yaşamak cinayetlerinden
hangisini işlemenin hilkat ve Allah nazarında daha

menfur olacağını büyük bir mütefekkirten soralım... Ben hırsızlığı daimî bir sanat olarak yapalım demiyorum. Bir iş buluncaya kadar ölmemek için bu işe muvakkaten el uzatmak ızdırarında bulunduğumuzu anlatmak istiyorum. Daimî ve namuskâr bir iş bulduktan sonra tövbe eder, ellerimizi yıkar, temizpak bu işten çekiliriz...

Ruhsar — İnsanın eli bir kere çalmaya alıştıktan sonra hırsızlık bir huy olur, bu fenalıktan bir daha kendimizi alamayız..

Atıl Cemal — Bizi yaşatacak daimî bir iş ne vakit bulacağız?

— Bu müddeti tâyin kabil olamadığı için nâ muayyen bir zaman hırsızlıkla yaşıyacağız demektir. Bir kaçında muvaffak olduktan sonra elbette nihayet birinde de yakalanacağız. Zaten zabıta kayıtlıyız. Bu suretle bir ikinci kayda geçerse yol kesen sokak hırsızlarına kim emniyet edip de iş verir? Artık cemiyetin menfi tarafında yaşayanlara katılmış oluruz.

Edib Münir müstehzi bir tebessüm ve can sıkıntısından biraz kısılmış sesle :

— Siz hilkaten yürekten namuslu adamlar değilsiniz.. Hırsızlığın üzerinize celbedeceği fena nazarlardan ve uğrayacağınız cezalardan korktuğunuz için namuslu kalmak istiyorsunuz. Yoksa cürmünüzün gizli kalacağından katiyen emin olabilseniz haydi haydi çalıp çurpmaktan çekinmiyeceksiniz. Cemiyet içindeki namusluların çoğu da aynı zihniyettedir. Ben bu avam moralini beğenmiyorum. Ya cehennem veya polis korkusile doğru kalmak... Bu doğruluk içte, yürekte değil.. Bu yaradılışlarından çevirmek için insanlara nasıl bir terbiye vermeli bilmiyorum. Hırsızlık ve namussuzluk denilen şeylerden bazılarına heveslenip de ceza korkusundan çekinerek yapmamak cürmü irtikâp etmiş olmaktan çok farklı bir şey değildir. -

Atıf Cemal — Her hangi bir cürmü akla getirmekle onu fiile çıkarmak arasında çok fark vardır. Böyle bir hevesten umumu menedebilecek bir terbiye usulü keşfedilebilse artık kanuna hacet kalmaz.

Herkesin vicdanı kendini bütün fenalıklardan men edecek bir kanuniyet kuvveti almış olur. Yanlış düşünüyorsun Edib.. Eğer uhrevi dünyevi ceza korkusuyla begerin tasavvurunda kalan fenalıklar hep fiile gelmiş olaydı dünya ne hal kesbederdi. Ben açsam senin cebinde beni doyuracak kadar para bulunduğunu bilirsem, kuvvetimle seni yenebileceğimden emin isem hemen seni yatırıp soyacağımdayan güphe kalmaz...

Edib Münir — Hah bu modern zamanda iş bu peşeye gelmiştir. Siz bu gün çekinir görüldüğünüz cürmü hiç işlememiş mâsumlar mısınız? Gönüller Sarayındaki fotoğrafıyı çeken sen değil misin? Kartonlu alıp hanıma götürün Ruhsar değil mi? Sarhoşları cinayete teşvik eden ikimiz değilmiyiz? Bu saatte bana karşı neden namuskâr rolü oynadığınıza aklım ermiyor...

Atıf Cemal — Sen bana makineni al da falan yere gel dedin. Görülecek işin nevinden haberim yoktu. Sonra beni sarhoş ettin; kafa dönüklüğü ile yarı quursuz bir halde o rezil cürmü işledim...

Edib Münir — Ya Ruhsar hanım fotoğrafıyı konağa götürürken kendini bilmeyecek kadar sarhoş mu idi?

Ruhsar — Hayır hiç sarhoş değildim. Kendini büyük nimetlere gark eden kocasına karşı işlediği en mücrimane hiyanetten dolayı aleyhinde diş biletiğim o kadından intikam almak için bu işi gördüm.

Edib Münir — Ya Balıkpazarında işlediğimiz cinayetten sıcağı sıcağına gelen paralar ile birahane de yediğimiz biftekler?

Atıf Cemal — Sen bana Allahca bir iş yaratacağını söyledin, fakat bunun ne olacağını ben bilmiyordum. Vak'atın cereyanından sonra hakikati öğrendim...

Ruhsar — Ben birahaneye girince masa başında sizin yiyip içtiğinizi gördüm. Paranın ne suretle elinize geçtiğini ne bileyim? Ben sokakta alelade vukua gelmiş bir kanlı vak'ası hakkında yaptığınız tahkikat ve çektiğiniz fotoğrafların emekleri mukabilinde para aldığınızı sanıyordum. Yoksa tahrikle böyle bir kanlı hâdiseye yarattığınız akla fıkre gelir şeylerden midir?

Edib Münir — Demek ki siz işlediğiniz cürümleri hep birer sebebe isnadla mes'uliyetlerden hafiflemek istiyorsunuz.. Bana karşı böyle bir ihtiyata neden lüzum gördüğünüzü anlamıyorum. Yalnız bir şey aklıma geliyor...

Atıf Cemal — Nedir?

Edib Münir — Teşkil edeceğimiz üç kişilik kumpanya münasebetile hırsızlıktaki yardımlarınızı bana pahalı satmak kurnazlığıla... Emin olunuz ki her vurgunda müsavî pay alacağız. Kendimi reis sayıp da iki hisse alacak değilizim...

Atıf Cemal — Böyle bir düşüncenin aklımızdan asla geçmediğine sen de emin ol Edib...

Edib Münir — O halde?

Atıf Cemal — O halde... Teklifin derhal kabul edilebilecek mahiyette şeylerden değildi.

Edib Münir — Düşünmek mi istiyorsunuz?

Atıf Cemal — Ne yapacağımızı bilmiyoruz.

Edib Münir — Ahlâka uygunluğunu aramadan karşınıza çıkan kismete hemen sarılacak kadar henüz aç olmadığınızı anlıyorum. Böyle bir zaafın amansız derkikasına düştüğünüz günü konuşuruz. Haydi uğurlar olsun...

Gittiçke sadelikten uzaklaştırarak fazla konforlarla hayatı güçleştiren şüphesiz ki medeniyettir. Bu haki-

kat, lükste son dereceye varan büyük şehirlerle kasabalar, köyler arasında yapılacak yaşayış mukayyesesinden anlaşılır. Birincilerde hayat çok pahalı, ikincilerde nisbeten pek ucuz; bu itibarla evvelkilerde açlar ziyade, ötekilerde hemen yok gibidir.

Pek çok zengin ailenin hanımı için eğlence düşünmekten başka yapacak ne iş vardır? Günleri, saatleri tiyatroya, sinemaya, çaya, baloya, kabule, otomobil gezintilerine taksim olunmuştur. İşsizlikten kendi kendine icad ettiği üzüntüler de ya kocasını kıskanmak ve yahut gönlünü bir güzel erkekten alıp öbürüne vermektir.

Eğer hayatın çalışma mukabilinde kazanılması içtimai bir şartsa bu şartın o nevi alleler arasında hiç hükmü olmadığı görülüyor...

Değirmenin suyu nereden geliyor?... Çalışan kimdir? Köylü...

Köylü kadını toprak, ışık içinde hayvanlarla beraber çalışıyor.. Tarlada hem çocuğunu emziriyor, hem çift sürüyor. Sapana yapışmış bu nazırlı ellerle şehirde kalem tutan hanımın vaziyetini düşünelim. Biri kan tor içinde dinlenecek beş dakika boş vakti yok; öbürü aradığı vezin ve kafiyeyle bulmak için saatlerce düşünerek âvâre yaşıyor...

Zengin şehirliye bu refahı veren, köylüyü o meşakkatlere mahkûm eden Allah mı? Kanun mu? Bir doğuş tesadüf mü? Bunun üçünden biri değil, yalnız köylünün cehaleti... Bu acıklı müsavatsızlığı mümkün merteye tâmir için ne yapıyor? Bu sadette oldukça mühim çareler düşünüp meydana atanlara karşı:

— Olamaz.

İtirazlarla paradoksal sesleri yükseliyor. Cemiyette rahat yaşayanların huzurlarını bozan her söz paradoksaldir. Evet olamaz...

Kibar hanım lüks salonundan çıkıp da ahıra giremez. Sağlanmış südü kristal kâse ile onun önüne getir-

meli... Bu g hrirli mondaine banım, fakir köylü kadın, salon ve ah r d vay . te bit için   ylece alınmış birer sath  misaldir. Cemiyetin buna kıyasen müsavatsızlık-taki diğer çok ac  haksızlıklarını artık siz birer birer düşünüp göz önüne getiriniz... Ne yapılabilir ki bugün her memlekette meselenin özünü değil sözünü bile açıkca saçıp dökmek memnudur.

Bu g  l   n halli mukadderatın laftan ibaret olduğunu anhyacak kadar umumî cehaletin yontulabilece i güne bırakılabilir. Bu da mümkün mü? Heyhat siyaset futbolile avutulan zavallı insaniyet.. Bugünkü ‐Fa izm‐ ler ‐Nazizm‐ ler  erden çöpten yapılmış muvakkat birer barajdır ki biriken akıntı amansız saatte co tu u vakit b nilerile beraber binayı da s r y p götürecektir..

Edib Münir ilk bakışta çok haklıya benziyen bu sözleri âleme karşı bir kalkan gibi tutarak bu s perin altından çok  eytan  şeyler düşünüyor ve insanlara karşı a lar kuruyordu.

Eğer t bir calı e Edib Münir için medeni haydudlu a m staid bir ferd diyebiliriz. Haydudluk yani cemiyetten s y ile kazanamadı ını cebren, kahren ondan almak usulü... Herkese a madı ı kafa esrarını da romandaki şahsiyetini tamamlamak için biz if a edebiliriz

Cemiyetin her hangi bir tarafından koparılacak lokmayı bekliyen a  bir kurt tetiklili inde pençe a m  tı.

Oturduğu tavan arasının yine kiras  birikti. Arnavudun bayat ci eri, ya ı koku s nekli piyazile bile kar n doyurmaya parası yeti memeye ba ladı. İdare memuruna g t rd  u yarı uydurma sokak vakaları artık kendini ya atamaz oldu. Sokak s p r c lerle beraber erkenden kaldırımları kucaklamaya çıkıyordu amma bu sanatın peşinden dolanlar  o alm  tı. Aralarında uyanan rekabetle birbirini tekzip ediyorlar uydurma vak'aların foyaları çabuk meydana çıkarılıyor-

du. Hâdiseler yerlerinde karşılaştıkça dövüşecek bir kızgınlık ve ağız bozukluğuyla atışıyorlardı.

Mükemmel lokantalarda beş on gün nefesine ziya-fet çekebilmek için Karaköy köprüsü denize batıp da bir kaç yüz kişi boğulsa Edib Münir için bu uğurlu bir vak'adır. Tünelin kayışı kopsa, kemeri göçse, İstinye bayırından aşağı otobüsler uça, tramvaylar, otomobiller tokuşsa... Vapurlar çatışsa hep bunlar gazete sürümlerini artıran fecatleri nisbetinde eğlenceli hâdiselerdir.

Sibiryada haydutların vurduğu demiryolu vakası, Fransada iki trenin tokuşma kazası, bazı havai sukut-lar ayıptıyanlardan çoğunun mis gibi burunlarında tüt-terek yüz bir gün süren (İnsül) hikâyesi Edib Münir'in ağız sularını akıtmıştı. Edib Münir için böyle sürü ile ölümün vaka şeklinde getireceği kazançtan başka iktisadi faydası da vardır. Çünkü her türlü dünyadan çekilmesiyle yerini dirilere bırakır. Mevcud dünya gı-dalarını öğüten mide değirmenlerinden bir kaçı durmuş olur.

Edib Münir dünya ve insanlara karşı zihniyetin bütün hakikatleri köklerinden söküp etan fırtınası için-de böyle bocalayıp dururken bir sabah erkenden Atif Cemal ile Ruhsar kendini görmeye geldiler. Birbirle-rine ilk göz atışlarında Edib Münir istihzaya kaçan acıklı bir sesle:

— Sizi on beş gün evvel gördüğümünden daha zayıflamış, sararmış buluyorum...

Atif Cemal de muhatabına aynı dikkatle bakarak:

— Biz de seni öyle görüyoruz...

Edib Münir — Bize hayat mutfağından aş yok. Ta-bii zayıflıyacağız...

Ruhsar — Biz halk sınıflarından aceze çukuruna iniyoruz. Toprak altında kalan maden amelesi gibi bir gün diri diri örtüleceğiz...

Atif Cemal — Bu âkibetten kurtulmak için ne yapacağız? İnsanlardan yardımcı bekliyeceğiz?

Edib Münir — İnsanlardan yardım!... Üç yüz bin kişiye beş bin okka kömür dağıtan belediyelerden mi? Adam başına yarım miskal bile düşmez...

Ruhsar — Bu yardım şekli her memlekette böyledir. Beş on kişiyi şöylece ısıtmakla yarımsız kalan diğer milyonların donmadıklarına kanaat getirilir...

Edib Münir — Bu komedyanın âlâsı bu kış Fransasıda oynandı. Borsalarında milyonlar dönen bu medeniyet memleketinde geceleri kaldırım üzerinde yatan meskensiz sefiller vardır. Bu zavallılar dilenci değil, düşkün ailelerdir. Bürünecek birşey bularak Hâl parmaklıklarının kenarlarına, saçak altlarına; yağmur, kar demezler uzanırlar. Belediyeler Armée du salut (Selâmet ordusu) namıyla bir yardım heyeti teşkil etmişlerdir. El ile çekilir küçük arabaların içinde sıcak çorba taşıyarak geceleri devriye gezerler...

Orada burada tesadüf ettikleri, uyku değil, soğuktan uyuma halindeki bu zavallıları buzlu döşeklerinden kaldırıp birer kâse sıcak çorba içirirler... Mevsimin şiddetine ve açlığın dermansızlığına karşı bu kimseyi ölümden kurtaracak bir çare değilse de bu nevi sefillerin pek az kısmı için küçük bir yardım sayılabilir. Bu hayır işi için belediyelerin ayırdıkları tahsisat memleketin umumi servetine nazaran hiç de mühim bir yekûn tutmaz. Bir kaç yüz kâse sade suya çorba...

Kaç mal olabilir? Şimdi içten içe dönen türlü entrikalarile dolandırıcılar kralı Staviskinin aşırıldığı ve yahud ona aşırılan yüzlerce milyona gelelim... Sefaletli tedvin için hükûmetin böyle geniş miktarda bir kredi açmasına ihtimal var mıdır? Memleketin iktisadiyatından eksilen milyonların sokakta yatanların sefaletlerini dolayısıyla arttırmaya bir tesiri olamaz mı?

Atif Cemal — Çok ince düşünüyorsun Edib.. Eğer

milyonlar çalınmamış olaydı sokak sefilileri yine sade suya çorba içeceklerdi. Onların aşlarına fındık kadar yağ ilâve olunmıyacaktı... Hakikatte bu bir yardım değil, gösteriştir...

Ruhsar — Öyle ya kar altında yatanın hayatı bir tas çorda ile kurtarılabilir mi?

Edib Münir — Bu göz bağcılıklar bilmem ki daha ne kadar zaman devam edebilir?

Atif Cemal — Bu bir zaman meselesidir. Tavuğun altına canlanan civcivler gibi tabii kıvamını bulmak için bir müddet sabır, sükûn ve hararet ister; elverir ki kuluçka yumurtaların üzerine oturmuş bulunsun...

19

Edib Münir Galatanın kalafat yeri arkasındaki dolambaç sokaklarından birinde kiralediği tavan arasında oturuyordu. Bitmez tükenmez kirli merdivenlerden çıkılır kule gibi bir yer...

Misafirin biri otları çıkmış köşe kerevetine, öteki kırık sandalyeye, ev sahibi de karyola kenarına oturmuşlardı.

Edib Münir gülerek :

— Bu odada benden başka sağlam bir şey yoktur. Bütün eşya kırık, dökük malûldur. Kusura bakmayınız... Size ne ikram edeyim?

Atif Cemal oturduğu sandalyenin biraz çarpılıp çartırdaması üzerine kendini topluyarak sordu :

— Beni çekmiyecek mi acaba?

Edib Münir — Çeker fakat pek kuvvetli yaslanmaya gelmez... Hayattaki mevkilimiz gibi biraz tetikte oturmalı... Ruhsar hanım sen de kendini pek arkalığa verme... Kerevetin altında fare yuvası vardır. Şimdi omuzuna çıkarlar...

Ruhsar birden geri fırlıyarak :

— Ay deme fareden korkarım vallahi...

Edib Münir — Korkma alışkın mahlûklardır. Isırmazlar. Onların da şimdi büyük kederleri var... Adliye binasında kendilerinden bir ordu yandığının matemini tutuyorlar...

Ruhsar — Kapan kurmuyor musun?

Edib Münir — Mağzetlerini kendiminkine benzettiğim için acırım onlara... İnsanlardan artan kııntılarla yaşarlar... Meydanda bir şey bulamadıkları zaman dolabları, kilerleri kemirirler. Delikler açarlar. Kasa hırsızlarının pîridirler... Farelerle baş edemiyen insanlar Âdem oğullarının sâriklerini rüşvetcilerini, ihtilâlcilerini nasıl kapana sokabilirler... Görüyorsunuz ya insanlar, hayvanlar ve hemen bütün mahlûkat arasında çalmadan hayat kabîl olmuyor... Bu çalma tâbiri insanların bir kısmını aç bırakmak için medeni cemiyetlerin uydurduğu bir şeydir. Hayvanlar arasında böyle memnuiyet yoktur. Kim neyi kaparsa o, onun olur.

Atıf Cemal — Biz de sizinle bugün bu meseleyi pişirip kotarmıya geldik.

Edib Münir — Demek ki namuskârlık isyanlarınız gevşedi.

Ruhsar — Nasıl gevşemesin anlatalım da dinleyiniz...

Edib Münir — Nihayet tabiat üstün geldi. Şimdiki namuskârlık Ramazan orucuna benziyor... Üç bin kişi yer, üç kişi tutar... Allah bu üç oruçlunun yüzü suyu hürmetine günahkârları da affeder... Ve namuskârlık denilen büyük faziletin dünyadan büsbütün kalkmamış olduğuna da bu üç kişinin vücudü temel tutar...

Edib Münir yerinden kalkarak :

— Canım böyle kuru kuruya lâf olmaz.. Size mutlak bir şeyler ikram etmeliyim... Sabahleyin henüz açsınız değil mi?

Atıf Cemal hazin bir sırtıyla :

— Yalnız sabahleyin değil... Öğleyin ve akşam üstü de öyleyiz...

Edib Münir — Biz tokken birbirimizi aramıyan dostlarız...

Ruhsar — Açız, fakat buraya karın doyurmak ümidile gelmedik...

Edib Münir — Ümidinizin hilâfına size küçük bir ziyafet çekebilirim. Açlığınızı tedavi değil biraz tamir, biraz avutmak...

Ruhsar — Cıvarda krediniz mi var? Yakın açıcıların birinden yemek mi getireceksiniz?

Edib Münir — Yok, ümidinizi o kadar genişletmeyiniz... Geçenlerde birahanede yaptığımız gibi bir karın doyurmak vardır. Bir safra bastırmak vardır. Birinci suret için yine sokaklarda kanlı bir vaka yaratmak lâzım... Buna da pek sık cesaret olunamaz... İkincisi temin edilemezse insan açlıktan ölür. Nimet dolu koca bir şehir ortasında açlıktan ölmek de büyük bir enayiliktir.

İş vahşete dönünce hayvanları taklid etmek zaruridir. Netice gücü gücü yetene çıkar. Bu sayısız sokakların içinde elbette kendimden kuvvetsiz birini bulabilirim... Para ile geçinmenin zıddı sık boğaz usulüdür. Dünyadır bu, her iki şekilde de geçinenler var. Fakat sokakta yol kesmek usulü de pek âdi hırsızlıktır. Böyle bir ihtiyaca mahal vermemek için paralı zamanlarımda kutba giden seyyahlar gibi bozulmaz nevilerden bolca kumanda düzerim. Kahve, çay, kakao, şeker, zeytin, kaşer... Patates, yağ, fasulye bu cinslerden zahire... (Köşedeki çarpık masayı göstererek) İşte orada gazocağım vardır. Bir kaç da aliminyom tava, tencere, sahan ve çanak çömlek... Bunlarda hazırlanması kabil yemeklerden istediğimi pişirip yerim... Bu suretle tek bir adam yüz elli kuruşa bir hafta geçinir... Sütçü ile ekmekçi ile aram iyidir. Bana istediğim kadar kre-

di yapıyorlar. Bu geçinme içtade yalnız oda kirası dehtettir. Onun da çaresini tahamm0lî derecesine kadar kirayı astıktan sonra yavaş yavaş tası tarağı başka bir mekkene kamaıço edip kırklara karışmakta buldum. İnsan hayatı yapamıyor hayet insanı yapıyor. Yani muhlte uymak, muhit sızi hangi kalıba sokuyorsa siz onun oluyorsunuz... Şimdi size sütlü çay ve yahud kaa ikram edebilirim. Bir okta da etmek getirtirim. Takımlarımın sefaletine bakmayınız... Fincanların çentük olmayan tarafından içiniz. Bu mebarek sütlü kattağa karı ekmeğe iyi budamınız, akşama kadar acıkamazınız. Ömrünüzde milde rahatsızlığı da çekmezsiniz...

Edib Münir Tanaş ismindeki evin çocuğuna süt, etmek ısmırladı. Kakaoyu pişirdi. Ekmeği dildi. Masayı tek muzavva pencerenin önüne çekti. Mıssafirlerine :

— Bayurunuz. Bakınız Halicin bir kısmı görünüyor. Ben bu pencerenin önünde türlü türlü hülyalar geçiririm. Tabii Piyerloti (Pierre Loti) veril sırf bedii bir görüşle değıl... Ben bu yüksek binaların arasında, denizin yüzünde gezinenlerin içinde bana benzleyen aq kardeşlerimi ararım... Ah biz cemiyetlin bize biç bir hisse ayırmayıp da aqlığımızı onun suratına haykırdığımız zaman susturmak için hapishane kapısı gösterilen biz... Ya böyle hava tabekasında oturunuz yahud toprağa gömülü yer katunda.. Ah ah derd ortaklarım. bu ay ev kirasını kapatacak kadar elime bir para geçse, çok değıl on beş lira... Yaradana şükreder otururum. Ben bu kadar aza kanaat ederken beş yüz lira aylıklı fakat onu bine çıkarmağa uğraşan gözü doymaz bir adamla iklimizin iktisadi noktadan cemiyete olan zarar ve faydamızı bir mukayese ediniz. O, on ailenin rızasını ılkembesine indiren bir mında, ben bir çayır kenarında otlomasına müsaade edilmiyen bir kuzu...

Uçu de manzaraya karşı fincanlarını öntlerine çekerek ekmeğelerini bannaya bağladıkları sırada Edib Mü-nir devam etti :

— Bu ılık sdle midelerimiz biraz yumuşayınca belki cemiyete karşı olan kinlerimizin de şiddeti azalır. şimdi bu erken ziyaretinizin sebebine glelim... midim kuvvetlidir. Biz de böyle kalmıyacağız. Elbette bir gün bu kıymalı böreğin ortasından, kenarından bir gedik acacağız... şimdi tatlı tatlı söyleyiniz bakalım da dinliyeyim...

20

Atıf Cemal — Artık meslekte seni stad tanıyoruz...

Edib Münir — Bizimkisine bu nam verilebilir mi?

Atıf Cemal — Niçin verilmesin? Meslek demek slk edilen yol değil mi? Biz de adamlarımızı bura-ya çevirip menfi kibleye dndnce?

Edib Münir — Demek nihayet sözüme geldiniz...

Atıf Cemal — Muhayyileleri geniş adamlar insanlardan üstün ve mubarek melek tayfaları uydurmuşlar. Sonra da şeytan sürüleri... dem oğulları daima bu hayır ile şerrin arasında bocalayıp duruyorlar... Dediğin gibi muhitin tesirlerinden kurtulmak imknsuz... Sıcakta insan kızırır. Soğukta şr... Bir ağağ güneş vaziyetine göre ya doğru büyür. Ya çarpık. Ya grbzleşir. Ya cılız kalır... Fransızlar aalık fena nasihatcidir derler... Zaten tabiatla bize iyi nasihat veren ne var ki? İyilikleri hep güçlüklerle telkine çalışıyorlar...

Kanun cezalar bu hayasız insan sürülerinin etrafını çeviren ince sicime benziyor. Azgınları zabtetmek kabil mi?

Edib Münir — Ho ho hooo siz kaç gün aē durduktan sonra bu kadar filosoflağtınız? Eski şeyhlerin hakları var. Riyazet fikri derinleştiriyor. Biraz daha oruē tutaymışınız veliyullahlara karışacakmışsınız.

Ruhsar — Eğlenme Edib... Riyazet parasızlıktan

aç durmaya denmez... Yemeğe kudreti varken gıda almamıza denir...

Atıf Cemal — Biz açlıkla evliya olmak hevesinde değiliz. Buraya yaşamak için çare aramıza geldik.

Edib Münir — Bizim gibiler için modern yaşamak çaresinin ne olduğunu biliyorsunuz...

Atıf Cemal — İşte onu konuşmaya geldik...

Edib Münir — Uzun söze hacet yok. Bunun bir tek çaresi var.. Çalmak, çırpmak...

Ruhsar — Gece köşebaşı haydutluğundan nefret ederim. Zekice kombine edilmiş kibar hırsızlıklar sırkatten ziyade sanat sayılır...

Edib Münir — Güldürme beni Ruhsar.. O dediğin hırsızlıklar cemiyetin yüksek tabakalarına mahsus bir imtiyaz gibidir... Bizce hangi malî müessese kasasını teslim eder? Bizim uyduracağımız bonolara kim beg para verir? Ne vasıta ile halktan kendimize sonsuz bir kredi açtırabiliriz. Böyle büyük bir vurgun darbesi indirebilmek için cemiyetin yüksek miyasta itimadına kazanacak namuskârlık rolü oynamalıdır ki bu da aç karnasına olur işlerden değildir.

Atıf Cemal — İşin felsefesini bırakalım, ameli cihe-tini düşünelim...

Ruhsar — Haydudca hırsızlık istemem.

Edib Münir — Pekî plânımızda öldürmek yok.. korkutmak, soymak vardır. Medenî hükûmetler gibi.

Ruhsar — Hırsızlıkta öldürmek fiilen olmasa bile maddeten var demektir.

Atıf Cemal — Nasıl?

Ruhsar — Öldürmek yok diyorsunuz... Fakat bir adamın elinden parasını alıp da kendi yerimize onu açığa mahkûm bırakmak yine öldürmenin diğer şekli değil midir?

Edib Münir — Bu şekil cemiyet idarelerinin hepsi içinde üstü kapalı olarak caridir. Ölüm doğrudan doğ-

ruya değil dolayısıyla olduğu için halk nazarında pek seçilmez bir halde devam edip gitmektedir.

Ahî Cemal — Bu dünyadaki cemiyet işleri düzgün-lü karılara benziyor. Her hangi bir şeyin üzerinden sünger geçirdin mi hemen alttan çirkinlik sırtıyor.

Edib Münir — Zaten hayat aldanıp aldatmaktan ibaret değil mi?

Ruhsar — Ustalıkla aldatanlar iyi geçiniyorlar doğ-rusu...

Ahî Cemal — Memur rüşvet alırken yakalandı...

Edib Münir — Zavallı adam beş lira için...

Ahî Cemal — Zavallı mı? Bu kaçınıcı beş lira acaba?

Edib Münir — Beş liraya irtikâb suçile adı gazete-terele geçen adama zavallı derim.

Ruhsar — Ya beş milyon olaydı...

Edib Münir — Böylesine altın madalye... Bu şahes-ser sahibi suçluyu herkes imrene imrene ayıplar doğ-rusu...

Ahî Cemal — Şark anonim büyük ticaret şirketi kasaları yüz elli bin lira ile buradan tayyareye bindi...

Edib Münir — Yüksek adam.. Havalansın havala-nabildiği kadar.

Ruhsar mühimce bir memuriyet ve memur ismi tasarrifle kırk beş bin liralık bir ihtilâstan bahsetti.

Edib Münir — Başka bir yerde bu isimleri ağzına alma... Bu tehlikeli bahislerde cebir işaretleriyle konu-şalım.. S. C... Anladın mı? Sonra namus dâvasında sen haksız çıkarısın. Suçlu kazanır...

Ruhsar — Kanun böylelerinin hâmisî midir?

Edib Münir — Değildir amma kanun enlatışa göre hüküm verir. Hasımın en kuvvetlilerinden üç avukat tutar.. Sen mahkeme huzurunda tek başına kekeler durursun... Bu türlü dâvaların acıklı tuhafliklarını mer-hum babam anlatırdı.

Abdülhamid devrinde İttihatçıların, İstanbuldan firarlarına kadar zavallı Türklüğü kemiren cehalet, hıyanet, sirkat, rüşvet, ihtilâs ve emsali hadsiz hesabsız fenalıkları ışıtmışsınızdır. Nüfuz âzasını elde edenler idaredeki liyakatsizlikleri nisbetinde çalıp çırpmakta cesur idiler... Konaklar, yalılar, köşkler, apartmanlar, çiftlikler, iradlar, Avrupa bankalarında milyonlar... Millet düştükçe bu zamane kodamanları semiriyordu. Çünkü insafsızca emdikleri şey onun kanı ve kemiği içindeki ilgi idi. Bıraktıkları vatana bakınız bir vıgın harabe... Bu müthiş göçüşün mes'ulleri kimlerdir?

O iktidarsız adamların fena idareleri. Göz önündeki sirkatleri... Korku afyonile uyuşulmuş bir millet içindeki mesuliyetsiz katdelerin en kötülerini karışını burunun üzerine dikerek cemiyete karşı: «Nah sana guguk» istihzasıyla yapılanlarıdır. Tabiatın bir çok fenalıklarına mukabil bir iyiliği vardır. Bıçak kemiğe dayanınca bir aksülâmel yaratır... Yalçın kaya şeklinde gösterilen bina balçıktan temeli üzerinden devrilir, tuzla buz olur. Bu sahte şaheserin mimarları çil yavruları gibi derhal hududu aşarlar.. Bu firar Allah ve kullar nazarında cinayetlerinin ilmen bir itirafı demektir... Abdülhamid devrinin sonunda da böyle olmuştu. Banka çeklerini, makbuzlarını çantalarına koydular hemen kaçtılar... Buradaki iradlar vârislerine kaldı. Safayı hatırla yesinler... Vaktile servet üzerine servet yığılırken cemiyet susmuştu. Yine de susuyor ve hürmetle... Niçin hürmetle? Onlar zenginliğin sihirli züfuzle celbettikleri ihtiyarlar içinde yaşıyorlar: Sen ve ben birer kopuk hayatı sürüyoruz. Niçin? Niçin? Çünkü bizim babalarımız umumî servetin oluğu başında bulunup da halka bir iki avuç şey serpiştirdikten sonra tası doldurup kendi küplerine boşaltmamışlar... Hele bugün had-diniz varsa mirasyedilere servetlerinin menşelerini çık-latacak iki söz fısıldayınız. Derhal ertesi sabah adliye

muhzını elinde bir ihzarnâme ile kapınızın önünde bulursunuz... Kanunun zem ve kadh maddelerine bakınız. Sizin için ne yazıyor ?

Ruhsar — Bu günkü geçinememezliğimizin sıkıntısıyla bir fenalık yapmaya hazırlanıyoruz.. Tuhafı şu ki bunu yapmak için emsal arıyoruz. Bu mâzeretle kimin karşısında beraet edebiliriz ?

Edib Münir — Uyanık canların karşısında... Cihan matbuatının bu son senelerinde öyle eserler yazılıyor ki bu zehirli macunların bir dirhemini tadan kududur.

Atif Cemal — Bu kadar kuduza aş nereden bulunur?

Edib Münir — Pöf... Halkı Pastör aşısıyla değil zehirli gazlarla tedavi edecekler...

Ruhsar — Yine kimyagerler çok para kazanacaklar.

Edib Münir — Öldürecekleri insanlar nisbetinde..

Atif Cemal — Muharebelerdeki kazançlara nisbeten bizim hırsızlığımızla insanlara vereceğimiz zarar hiç hükmünde kalır...

Ruhsar — Biz felsefe ile hırsızlığa çıkacağız. Bu da bir yenilik olur...

Edib Münir — Hanım bu eski âdete neden yenilik diyorsun? Felsefe ile hırsızlık olur. Riyaziye ile hırsızlık olur... Ekonomi fennile, ziraatle, siyasetle, diyanetle olur, olur, olur... Cihan idarelerinde sirkat maddesi ile kuvvet gibi birbirinden ayırd edilemez bir küleşedir. Fakat hokkabazın elindeki kocaman şeytan minaresi gibi onun üzerine bir nefes efsun örtürülür. Adı değişir, çocukları için hakikat anlaşılmaz olur...

21

Bir müddet sustular. Halicin ortasında kaynaşan göz kamaştırıcı güneş parçalarına daldılar. Güneş sanki kırılmış bir fanus gibi sayın yüzüne saçılmıştı. Büyük denizden köprülerle bölünmüş bu gölün üzerinde iki

tarafı düz yolcu vapurları ara sıra beyaz bir dumanla ince bir sis salıvererek mekik gibi işliyorlar.. Çatana-lar, motörler, Arab mavnaları, yelkenliler, sandallar, su üstünde bir cadde...

Nihayet Atıf Cemal dalgınca :

— Hep bu trilli ufaklı teknelerin içinde, bazıları kan terlere batan insanlar hemen hemen bir günlük boğaz tokluğuna çalışıyorlar. İbret göziyle bakınca hayat insana dehşet veriyor...

Edib Münir — Yine bu anda zevkin sofanın her nev'inden usanmış iç sıkıntısından şezlonglar üzerinde uyuklayan insanlar da var.

Ruhsar — Bu deniz üzerinde çalışan gündelikçileri götürüp o kibarların sofralarına oturtmalı... O şezlog-larda uyuklayanları da bu Arab mavnalarına getirerek ellerine ağır kürekleri vermeli.. İnsanları böyle nöbetle çalıştırmalı ve dinlendirmeli.. İşte adalet, müsavat ben buna derim.. Öyle demokrasi, proletarya, faşizm, na-zizm, sosyalizm ve ilh. kelimelerle beğeriye bir de-ğişiklik geldiği yok. Refah yine o adamların elinde, se-falet eski yerinde...

Atıf Cemal — Evet kanunları yeni müsavat ihtiyaç-larile nekadard altüst etseniz aşıklar onları atanların önünde daima çuk oturuyorlar...

Ruhsar — Biz de oynayacak aşık bulsak başka tür-lü mü zar atacağız ?

Edib Münir — Ağız şişirip de karın doyurmıyan bü-yük lükülduları bırakalım.. Siz buraya neye geldiniz ?

Ruhsar — Yaşamak için ne teklif edersen kabule geldik...

Edib Münir — Dört beş ay kadar kendimi geçindi-rebilecek bir vurgun yapsam rahat rahat çok şeyler düşünebilirim.. Şimdi bir ev soymayı tasarlıyorum.

Ruhsar tekrar etti :

— Ev soymak...

Edib Münir — Evet ev soymak ve tabii el birliğiyle...

Atıf Cemal — Tehlikeli iş.. Fakat hazırız...

Edib Münir — Tanımadığımız bir eve sallapati girmek suretile değil.

Ruhsar — Ya nasıl?

Edib Münir — Tanıdıklarımızın içinde zengince ve kolay soyulur aileler yok mu?

Atıf Cemal — Ruhsar düşünmeğe başladılar.

Edib Münir devam etti:

— Tabii tencere, kazan çalacak değiliz. Mücevher bile istemem satarken tutuluruz.. Bize lazım olan para; dir. Para...

Atıf Cemal — Para ile iman kimde olduğu belli olmazmış...

Ruhsar titrek bir sesle:

— Aklıma öyle bir şey geliyor amma ihtiyarlara nasıl kıyacağız?

Edib Münir — İlkini de söyledimdi ya.. Cana kıymak yok.. Korkutup paralarını alacağız.. Belki de hepsini değil.. Birazını da onlara harçlık bırakacağız.. Sen aklına geleni söyle...

Ruhsar — Cerrahpaşanın yan sokaklarından birinde tanıdığım böyle bir aile var.

Edib Münir — Devam et...

Ruhsar — Koca yetmiş yaşında, kadın altmış beşinde iki ihtiyar.. İki kirli çıkı...

Edib Münir — Paraları çok mu?

Ruhsar — Umarım. Mısırçarşısında dükkânları, bir fırında hisseleri, kirada bir evleri, faizde paraları var. Yemezle, içmezler, şişeyi dışından yalarlar.. Kimse ile görüşmezler. Evlerine giren çıkan yok gibidir.

Edib Münir — İşte tamıyam kan alınacak bir aile...

Ruhsar — Merhum büyük annem onlarla iyi dosttu. Gider gelirdi. Bazı sırlarına vakıftı...

Edib Münir — Ne gibi sırlar?

Ruhsar — Para sakladıkları yeri bilirdi...

Edib Münir — Aman söyle...

Ruhsar — Pek aklımda kalmadı amma...

Edib Münir — Şimdi yersin kafana yutruğu. Beynin sarsılır da belki unuttuğunu hatırlarsın...

Ruhsar — Oturdukları ev eski binalardan...

Edib Münir — Tabii. kendileri gibi...

Ruhsar biraz düşünerek :

— Durunuz bakayım. Aklımda kaldığına göre yat-tıkları odada bir yük varmış...

Edib Münir — İyi düşün. bacı rica ederim... İster-sen sana kahve, çay, kakao bir şey daha biçireyim...

Ruhsar zihnini zorlar gibi bir süzülükle :

— Dur aklımı şaşırtma... Yük zemin katından yük-sekmış... Döşeklerin yığıldığı yerin altında bir kapak varmış... bu kapak açılınca meydana gizli bir yük da-ha çıkıyormuş... İşte ne varsa buradaki saklı sandıktı...

Edib Münir — Şimdi bana sokak vaziyetini sonra iç planını tarif edebilir misin ?

Ruhsar — Çocuk iken büyük annemle oraya bir kaç kere gitmiştim.

Edib Münir — Aklında kalan bir şey yok mu ?

Ruhsar — Şöyle hayal meyal bulanık şekiller.

Edib Münir — Tuh Allah müstahakını versin... Yük, bunun içinde gizli bir yük daha, onun içinde sandık... Sandığın içinde para bu derece mühim bir şeyi unut-mak kadar boş kafalılık olur mu ?

Ruhsar — Ne bileyim ben ? Bir zaman gelip de ev soyan hırsızlara kılavuzluk edeceğim aklımdan geçermiydi hiç ?

Edib Münir — Ne ise sözü karıştırma... Hâtıranın zincirini kaçırırsan. Evın sağında, solunda ne var ?

Ruhsar — İki yanı boş... Bahçe...

Edib Münir — Âlâ... Sokak kapısından girince ?

Ruhsar — Eski usul maltalık... Karşılıklı iki oda...

Edib Münir — Merdiven ne tarafta ?

Ruhsar düşünerek :

— Merdiven sağda... Mutfak karşıda...

Edib Münir — Merdivenden çıkınca ?

Ruhsar — Sofa... sokak üstüne iki, bahçe tarafına bir, üç oda... helâ... ufak bir sandık odası...

Edib Münir — Sandıklı yük ne cihette ?

Ruhsar — Sokak üstünde...

Edib Münir — Kafi..

Ruhsar — Daha sorsan da bundan fazla bildiğim yok...

Edib Münir şimdi Atif Cemal dönerek :

— Arkadaş ilk vurgunumuzun ameliyat sahası talihimize çok sade çıktı. Tenha sokakta bir ev, içinde iki ihtiyar. Yük altında kapak... Açılınca sandık... İçinde papeller... Ben bu' paraları yok mu, şimdiden cebimizde biliyorum...

Atif Cemal — Benim de avucum kaşınıyor Edib...

Ruhsar — Hangi avucun? Sağ ise gelir. Sol ise gider...

Edib Münir — Ahmakça söz istemem. Bizden gidecek ne var ki... Bu kaçınma mutlak geleceğe alamettir. Şimdi gelelim işin ciddi tarafına... Her sanata mahsus üetler vardır. Biz de böyle bir şeyler lazım...

Atif Cemal — Ben bu fenni hiç okumadım. İlk dersi senden göreceğim.

Edib Münir — Doğruluk taslama canım... İlk önce bir revolver bir kama...

Ruhsar — Ay içim gıcıklandı sus...

Edib Münir — Şimdi senin içine dışına sövdürme beni ha... Bu yapmacıkları bana mı satıyorsunuz ?

Atif Cemal — Peki söyle daha ne lazım...

Edib Münir — Bir kaç türlü maymuncuk... Ucu çengelli ve sıra düğümlü kavi bir jimnastik ipi...

Atıf Cemal — Bende bir çakar almaz revolver var ama kurgunu yok.

Edib Münir — Adam öldürecek değiliz. Bize silâhin patlaması değil manzarası lâzım...

Ruhsar — Ekmek bıçağına bir kın uydurursunuz. Bu da pek âlâ kama yerini tutar.

Edib Münir — Hemşiremde bir Arab kaması var. Üstünde âyet yazılı... amcam Hacca gittiği vakit bilmem nereden almış. Ben kızkardeşime uğrar bu mübarek silâhı alırım. Nerede olduğunu biliyorum.

Ruhsar — Ya maymuncuklar?

Edib Münir — Kasa soyacak değiliz. İhtiyarların tahta sandığı bir karfiçe çivisiyle de açılır...

22

Gece saat iki buçuk... İkinci terbiindeki ay gökten mumu azalmış bir fener ışığı döküyor. Elektrik ziya-larile karışan bu aydınlıksokağa akseden gölgeleri asıl-larından büyük gösteriyor. Onlara birer hayalet hey-beti veriyor...

Cerrahpaşa caddesi sıra kahveler önünden uzun fa-sılalarla bazı karaltılar seçiliyor, ufak ayak sesleriyle kay-boluyor... Bekçiler doluyor. Arada bir polis düdükları iştiliyor. Sonra bir müddet bu gece hareketleri duru-yor. Ortada tıs yok... Sokakların bu uykusunu beklî-yen ikinci takım gizli insanlar faaliyete geçiyorlar... Gecenin esrarlı loşluğu içinde kâh görünen kâh silî-nen şeytanlar...

Bunlardan ikisi sağ taraf sokaklarından birine sap-tular. Beş dakika yürüdükten sonra bir köşe dolandı-lar... Elektrik ışığı yok... Ortalığı tamamen aydınlat-maktan çekinir görünen ve bazen bulut arkasına giz-lenen ay, azalmış nurlarını serpiyor. Gittikçe artan sessizlik içinde ayak pırtırlarını boğan bu iki adamın

maddiyetleri birer gürültü çıkarıyor, nefesleri birer hışıltı yapıyor gibi geliyor.

İki hırsız bir çeyrek saat sonra girecekleri evin kapısı önünde idiler. Bir haftadanberi mahalleyi, sokağı, haneyi etüdle meşgul olmuşlar, girip çıkma plâolarını noktası noktasına kurmuşlardı.

Sağ yandan uzanmış iki boylu selvinin yarım mehtabla bu meskenin üzerine düşen gölgeleri ona bir tür-be manzarası veriyorlardı. Sanki içeride diri kimseler yok, sandukalar altında uyuyan ölümler var gibiydi.

Karallılarını seçtirmeyecek surette duvar kenarına sındılar.

Atif Cemal arkadaşının kulağına :

— Ben bu işten bulantı duyuyorum ! dedi...

Öteki yavaşça cevap verdi :

— Cebimde nâne şekeri var vereyim mi ?

— Nane şekeri mide içindir. Vicdan hazımsızlığına fayda vermez.

— Burası bu ihtirazların yeri midir ?

— Şimdi içeriye girelim. İhtiyarların burunlarına revolver dayıyarak kimbilir ne zamandanberi biriktirdikleri servetlerini kapalım kaçalım. Onları göz yaşları içinde bırakalım. Zavallılar kalben malûl ve heyecan götürmez bir yaştadırlar. Belki de ölümlerine sebep oluruz...

— Atif, ben de taş yürekli bir haydud değilim... Fakat insafsız, merhametle hayat yürümüyor. Merhamet nazik yürekli kadınlar arasında lüks bir his olarak kalmıştır. Kanunlara âsl gelen cahillerin hepsi ölümlerinden tamamiye mes'ul değildirler. Çoğu hayyanı bir insiyakla hareket ederler. Canavar acıkınca merhamet bilir mi ? Kanunların muvaffak olamayışlarındaki en büyük sebep bu canavarlığı melekleştirmeğe uğraşmak güçlüğünden ileri geliyor... Kanun tatbikatın-

da merhamet bilmez. Suçları maddelerle ölçer. Hük-münü verir, çarpar...

Koyunları kurdlardan kurtarmak için bu sert davranışlara adalet namı verilir...

— Ne demek istiyorsun ?

— Ben şimdi insan yüreğiyle değil, canavar hissiyle hareket ediyorum. Bu saatte beşerî kanuna değil hay-vanî insiyaka tabdim... Hırsızlık yapmak için sana İs-tanbul müftüsünden fetva çıkartacak değilim.. Mesele-de bir mesuliyet varsa o da insanı bu noktada hayvan biesinden ayırmıyan halka attır. Haydi yürü...

Bahçede sokak duvarına yakın ağaçlar vardı. Edib Münir ucu çengelli düğümlü ipe belinden çıkardı. Bir iyice tasarladıktan sonra duvarın öbür tarafındaki ağa-ca attı. Çengel takıldı. İyice tutup tutmadığını anlamak için ipe sarıldı. Kuvvetsiz bir dala ilişmiş olmalı ki çok mukavemet göstermeksizin ip geri geldi. Üç dört tecrübeden sonra nihayet kendilerini çekecek sağlam bir dal buldu.

Edib Münir — İlk önce ben çıkayım. İlk adımda bir aksilik olursa belki sen yapacağını çayırırsın.. Arkamdan sen gelirsin, dedi. İpe sarıldı. Düğümleri tuta tuta yükseldi. Duvarın üstüne çıktı ve aşağıya yavaşça:

— Ben ağaca tutunarak bahçeye atıyorum. Sen de benim gibi yap..

Bir dakika sonra Atıf Cemal de duvarın üstünde idi. Fakat bir acele hareket dikkatsizliğiyle şangır şungur bir kiremit düşürdü. Bu gürültünün vereceği neticeyi anlamak için bir müddet etrafı dinleyerek sindiler. Bir şey işitilmedi.

Atıf Cemalin duvardan ağaca geçeceği esnada ar-kadaşı :

— Atıf bir kiremit daha düşürmemeğe dikkat et. Sakarlık lazım değil.. Evden uyanırlar.. Bekçi geçer. Bir şey olur. İlk adımda yakalanmıyalım.

Atif Cemal de sessizce bahçeye indi. Hırsız adımları ile evin üç yanını dolaştılar. Alt kat pencereleri bütün demir parmaklıklı... Bahçe kapısını yokladılar... Arkadan sıkıca sürgülü... İki genç adamın giddetle omuz vermelerine mukavemet edemeyeceği benziyen bu kapıyı zorlamak mümkün fakat gürültü olacaktı.

Başlarını kaldırıp üst katı tarassut ettikleri esnada :

Edib Münir — Ruhsarın tarifine göre ihtiyarlar sokak üstündeki odalardan birinde yatıyorlar. Bahçe üstünde kimse olmamalı...

Atif Cemal — Şu kafeslerin arkasında ne olduğunu kim bilir ?

Edib Münir — İki olmalı ihtiyarın vücudlarını örten bu dam altında bir çok insanlar bulunduğunu farzederek tasavvurumuzdan vazgeçecek değiliz ya...

— Peki bul yolunu da içeriye girelim...

— Elbette bulacağız...

Katlar pek yüksek olmadığından birbirini hizasına gelen alt ve üst kat pencerelerinin faslaları çok açık değildi.

Edib Münir — Arkadaş hele sen bana bir omuz ver bakayım...

Dedi. Atif Cemal eğildi. Edib Münir onun omuzuna ve sonra alt kat pencerelerinden birinin demir parmaklığına tırmandı. Parmaklığın ufki demir çubuğuna kadar çıktı. Şimdi üst kat penceresinin süvesini bulmuştu. Öteberi asmak için kaplamaya çakılmış çivilere tutunarak yavaşça kafesi sürdü. Rezesine bindirdi. Artık çerçeveyi kaldırmak işi kalmıştı. Cebinden çıkardığı yassı uçlu bir demiri söve ile çerçevenin arasına sokarak camı da yukarı sürdü. Ve rezeledi. Döğümlü ipin çengelini parmaklığın en üst çubuğuna taktı. Ucunu aşağıya salıvererek yavaşça :

— Atif.. Döğümlere tutunarak yukarı çık. Korkma çengel sağlam takılmıştır. Ben odaya giriyorum. Bura-

da kimse yok. Eğilip seni de pencereden içeriye alırım...

Atıf cemal de avuçlarıyla ipin düğümlerini endazeli-yerek bir kaç hareketle pencere önüne yükseldi. Edib Münir onu kollarından çekti, odaya aldı.

Dışardan akseden kuvvetsiz ay ışığı oda içinde he-men hiç bir şey seçtirmiyor gibi idi. Edib Münir ce-binden elektrik fenerini çıkardı. Şöylece etrafa bir ışık dolıştırdı. Burası yanalarda iki sedir, pencerelere mu-kabil cihette bir aynalı boru bulunan temiz pak bir oda idi. Işığı kestiler. Kapalı duran oda kapısını açtı-lar. Sofayı tarassuda başladılar. O aralık aksinin aksisi bir hayal vuku buldu. Cin mi ? Şeytan mı anlaşılma-z bir şey, bir karaltı odanın ortasında pat dedi. Onlar-dan evvel sofaya fırladı.

Bir kaç saniye geçer geçmez sofada şangır şungur bir şeyler devrildi. Karşığı odada yatanların bu gürül-tüden uyanmamaları kabil değildi.

Atıf Cemal Edibin kulağına :

— Bu ne ?

Sualini fısıldadı.

— Ne bileyim... Ben de senden soracaktım...

— Ev tekin değil mi acaba ?

Edib Münirin cevap vermesine vakit kalmadan kar-şığı odalardan birinin kapısı açıldı. Bağı ırlı bir yeme-ni ile kundaklı, buruşuk suratlı bir kocakarı çıplak ayaklarındaki terliklerini sürükliyerek elinde uzattığı idare lâmbasının aydınlığını etrafa dolıştıra dolıştıra sofaya çıktı. Derhal gürültünün sebebini anlıyarak ko-casına seslendi :

— Efendi... Efendi kedi masa üzerindeki süt kasesi-ni devirmiş. Hay kör olasıca musibet, bu hayvan içeri-ye nereden girdi ? Her taraf kapalı idi...

Kedi odaya hırsızların cam ve kafesini sürdükleri pencereden girmişti. Berikiler görünmemek için he-men odaya çekilerek kapıyı araladılar...

Kocakarı söyleniyordu :

— Efendi sabaha senin için bir yudum süt kalmamış.. Hepsi ortaha saçılmış.. Yandım valla! komşunun bu kara kedisinden.. Peri midir nedir ? Bilmem ki nereden girdi..

Efendi odadan bir kaç balgamlı öksürüğün arasından cevap verdi :

— Akşamdan içeride kalmıştır...

— O kadar dikkat ediyorum. Nereye saklanıyor ?

Kadın birdenbire oda kapısına göz atarak :

— A kapı aralık duruyor. Kim açtı bunu ?

— Akşamdan iyi kapamamışsındır. Kim açacak ?

— Kapadığımı valla! iyi biliyorum efendi...

Odadakiler de yavaş ve çabuk fışıldadı :

Atıf — Ne yapacağız kaçalım mı ?

— Edib Nereye kaçacağız? İş tamam kıvamına geldi. Yattıkları odanın kapısı hazır açıkken içeriye hücum ederiz.

Dışarda kocakarı söylenmede devam ediyordu :

— Efendi ben korkuyorum. Molla Güranideki mezarlıktan bir hortlak çıkıyor gece evleri dolaşıyormuş..

— Kadın lâfı canım inanma.. O eski mezarlıkta yatanların kemikleri bile kalmadı. Taze ölü gömüldüğü yok ki hortlasın...

Kadın kapıyı iter. Lâmbayı içeriye uzatır uzalmaz bağıır :

— Aaa pencere açık.. Kafesi çerçeveyi kim sürdü ? Berikiler bir köşeye sinerler..

Kocakarı sesini yükselterek :

— Hortlak işi.. Hortlak işi..

— Canım hortlak pencereden girmez saçmalama..

— Efendi kaç.. Gel.. Bak elim ayağım titriyor, korkudan bayılacağım.. Şimdi anladım sütü deviren kedi değil.. Hortlak girdiği evlerin teldolablarında ne varsa yiyip de öyle gidiyormuş..

— İnnallahe muassâbirin.

Diyerek ihtiyarın tahtalar üzerindeki ağır adım sesleri iğitildi. Öksüre tıksıra gelliyordu...

Kadın söylüyor :

— Hiç el dokunmadan gece yarısı cam, kafes kendi kendine sürünmez. Bunda büyük bir esrar var. Pencereye gidip komşulara haykırayım mı ?

Baş gösteren tehlikeye karşı gelmek acelesile Edib Münir elektrik lâmbasının düğmesine bastı. Loşluk içinde birdenbire şimşek parıltısıyla çakan ışığı kadının suratına tuttu. Zavallı hatun neye uğradığını anlayamadı. Kanadları vücudünü çekmiyen vurulmuş bir kuş gibi iki kolile çırpındı, çırpındı. Gözlerini kamaştıran ziyanın kuvvetinden manyatize olarak yere yığıldı. Bu esnada ihtiyar koca da kapı önüne gelmişti.

O da baktı ki cehennemden açılmış göz gibi bir parıltı dolaşıyor. Odanın iki köşesinde dimdik iki adam duruyor...

23

Bunlar hortlak değil dipdiri insanlar. İhtiyar efendi pürüzlü sesile boğazını yırtarcasına bir nârâ atmak istedi. Kadın, yerde boğazı yarı kesilmiş bir hayvan gibi debeleniyordu. Edib Münir arkadaşına bir işaret verdi. Atif Cemel âyetli kamayı kınından çekti. Kadının başına geçti. Sesinin perdesini kâh yükseltip kâh alçaltarak biçare hatun inliyorken ona silâhının sıvrı ucunu göstere, göstere sükût emri veriyordu. Beri yanda Edib Münir bir elde fener, ötekinde revolver, namluyu ihtiyarın suratına tutarak :

— Kes sesini, yoksa şimdî keserim ha nefesini !..

Tehdidile efendiyi susturmağa uğraşıyorlardı. İhtiyar karı koca korkudan seslerini alçalta alçalta evvelâ mırrıltı sonra baygın birer nefes derecesine indirdiler...

Zavallılar şimdi her türlü mukavemetten âciz bağlanmış kurbanlar gibi zorbaların kendilerine yapacakları muameleyi bekler bir melûllukla bakışıp dururlarken Edib Münir :

— Fazla harpalamak istemezseniz paralarınızın yerini çabuk gösteriniz...

Kadın inceli kalınlı şöyle inledi :

— Burada para ne arar...

Erkek — Para mı ? Adını işitip de yüzünü görmediğimiz şey...

Edib Münir revolverli eliyle ihtiyarı omuzundan şiddetle iterek :

— Demek kendinizi bize geberttirmek, kanlar için de yerlere yuvarlattırmak istiyorsunuz...

İhtiyar boğuk bir hüngürtü ile :

— Cenabı Hak sonumuzu böyle takdir ettiyse ne yapalım. Paramız olmazsa size canımızı verip kurtuluruz.

İhtiyarların bu inkârları karşısında iki hırsız birbirine bakiştılar. Para denilen bu kâfir şeyin candan aziz* tutulduğuna şaşıyor gibiydiler...

Edib Münir sözüne verdiği şiddetli arttırarak :

— Demek parayı canınızdan çok seviyorsunuz ?

İhtiyar adam bu insafsızlara kendilerini acındırma-ya uğraşır bir tath dillikle :

— Oğlum yok olan bir şeyi nasıl yaratıp da size verebiliriz ?

— Yok mu ? İrad, akar sahibi iki ihtiyarsınız. Aldıklarınızı nereye sarfediyorsunuz ?

— Hakkımızda tahkikat mı yaptınız ?

— Elbette... Sizin için çok zengin diyorlar.

— Evlâdım düşman lâkırdısı... Parası olan adamlar kenar mahallede böyle bir evde mi otururlar ?

— Bu yaştan sonra Şişlide oturacak, dans salonuna abone olacak değilsiniz ya ?

— İhtiyarlukta rahat etmek için bir hizmetçide mi tutmazlar ?

— Tutmadığınız parasızlığınızdan değil, cimriliğinizden... (İhtiyar tekrar şiddetle sarsarak) haydi çabuk... Çıkarınız paraları...

Edib Münir kocayı tartaklarken Atif Cemal de kamayı kadının burnuna tutarak :

— Söyleyiniz hazineniz nerede ?

İhtiyar kadın gözlerini yumup yumup açarak :

— Çek kamayı gözlerimin önünden, birdenbire öldürme beni abdestim yok...

— Teneşirde ölü yıkayıcı verir sana abdestini...

İhtiyar efendi ellerini Hakka yükselterek :

— Allahım inanmıyorlar. Sen yüreklerine merhamet ver...

Edib Münir namluyu gözüne sokarcasına adama yaklaştırarak :

— İhtiyar mürai.. Allahı kendine yalancı şahit tutma... Paralarınızın yerini biz biliyoruz...

İhtiyar acı bir gülümseme ile :

— Yerini biliyorsanız söyleyiniz de paylaşalım...

— Evet paylaşacağız. Siz kendi elinizle çıkarıp paraları meydana korsanız... Biz bulursak size pay yok...

İhtiyar — Siz bulunuz da bize pay olmasın... Biz zengin olduğumuza sevinelim. Bir anda yine servetimizi kaybettiğimize yerinelim. Zararı yok...

— Haydi bakalım yatak odanıza...

Hapishaneye mevkuf götürür gibi Edib Münir ihtiyarı kolundan çekştirmeye Atif Cemal de kadını sürüklemeye başladılar... Sofayı geçtiler. Sol yanda kapı açık odaya girdiler. İçerisi karanlıktı. Edib Münir elektrik fenerinin ışığını bir dolaştırdı. Aynanın önünde bir petrol lambası gördü. Hemen onu yaktı. Üç pencereili büyük bir oda... Sol taraf duvarına bitişik ihtiyar eşlerin beraber yattıkları gayet geniş bir

karyola.. Yatağın ayak cihetinde iki ekli kanadlı bir yük.. Karşıda bir sedir. Üstünde ayna ve bardak, kâse, çanak, çaydanlık gibi kullanılacak şeyler... Soba, yine mangal, sobanın üstünde ve tablasında, mangalın kenarında bulaşık çay ve kahve fincanları, portakal, elma, kestane kabukları.. İhtiyarların çeneleri durmadığını ve midelerinin kuvvetini gösterir yeyinti ve içinti döküntüleri...

Yaşadıkları yılların yorgunluklarını karşı karşıya soba ve mangal başı sohbetleriyle geçiren iki candan ibaret bu sessiz ailenin ağız tadı bu gecenin tecavüzüne gelinceye kadar bozulmamıştı: benziyordu. Mal canın yongasıdır derler... Bu yongaları muhafaza için safvetle gösterdikleri heyecanlar Atif Cemale dokandı. Yürekte duyduğu sızıntıyı bakışıyla arkadaşına anlatmak istedi. Fakat Edib Münir onun bu zaafını bir göz tekdirile yendi. Bu küçük ailede muhakkak para vardı. O gece bütün mevcudları ellerinden alınsa bile onların gelirleri her gece ateş başında kahve, çay içmeğe, yemiş yemeğe kifayet eder de artardı. Onlar medenî cemiyetlerin bir takım masraflı beyhude küllfetlerinden uzak yaşıyorlar ve çok az yaşadıklarına göre pek tatlı bir hayat temin edebiliyorlardı. Herkese müyeser olmıyan, asil, hakiki saadet ve zevk de bu değil mi idi? Bu ihtiyar çift kendi hususiyetlerindeki mangal başı safalarını dünyanın en müzeyyen salonlarına değışmezlerdi. Ne çare ki zenginlere musallat olan dünya açları böyle küçük bahtiyarları da rahat bırakmıyorlardı.

Edib Münir etrafı dikkatten geçirdikten sonra gözlerini yüke dikerek:

— İlk günü açalım! dedi.

Heyecandan bacakları artık kendini çekemiyen kadın düşecek yer arar bir sarsaklıkla:

— Evlâdım hiç yükte para olur mu?

Edib Münir — Var mı? Yok mu size sormuyorum, arıyacağız...

Kadın — Açalım arayınız...

Kadıncağız dikkatle bu gece haydutlarını süzdükten sonra :

— Hırsızlarla şimdiye kadar hiç yüz yüze gelmedim amma onların pek korkunç insanlar olduklarını ıttıyordum. Silâhlarınızla bizi korkutuyorsunuz. Fakat halinizde hiç de korkunçluk yok... Namuslu aile gençlerine benziyorsunuz. İçimden, şuraya buyurunuz da size birer kahve pişireyim... Güzel güzel konuşalım diyeceğim geliyor.

İhtiyar adam — Karıcığım ne güzelsöyledin... Ben de tıpkı senin hissindeyim... Bu beyler bize kıymazlar...

Atif Cemalin sınırları gevgedi. Elinden kama yere düştü. Arkadaşının gazub bir bakışla eğildi silâhı yine aldı.

Edib Münir katı yürekli göründü bir jestle :

— Hırsız boynuzlu, pençeli olmaz... Onlar da herkes gibi insandır. Onlar da anadan babadan doğmuş aile çocuklarıdır. Böyle sözlerle bizi insafa getirip de niyetimizden vazgeçtiremezsiniz. Biz hayduduz sanatımız budur. (Gözlerini kadınınkilere dikerek) benim sekiz katlim var.

Kadın titredi... Efendi inledi. Aralarında bir dehşet dakikası geçtikten sonra kadın sıtmalı bir sesle Edib Münire :

— Bu yaşıta sekiz katil... Tanrım sana sığındım, dedi.

Sonra Atif Cemale bakarak :

— Sen yeni bağlamışa benziyorsun. Kaç adam öldürdün?

Atif Cemal gümrählandırmaya çalıştığı sesle cevap verdi :

— Üç...

İhtiyar adam gözlerini tavandan yere doladırdıktan sonra acıklı bir tevekkül ile başını önüne eğdi :

— Bizi de öldürürseniz sizin katlin dört olacak öbür haydut beyin dokuz.. Allahtan korkmuyorsanız dünya cezasından çekiniziz..

Edib Münir — Biz ne Allahtan korkarız, ne kuldan..

Kadın — Bir yakalanırsanız ?

Edib Münir — Pöh.. Ne olur ?

Kadın — Sizi Eminönünde asarlar..

Edib Münir — Öldürdüğüm dokuza mukabil bir tek canımı alabilirler.. Kim kâhı ? Fakat biz buraya haydutluk tercümei halimizi anlatmaya gelmedik. Çıkarınız paraları..

Karı koca bir ağızdan :

— Yok diyoruz.. Yok, bizde para yok..

Edib Münir korkutucu bir istihza ile :

— Sizden evvel öldürdüklerimiz de hep böyle demişlerdi.. Yok..

Bu muhavere açılmış yük kapısının önünde geçiyordu. Kadın yükü boşaltmak için yürüdü. Fakat onu kolundan geri çekerek :

— Sen dur biz arıyacağız..

Dediler.. Yük içi döşekler, şilteler, yastıklar, ufak minderler, bohçalar ve daha döküntü eşya ile dolu idi. İki yapma haydut hepsini dışarıya attılar. Nihayet en altta kapak görüldü. Onu da kaldırdılar. Filhakika yükün bu alt kısmında yeşil, ufak bir selvi sandık meydana çıktı, dışarıya aldılar. Kültüzsiz kapağını kolayca kaldırdılar. Bunun içinde de bir takım hırdavat şeyler dolu idi. Birer birer hep boşalttılar. Para ve para edecek bir şey bulamadılar.

Bu araştırma esnasında ev sahiplerinin yüzlerinde büyük bir heyecan gezintisi görülemedi. Sandıktan maliliyetli bir şey çıkmıyacağından emin bulunduklarını bu tavırlarıyla anlatmış oluyorlardı. Bu menfi netice

hırsızları öfkeliendirdi. Edib Münir boşa çıkan bu ümid karşısında o şeytan kafasıyla bir lahza düşündü ve kendi kendine :

— Hayır dedi. Boş bir ümid peşinde değiliz. Bu ihtiyarlarda mutlak para vardır. Yerini değiştirmişler... Ve bu para muhakkak bu odanın içindedir. Canlarından aziz tuttukları bu serveti kendi yattıkları yerden uzakta bulundurmazlar...

24

Edib Münir oynadığı haydut rolüne dehşet vermek için keşlerini dikti. Ve namluyu ihtiyarların alınlarında gezdirerek :

— Söyleyiniz paranız nerede ? Bizi üzdüğünüz kadar can çekişmekte ışkence göreceğinizi biliniz.

Kadın — Paramız yoksa yine bizi öldürecek mısınız ?

Edib Münir — Paranız yok olamaz... Bu lafı bir daha tekrarlamayınız. Sizin gibi böyle ücra bir mahalle bucagında idare ile yaşayan irad sahibi karı kocanın küp kadar büyük mutlak bir kumbaraları vardır. Eline geçeni içine atarak bu hazineyi her gün biraz daha taşımak ihtiyarlık hırsının en büyük zevkidir... İnkârla beyhude yorulmayınız. Biz böyle hazinelere nicelerinin tılsımlarını bulduk. Bu tılsım kandır... Sizininkinin üzerine de bu kırmızı şurubu akıtınca mal meydana çıkar...

Bu korkunç hitabesinden sonra Edib Münir odaya bir göz gezdirdi. Karyolanın altını aradı. Köşede duran büyük bir çekmeceyi karıştırdı. Aynanın altındaki dolabın içini allak bullak etti... Taşıma zahmetine değecek kıymette bir şey bulamadı.

Karı koca, bu araştırma karşısında aynı tevekkül

tavrını bozmuyorlardı. Okumuş, edib hırsız böyle bahislere aid bir kitabda şu sarahatı görmüştü :

« Saklı paranın nerede olduğunu bulmak için iyi bir usûl vardır. Araştırma esnasında, parayı gizleyenlerin gözlerine dalma dikkat etmeli... Bu gözler mutlaka arada bir o tarafa kayar... »

Bu tavsiyeye ittibala Edib Münir karı kocanın etrafı ürkek bakışlarına dikkatten hâli kalmıyordu. Bu zavallılar gözlerini ikide birde karşığı sedirin üzerinde dolaştırıp hemencecik yine kaçırıyorlardı. Sedirde * onların nazarlarını çeken bir cazibe var gibiydi.

Edib Münir sedire yaklaştı. Bu fındıklı çubuklu kettenden bir yüz kaphı aletlâde ev eşyasından biri idi. Arkahla oturacak yeri ayıran aralığa elini soktu. Boyuna araştırdı. Bir şey yok. Ne varsa bu kerevetin altında olacaktı. Atif Cemali çağırdı. İkisi kerevetin birer ucundan tutarak ileri çektiler. Ev sahiblerinin kaçık benizleri büsbütün attı. Durgunlukları bozuluverdi. Nihayet sediri yan devirdiler. Altı gözüktü. Kadını çarliston oynar gibi bir titreme tuttu. Sağ köşede ekleme bir kısım seçiliyordu. Edib Münir orayı kurcalarken kadın bütün hançeresile haykırmak için pencereye koştu. Fakat iki delikanlı zavallıyı geri çekerek şiddetle yere yuvarladılar. Acı feryad boğuldu kaldı. Yine revolverin namlusu, kamanın ucu ihtiyarların suratlarına dikildi... Muvaffakiyetin yaklaştığını gören Edib Münir sevinçle vahşileşerek :

— Kıpırdamayınız. Vık derseniz sizi boğar, rahat rahat işimizi görürüz...

Tehdidini savurdu. O acıklı bağıışma şimdi hazin, yaşlı bir iniltiye döndü. Yıllardanberi biriktirdiklerini ihtiyarların ellerinden almak onların canlarını çıkarmakla beraberdi. Kendilerince mukaddesleşmiş bu hazineye gözleri önünde yabaacı ellerin dokunması arada bir tahammüllerini tüketerek haykırmaya benzer

hüngürtüler koparınca boğazlarına basılarak susturuluyorlardı.

Atıf Cemal karı kocanın ara sıra gayri iradi taşan yalsilerini örtmiye uğraşırken Edib Münir yanındaki demir parçası ile ek yerini karıştıra karıştıra nihayet bir kapak açtı. İçeriye itilmiş bir mahfaza görüldü. Bunu çekti. Tahminen bir buçuk karış uzunluğunda altı parmak en ve dört parmak derinliğinde mahsus yaptırılmışa benzeyen bir teneke kutu çıktı. Kapağı açtı. İpek mendile sarılmış bir paket bir de canfes al kese zuhur etti. Mendilde bir deste ellilik kaime vardı. Kesede on tanesi beşi bir arada altın, yirmi beş adet de birer liralık...

Edib Münir sevinçten titriyen ellerile paketi saymaya başladı.

Kadın hiçkırı hiçkırı şöyle inliyordu:

— Sayma... Sayma... Tamam kırk tanedir. Bir eksik çıkarsa beni öldür...

Edib Münir — Hanım bizi eje vermek için bağırmazsanız sizi öldürmeyiz. Biz âdi sokak hırsızı değiliz..

Efendi — Hırsızın âdisi, âlisi olmaz. On lira çalanla on para çalan hep bir soydandır.

Edib Münir — Sözümün ciddiyetini şimdi size isbat edeceğim. Bu paraların hepsini almıyorum. Lira paraları tekmiil size bırakıyorum. Ellilik kaimelerin yalnız otuz tanesini alıyorum... Bundan da size beş yüz lira kalıyor... Biz açlıktan ölmek ve yahud da bu hırsızlıktan daha ağır cinayetlere kalkmak ıztıraplarında idik. Bu para bizi kurtardı. Bir iş buluncaya kadar şimdi geçinebiliriz. Bu paranın eksikliği sizi hiç bir zarurete düşürmez. Belki daha başka yerlerde paralarınız vardır. Küçük fakat ihtiyacınızdan çok fazla bir servete maliksiniz. Bu, keremet altından çıkan nukud cin tutmuş paralar nevindendir. Buna hiç bir zaman siz yemiyecek[yiyemiyecektiniz. Artık ömrünüzün so-

nundasınız. Gözlerinizi yumduğunuz zaman* bu paralar bir müddet daha böyle gizli kaldıktan sonra nihayet kimbilir kimlerin ellerine geçecekti. Böyle sizin gibi ihtiyaçlarından çok amma pek çok para hapis edenler bu bizim yaptığımız insaflı şekilde hacamat edilseler açların bir kısmı ölümden kurtulur.

Edib Münir otuz elli liralik kaymeyi yan cebine yerleştirerek :

— Biz çıkar çıkmaz arkamızdan bağırdığımızı ıltirsek yine bir gece gelir bıraktıklarımızın hepsini alırız... Allahausmarladık efendi, sağlıcakla kalınız hanım...

Atıf Cemal — Sizi biraz üzdük amma affedersiniz. Pek gönül hoşluğu ile hırsızlık olamıyor... Bu medenî haramiliğin son şeklidir. Buhran böyle gideirse bunun binbir türlüünden daha hayrete şayan olanlarını göreceğiz...

Bu iki acalıb hırsız penceresinden girdikleri evin sokak kapısından çıkıp kayboldular...

Karı koca karşı karşıya şaşırıp kalmışlardı. Pencereyi açıp vak'ayı haber vermek için komşulara bağırsınlar mı? Sussunlar mı?

Beş on saniye böyle bir şaşkınlığın sükûtu içinde kaldılar. Kadın oda içindeki karmakarışıklığa, yerlere saçılmış liralara, çok kısmı alınmış kâğıd paralara bakınca yüreğinden bir alev gibi tağan feryadlarına zaht edemedi. Cenaze çıkan evlerden duyulan vaveylâları andırır bir çığlık kopardı. Bu acı haykırış gece karanlığının sessizliğini doldururken Topkapı tramvay caddesine doğru koşan hırsızlar bağırmanın takibinden kurtulmak için tabanlarını dört nala kaldırdılar...

Edib Münir — Bas arkadaş... Karı bütün mahalleyi peşimize düşürecek...

Atıf Cemal — Oldu olacak önümüze bu kadar büyük bir kısmet çıkmışken niçin beşi bir aradaları almadın senki?...

Edib Münir tekrar etti :

— Bas.. Münakaşa sırası değil... Bütün hükümetler altın üzerine sıkı kontrol yapıyorlar. Alaydık bozdururken tutulurduk. Soyulanlar kaptırdıkları paraların nevini zabıtaya haber vereceklerdir. Yanımızdaki papapelleri hiç korkusuz sarfedebiliriz..

Hiç bir takibe uğramaksızın caddeyi buldular. Ve adımlarını alelâde yolcu yürüyüşüne indirdiler.

Evde ispatmozlar geçiren karısını susturmak için uğraşan efendi :

— Hanım kes sesini... Bunlar çok acıb hırsızlar. Gazetelerde okumuyor mu ? Şimdikiiler soyduklarını sağ bırakmıyorlar. Biz çok insaflılarına tesadüf ettik. Canlarımıza kıymadıktan başka paralarımızın da hepsini almadadılar.. Verilmiş sadakalarımız varmış..

İhtiyar adam bu ziyân üzerine bir şekerli kahve içmek için cezveyi sürdü. Bir sigara sardı. Fakat kadın doğurma ağrısı tutmuş gibi vakit vakit çığlık ko-parmaktan kendini alamıyordu.

Hızlı hızlı kapı çalındı. Kadın pencereye koşarak :

— Kimdir o ?

— Benim bekci Hasan.. Ne bağıyorsun ?

— Hasan ağa soyuğduk hırsız.. Hırsız..

— Hırsız mı ? Tutamadınız mı ?

Efendi — Biz onları tutup da sana verecek olduktan sonra senin göreceğ ne vazifen kalır ki ?...

Bekçi — Karakola götürürem, ne tarafa seyrettiller ki ?

Efendi — Bilir miyiz biz ? Gece karanlığında ?...

Bir kaç komşu da uyandı.

— Yangın sandık, ödümüz koptu..

Diıyorlardı.

25

İki ehli, filozof hırız vurdukları bin beş yüz lirayı aralarında bölüşmek için bir hayli hurleştüler. Edib Münir kendini bu ikiliğin reisi sayarak iki pay yani bin beş yüzün binini almak istiyor, arkadaşı hakca yarı yarıya bölüşmek ısrarında bulunuyordu. Paralar Edibin cebinde idi. Tabii onun dediği oldu..

Edib Münir ahlâksızdı. Ahmak değildi. Kendi nezariyesince hamakatin en ziyade ahlâklılar arasında yer bulduğuna kanı idi. Çünkü umum halkın iki tarafı yüksek ahlâk duvarıyla örtülü yoldan yürütülmesi bu manialar haricindeki imtiyazlılara sahayı geniş birtürmek içindir diyordu.

Zabıta vukuatından matbuata geçen Cerrahpaşa hırızlığını herkes gibi o da gazetelerde okudu. Sarıklarin izleri üzerinde bulunulduğu yazılıyordu. Bu habere bol bol güldü. Çünkü kendilerine doğru uzanan hiç bir araştırma eli sezilenmiyordu. Zabıtaca mukayyed bulunduğunu düşündü. Etraftan aleyhlerinde hiç bir şüphe uyandırmamak için çaldıkları paraları gayet ihtiyatla sarfetmek lâzımdı. Serseriler guruhundan ayrılmak için bir mesleğe sahip görünmenin de ehemmiyeti vardı.

Muharrirlik eli kalem tutanlar için açık bir meslek değil miydi? Şimdi aklıktan korkmıyacak, küçük bir servete malikti. Zamanını istediği gibi kullanabilirdi. Muharrirlik açık bir kapı amma meslekte istihar şart... Bu da çabuk ve kolay temin olunabilir şey değildi...

Akşamları kendi kendine bir kaç kadeh atarak dimanın icad hücrelerini faaliyete getirecek şeytanlıklar düşünüyordu. Nihayet zihninden mühim bir musadele gibi şu kıyas kurdu :

«Gazetelerde çalışan muharrirler yorgunluktan ka-

falarının zemberekleri gevşemiş, görünüşte işlek, fakat hakikatte bezgin kimselerdir. Ellerindeki kalemler yıllarca kâğıt üzerinden değil demir raydan yürüse yine açılır. Her günün temcidi cansız makalelerin neşeyi öldüren ağırlığı ile dimağları yosun bağlar. Artık fikir sahanını her gün keşafeti artan bu küfün arasından görmeye başlar... Muhakeme deralır... İntibalar bülânır... Kana kana nefes almağa, geniş geniş etrafını görmiye vakitli yoktur... Ara sıra bir kitaptan bir kaç yaprak, gazetelerden iki sütun mütalea kaçamakları yapar. Bunlar da ciddi bir tettebbü kasdile değil yarıklı yazısına mevzu hazırlamak acelesilodir.

Sermaye kutluğuna uğradığı günlerde bir tek kelimayı sütununun ölçüsüne kadar koparmadan lâstik gibi uzatmaya uğraşır... Her günün aşıntısıyla kuvvetinin kaybetmiş olan kalem bu ziyaa mukabil artık habbeyi kubbe yapmakta ustalasmıştır.

Gündelik mevzular değiştirilmeye uğraşılır. Başlık değişiktir. Fakat sözler aynı bunalmış dimağın size yeni bir fikir ve lezzet vermiyen gölgeli, mütereddit, yorgun, zevksiz, zoraki ifadesidir. Bir çile doldurur gibi yazılıp mürettibhaneye atılan bu sütunlar yağaz, tuzsuz eski imaret pilâvlarına benzerler. Okuyanlara fikri bir gıda vermeleri şöyle dursun asıl pişiren ağıclarını bile doyurmazlar...

Öyleleri vardır ki sabahleyin muhasibliğini yaptığı Hicarethaneye gider. Oradan çıkar, muallimi olduğu klâse girer. Oradan matbaaya... Bu matbaada çalışırken palyaçoluğunu yaptığı diğer bir gazeteye götürmek için cebinde bir kaç tuhaflik taşımak mecburiyetindedir. Okuyanları seksen derece esneten soğukluklar.

Bunlara buz gibi demiye kıyamıyorum. Buza acıyorum. O, yaz günleri bizi serinletmek hassasile çok değerli bir şeydir.

Muharrir, o her meselede mütaleasının tomarlarını

gazete, sütunlarına sermaye, alışkanlık saikası ile nefsinde bir kaç nevi fikir hâkimiyeti tevehhümüne kapılmıştır. Meydan gören her hangi bir bahiste, kendisine bütün âlem onun diyeceğini bekliyormuş gibi gelir. Kurbağanın şişmesine benziyen bir gurur alır. Artık atar. Tutar. Fikirlerine iştirâk etmiyenleri sindirmek ister. Gücü yettiklerine karşı yaman bir pehlivandır.

Onun görüşü ve anlayışı haricindeki şeyler hep bozuktur. Hiç bir meselede tasvib cihetine gitmez. Çünkü gitse iş bitecek. Söz uzatmak için itiraz lâzım...

Bütün âlemi tenkid salâhiyetkarlığını takınmasına mukabil biri çıkıp da ona behey muharrir bey, senin de şahsî veya ailevî şu kusurun var dese mürekkep hokkasında bir tufan olur. Siyah dalgalar suratınıza kadar fıkkırır...

Bu kalem mesleğinde durmayıp koşanları arkalarından kamçılayan müthiş bir zebânî var. Maiyet...

Muharrirlik hür bir san'attır. Evet fakat geçinmenizi ondan beklememek şartıyla... Eğer sizin ve ailenizin boğazınızdan geçecek lokmalar matbaa makinelerinden zift ve mürekkep kokarak süzülüp gelecekseniz kafasına bir cebir takkesi geçirilmiş bir zavallıdır. Yazılarınız evvelâ zamanın siyasetine, sonra gazete sahiblerinin mesleklerine ve umumi ahlâka; okuyucuların keyiflerine uygun olacak...

Bu yasak sınırları karşısında her hangi bir gün sınırlanıp da kaleminizi şahlandırırırsanız suçunuza göre tehlike darbeleri üzerinize kalkar iner... Ya matbaadan kovulursunuz. Ya mahkemeye çağırılırsınız ve yahud haystiyeti incitilmiş sayan adamdan en ehvenî sokakta bir âlâ dayak yersiniz.

Bu tortop köstebek haline bakmayıp da ara sıra gözüne kestirdiklerine kalem umacılığı yapmaya kal-kanlara ne demeli?

Bu şartlar altında ezilen muharrirlik şahsiyetinizi nasıl belirtebilirsiniz? Müzûvar altından sırtlamakla ?

Edib Münir böyle düşünüyordu. Elindeki para idare ile kullanılırsa kendini bir sene ve daha ziyade geçindirebilirdi. Bir müddet için artık onun ensesinde şaklıyacak maiyet kamçısı kalkmıştı.

Bundan sonra kaleminin anı para getirecek esaret direktifine bağhyarak rahat, ferah ve istediği gibi yazacaktır. Bu suretle günlük gıdalarını matbas haftahından bekliyerek ısmarlama yazarlara galebeyi muhakkak sayıyor.

İki erkek bir dişi bu küçük kumpanya bir gün yine birahaneenin masası başında birleştiler. Bir kaç kadehle çiğir makinelerine kömür attıktan sonra Edib Münir başladı :

— Arkadaşlar, bizim parlamentomuz da burasıdır. Biz hırsızlık yaptık. Kan dökmedik. İhtiyarlara geçinmelerinden fazla para bıraktık. Bu da hırsızlığın insanliyetperverleştiğine asri bir delildir. Dünyada dönen büyük sermayelerin çekirdekleri hangi üstüklükte neşvünema bulmuştur. Bu aranılmaz. Paranın hafen olan güler yüzüne bakılır. İkinci defa silâh çekerek ev soymaya mecbur olmamak için elimizdekileri çok idare ile kullanmalıyız... Müşterek iki odalı bir apartman tutarız. Ruhsar bacı mutfak ve ev işlerine bakar. Biz kazanır getiririz. Evde pişirip yemek lokantalara gitmekten temiz, nefis ve yarı yarıya kârlıdır. Ben kalemimle, Atuf kodağ ile yine vak'a avcılığına çıkar, karşılaştığımız hâdiseleri teller pullarız. Koca İstanbul bu, vukustaz gün geçer mi hiç ? Bu nazariyeyi hiç bir filosof söylemek cesaretini gösteremedi amma ben yine tekrarlıyorum : Akıllılar akılsızların zararına yaşarlar. Elbette biz de kendimizden ahmaklarını bulabiliriz...

Bu teklif kabul olundu. Yine Galata cihetinde ara-

nulan surette bir apartıman bulundu. İdarelerini birleştirdiler...

26

Yine "Dikkat, gazetesı hesabına çalışmaya başladı. Fakat Edib Münir kalemden ziyade ayakkabı aşındıran bu sokak muharrirliğini zekâsının inkişafına elverişli bulmuyordu. Matbaaya bir iki makale götürdü. İdare memuru bu yoldaki yazıların çokluğundan bahisle kabulde mırın kırın etti.

Bu istîğnaya karşı Edib Münir yalınlık göstermiyerek :

— Alınız bu makaleyi ücret istemiyorum. Matbaanın bir yazı darlığı gününde belki basılır.. dedi.

Bu şartla yazısını bıraktı. Filhakika bir ay sonra makale basıldı. İyice de dikkat celbetti. Bedava sırke baldan tatlıdır meselinin matbaalar darphanesidir. Edibin götürdüğü yazıları kabulde artık memurun eski imtinası kalmamıştı. Çünkü o imzayı taşıyan yazıların alınması hakkında tahrir müdürü tarafından tenbîh vuku bulmuştu.

Edib Münir iştihar merdiventinin ilk basamağında olduğunu hissetti. Yorgun kalemler bu taşkınlı yolun her günlük merhalesinde klişeleşmiş kafalarla gacırdarken o bu öküz arabalarının arasından klâkson öttürerek koşmak istedi. Bunun için derin malûmat, ciddi kültür, daha başka yazı faziletlerine ihtiyacı mı vardı ? Hayır.. Okuyucular ? Garabete, paradoksal, tenakusa, tazada, güzel, çirkin nasıl olursa olsun değişikliğe..

Değişiklik halk arasında iki türlü tesir uyandırır. Taraftarları, aleyhdarları vardır. Bu iki parti çarpışır. Münakaşaya sebep olan yazılar çok okunur.

Ekspres tamponu gibi halkın kafasıyla çarpışarak alev-

ler fıskırtacak fikirler arayordu. Bu tehlikeli felsefeyi dehanın gayesi cinnet olduğunu isbat eden Alman filozofu Nietzsche'nin eserinde bulunabilirdi. Ona son ihtifal tımarhane kubbesi altında ve kendisi gibi di-mağları kafa taslarını çatlatarak fermentation la kabarmış olanlar arasında yapılmıştı. Allahı sopa ile öldür-düğünü söyleyen Nietzsche'nin geçen asırdaki fikirlerini bu şimdikiinde tekrarlamak neden kabahat olsun?..

27

İşte Edib Münir'in Nietzsche'ninkile kendi dehanım karıştırarak yazdığı makalelerden biri:

Zarathustra'ya atfen :

«Ey âdem oğlu! Hilkat istihalelerinde solucanlık-tan insanlığa kadar bir yol yürüdük. Şimdi de kendin-de çok solucan vardır. İnsanlıkla müşerrefiyetinden evvel maymunluğa terfil rütbe etmiştin. Behey soyu bozuk adam; bugün de maymunlardan daha maymunsun.»

«İçinizde en akıllıları da dünyaya sallapate gelmiş bir kurttur. Aslınızı düşününüz... İnsan nebat, fantom ve daha başka nisbetsizliklerin karışığı bir şeydir. Si-ze yine nebat veya fantom olunuz mu diyeyim? Size adamı talim edeceğim.»

«Arzın yaratılmasındaki maksat üstün adamdır. Kar-deşlerim sizden niyaz ederim arza sadık kalınız. Size toprağın fevkinde ümidler vermiyen kalkanlara inan-mayınız. Bunlar bilerek veya bilmiyerek sizi zehirli-yorlar. Bunlar hayatı hakir görenler, kendileri de ze-hirlenmiş can çekişenlerdir...»

«Arz onları taşımaktan artık yorulmuştur. Defolsun-lar...»

«Hakikatta insan çamurlu bir seldir. Kendini kirlit-medien onu yalnız bir Okyanus kabul edebilir. İşte o Okyanus üstün adamdır.»

«Sizi kızıl dili ile yalıyacak yıldırım nerede? Size aqlanacak delilik nerede? Göklere çevirdikleri din dürbünleriyle size olmadık şeyler göstermek istiyorlar.. Cennetin yedinci kat bahçesinde baklava yiyen papas, havuz başında nargile içen hocayı gördünüz mü? Bir pisboğazla bir tiryaki... Orada da dünyadaki keyiflilerin den vaz geçmemişler...»

«Papas günah çıkartacak hafif meşreb bir kadın, hoca vâzına tek bir getirecek bir cemaat bulmuyor mu? Dünyada söylediklerinden hiç biri orada doğru çıkmadığını görünce belki sıkılmışlardır. Tasavvur ettikleri ulvi hayat Cennette de dünyanın âdilliklerini dolduran ahmaklar...»

«İnsanlar bir şeye malikiyetle mağrurdurlar. Nedir o şey bilir misiniz? Kültür. İşte bununla onlar keçi çobanlarından ayırd olurlar.»

«Şimdi amûdi yürüyen insan bir zamanlar ufki yürüdüğünü unutuyor. Eşegin kuyruğuna bak da bir vakitler bu ucu püsküllü şey bende de vardı de.. O hayvanda da refah hissi vardır. Çok ağırlık taşımak istemez amma yüklerler.. Dediyimi anladın mı? Benim ağzım senin kulağına uygun gelmiyor galiba?»

«Önden gördüğün maddi yuların sen de manevîsinin taşırsın. Cemiyet içinde başı boş bırakılanlar yoktur.»

«Tabiat esas itibarile bütün canlıları bir fatura üzerine yaratmıştır. İçimizde arslan da vardır. Yılan da, fare de.. Fakat çoğumuz domuzuzdur.»

«Kuduz bize hayvanlardan gelen bir şifadır. Çünkü kudurmasından korkulan insanı tekrar kuduza aşıyorlar. Bu istidad en ziyade muharrirler arasında vardır. Kötü rakıdan mideleri sancılanınca birbirini isuruyorlar.»

«Muharrir: Kafasından taşan aklın fazlasını satarak geçinen esnaf, hükûmet esnafı içinde bunun en züğürt olduğunu bilir. Vergi almaz.»

«Hey muharrir yazıyorsun amma kalemi ele almaz»

dan evvel aşılandın mı? Aşı şehadetnameni göster. Çiçekten değil, delilikten... Kanına en azı bir kaç miligram cinnet zerketmiyen iyi yazamaz. Kanına batırıp yazmabsız. Kan ruhtur, fikirdir. Onun için kanızların yazıları turşu lâpasına benzer, beslemez, şişirir. Onun için hemoroide tutulanlar cıhız yazarlar. Çünkü kafadan sarfedecekleri kanı aşağıdan boşaltmış olurlar. Muharrirler arasında böyleleri besbellidir...»

«Dur bakayım ne yazıyorsun? Yine Demokrasi mi? Bunca zamandır kalemlerin kâğıt üzerine kustukları bu kelimeye anlaşılacak mânayı sen mi vereceksin şaşkın? Bunun asıl mefhumu yaldızla örtülüdür. Kazı bak altından ne çıkar. Sen softaların tahtında müstetir hüve zamirini bilmiyorsun. İyiliğe, fenaliğe, harbe, ahlâka dair bilgilerin de bozuk... Hakikatte iyilikle fenalık arasında bir ayrılık gayrılık yoktur. Beyinlerindeki bu başkalık an'anevî moralin uydurmasıdır. İkiisi bir asıldan gelir. Fenahğı kaldır iyilik de yok olur. Birinin vücudu öteklinin varlığıyla kalmıştır.»

«Beşeriyet için düşündüğün saadet nedir? Ebedi bir sulh mü? Yanlış... İnsanlar için temenni ettiğin bu sakin, bu âdi hayat bir ağaç altında gevş getiren hayvan sürüsüne yaraşır.

«Üstün adamlığı tahakkuk ettirmek ve dalma ileriye stilmek için insanlar çalışmaktan ve tehlikeleri istihkardan bir an geri durmamalıdır. Harb bir fenalık olmak şöyle dursun bilâkis büyük bir terakki âmîlidir. Çünkü kuvvetin, zaafın, sıhhatin, hastalığın nerede olduğunu inkâr kabul etmez bir vuzuhla gösterir.»

«İsa dağ üzerindeki vâzinde: «Mes'uddur sulhperverler» dedi. Zarathustra bilâkis muharribleri sever. Ve onlara, sulhü, yeni bir harbe vasıta olması itibarile sevmiye teşvik eder. Kısa sulhü uzundan makbul sayar. Yalnız galibiyetten değil, düşeceği mağlûbiyetten de çıkarmak için düşmanın kendine lâyük olan kuvvetlisini

intihab eder. İyl bir dâva harbi takdis ettirir diyeceksiniz. Hayır, ben de İyl bir harb her dâvayı takdis ettirtir derim.*

28

Bu tempodaki bir kaç makalesinden sonra Edib Münire itirazlar yağmıya başladı. Muharrirler top gibi fillillenmişler, iskarmoz kırarcasına fena çatıyorlardı.

Edib Münir bu hücumlara cevap vermedi o alaylı tenkidinin dürbününü başka tarafa çevirdi.

Dünyanın dibi delindi, neden?

Unuttunuz mu onu üstüne oturttukları boynuzu? O ağırlık bu sivri şeye perforation yaptırttı. Üzerinde kaynayan parazitlerin esliha ocakları yanıyor, bu deliği lehimliyecekler...

Papayı telâş aldı. Kapatılmazdan evvel bu menfezden cehennemî seyretmek istedi. Gördü. Titredi. Haç çıkardı. Kardinallere bir (profondis) âyini emretti.

Muharririn hoca ile yaptığı mülakat

Vâizden sordu :

— Hoca efendi siz ne dersiniz? Üzerine oturttuğunuz sivri boynuz nihayet dünyanın altını sakatladı...

Hoca sakalını sıvazlıyarak derinden sekiz elif mihdârı bir ah çekti :

— Evlâd dedi, hep kendi günahımızdan...

— Ay tutulur kendi günahımızdan..

— Şübhe mi var? Şübhe mi var?

— Kûsuf olur kendi fenalığımızdan..

— Amennâ...

— Öküz altı ayaklı, İki kafalı bir buzağı doğurur hep kendi azgınlığımızdan...

- Vesaddaknâ...
- Cenabı Hak dünyayı kaç günde yarattı ?
- Altı...
- Hâlika niçin bu kadar acele ettirtiyorsunuz hocam, altı günde bir kurbağa bile doğmaz...
- Ben söylemiyorum kitap söylüyor.
- Kıyamete ne kadar zaman var ?
- Yakın...
- Alâmetleri nedir ?
- Katırlar doğuracak. Bina ile zina çoğalacak...
- Betonarme çukalı binalar çoğaldı. Öteki işi bilmem, onu fuhaşla mücadele edenlerden sormalı... Bakalım belediye kayıtları ne gösteriyor... Kozmoğrafya bilir misin ?

Hoca göğsünün iman tahtasına el bastırarak :

- Rabbime bin şükür. Gâvurca okumadım...
- Dünya ne şekildedir ?
- Düz...
- Yuvarlaktır diyorlar...
- Kûfür ediyorlar...
- Bu düzlük nereye kadar devam eder ?...
- Allahın azametına nihayet olur mu ? Sonu yoktur. İlânihaye uzanır...
- Sabah akşam güneş nereden doğup batıyor ?
- Okyanuslarda delikler vardır. Yetmiş bin melek güneşi bir altın tepsi içinde dolaştırırlar. Bir yandan doğurtup öte taraftan batırırlar...
- Bu deliklerden Okyanusun suları akmaz mı ?
- Allahın hikmetli akmaz.
- Musallakta durduğunu farzettığımız bir tri karpuzun üzerinde karıncalar nasıl dolaşırlarsa insanlar da kürenin üzerinde öyle gezinirler. Bu kürenin her tarafı bugün kablolarla, demir yollarla, radyolarla kuşatılmıştır. Meğhul yer kalmamıştır. O senin dediğin sonsuzluk kürelerinin kendinde değil, fezadadır. Kâina-

tı dolduran âlemlerin aramada bizim dünyamızın plajlardaki sayısız kum tanelerinden bir teki kadar ehemmiyeti yoktur. Bu hakikatler artık sekiz on yaşında çocukların bildikleri en basit malûmat sırasına geçmiştir. İstirdim ki senin de bugün bir haham yamağı kadar, ve bir anglikan papazının çömezi kadar bu ilimlerden haberin olsun...

Hoca hiddetle :

— Hele bak beni kefereye benzetmek istiyor...

— Ben sana haham ol, papaz ol demiyorum. Onların bildikleri dünya fenlerini sen de öğrenmelisin, diyorum...

— Beyefendi sen şeytana uymuşsun neuzübillah... Benim imanım kavidir itikadımı bozamazsın...

— Hocam kabahat sende değil... Seni en ibtidai dünya bilgilerinden imtihan etmeden kürsüye çıkaranlardadır. Üzerinde gezindiğin toprağın ne olduğundan haberin yok. Diğer âleme aid cennet, cehennem hakkındaki malûmatını kaçır alırım senin l...

Hoca kürsüde oturur gibi sallanıp celâllenerek :

— Yarın ahirette ateşten topuzu kafana yediğin zaman anlarsın amma fayda vermez.

— Teşekkür ederim hocam. Sen cennette balına bana bana baklava ya, bize topuz yedir.

— Ne yiyeceksin ya? Lâyiğın o... Sağ omuzunda bir melek vardır sevab yazar. Sol omuzunda bir melek vardır günah yazar...

— Mübarekler o kadar hafif ki ağırlıklarını hiç hissetmiyorum...

— Etmezsin... Sözde müslümansın... Başını secde rahmanı koyduğun yok. Şarabı ananın südü gibi içersin... Kokonalarla dans edersin.

— Evet, evet hep bu günahları işlerim, şaraba o kadar düşkün değilim amma şampanyaya bayılırım..

— Bu haram nesne ne renktedir? Yüzünü görmüş değilim elhamdülillah...

— Altın rengindedir. Şarabın incesi... Fincosu...

— Yine Rabbim bildirmesin... Ve tattırmasın...

— Acele etme... Onun bir şişesinin fiatile sana iki çakşır, dört mintan ve bir çift mest kundura alınır.

— Bu zakkım o kadar pahalı mı ? Onu içen yarın ahirette Kevser şarabından tadamıyacak...

— Hocam Kevseri kana kana sen iç, tâ adamakıllı sarhoş oluncaya kadar...

— Küfür etme. O içeni sarhoş etmez. Nur olur, damarlarına yayılır.

— Hocam sen nerede vâz ediyordun?

— Yerebatan camlinde...

— Muvafık.

— Hep çektiğimiz iman zayıflığı... Rabbim ıslah eyleye... Cehennem zincire vurulmuş mefret bir ejderhadır. Barakınız beni günahkârları yutayım diye nâre atar durur. Sesinden yer gök titrer. Yevmi kıyamette zincirlerini koparacak âsilere hücum edecek... Dünya allak bullak olacak... O kıyamet günündeki güneş dünyaya bir mızrak boyu yaklaşacak.

— Yetişir hocam. Güneşin, kürenin ne olduğunu bileydin bu saçmayı savurmazdın. Bu aralık şarkta harp hazırlığı var...

— Bu cehennem ejderi yanlış da dünyamıza atılarsa kendinden daha mevret son sistem tankların altında ezilir.

29

Bazı gazete makalelerini okurken Editör Münir'in içi geçiyor. Göz kapakları düşüyor. Uyuşturucu maddeler yasak edilirken bu uyutucu sütunlara neden müsaade olunuyor ? Senelerin yorgunluklarıyla dimağının kagrı üzerine bir ikinci namur tabakası bağlamış (encloûte) bir muharririn kafasında fikri cıvıltılar yapacak çe-

vikilik ve beves kalmış mıdır? O, dimesğının dolaba e-
labildiği kadar saklanmış olduğu mahdud kelimeleri
domino taşları gibi oradan kaldıdır, öteye dizer. Şişkin
kafesinde artık yeni bir lûgat, yeni bir turnür, yeni
bir şekil çıkıştracak yer yoktur. Yenilik şöyle duran
çok defa zihninden kaçırıklarını bulmak için lûgatla-
rı karıştırır. Artık beyinde yeni hayat unsurlarıyla çar-
pıarak ateş alacak cebhane kalmamıştır. Artık o yazı,
harb meydanının bir kahramanı değil bir malûl, diri
bir şehiddir. Üzerüli bir yazıcıdır. Edebiyatın zaferi
için değil, midesinin ihtiyacı için çalışır... O, bedîi sa-
tirler lûdalele sarhoş olmanın peşesini unutmuştur. O
ağır bir yük taşır gibi bunalarak yazar ve okuyanları
uyutur. O artık bir muharrir değil guruldayan narko-
tik bir nargiledir.

Edib Münir yazı islahatı için şeytan tarafından
mersul bir Peygamber gururile çalışmak istiyordu.
Kalemünün ucuna bir motor takmak, kelimeleri rengâ-
renk ampuller gibi parlatmak kabîl değil mi idi? Kü-
bizm niçin edebiyata tatbik olunmasın... (Cubisme) in
doğduğu memleketteki mânası nedir? Bu, resimde ep-
yayı hendese şekillerle tezlendiren tek tersim etmek
değil midir? Niçin söz dört köşe, müseşşes, müstatil,
dalrevâ... söylenmesin? Niçin her sözün kuvveti zavı-
yesine göre takdir edilmesin?

Kübizm, şeklin dahilinin harici sathından ihşas et-
tirdiği gibi niçin biz de kelimemin görünen dış kıyafe-
tinden içinde kaynasanları keşfettirecek derece ona bir
şefafet veremiyelim?

Edib Münir yazının bu yeni mimarlığını izahen bir
kaç makale yazdı. Fikirlerinden doğru dürüst bir şey
anlayamıyordu. Fakat bazılarına merak sardı. Anla-
şılmanın en büyük sanat marifeti olduğu bir devirde
yaşamıyor muyuz? Anladığımız şeyi kaldırıp atarız.
Lâkin anlayamadığımızı zihnimize bir bilmece gibi meğ-
gul eder durur.

'Bir gün Edib Münir matbaanın alt katında idare memurile görüşürken ona :

— Efendim sizi tahrir müdürü çağırıyor. Lütfen yukarıya buyurunuz dediler.

Bu dâvet hayra alâmet görünüyordu.

Tahrir müdürü ince uzun, kösemsi bir genç... İri, koyu gözlüğü suratına araba beygirlerinin kapakları gibi bir manzara verir. Fazla yırtılmış dudaklarının ucunda sükûtu zamanında da söz hazırlığını andırır bir hal vardır. Zayıf boynunun gırtlak yömürmesi her lâkırda aşağı yukarı oynar.

Edib Münire güler yüzle yer gösterdi. Ve kahve ısmarladı...

— Bir dakika müsaade...

İtirazla bir müddet önündeki kâğıdlarla meşgul olduktan sonra :

— Beyefendi takdirlerimizle beraber size çok itirazlarımız da vardır...

Edib Münir gülümsedi. Sözün alt tarafını bekledi. Tahrir müdürünün gözleri yine önündeki kâğıdlardan birine dikildi. Söz kesildi. Münir artık sabredemiyerek cevap verdi.

— Efendim, dedi.. bendeniz itirazı, tenkidi takdirden ziyade severim... Muharrirlik moralinin ne olduğunu bilirim. Biz birbirimizi çekemeyiz. Ve menfaatlar elmadıkça da hiçbir şeyi methetmeyiz... En ziyade takdire lâyık olanlara da hasedle göz yumarız. Üzerine celbetmemek için o bahse hiç yanaşmayız.

Tahrir müdürü gözlüğünü düzelterek :

— Sözleriniz kısmen doğru olabilir. Hepimiz insan yaratılmışız; insanlığın böyle kusurlarını inkâr edemeyiz... Fakat bu yolda çekememezlikler yalnız muharrirler arasında değil, her meslekte vardır. Takdirden ziyade tenkidi sevdiğinizin sebebini anlamak isterim...

— Söyliyeyim efendim bu pek basittir.

— Buyurunuz...

— Değerli bir eserin hasetle sükûta gömüldüğünü arzettiğim.

— Evet...

— Bazen eserin kıymetli o derece bîrizedir ki hased hasedinden çatlar. Kendi kendini yer... Yüreğinden kabaran bir kaç balgamı fırlatmak gayzına artık mukavemet edemez... Yoksa cidden kıymetsiz bir eser aleyhinde atıp tutmak zahmetine kalkışmak kimin nesine?

— Fena eserleri iyi zannedenleri bu aldanışlarından kurtarmamalı mıdır?

— Fena şey kendi kendine söner... İyiyi kaale almayıp da fena ile uğraşmakta mâna var mı? Methlerinde fayda gözetilenler gibi zemmi cihetize gidilenlerde de bu sebep vardır...

— Ya siz her şeye itiraz ediyorsunuz. Bunu çeke-memezliğinizden mi yapıyorsunuz?

— Efendim benim muayyen bir esere, muayyen bir şahsa itirazım yoktur. Ben umumiyet itibarile söylüyorum. Ben hokka başında Maksizm, komünizm, demokresi, otokresi gibi kelimelerle uyuklayanları omuzlarından biraz tartaklamak istiyorum. Okuyuculara her gün içtiğiniz bu sade suya biraz mukavviyet şurubu karıştırınız.. diyorum. Her gün her yerde inkılâptan bahsolunuyor. Haniya üç yıl evvelkile bugünkü gazete lisasında bir değişiklik? Hep kalemler cedvelle, pergerle; mikyasla çizilmiş gibi aynı hesaplı noktalar üzerinden yürüyor. Yazarlar da, okuyanlar da gittikçe tenbelleşiyor. Karilere biraz çatmalı, onlara omuz vurmaları, ülfet etmedikleri yeni üslûblar, kulaklarına yabancı gelen kelimelerle canlarını sıkmalı ki yazıda bir inkılâp cereyanı açılsın..

— Edib Münir bey siz çok can sıkacak şeyler yazdınız...

— Evet.. Beğendirmeye uğraşmak beyhudedir. Onları makiüs elbetten güdüklemek daha çabuk tesir yapar... Ben bu yolu tuttum... Bir adama çok zeki olmaya değince koltukları kabartır. Pek önemsen sözüne karşı yumruklarını kaldırır, vurursunuz. Bu iki türlü sözün sonucundan hareket doğar.

— Münir bey yazılarınızdan gazetedeki bir hareket پیدا oldu. Her gün başımıza sabife sahife titizler yaşıyor. Bu sebeble de sekiz on gazete fazla satılmıya başladı.

— Hah işle görünüyorsunuz mü? Ben de sizin gazetesinde bir köşesine perde kurarsa Ali Mahir bey gibi hay hak diye her günkü tekerlemeyi yazaydım kimse dinlemez sınırlı kuyardamazdı.

— Sizden hoş tarzda küçüklük hikâyeler istiyoruz.

— Küçük?

— Küçük hikâyeye nasıl olur bilmiyorum?

— Dört köşe bir mevzu alınınız. Bir taraftan delip içindekileri dışarıya aktırsınız.

— Pek de her şeye istifaz ettirmeye gelmez. Mocalman ördüğü kalmaları icabedenler vardır.

— Futurizm hakkında çok mülahazada bulunmamışınız galiba?

— Belki de hiç.

— Bu meslek gımdıye kader aramızda âdet şekillenerek yayışımıza hakim olan göreneklerin ne gibi emellerden doğduklarını tetkik ediyor ve nefsîyetten alıyor-ki: İnsaniyeti varacağı tekâmülünden geri bırakın hep bu yanlış anlaşılmış, zihniyetimizde istemapsağımsız şeylerdir. Mazinin üzerimizdeki tesirlerini kökünden söküp atmalıyız. Etkinin tamamıyla zıddı bu yol haritası verilecek mânanın ne olabileceğini artık düşününüz..

— Bunu düşünmiye vakitiniz yok. Siz âdetten, etkiden pek ulu orta ayrılmıyarak tatlı sert bir vasat yol takip ediniz..

30

Tahrir müdürile bu görüşme neticesinde Edib Münir küçük hikâyeler yazmaya başladı. Merak celbetmek için yaptığı bir takım tuhafliklara kübük adını koyuyordu. Artık yazılarına ücret alıyordu. Fakat şımarımaması için yazdıkları okunan herhangi bir muharrirden fazla değil..

Tahrir müdürü yine bir gün ona dedi ki :

— Edib Münir bey küçük hikâyelerinizde her günün kırbağı altında habire yısı yazılanlara nisbetle bir emek var. Kaleminizi bir de büyük romanda tecrübe etseniz?

Edib Münir düşünür gibi görünerek içinden bu teklife sevindi. Dalgın bir bakışla sordu :

— Nasıl roman istiyorsunuz?

— Malûm ya bizde şimdi bunun iki türlüğü var. Terceme, te'lif.. Tercemeler gûya merak verici cına-yetlerle dolu. Keçe, episiye, çoluk çocuk romanları. Bunların hiç biri edebiyat sınırını geçebilecek pasaportu haiz değil.. Te'liflere gelince, bizdekilerin ne başı vardır, ne ortası ne de kuyruğu. Hiç bir milletin janrına benzemez. Gıdı gıdı Ayşe gibi bir isim takılır. Dört kadehin camı arkasından bu başlık çok hoş görünür. Üstü mavi, ortası kırmızı, altı sarı bir reklamda bu tablonun her gün ahmak aldatan bir çeşidi gözlelere çarpar.. Bekleyiniz ha başlıyor ha başlayacak habire meded efendim.. Nihayet kalemin sallapattı kâğıt üzerine bir uğrayışla Gıdı gıdı Ayşe size marifetinin ilk numarasını oynar. Kocasını kafese kor, İki erkeği perendeden atar. Üçüncüsle yatar.. Bütün roman evrile çevrile bu yatıp kalkma tasvirile doludur. İçtimai hayatın görüp gösterilecek başka hiç bir köşesi yok mu Allahım? İkinci roman, mevzu yine o ebedi mevzu, yalnız isimler ve biraz da dekor değişir..

Bu roman makinesi kırptıktan çuha yapmaya uğraşan kalpazan bir fabrika gibi yılda on iki ay çalışır... Gelecek sene yorulmaz. Öbür sene dinlenmez, daha öbür sene yılmaz... Bu kurulan şey edebî bir şekil verilmek istenen bir para dolabıdır. Muharrir karın doyurmak için bu nevale dolabına el uzatmak mecburiyetinde oldukça hikâye bitmez. Binbir geceyi de geçer, on bin geceyi de... Fakat artık okuyanlarda takat kalmaz... Ne de yazılanlarda tad, tuz... Biz böyle romanlara para vermiyoruz amma kaç kişi okur bilmiyoruz?

Edib Münir — Meseleyi tecrübeli bir gazeteci görüşü ile güzel teşrih ettiniz... Böyle romanlar büsbütün okunmuyor değildir...

— Kimler okuyor? Rica ederim...

— Efendim muharrir oturduğu semtte bazı karı koca maceralarına, gizli, aşıkâre musşaka vak'alarına ağâh bulunur. Bu yolda çıkan dedikoduları sahilfelerinde ihsasa uğraşır. O civar sosyetelerinde ileri geri sözler olur. Merak uyanır... Bu saikle okunur ki bu meraklıların sahibesi de otuzu kırkı geçmez... Bu alâka haricinde eserin roman olmak itibarı ile on paralık kıymeti yoktur. Anlattıklarına göre kalemlerin bu her günlük sür gitsin patavatsızlıklarile âdileşen satır yığınlarını okumaktan alâkadarlar bile yılgınlık getirmişlermiş. Artık öksaye basmıyorlarmış.

— Mütemediye halka sunulan bu katı, buruk ahlatı siz biraz yumuşatıp lezzetlendiriniz de nasıl olursa olsun...

Bu karar üzerine Edib Münir (Dikkat) gazetesi yazı müdüründen ayrıldı. Zihninden kaymağı bozulmuş bir mevzu aramağa başladı. O ara zuhura gelen bir vak'a kafasını altüst etti. Büyük bir halecanla bu maceranın peşine düştü. Zabıta araştırmasının bir adım gerisinde ve sonra bir çok adım ilerisinde tahkikata koyuldu. Zabitanın vak'ayı anlatılan şekilde kabul et-

miş görünmesine rağmen Edib Münir mik'abın bir köşesinden deldi. İçindekileri akıttı.

Gazetelerde bir sabah hafta sütununda pek nâdir olmıyan şu hâdise okundu :

«Dün gece maruf zenginlerimizden Rûbaizadenin Nişantaşındaki konağında cereyan eden kanlı bir hırsızlık vak'ası iki kişinin ölümüyle neticelenmiştir.»

«Bir muharririmizin zabıtabandan ve mahallinden yaptığı tahkikata göre macera şudur :

«Rûbaizadenin genç karısı, iki çocuğu ve bir kaç hizmetçisile ikamet ettiği Nişantaşındaki konağı sâkinlerinin sayısına nisbeten çok büyüktür. Prenslere lâ-yık bu ikametgâhı dolduran kıymetli eşya, halı, tablo, altın ve gümüş avâni hırsızları şiddetle harekete getirmiş olmalı ki bu malları sahibleriyle karşı karşıya çekeşecek mertebede cûretlerini ileri götürmekten çekinmemişlerdir. Karı koca ayrı odalarda yatarlar. Çocuklar da mürebbiyeleriyle..»

«Bir zamandanberi asabî rahatsızlık geçiren hanımın uykusu derin değildir. Gecenin saat iki bucuğuna doğru kendi odasından pek uzak olmıyan salonda pı-tırtılar duyar. Revolverini kavrar dışarıya fırlar. Usulca salona yaklaşır. Kapıdan bakar... Karanlığın içinde bir elektrik lâmbasının ışığı dolaşıyor. İki de boylu insan... Harıl harıl eşya topluyorlar.

Hanım bunlardan birine nişan alır. Ateş eder. Hırsız yere serer. Lâkin öteki sarık korkup kaçmaz. Bilâkis kadının ikinci ateşine meydan vermeden üzerine saldırır. Salonun ortasında boğuşmaya başlarlar.»

«Telâfla silâh sesine koşan ihtiyar koca ne olduğunu anlamak için salonun etektrik düğmesini çevirir. Saha apaydınlık oluverince bir tarafta kanlar içinde bir adam yattığını, öbür yanda karısının alt alta, üstüste ızbandud gibi bir herifle boğuştuğunu görünce heyecandan tıkanır. Zavallı ihtiyar bulunduğu yere yuvarlanır.»

«Kadın, erkek hizmetçiler salona koşuncaya kadar sağ kalan hırsız kaçmağa muvaffak olur.»

«Rûbâlzade gibi sayılı zenginlerimizden hayır seven fakirperver bir zatın bu suretle ziyai teessûf ve teessûre şayandır.»

«Ölü hırsızın hüviyetini tayinle firarının elde edilmesi hususunda zabıta şiddetle takibatta bulunmaktadır.»

Hırsızlık ve katil vak'alarının herkese alışkinlık getiren çokluğu hasebile bu hâdise de o meyanda görölerek diğerlerinden fazla dikkati celbetmemiştir. Fakat ben bir hafta sonra zabıta tahkikatından gazetelere bir haber bazılarınca esrarengiz bir renk almıya başladı.

Deniyordu ki: Ölü hırsızın zabıta tahkikatında hüviyeti tamamille anlaşılmıştır. Bu XX datresinin yüksekçe memurlarından Mithat Şekib bey isminde birisidir. Böyle bir memurun gece hırsızlığına çıkmış olması ilk bakışta garip görünebilir. Fakat Mithat Şekib bey kumara, kadına mübtelâ ve varidatından fazla sarfiyat yapan hayatı çok karışık bir adamdır. Tahkikat bunu gösteriyor. Son zamanlarda da el ve avucundakini kumar masasında bırakarak çekilmiştir. Bu mali ziyasını tamir için gece hırsızlığını göze aldırması olduğu tahmin ediliyor. Mithat Şekibin arkadaşları öteki hırsız kimdir? Bu henüz keşfedilememiştir.

Zabıta tahkikatından gazetelere sızan bu haberin şeklinde Edib Münir bir çok püre yenikleri sezdi. Bu yazılışlarda hâdisenin iç yüzü hiç görünmüyordu. Vak'anın şahsiyetlerini aldı. Bir muadele kurdu. Bazen bunların yerlerini değiştirerek düşündü. Düşündü.

Nihayet vak'a hakkında kendisi de ayrıca tahkikata girmeye karar verdi. Şayi haberlerden fazla bir şey öğrenebilmek, ufak bir ip ucu yakalamak ümidile

göreceği her türlü sert muameleye göğüs gererek merkez komiserine müracaat etti.

Bir çok nöbet bekledikten sonra nihayet huzura çıktı. Komiser bey kendisini derhal tanıdı. Sordu :

— Edib Münir ne var ?

— Arza değer küçük bir ihbarım bile yok... Fakat büyük şüphelerim var.

— Neye dair ?

— Rûbai zâde vak'ası hakkında...

Komiser biraz düşünerek :

— Ha şu mesele...

— Evet...

— Ne biliyorsa söyle...

— Şimdilik kat'i bir şey bilmiyorum. Yalnız vak'anın tesbit edilen şekli hakikat olduğuna bir türlü inanamıyorum...

— Zabıta araştırmalarında şunun bunun hoşuna gidecek şekilleri düşünmez ne buldu ise, ne gördü ise onu kaydeder.

— Güzel buyuruyorsunuz amma, bazan da görünenlerin arkasında saklı kalan şeyler vardır ki bunlar tesbit edilenlerle zıt bir mahiyette bulunurlar...

— Siz ihtiyarın ölümüne sebep olan bu hırsızlık vak'asında zabitanın kaydettiğine muhalif şeyler mi biliyorsunuz.

— Evvelce arzettim efendim... Şübhedeyim.

— Bu vak'a bizim mintakamız haricinde vukubulmuştur. Biz onunla meşgul olmuyoruz...

— Bu mes'eledede dolayısıyla alâkadarsınız sanıyorum..

— Ne gibi ?

— Semahat hanım size verdiği âfâfet sözünde durmamıştır.

— Bunu isbat edebilir misin ?

— Zannederim...

— Zan üzerine mes'ele kurmayı sevmem. Bunu kuvvetle isbat edebileceğin günü gel konuşalım...

— Efendim... Mithat Şekib bey gibi yüksek bir memurun gece her hangi bir konağa hırsızlık kasdıle girmesini... Bir kadın kurşunile ölmesini, manzara karşısında ihtiyar kocanın yüreğine inmesini tabii mi buluyorsunuz ?

— Vak'anın görünen şekli budur. Zabıta hakiki saha üzerinde tahkikat yapıyor, roman yazmıyor ki vak'ayı hayali ilâvelerle süslesin...

— Fakat efendim dikkat buyurunuz. Kaçan diri hırsızın tutulduğu günü de diğer bir garabet karşısında karşılaşacağız...

— Ne imiş o garabet ?...

— Onun da hırsızlıkla hiç-münasebeti bulunmıyan bir beyefendi olduğu görülecektir..

— Henüz tutulmadık bir adam hakkındaki bu hüküm nereden çıkarıyorsun ?

— Efendim Mithat Şekib bey gibi bir efendi kendinin ıhtimal sınıfından çok aşağı bir kopukla ittifak ederek hırsızlık yapmaz..

— Mithat Şekib belki hırsızlığa eli alışık bir arkadaşla lüzum görmüştür...

— Bu fikrinize muhalifim. Bundan başka Semahat hanım kaçan hırsızın kendine hücumuna vakit vermeden ikinci kurşunu da ona sıkamaz mı idi ? Hem bakalım silâhı kullanan Semahat mıdır ?.

— Ya kim olabilir ? Titrek elli ihtiyar kocası mı ?

— Vak'acın düğümü işte burada...

— Esrar kendi kendine çözülmezden evvel bunu kat'iyetle keşfedebilirsen seni zabıtaya detektif yazdırtırım.

Edib Münir, ortadan biraz kısaca boylu, gövdece dolgun penbe yüzlü, zeki gözlü sempatik bir gençtir.

Konuşması tatlıdır. Görüşüklerinin , üzerinde hemen dalma iyi bir tesir bırakır.

Kadınlar üzerinde cazibesi ziyadedir. Sokulmak istediği bir kalbe çabucak girer bu kolaylıktan dolayı sevmekte iştahsızdır. Sevse bile çabuk bıkar. Kadınlarla münasebetlerine âmil olan şey hakiki amur değil, çevirmek istediği bazı entrikalardır.

Rûbai zade konağındaki hırsızlık meselesi zihnini kurcalayıp duruyordu. Ne münasebet Midhat Şekîb bey gibi içtimai bir mevki sahibi, geçinmesi mükemmel bir adam gece ev soymaya çıksın ? Ve yine neden Semahat hanım hırsızın birini öldürsün de ötekini yaralamadan kaçırsın ?... Konağında vukubulan bir hırsızlık vak'ası niçin ihtiyarın sekteden vefatına sebep olsun ?

Bu suallere kendi kendine cevap bulmaya uğraşmaktansa bu işe vukufu tahmin edilen birini yakalayıp söyletmek hakikate varmak için daha kestirme bir yol değil mi ?

Bu da kim olabilirdi ? Semahat hanımın hizmetçisi ve sırlarının mahremi Vasiye... Bu kıza aşk ilânı ile muamelesinin anahtarını elde etmek mümkündü. Hizmetçi kızın bu aşka soğuk yüz göstermiyeceğinden de emindi..

Hanımlarına böyle mahrem işte yardım eden hizmetçilerin beri yanda kendileri de boş durmayacakları aşıkâr gibidir. Onlar da gönüllilerine bir oyuncak bulmakta gecikmezler..

Semahat hanım kocasının vefatından sonra yine o konakta oturuyor. Başına bir takım veraset dâvaları açan öbür aile ile uğraşıyordu.

Edib Münir Vasiyeye rast gelmek için gece gündüz konağın etrafında dolaştı. Nihayet görüştü. Sevişti. Geceleri kabul olunuyor sabah karanlığında salveriliyordu.

Macerayı en ufak tahliline kadar öğrendi (Rikkat) gazetesine vereceği romanı bu kanava üzerinde işledi.

Demek romanlar hakikatin muhayyelidir. Fakat, bu hakikatin kendisidir.

(Birinci kışmın sonu)

İKİNCİ KISIM

1

Yarım yanan kısık bir ampulün yeşilimsiye donuk küresinden dağılan ılık altında oda bir türbe loşluğuna gömülü...

Kabartmalı ceviz döşeliğinin her hareketinde esneyen somyası üzerinde ihtiyar adam sağa dönüyor, sola dönüyor, aradığı rahat vaziyeti bulamıyor...

Bu nedir? Her akşam erkenden uykusu gelir. Yatar. Üç saat sonra uyanır. Yüreğinde bir akıntı, damarlarında bir gerginlik, mide ağırlığı, baş dönmesi...

Arteriosclerose, damarların kireçlenmesi... Yani diri iken toprak kesilmiye bağlamak...

İhtiyara öyle de bir unutkanlık ârızdır ki çok defa bu hastalığın çetin adını unutar. Ar, marfilan der bir, türlü ötesini bulamaz. Bazen çocukların adlarını kaybettığı vâkidir... Birdenbire sorulan hiç bir şeyi hatırlıyamaz. Düşünür, taşınır. Bir ikisini yakalasa bile çoğunu kaçıır. Lâkırdıyı ters anlar. Vara yoğa hiddetlenir... İki satırlık bir şey yazmak lâzım gelse alt satırı yazarken üstte ne dediği aklından silinir.

Sol kolunda sızlamalar. Kaba etinden aşağıya doğru sıyatığı vardır. Vay, of, aman demeden iki adım atamaz. Ne zaman kımıldansa vücudunun bir kaç noktasından kopan sızılar ona rahat dur emrini verir. En kötüsü su dökmek ihtiyacı dakikasında hemen koşmalıdır. Hiç oyalanmaya gelmez. Ve bu da sık vukubulur.

İhtiyarlığın bir zaaf devri olduğunu hangi ku

günceli adam söylemiş.. İhtiyarlık ona savlet eden ölümle her an güreşen, hayatın en büyük kahramanlık çağıdır.

Diğer adamlarla zorca geçinen bu ihtiyar yalnız genç karısını aşkı huzurunda susta duran bir fino itaatını alır. Allah her kulunu bir türlü kusurla yaratmıştır. Yalnız hilkattteki kemalinin bütün itinasını bu kadına hasretmiştir. O ne söylerse doğrudur. Ne yaparsa güzeldir. Her reyî bir keramettir. O karı kocalık iffet-perverliğinde her hatâdan münezzehtir. Meryem anadır. Belki çocuklarına da Hristiyanlığın Meryem hakkındaki itikadları gibi imma culee Conception'la yani çiçek koklıyarak gebe kalmıştır. Semahat insan değil gökyüzündeki makamını şaşırarak yere inmiş bir melekettir.

İhtiyar alaca uykusundan yürek çarpıntısıyla uyanmıştı. Kara hayalini dalma etrafında hissettığı ölümden korkuyordu. Uyanır uyanmaz kendini bir yokladı. O, dünyoda mıydı? Ahirette mi? Her yanına bakındı. Eşyayı birer birer tanıdı. O her zamanki kendi odasında idi. Ölmemişti. Üzerindeki tavanın mezara andırır yeri yoktu. Fakat o yürek sıkıntısı, nefes darlığı, bulantı, hafif bir ter, baygınlığa benzer bir hal kendisinin korktuğu şeyden pek uzak olmadığını anlatıyorlardı gibiydi. Ölüm Allahın emri; bugün değilse yarın olacak... Fakat sevgili Semahatını kime burakacaktı? O, kendinden sonra hâmisiz yaşayabilir miydi?

Bu maddî, manevî ızdıraqlar içinde inleye, sıklıya doğruldu. Soneriye bastı. Yarım dakika bekledi. Gelen olmadı. İhtiyarın sıkıntısı hiddete döndü. Parmaklarının ucundan taşan öfkesinin şiddetile soneriye birkaç dakika hırpaladı. Nihayet kapı açıldı. Vazfiye içeriye girdi.

İhtiyar, çarpan yüreğinin kesiklikleri içinde :

— Neredesiniz kızım? Ölsüm kimsenin haberi olmayacak..

- Yatmıştık efendimiz. İlk uyku derinliği..
- Üzerime sıkıntı geliyor. İlaç alacağım...
- Damlanızı vereyim...
- Bir yanlışlık yaparsın. Sengit hanımını gönder...

Dört beş dakika sonra Semahat edalı bir yürüyüşle odanın ortasında salındı. Gözlerinde söndürölmiye uğraşan bir hiddetin parıltıları kaynaşıyordu.

Kadın, lüzumuna göre çehresine vereceği ifadeye hâkim hüddâd bir komediyendir. Onda gördüğümüz yüz hangi anda asıl kendi yüzüdür? Bunu kolayca farkedemeyiz. İğfaldeki muvaffakiyetlerinin çoğunu bu mehareetine medyundur.

Kocasına yapma bir şefkat süzgünlüğü ile baktı. Bu göz okşayışının sihri altında ihtiyar hastalığını, sıkıntısına unuttu. Tatsız bir sırıtişla :

— Affedersin gülüm, seni vakitsiz rahatsız ettim. dedi.

Hanım sözüne ciddiyet vermiye uğraşır bir eda ile:

— Sizin için alacağım yorgunluk bana rahatsızlık vermez. Siz iyi olunuz lâzım olan odur.

— Şu düğmeye dokun öteki ampuller yansın...

Hanım düğmeyi çevirdi. Üç elektrik birden parladı. Oda derhal bir güneş alevile nurlanıverdi. İştah verici bir meyva gibi karısına baktıkça ağzı sulanan ihtiyar :

— Meleğim azıcık daha yakına gel göreyim...

Kadın infialini bir kaç yudumla tekrar içine indirerek biraz ilerledi.

İhtiyar hayran hayran inledi :

— Şekerim ben günden güne göçtükçe sen daha gençleşiyor. güzelleşiyorsun...

— Size öyle geliyor beyefendi... hayat ihtiyarlatmakta istisna kabul eder mi? Ben de artık bebeklik değilim ya. Çoluğa çocuğa karışmış bir kadını...

— Sen kadın değil, benim siyanet meleğimsin.

Kendine kasvet getiren bu dil döküğülerin uzamasından korkan kadın :

— Damlanızı vereyim mi ?

— Sen bana şu turfanda yüzünden bir kaç öpücük versen her ılağtan iyi gelir.

— Bu geçkin meyvaya hâlâ turfanda nazarile mi bakıyorsunuz ?...

— Kendine iftira etme. İlk önce buse... Sonra damla...

— Doktorun tenbihini unuttunuz mu ?

— Doktor bana başka şeyler tenbih etti. Karını öpme demedi ki.

— Ne dedi ?

— Ucu heyecana, çarpıntıya varacak her hareketten beyefendiyi sakınmalısınız. Bu mühim cihetle başlıca siz vazifedarsınız hanım efendi dedi...

— Bir öpücükten büyük bir tehlike tasavvur olunabilir mi ?

— Öyle söylüyorsunuz fakat sonra bir öpücükle kalmıyorsunuz. Geçenki büyük rahatsızlığınızda öpücük möpücük derken verdiğiniz sözü bozmanızdan ileri gelmemiş miydi ? Sizi az daha kaybediyorduk.

— Ben bu doktoru değiştireceğim... Et yeme... ekmek yeme... kahve, çay, bira, şampanya yasak. Fakat karını öpme. Ne halt eder. Ben bu son perhize dayanamam...

— Her emrinize mutlim... Lâkin Allah o günleri göstermesin; sıhhatinize ufak bir keder getirecek arzunuzun karşısında isyankârım.

— Bak seni görünce fenahlığım geçti. Öpünce büsbütün iyi olurum.

— Hangi damlayı vereyim ?...

— İlk önce bir yanak şekerim... Her hangi bir vesile ile bu mâsum isteğimi reddedersen beni tekrar hastalandırmağ olursun...

— Bir kaç türlü ilâcınız var. Hangisi?...

— Öpücüğü yan çizme de hangisini verirsen ver. Senin elinden ilâç niyetine su damlası da alsam iyi gelir...

İhtiyarın yanından bir saniye evvel sıvışmak için dediğini yapmaktan başka çare yoktu. Hanım nefretini zorla saklayabilir bir istigna ile eğildi. Hasta koca onu başından tuttu. Derde devâ bir iksir gibi içti. titriye titriye saçlarından öperek:

— Sümbüllerimi kokladım. Şimdi güllerimi deneyim...

Dedi. İki yanağından baygın nefeslerle öptü. Öptü.

Genç kadın bu ağır nefesin bulantısından övürmek için kendi nefesini kesti. Buldukça bunayan bunak iki omuzundan onu döşeğe çektiği esnada Semahat vücuduna ahtapot gibi yapışan parmakların zabından silkinerek kurtuldu.

İhtiyar bir tarafa devrildi, yastıklar bir yana kaydıldı. Bu çekişme arasında baş altından küçük bir kutu yuvarlandı. Hanım eğildi aldı. Kocasına göstererek:

— Bu nedir beyefendi?

Ağzından şekeri kapılmış bir çocuk somurtkanlığı alan ihtiyar acele acele:

— Ver ver dedi. O da bir ilâcım...

Tehalükle kutuyu aldı. Yine döşegİN bir tarafına sakladı.

Hanım odadan kaçmak için bir bahane arıyordu. Tecrübeli ihtiyar onun bu niyetini gözlerinden anladı.

Hanım — Beyefendi damlanız?

İhtiyar ağlar gibi:

— Ver... Fakat hemen kaçma.. Karşıma otur.. Uzaktan temâşaysa da doktorun bir itirazı yok ya...

Semahat masa üzerindeki ufak tûp kutularına bakarak:

— Silaren sandoz...

— Evet...

Bir fincan suyun içine sayarak damlaları akıttı.

Beyefendi ilâcını aldıktan sonra sözünü ısrarla tekrarladi:

— Otur karşıma... Beni çok üzdün. Fakat imkânı yok darılamam ki. Yalnız bu itaatsizliğine mukabil sana bir (penitans) vereceğim... Ben uyuyuncaya kadar bekleyeceksin...

— Beklerim üzülmeğiniz...

Aralarında tek tük lâkırdı geçiyor. İhtiyar arada bir dalar gibi oluyor, kocası böyle baygın gözlerini kaydırarak alaca bir hal geçirirken hanımın canı sıkıldı. Masa üzerinde duran bir kitaba el attı. (Maurice de Kobra) nın Muattar Kâşanlar adlı Hindistana dair bir eseri...

İçinden kendi kendine:

— Bu çapkın adamın eserini okumak bizim ihtiyara yaraşır mı? dedi.

Kitabı karıştırmaya başladı. İşaretlenmiş bir sahife açtı. Bu Hind muslecelerinden bir kuvvet macunu reçetesi idi.

Şu ibareyi okudu:

«*Yakut Ravayyat*

Milâdi İsûdan 1907 sene sonra (!) ihtira beratı ihraz etmiştir.

Yalnız prensler ve zenginler için.

Hayat verici bu yakut en şıfâli nebatlardan seçilmiş tabî bir mukavoddır. Recûlî kuvvetlerinizi fenakalâde ıstıfâ etmek, vakti geçmiş erkeği tekrar erkek yapmak hassasını haizdir.

Bu bibaha ikisri racalarımız, mihracalarımız, nâvablarımız, ve diğer zâdegânlarımız kullanırlar. Tesiri Avrupa, Afrika, Asya ve Amerikada da mücerredir.

40 hâpı havi kutusu 100 franktır.»

Sahifenin kenarına kurşun kalemile hafifce (Dene-meli) kaydı konmuştu.

Semahat hanım, kocasının baş yastığı altından yur-
varlanan kutunun ne olduğunu şimdi anladı. Bu, çok
acıklı gülünç bir şeydi. Maurice De Kobra bu reçeteyi
eserine şarlatanlığa bir misal olarak koymuş, ihtiyar
adam onu tam mânaya alarak tecrübeye kalkışmıştı.
Reçetesi Hindde yazılmış ve kendince değeri çok bür-
yük bu musaleceyi İstanbulda hangi eczahanede bula-
bilmıştı acaba?

Hanım tehlikeyi hissetti. Odadan savuşmak için
kırmıldadıkça uyuyor sandığı ihtiyar hemen gözlerini
açararak bağırıyordu:

— Gitme-.

Bu esnada dışarıdan tık tık oda kapısı vuruldu. Se-
mahat açmaya koştu. İhtiyar da döşeği içinde davran-
dı. Kapı haricinde hizmetçi ile hanım arasında şu fi-
sıltı oldu:

Vasfiye telâşla:

— Mahir Hüsnü bey geldi...

— Deme Allah aşkına.

— Vallahi...

— Bu vakit?

— Evet...

— Ne istiyor?

— Sarhoş mudur nedir bilmem... Mutlak sizi gör-
mek istiyor...

— Savamaz mısın?

— O kadar uğraşım mümkün değil...

Hanım odaya döner. Bu fısıltıdan huylanen ihtiyar
sorar:

— Ne var?

— Çocuk sancılanmış...

— Hangisi?...

— Emel...

— Kırk yılda bir seni odamda alıkoymak istedim.
Derhal çocuk hastalandı. O hastalanmasa komşuda yan-

gın çıkar. Yangın çıkmasa zelzele olur. Kâinat yerinden oynar vesselâm.

— Gideyim bakayım apandisit olmasın... Bir kaç gündür karnım ağrıyor diye mız mızlanıp duruyordu.

Hiddetten sesi bir kaç türlü çıkan ihtiyar

— Aman.. Aman git bak belki yılan sokmuştur. Belki akrep yutmuştur.

Semahat hanım hemen dışarı fırlar.

Ye'sle başbaşa kalan ihtiyar arkasından söylenir:

— Arslan ağzından kurtulmuş ceylân gibi kaçıyor.

2

Uzun sofadan yürürken hanım hizmetçi konuşuyorlardı.

Hanım — Nereye aldın?

Hizmetçi — Arka küçük salona...

— İçeriye nasıl girdi?

— Babayağı... Harem kapısını çalarak... Ben duydum koştum...

— Öteki hizmetçiler? Uşaklar?

— Hep uyuyorlar...

— Kapıyı açmazsan olmaz mıydı?

— Pek hızlı çalışıyordu. Açmasam bütün konak halkı uyanacaktı. Belki de sokaktan pencereleri taşıyacaktı...

— Allahın belâsı...

Hanım salona girdi. Bu musccliz gece misafirini söylenerek ortada gezinir buldu... Ve hemen şiddetli bir tâzir tavrile:

— Beyefendi bu hareketleri terbiyenizden hiç memnûnetmezdim. Böyle gece yarısından sonra hemen cebri bir surette kocalı bir kadının evine girmek...

Mahir Hüsnü bey bu tekdir karşısında mahcup kalmak şöyle dursun geniş geniş güldü. İnsafsız sevgilisinin suratına şu cevabı fırlattı :

— Eğer bu hareketim ilk defa vukubulaydı buna terbiyesizce bir cüretkârlık denebilirdi... Fakat ayaklarım şu çıktığım merdivenlere, geçtiğim sofalara, koridorlara o kadar alışık ki gözlerimi yumsam hiç bir tarafa çarpmadan, hiç şaşırmadan, yatak odanızı bulabilirim. Bir zamanlar ruhi telezzüzlerinin kaynağı olan bu konak hâlâ benim munis bir yurumdur. Buradaki her şey bana alışıktır. Hen de her şeye alışığım. Yalnız değişen, yabancılaşan bir şey var, onu da bilirsiniz...

Semahat hanım sinirli bir baş sallayışile :

— Ben hiç bir şey bilmem. Kocam hasta, çocuğum hasta onlarla uğraşıyorum. Gece yarısından sonra böyle bilmeceye benzer uzun lâkırdılara cevap vermiye vaktim yok.

Mahir Hüsnü bey istihzasını acılandıran bir sırıtışla :

— Kocanız hakkındaki şefkatinizi bilirim. İzaha hacet yok, zavallı adamın hastalığı da bu geceye mahsus bir şey değil... Müzmin ihtiyarlık... Çocuğunuzun keyifsizliğine gelince bu da beni aldatmak için sümmet-tedarik bir uydurmadır.

— Sözlerime inandırmak için şahid isbat getirmek mecburiyetinde değilim... Nasıl telâkki ederseniz...

Mahir Hüsnü bey cemi muhatap sigasından birdenbire müfret muhataba geçerek :

— Semahat dedi, senin vücud ensiceni kanının terkibini, dimağının fantazyelerini, yüreğinin dakikada kaç ettiğini her doktordan iyi bilirim. Çünkü kalbim kalbinin üzerinde çok durmuş, iki uzvun halecanı birleşmiştir.

Semahat sabırsızlıkla :

— Yetiştir...

— Düne nisbetle bugünkü müthiş değişiklik nedir?

Niçin bu kadar sinirleniyorsun ? Birbirine kaynamış iki ruhtan biri vелеv ki soğumuş olsun ötekini birdenbire söküp atmak kabil midir.

— Sen geçmişin yâdile geleceği de ona benzetmek istiyorsun. Bu sakat mantığının karşısında sükût ve tahammül kabil mi ? Niçin bu günümüzün düne benzermesi noktasında ısrar edelim ? Niçin her gün değişen tabiatla zıd gidelim.

— Söyledim, Semahat, şimdi söyledim. Mizacı her doktordan iyi bilirim. Seni nefsinden daha mükemmel tanıyım. Bu sözlerin ciddi değil hep sun'idir. Bu gece beni başından bir ayak evvel savmak için ne yapacağını bilmiyorsun. Erkek aldatmakta çok mahirsin. Bu iktidarını biliyorum. Fakat beni aldatamazsın. Söylüyorum.. aldatamazsın.. Hile, sui niyyet yolundan dön. Açık yürekle görüşelim..

— Açık yürekle görüşelim. Kapalı görüşelim. Beyerfendi mesele şudur : Bir kadın, bahusus bir ihtiyarın döşegine atılmış benim gibi talihin mahkûmu bir kadın bu mahkûmiyetin çok muhtarib, çok bunaltıcı bir dalkasasında şaşırabilir. Fakat bu şaşkınlığının cezasını ona ebedî bir işkence olarak çektiirmek istemek doğru bir hareket değildir. Yaptıklarımın nedamet ıztırabları içinde bugün yanıyorum. Allaha günahımı affettirmek, kendi vicdanım huzurunda temizlenmek için artık büyük bir tövbe ile kocama ve çocuklarıma döndüm. Sen beni tekrar kirli yola çekmek, günahkâr etmek istiyorsun..

Bu iffet furuşluk hitabesi önünde şahdamarları kabaran Mahir Hüsnü bey öce çıkmış gibi kollarını havalandırarak salonun içini bir kaç defa dolaştıktan sonra:

— Çıldırtma beni Semahat, ağzından neler duyuyorum. Allah.. vicdan, günah, nemamet, ıztırab, koca ve çocuklar...

— Bir defa şaşırmış bir kadın artık bir daha bu mukaddes kelimeleri ağzına alamaz mı ?

— Alır fakat adam kandırmak için değil... Ciddiyetle olursa alır...

— Sözlerimin ciddiyetine inanmıyor musun?

— Nasıl inanayım. Ağzundan çıkanları gözlerin red ediyor...

— Demek ki seninle konuşurken bakıpımı gizlemek için koyu gözlük takmalıyım...

— Evet, kasa soyanların parmak izlerini saklamak için eldiven kullandıkları gibi...

— İşte teşbih garib..

— Sence garipse bence doğrudur. Hırsızlar da hâkim huzuruna çıkınca namuskârlık taslarlar... Senin gibi yalan söylerler... Bedabate rağmen inkârda ısrar ederler...

— Mahir senin kafan sabit bir fikirle düğümlenmiş. Benim ağızımla gözlerimin arasında bir başkalık yoktur. Bu idé fixe hastalığıyla sen hep yanlış görüyorsun...

— Sen, üzerinde benim hıfzıçalışmakta olduğum açık bir kitabsın. Ben şimdi değişen sahte ifadeye bakmam. Eski ibareye itibar ederim.

Semahat tepeden topuklarına kadar bir titreme geçirerek :

— Yetişir beyefendi. ben eski kadın değilmişim... Değilim pek âlâ... Evveliden seni severken şimdi sevmiyordum... Bu da saklanamıyan bir hakikat... Artık seni istemiyen kocalı bir kadının evine gece cebrî girmek, geçmiş demlerin ateşinden bahsederek bu mü-nasebette devam ısrarında bulunmak merd bir erkeğe yaraşır hareketlerden midir?

— Hah işte şimdi maskesiz açık konuşalım... Bana karşı aldığın bu iffetperverlik tavrı ne Allah korkusundan, ne tövbe icabından, ne de koca hukukuna riayetten... bunların hiç birine zerre kadar taallük eden bir sebep dolayısıyla değildir. Bunun düzcesi şudur : Benden bıktın. Artık Mahiri istemiyorsun...

— Bu zekâvetine üç yıldız.. yüz aferin...

— Semahatine teşekkür ederim... Fakat güzelliğim ben senden bakmadım... Meselenin kötülüğü burada...

— Ben senden bıktıktan sonra senin de benden bıkmanı beklemek mecburiyetinde değilim...

— Bu acele neden ? Bıktığın zavallıyı müthiş bir cehennem azabına düşürmemek için onunla bir müddet daha yaşamak tahammülünü gösteremez mısın ?

— Gösteremem...

— Bu reddinden doğacak çok fena neticeleri düşün Semahat..

— Ne düşüneceğim ? Burada, bir aile evinde her gün gazetelerde okunan zabıta vakalarından, meyhanelerde, kârhanelerde geçen cinayetlerden birini mi çıkaracaksın ? Beni revolver, kama, sustalı çakı ile mi korkutacaksın ?

— Tabiatın amur icabı ferdler üzerinde hep birdir. Bu his cemiyetlerdeki sınıf farkları ile değişmez.

— Demek hamal Mehmedin, sürücü Ahmedin mâgûkalarına yaptıklarını sen de bana yapacaksın ?

— Ümitsizlik ve kıskançlık hamal ile bey arasında bir fark bırakmıyor. İkisini de canavar yapıyor...

— Kimi kıskanıyorsun ? İhtiyar kocamı mı ?

— Hayır onu kıskanmıyorum, ona acıyorum...

— Demek ki beni korkutarak kendine kâhren ve ebediyen râmetmek istiyorsun... Öyle ise çek silâhını beni bu bedbaht hayattan, kendini de benden kurtar...

— Oh Semahat sana kolay kolay kıyamam...

— Bana kıyarsın amma kolay kıyamazsın. Bu da bir şey demek amma ne demek olduğunu anlıyana aşkolsun.

— Sana kıyabilmek için gözlerimi kan bürümeli, trademi kaybetmeliyim.

— Bu da ne zaman olur ?

— Seni bir başkasının kolları arasında gördüğüm vakit..

— Öyle ise bu idamdan kurtuldum. Beni hiç bir zaman başkasının kolları arasında göremiyeceksin... Bir kuşançlık sözüdür tutturmuşsun amma buna ortada hiç sebep yok...

— Bazı hakikatler vardır ki al madır ? Mor mudur ? Göze görünmeden anlaşılır.

— Muamma istemem. Açık söyle...

— Sen gönlünü aşka kapayacak çağda bir kadın değilsin... Amur senin hilkatinde bir yanar dağ gibi tüter durur. Benden soğumanla bu ateşi sönmüş farzedemeyiz... Benim için sönmüş ise mutlak bir başkası için fevrandadır. Genç kalblerin alevi sönmez mihrabını değiştirir. Eski sevgiliden soğumak bu sebeble olur..

— Kimi seviyorum ? Nerede bu Anka ? Hiç kimseyi sevmemek hakkına malik değil miyim ? İthamdan şimdi iftiraya geçiyorsun...

— Bu şüphe cehennem, yöreğimde kendi kendine doğuyor...

— Böyle şüphe üzerine kalkılan büyük cüretlerin vereceği fena neticeleri de ben sana söylileyim... Şimdi beni iyi dinle... İşlediğimiz günahı Allah affetsin. Ben tamamen salâha döndüm. Seni de bu kararına itaate dâvet ediyorum..

— Kendime malik değilim bana acı Semahat...

— Sen de bana merhamet et... Ruhunun istirahatini salâhda arayan bir kadını azdırmaya uğramak günahından çekin...

— Peki Semahat bu salâhının ciddiyeti nisbetinde benden fedakârlık isteyebilirsin. Fakat yerimi başka bir âşıkaterkedemem. Sonra İsrâfil sûrunu üfürür, kıyamet kopar... Dünyanın altı üstüne gelir

— Hocaların sözlerine bakma, büyük kıyamete daha çok vakit var. Senin koparacağın küçük kıyamet kimsenin umurunda bile olmaz. Bu tehdid ifkrinden vazgeç ve bunu icabettirecek sebep de senin ithamından başka bir yerde mevcut değildir...

— Peki Semahat sen bu koca konağın manastırlara benzeyen sessiz odaları içinde bir rahibe hayatı sürdürdükçe ben de İsayı taklid eden papazlar gibi saçları-mı, tırnaklarımı uzatarak Allahı aramaya dağlara çıkarm...

— Nereye çıkarsan çık, bir daha içip içip de gece yarıları buraya gelme...

— Seni artık hiç göremiycek miyim?

— Muhaveremizin sonundan yine başına atlamıyalım... Söz çok uzadı sabah oluyor... Haydi Safiye sana yol göstereyim...

— Ben yolu bilirim... Bir tarafa saklanıp gitmem diye mi korkuyorsun?

— Aklımda yoktu. Bunu da sen getirdin...

— Nazarında artık hiç bir değerim kalmadı mı?

Sözü kesmiyen bu müsteskal âşkın önünden cevap vermeksizsin Semahat fırlayıp kaybolur...

3

Bu müz'ic muhavereyi kesmek için hanım fırlar fakat ne kocasının ne de çocuklarının yanına girmez. Kendi odasına da gitmez... İçi içine sığmaz bir halde-dir. Safiye'nin avdetine intizaren koridorda bir aşağı bir yukarı gezinir. Depresyon sınırlarını yatıştırmak için ne yapacağını bilemez. İhtiyarı yalanlarının afyonile uyutsun, her hilede çocuklarının hastalıklarını bahane tutsun... Eski sevdalısını başından savsın, yenisiyle se-falı demler sürsün... İyi hesap lakin çapraşık gelen tarafları idare üzüntülü... Aşka tad veren cihet de tat-minindeki bu üzüntüler olmalı...

Safiye'nin dönmesi geciktir. Ne var? Ne oluyor? Sarhoş gitmiyor mu? Merdiven başından aşağıları dın-ler. Bir şey anıyamaz. Nihayet hizmetçi kadın kıpkır-mızı bir yüzle gözükür...

Hanım sorar :

— Ne var suratın pancara dönmüş.. Dayak mı yedin ?

— Hah işte bir o eksikti. Savuncaya kadar akla kararı seçtim. Ken başıma çıktı.

— Sırnaşık ahmak...

— Zavallı adam sizi çok seviyor...

— Sus, ondan dinlediklerimi senin ağzından da işitmiyeyim... Artık sevilmiyen bir âşık, sevdasında böyle bıktırıcı ısrarlarla değil, çekilip mazlûm bir tavır almakla gönülde iyi bir hâtura bırakabilir. Fakat bu sırnaşıklık nefretli arttırdıkça artırır.

— Tehdidleri çok dehşetli...

— Ya kabalığını ne ile isbat edecek? Böyle bizi korkutmakla... Hışır bir tulumbacının yapacağı da bundan başka türlü bir şey midir?

— Hanımcığım, hilkiyeti tulumbacı olan bir adamın tehditlerinden korkulur. Şaka söylemiyor...

Semahat hanım yüzünde tiksinti buruşuklukları göstererek :

— Nasıl olmuş da vaktile ben bu adamı sevmişim? O zamanki gönlümden şimdi kendim öğreniyorum.

— Gönlünüzde yeni bir gül açtı. Tabii eskisi soldu. Döküldü. Sade diken kaldı...

— Savuşup gitti mi?

— Ben kapıdan dışarıya çıkardım. Gidip gitmediğini bilmiyorum...

Aşağı yukarı sokağı gözетlemek için pencerelere koşarlar. Ortalık aşıyor. Gece büsbütün gitmemiş. Gündüz şekilleri seçtirecek nurani mantosunu giymemiş. Her şey birer hayalet mübhemiyetli içinde... Görünürde in cin yok...

Mahir Hüsnü bey hiç ayrılmak istemediği bu Maçka semtinden ayakları geri geri gider bir isteksizlikle Harbiyeye doğru yürür. Akşamdan içtiği rakının tesiri,

can sıkıntısıyla sanki midesinde tazelenir. Önüne ilk çıkacak adamla kavga etmek, eline ilk geçecek şeyi yere fırlatıp kırmak hevesiyle yüreğinde bir öfke kaynar. Ne yapacağını bilmez bir halde sağa sola yol değiştirerek gider gider. Kendi kendine söylenir :

— Bu nazıkâne kovulmak değil, bu kovulmanın âdeta kendisi... Kadın kalbi her rüzgârda dönen bir fırlıdak. Semahatin nazarında evvelden ben bir idol idim. Her şeyi benim için feda ediyordu. Kocasını ve çocuklarını... Şimdi onları behane tutarak beni kendine yaklaştırmamak istiyor. Bu çabuk değişmenin mühim bir sebebi olduğu muhakkak... Bu sebebi elbette keşfedeceğim. Hakikat bugün değilse yarın anlaşılacak... O zaman benim öyle çarçabuk yakadan silkinir bir adam olmadığımı öğrenecek...

Çamlıca tepelerinden kopan nurlar gittikçe göğe dağılılarak günün benzini ağırtıyordu. Şimdi nereye gidecekti? Nereye? Eve gidip de karısının çatkın suratile karşılaşmak, çocuklarının :

— Baba nerede idin?

Suallerle boynuna sarılmalarına tahammül etmek çekilir azablardan değildi. Bastığı yeri bilmiyordu. Yürüyor mu? Oturuyor mu? Farkında değil gibi. Beynini yakan müdhış bir düşünceye kendini büsbütün kaptırmamak için vücudunu daima harekette bulundurmak ihtiyacında idi. Sanki yürürken ıztıraclarının bir kısmını dağıtmış oluyordu. İşte böyle yarı bir rüya halinde Çağaloğlundaki evine kadar yürüdü.

Zile bastı. Hizmetçi kapıyı açtı. Güneş doğmuştu amma henüz vakit erkendi, karısını ve çocuklarını uykuda bulacağına seviniyordu. Fakat bu sevinci beşa çıktı. Yatak odasına girdi. Karısını döşekte değil vazifesine çalışan bir mekteb çocuğu gibi yüzü avuçlarının içinde masaya dayanmış buldu...

Kadın başını istikraha benzer bir süzgünlükle çevli-

rerak kocasına baktı. Bu bakışta toplanmış derin in-
fial vardı.

O, slair gerginliği içinde Mahir Hüsni bey bu ba-
kışın tekdırile sarsıldı. Fakat kendi kendini zapta uğ-
raşarak sordu:

— Hâhâ yatmadın mı Hidayet?

— Yatmadım...

— Niçin?

— Seni bekliyordum...

Bu soğuk, kısa, tok, dargın ses Mahir Hüsni'nin
içini gıcıkladı. Artık sabretemedi:

— Geç kaldığım gecelerde beni bekleme yat diye
sana bin defa tenbih etmiyor muyum?

— Güneş doğduktan sonra böyle hasta suratla gel-
mek geç kalmak demek değildir beyefendi. Aynaya
git de yüzüne bir bak. Ölüden de korkunç bir sarılık
bağlamışsın...

— Olabilir a...

— Bu son derece bozgunluğun sebebini sormaya
kendimi salâhiyettar buluyorum...

— Heyecanlar içinde sabaha kadar süren bir ku-
mar gecesi insanı bu hale koyamaz mı?

— Sen kumardan gelmiyorsun...

— Ya nereden geliyorum? Haydi bakalım bir ke-
hanet savur.

— İnsan bir gecede bütün varını kaybetse yine
böyle on sene birden ihtiyarlamışa dönmez...

— On sene birden ihtiyarlamış gibi miyim?

— Belki daha fazla.. Kehanet değil hakikat olarak
söyliyeyim ki sen musırır kalmak istediğin bir yer-
den nefretle kovulmuşa benziyorsun...

Gecdeki betbaht sergüzeştini pek yerinde tarif eden
bu kovulmak ve nefret kelimeleri, üzerlerine bir ko-
va benzin dökülmüş gibi beyin ızdırabını birden tutuş-
turdu. Fakat yüreğindeki bu kötü kaynaşmayı olatca
metanetile yenmiye uğraşarak:

— Seçmiyorsun Hidayet... Kimin nefretine uğra-
yarak nereden kovulmuş olabilirim? Bir gecede on
yaş ihtiyarlamışım kimin ne umurunda? İstersen otuz
yaş ihtiyarlamış olayım...

— Amma sonra sevgilini seni beğenmez, böyle gece
yarısından sonra kapı dışarı eder...

Mahir Hüsnü bey iki yumruğunu sıktı ve gözlerini
karısının göz bebeklerine dikerek:

— Hangi sevgilin?

Kocasının bu horozlanmasına mukabil hanım ezgin,
süzgün istihzalı bir sesle:

— Hangi sevgilin olacak canım... Şu mâhud Sema-
hat... İhtiyar kocasını afyonlayıp da senin koynuna gi-
ren ve şimdi de seni kovup da başkasını seven kibar
orospu...

Mahir' Hüsnünün beyni içinde şimşekler çaktı. Ka-
rısı boşuna laf söylemiyordu. Bildiği mühim şeyler
vardı. Hele: «Şimdi de seni kovup da başkasını sevi-
yor.» hakikati kehanet üzerine savrulmuş bir söz ola-
mazdı. Semahatın bu yeni sevgilisini nereden biliyor-
du? Kendinin keşfedemediği bu hakikati Hidayet ne-
reden haber almıştı?...

Mahir Hüsnü bu sefer yumruklarını havaya kaldır-
arak sordu:

— Demek benim arkamdan gece gündüz casuslar
saldırıyorsun öyle mi?

Kadın aynı ezgilikle:

— Tenezzül etmem...

Cevabını verdi.

Mahir Hüsnü kafasını sıkarak biraz düşündükten
sonra:

— Bu sözlerine uydurmadır diyemem...

— İstersen böyle bir inkâra da cesaret et.. Yala-
nını yüzüne çarpmanın güç olmayacağını görürsün.

— Peki bunları uydurmuyorsun, hareketlerimi te-

cesûse arkamdan casuslar saldırmaya tenezzül etmiyorsun da bu dediklerini nereden biliyorsun ?

— Hakikat kendi kendine benim ayağıma geliyor...

— Bu hakikatin o kadar peşine düşüyorum bana eteğinin ucunu göstermiyor da kendi kendine senin ayağına nasıl geliyor ?

Hidayet hanım kocasına açılmış bir zarf uzatarak :

— Al. Oku... Bu, senin namına dün eve gelen bir mektubdur. Eskidenberi üzeri sana yazılmış kapalı zarfları açıp okumaya mezun olduğumu bilirsin .. Bu kıyasla bunu da açmıştım...

— Ben hiç bir zamanda sana böyle mezuniyet verdiğimi bilmiyorum. Bu müsaadeyi sen kendi kendine uyduruyorsun... Gerek ana, baba, evlâd, gerek kardeş, candan arkadaş arasında olsun ciddi terbiye görmüş hiç bir ferd üzeri kendi adresine olmıyan bir mektubu açıp okumaz.

-- Böyle gayrı vicdanî hileli bir işte bana terbiye dersi vermiye kalkışman da gülünçtür. Mektubu oku da yüz gösteren hukukî ciheti sonra aramızda halledelim...

Mahir Hüsnü şaşkın bir bakışla :

— Hukukî ciheti ?

— Evet hukukî ciheti... Bunda şaşılacak bir şey yok. Evdeki karını, çocuklarını unutarak bir fahişenin sevdasına takılmışsın. Tâ kovuluncaya kadar her harekete tahammül göstermişsin. Bu ızdırabın ölü benzile güneş doğduktan sonra evine bir dönüşüm var. Karına karşı dudaklarında yalan ve kaldırılmış yumruklar... Böyle kocanın zevcesi, böyle babanın evlâdı olmak bir aile için ne büyük felâkettir. Biz, silen, bu haysiyetsizliği kendimize bulaştırmak istemiyoruz. Ne günah yapmışsan yalnız kendi nam ve hesabına işlemiş ol... Böyle aleniyete vurmuş bir hiyanet karşısında kalmış bir zevce için kanunun, vicdanın, insanîyetin vereceği hüküm ne ise biz hakkımızda bunun tatbikını istiyoruz.

— Merak etme Hidayet.. Mektubu okuyayım. İş anlaşılsın. Karılık hukuku hakkındaki talebini istediğin surette halledeceğime emin ol..

— Kõvuluyorsun amma o menhustan gönlünü alamıyorsun.. Onun kötü bir tırnağı için bizim hepimizi fedaya hazırsın.

— Evet Hidayet, gözlerime dünyayı göstermez bir buhranın sisleri içindeyim. Ne yana adım atacağımı bilemiyorum. Karılık hukukunu istediğin surette halledeceğimi işte yine tekrarlıyorum.. Fakat Hidayet bazı marazlar vardır ki hararetin yükselmesinden, nabızların artmasından hastanın kendisi mes'ul tutulamaz. Bunlar müddetli devrelerdir. Hükümlerini icra edinceye kadar beklemeli... Oltaya tutulan bazı balıklar vardır. İlk önce şiddetle çırpınırlar. O zaman oltanın ipini salıvermeli... Tâ dibe kadar gitsinler. Sonra küserler dururlar. Şimdi sende bana öyle yapmalısın... İpin ucunu mümkün olduğu kadar bırakmalısın..

— Ben elimde böyle bir ip ucu göremiyorum. Böyle bir şey yakalamış olsam salıvermek değil mümkün olduğu kadar kısırak seni kısıkıvrak evine bağlardım..

4

Karı koca arasında epi süren bir mücadeleden sonra Mahir Hüsnü bey önüne atılan mektubu karısının öfkeli bakışları karşısında okumaya başladı :

•Beyefendi kardeşim.

•Anonim mektuplar birini içine düşürmek için kurulmuş tuzağa benzerler. Bunların saiki kıskançlık, intikam, infial, menfaat ve daha bu kabilden bir takım çirkin hisler, sebeblerdir.

•Buarızamı o neviden saymanızı rica ederim. Evvelce düşmüş bulunduğum kuyuya sizin de ayağınız kay-

muş olduğunu görüyorum. Aldığım bu felâket dersinden size de bir hisse çıkarmak isterim. Ben kimim ? Bu o kadar meraka değer bir şey değildir. Elverir ki sözlerimin aynen hakikate uygunluğu, cereyan etmiş ve edecek olan vukuatla nazarınızda sabit olsun..»

«Semahat bir kaç ayda bir gömleğini değiştiren dişi yılan gibi gönlünü kabdan kaba boşaltan zehirli bir çiçektir. Koklayanı bir zaman sermest eder. Fakat tedavisi nakabil tropika ısıtmaları gibi hicranı ömre sürer.»

«Havvanın bu oynak kızı bir zamanlar beni de sevdi. Lâkin bir başkası ile çabuk değişti. Bir muşkaka futbolu ki tekmeyle yitince çizgiden dışarı defedilirsiniz. Bu uzun ökçeli nazik ayak bugün sizin de belinize indi. Biliyor musunuz ? Sizden bir kaç yaş genç.. Darılmayınız, daha yakışıklıca.. Semahat hanım «Her yeni lezzetlidir» sözünün tecrübecisidir.

«Bu yeninin ismi, cismi, sizce meçhul olduğu zannındayım. Bu rakibinizi arıyor, bulamıyorsunuz. Onu ismiyle, resmiyle haber vererek sizi bu merak azabından kurtaracağım. İdari teşkilât komisyonu müdür muavini Midhat Şekib Bey. İstanbulda en önce tırnaklarını boyayan erkek.. Onu narin vücudile, her gün, yeri değişen kravat incisi ile derhal tanıdınız değil mi ?»

«Konağa ne vakitleri girip çıkıyor ? Ah azızım, bu kabul şekli bizim zamanımızdakinden büsbütün başka türlü oluyor. Öyle mahalle zamparalığı gibi sular karardıktan sonra değil.. Bu, misafir tarzında, güpegündüz, elni kolunu sallıyarak içeriye giriyormuş.. Girdiğine şahidler var, çıktığını görenler yok.. O zıfahane de bir hafta kaldığı rivayetleri ağızdan kulağa işidiliyor. Bilmez misiniz, biz ilk horoz ötüşlerinde sıcak döşekten kovulurduk.»

«Bize nisbetle Midhat Şekib çok rûchane malik. Biz vaktile kendimizi onun kadar sevdirememiş olduğumuzu ne kadar yerinsek yeridir. Şimdi kıskançlıkla zayıf-

lamaktan ne çıkar? Galiba sizin son azadlanışlarınız da benim son kovuluşlarıma benzemiş olacak..»

«Hanım, geçmiş günahlarına getirdiği büyük nedamet kızartısıyla artık ihtiyar kocasına ve çocuklarına döndüğü salâh kararını müheyyiç bir nutukla anlatırken sizi istihlâf eden yeni âşık belki iki kapı aşırı bir odadadır. Ve nutkum sonu şöyle biter :

— Haydi, durmayınız. Gidiniz. Horozlar ötüyor. Katiyen salâha dönmüş kocalı ve çocuklu bir kadını günahına devamda teşvike uğraşmak veballerin en büyüğüdür. Artık birbirimizi görmiyelim... Birbirimiz için ölmüş sayılsam... Bu sonsuz nedametle belki günahımızı biraz ödemiş olabiliriz.. Haydi... Çekiliniz. Gidiniz.

«Vereceğiniz cevabı beklemeden sizin çok meyas huzurunuzdan hanım kayboluverir.»

«Size de tıpkı böyle oldu değil mi Mahir Hâmû beyefendi? İzzeti nefsim kanadı. Sızıntı için için hâlâ devam ediyor. Fakat kovulduğum gönüle bir daha girmeye uğraşmak cesaretini gösterebilenlerden değilim. Bu macerayı aşk hayatımın yanık bir sergüzeşti olarak jurnalıma kaydettim. Güzel bir kadından iltifat gördükçe bu ibret sayfasını açıp okuyor, yine kapıyorum.»

«Sizin ne yapacağınızı merak etmekteyim. Zamane aşkında edebiyat arıyanlara abdal deniyor. Bûlbûlû (güle) pervaneyi (muma) âşık sanatların safvetile yaşamaz artık.»

«Bu, bir güçleş ki kâh yener, kâh yeniliriz. Kâh kovar, kâh kovuluruz. Çok üzüntüye mâl oldu amma kadın psikolojisini öğrendiniz. Çivi çiviyi sökermiş. Kılığı mı var, azızım... Hürmetler..»

Gizli dostunuz

Bu gizli dostun hak suretinde görünmek isteyen bir muzip olduğuna şüphe yok. Bu zat hakikaten Semabattin yakadan atılmış eski yanıklarından biri midir? Yok-

sa için içinde başka tuhafliklar mı var ? Hem kaçan, hem davul çalan bir imza... Bu alaylı sözler altında Mahir Hüsnü'ye faaliyete teşvik manevrası arıtıyor. Gizli dost kendi alamadığı intikamı ona mı çıkarttırmak istiyor ? Her ne olursa olsun imza sahibi, Semahatin aşk hilekârlıklarına inceden inceye vâkıf birisi...

Mahir Hüsnü beyin aradığı yeni âşkın adı idi. Onu da bu mektup açıktan açığa meydana koydu. İmzanın gizliliği arkasına saklanan adam dost, düşman her kim olursa olsun maksad hâsıl olmuştu.

Meyus koca iki kaşının arasındaki buruşukluklar gittikçe artan bir düşünce ile elindeki mektuba daldıkça artık kadın kendini zabt edemiyerek taşı :

— Semahatin yaradılışındaki ahlâksızlıklar şüphesiz ki kadınlık namına birer lekedirler. Fakat ben hilkattaki erkeklerin tesbih gibi doksan dokuzunu birden bir ipe dizdikleri için böylelerinin de vücudlarına lüzum olduğu kanaatini hâsıl ettim. Bizim intikamımızı sizden onlar güzel çıkarıyorlar. Kötülere de lüzum olmalı idi Allah yaratmazdı. Sen evdeki bigünah karını, mâsum çocuklarını bırak.. İhtiyar kocasının üzerine fahişeliği zevk edinmiş bir kadına gönüllüen, tâ kovuluncaya kadar erkeklik haysiyetini onun ayakları altına ser... İşte hakikat bütün çirkinliğiyle meydana çıktı. Fakat senin yüzünde hâlâ bir utanma, bir nedamet eseri görülmüyor. Hâlâ bedbaht ailene karşı ağzından alv dileyici bir söz çıkmıyor... O karının ateşi seni yalandan olsun nâdim görünmek cesaretini bırakmayacak bir şiddetle sarmış...

Mahir Hüsnü beyin mektubdaki facia ile sıxıyan beyni karısının bu acı sözleriyle büsbütün zehirleniyordu. Düşüştü acıklı mevkîin güçlüğü içinde kavranarak karısına döndü :

— Bana bak hanım, dedi..

Karısı derhal sözünü keserek haykırdı :

— «Bana bak hanım» bu ne soğuk hitap?. Seni bana beni sana karşı yabancılaştıran ne acı tâbîr..

— Hanım ben aldandım, yandım.. Kimseyi aldatmak istemiyorum. Ağızımdan ne çıkarsa bu andaki hissiyete. ruhi haletime göre doğrudur. Nâdim görünmek için bana yalan söyletmek gayretinden vazgeç..

— Bu âna kadar söylediğin yalanları benim sava verdiğim gayretle mi söylüyordun? Bütün hakikat elimi geçen bu mektubla şimdi meydana çıktı. Daha deminden o karının yanından geldiğini saklamak için kurnardan döndüğünü söylemiyor mu idin?

— Evet fakat düştüğüm vaziyetin ciddi fecasi artık bende yslana tahammül bırakmadı. Mes'ele sahte bir nedametle kapatılabilmek mahiyetinden çok uzaktır.

— Demek o karıyı bütün aile kudsiyetini çiğnemek bir ateşle seviyorsun?

— Sevgi mi? Nefret mi? Bilmiyorum. İçimde mahiyetini seçemediğim bir yangın var..

— Kovulduğun halde?

— Evet..

— Ne olacaksın? Ne olacaksınız?

— Fanillerçe bir nefes öteye olacak şey malûm değildir..

— Ciddiyete döndüm diyor ve yine yalan söylüyor-sun. Ciddi adam bir karar alır ve onda sebat eder.

— Senin hakkında nasıl istersen öyle karar vereceğim, bir şartla...

— Nasıl şart?

— O karıdan vazgeç.. Evine dön, uslan... Çoluğunla, çocuğunla otur... Demiyeceksin.

— Bunu diyemedikten sonra hakkımda verilecek karar beni kapı dışarı etmekten başka ne olabilir?

— Öyle ise vak'anın alacağı şekli bekle... Dediğim şarttan harîç senin hakkında kendi nefsimden ziyade merhametli bulunacağıma emin ol...

— Aman yarabbi ne karışık sözler?

5

Mahir Hüsnü beyin karısına olan bu sözleri bütünü münasır. Çünkü sevdiği kadın kocalıydı ve sonra beyefendi aleni hakaretlerle azadlanmış her ne suretle olsa artık bu kadınla münasebette devamına imkân kalmamıştır. O halde karısını Semahatten vaz geç teklifine kalkışmaktan men'e uğraşmakta ne fayda memuldür?

Bu muâşakanın birinci safhası gelmiş geçmişti. Mahir Hüsnü bey buna şimdi bir ikinci devre ilâvesine uğraşıyordu. Bu da nasıl olabilecekti? Kovulduğu eve tekrar girmekte musır olmak suretile mi?

Beri yanda Hidayet hanım kocasının şu «Senin hakkında kendi nefsimden ziyade merhametli bulunacağımıza emin ol...» sözüne bir mâna tatbıkı uğraşıyordu. Bu da ne demektir? Vak'anın alacağı şekil beklenecem. Demek kocası maceraya bir şekil vermek değil onun alacağı sallapati sureti kabule karaktersiz, azimsiz bir adamdır.

Mahir Hüsnü beyin kendine gelince, ağır, ızdırablı bir vak'anın buhranlı buhranı altında kıvrılırken doluya koydum olmadı. Boşa koydum olmadı diyerek saatte bir kaç türlü karar değiştiren kimseler vardır. Bu meyus âşk biraz onlara dönmüştü. İçinde yanan büyük bir hırs ve intikam ateşini etrafa boşaltabilecektir? Gönlünü akıtacağı kanla mı soğutacaktır? Kimi öldürecek? Mithad Şekibi mi? Semahati mi? İktisini birden mi? Yoksa gidip ihtiyar kocanın vak'a üzerine kulağını bükerek rakibinin ayağını konağa girip çıkmaktan kesmek daha mı muvafık olacaktır? Eğer Semahatin salâha döndüğü hakkındaki kararı ciddi olsa idi kendisi de bu büyük eleme tahammüle göğüs gererek o kadından elini çekmiye uğraşır. Fakat yerine bir başkası geçirilmek için kendisi apaçık duba-

ralarla atlatılıyordu. Buna tahammül edemiyecekti. Mithat Şekibe karşı yüreğinde büyük bir nefret, adavet uyandı. Lâkin bu hissi hemen silâhını çekerek onun hayatına kasdetmek için bir hak olamazdı. Bakalım bu adam maceranın iç yüzünden tamamilâ haberdar mı idi? Gidip onunla yüz yüze anlaşmayı düşündü. Ve bu sureti en muvafık buldu. Ona: «Göynüm bir bomba kesilmiştir. Fitili ateşlemekten çekin, yoksa hepimiz mahvoluruz» diyecekti.

Bu mühim görüşmeyi nerede yapacaktı? Onu gidip vazife yerinde mi bulmalıydı? Hayır böyle heyecanlı bir mülakat resmi bir mahalde olamazdı. Bir randevu istemeliydi? Buna da hayır... Vak'a üzerine dikkatli celbedilerek bir cevap plânı hazırlamasına meydan vermeden onu birdenbire bir yerde bastırmayı muvafık gördü.

Rakibi hakkında tahkikata girişti. Bu araştırmalardan öğrendiklerini ameli sahada adım adım takip ve tatbika başladı.

Mithat Şekib bey vilâyet binasındaki memuriyetinden çıkınca bazı akşamlar Galatada Cenyoya kadar uzanıyor. Orada rastgeldiği dostlarla bir kaç kadeh arasında konuştuktan sonra bir taksi alarak Beyoğluna doğru savuşuyordu. Mahir Hüsnü de birahänenin müdavimlerinden biri oldu. Her akşam erkence geliyor. Kapıdaki kuytu yerin boşluğuna gömülüyor. Gözlerini kapıya dikey tarif olunmaz bir iç sıkıntısıyla onu bekliyordu. Rakibinin yalnız bir zamanını kolluyarak yanına gidecekti. Fakat böyle bir fırsata bir türlü eremedi. Mithat Şekibin yanında daima bir kaç dostu bulunuyordu.

İki akşam bir sıraya Semahatin bu yeni amanı görmedi. Berikinin ızırabı arttı. Üçüncü akşam hele iki arkadaşının arasında geldi. Kapıdan girince cadde üzerine sağ taraf penceresinin önüne oturdular...

Mithat Şekib bey nârin, nâzık, şıktı. Solgunluğu simasına aristokratik bir alım veriyor. Ayaklarındaki getrilerden, eldiven, kravat, başındaki şapkaya kadar benziyle âhenkdar bej rengi kıyafet onun kibarlaşmasına biraz daha çeşni katıyordu.

Eldivenlerden sıyrılan temiz, beyaz ellerile işaretler yaparak garsona emirler verdi.

İçkiler, mezeler geldi. Neşeli bir muhabbete koyuldular.. Uzaktan bu söhbetin seyircisi olan Semahatin kovulmuş âşkî gizli dost imzalı mektubun şu ibaresini hatırladı: «Sizden daha genç gücenmeyiniz daha yakışıklı»... Bu izahın şimdi gözleri önünde bir hakikat olmasına bir türlü tahammül edemiyor o, rakibini saratma, cılız, soğuk buluyordu.

Ne bahasına olursa olsun bugünkü anlaşma fırsatını kaçırmamıya karar verdi. Kendisi mi oraya gidecek? Onu mu yanına çağıracak? Meseleyi yabancıların yanında açmak muvafık değil.. Onu dâvet lâzım.. Gelir mi gelmez mi?

Bu müsbet menfi suallerin arasında bir hayli bocaladıktan sonra birbirini arkasına yuvarladığı kadehlerin verdiği hararetle cüreti arttı. Ceb defterinden kopardığı ufak kâğıda şunları yazdı:

"Mithat Şekib beyefendiye"

"Evvelen mübrem bir mesele hakkında görüşülmek üzere lütfen teşrifizi saniyen cüretimin affını iltirham ederim efendim."

Katladığı bu tezkereciği garsona verdi. Gideceği yeri elile işaret etti. Garson kâğıdı Mithat Şekib beye uzattı. O mütehayyir bir bakışla sordu :

— Kimden?

Garson parmağıle Mahir Hüsnü beyin oturduğu dipdeki kuytu yeri gösterdi. Çekildi. Bu an tezkere sahibi için çok mühimdi. O biraz dönen ateşli kafasının bütün dikkatle uzaktan rakibini süzüyordu. Tezkereyi

okuyup imzaya göz attıktan sonra Mithat Şekibin yüzündeki hayret biraz daha artmışgibi çatıldı. Yanındakilere hafifce bir şeyler söyledi. Onlar da başlarını çevirerek Mahir Hüsnünün tarafına baktılar.

Rakibin imzayı tanımamazlık tavrı doğru muydu? Yoksa bir kurnazlık eseri mi idi? Evvelâ memurluklarının marufiyeti icabı ile birbirini ismen tanımamaları mümkün değildi. Saniyen Semahatin sevda öksesine tutulan ikinci aşkın birincisi hakkında hiç bir şey duymamış, sezinlememiş olması da akla pek mülâyim gelmiyordu...

Mithat Şekib bey arkadaşlarıyla bir ikinci fısıltı daha geçtikten sonra ayağa kalktı... Tezkereyi elinde tutarak kendini dâvet edenin yanına yürüdü. Karşı karşıya gelince Mahir Hüsnü de kıyam etti. Hafif birer eğilme ile selâmlaştılar...

Mithat Şekib ayakta sordu:

— Efendim emrimiz?

Mahir Hüsnü bu nezakete karşı terbiyeli bulunmak gayretile:

— Estağfurullah istirhamım... dedi.

— Buyurunuz dinliyorum...

Mahir Hüsnü eliyle iskemle göstererek:

— Beş on dakika teşerrüfûme müsaadenizi istirham edebilir miyim?

Mithat Şekib bu teklifi de kabul ile oturdu. Nezaketle başlayan mülâkatı idrâk ederek meseleyi açmak da bir diplomatik hükmünde idi...

Mahir Hüsnü sesine bir halâvet vermiye uğraşarak:

— İmzayı tanıyabildiniz mi efendim?

— Tanımamak nasıl olur. Şahsınızla da gıyabi bir tanışıklığım vardır. Yalnız teşerrüfûme bir vesile bulunamamıştı. Bugün ona da muvaffak olduğumu görüyorum... Bu ilk görüşmemizin hayırlı bir iş için olacağına şübhe yok...

Bu görüşme vesilesinin hayıra yorulması açılacak meseleden muhatabının habersizliğini anlatmak istediği bir kurnazlığa benziyordu. Onu bu kaçamak yolunda önlemek için Mahir Hüsnü:

— Hayırlı olması bendenizce de son derece müstetizemdir.

Dedi. Bir müddet söz aralandı. Yalnız bakiştılar. Bu konuşmada koparılacak bir çiban başının acılığı seziliyordu. Mahir Hüsnü bir kadeh getirtti. İçki ricasında bulundu. Öteki bu teklifi de kabul etti. Kadehler tokuşturulup ilk yudumlar alındıktan sonra Mahir Hüsnü:

— Beyefendi, büyük bir sinir ızdırabı içindeyim. Uzun bir mukaddime yapmaya takatım yok... Hemen maksada girişeceğim...

— Buyurunuz...

— Müsaadenizle Rübal zadelerden bahsedeceğim. Midhat Şekib bey biraz dalgınca aynı sözü tekrar etti:

— Rübal zadeler?

— Tanımaz mısınız?

— Uzaktan sade ismen...

— Bendeniz ise bu aile ile pek sıkı sıkı konuştunuz kanaatindeyim...

— Sizin kanaatiniz hakikati bozamaz...

— Sizin oraya girip çıktığınızı söylüyorlar.

— Benzetmiş olacaklar...

Mahir Hüsnü bey dirseklerini masaya dayadı. Dönerek kadehinden iki yudum daha içti. Hücum etmek için bu inkâr kalesinin zayıf tarafını arıyordu. Nihayet dedi ki:

— Tanışmadığınızı iddia ettiğiniz bu ailenin güzel hanımı aleyhinizde çıkan dedikoduları duymamış olmanız da kabil midir?

— Duymadım. Ne münasebet... Böyle bir şeyin ta-

savvuruna bile imkân göremiyorum... Ciddi mi söylüyorsunuz?

— O kadar ciddi ki tarif için kelime bulamıyorum...

— Teessüf ettim. Kendi hesabıma değil, bir aile kadınına atılan bu iftiralara...

Mahir Hüsnü bey küçük küçük gülüşler arasında:

— Aile kadını, evet amma Semahat iffete nümune gösterilecek Havva kızlarından değildir...

Midhat Şekib bey musır olduğu tecahül tavrıyla:

— Semahat?... Bu, Rûsâizadelerin hanımın ismi öyle mi?

Mahir Hüsnü bey önündeki kadehi birden ağzına dikerek:

— Rica ederim hayefendi tecahülün bu derecesine tahammül edemem. Açıkça mertçe konuşalım.

— Ne demek istiyorsunuz beyefendi? Bana tanışmadığım bir kadınla aramızda bir macera hikâyesi mi uydurtmağa uğraşıyorsunuz?

— Hayır uydurtmaya değil... Olmuştan, vâkıadan bahsediyorum.

— Size bir daha tekrarlıyayım ki o hanımla aramızda hiç bir geçmişimiz yoktur. Fakat bana merak verdiniz. Farzı muhal olarak böyle bir şey vukua gelmiş, bunun size dokunur ciheti ne olabileceğini anlamıyorum.

— Hah şimdi esase yaşıyoruz. Müsbetten ziyade faraziyyat üzerine konuşmaktan hoşlanıyorsanız dâvamız o suretle de yürütebiliriz, dinleyiniz...

— Söyleyiniz...

— Farzen sevdiğiniz kadının mazarisini araştırırsanız bu meselede beni alâkadar eden ciheti derhal anlarsınız...

— Velew farzen olsun ben sevdiğim kadının mazarisini araştırmam. Kendi geçmişimle de onun meşgul olmasını istemem. Ben hale bakarım..

— Asri flört icabı-böyle mi?

— Sevişmenin asri veya eski usulü bulunduğunu kabul edenlerden değilim. Bu Âdem babamızdanberi devam edegelen aynı histir. Eğer erkek kadın aranın da sevişme bir günah sayılıyorsa iki tarafın da geçmişte böyle kabahatleri bulunabilir. Niçin bunu musâkaka- nın tadını kaçırarak büyük bir suç sayarak rahatsız olmalıdır.

— Doğru, fakat' şimdiki sevişmeler Âdem babamızın zamanındaki gibi sade değil, bunun türlü türlü şekilleri var. Meselâ sevdiğiniz kadın muhabbetinizin ateşli zamanında sizi bırakıp da üzerinize bir başkasını sevetse ne yaparsınız?

— Ben de onu terkedip bir diğerini severim..

— Esvab değiştirir gibi bu iradeye bağlı bir şey değildir beyefendi...

— Bir kadının bikkınlık itirafı karşısında izzeti nefsimi onun ayakları altına atarak amur dilenemem. Zaten bu dilencilikle insan tekrar kendini sevdirmek değil gözden daha ziyade düşer... Büsbütün muhakkar olur. İradesine malik olamıyan erkek bu zaafının şiddetle cezasını çeker...

— Hiç bir ceza bana ondan ayrılmaktan daha ağır gelemez...

— Artık sizi sevmiyeceğini katıyetle anlatan kadına ne yapabilirsiniz?

— Ne mi yapabileceğim? Hele birer kadeh daha içelim. Böyle vak'aların nasıl neticelendiklerini zabta sütunlarında okumuyor musunuz? Onu da, âkıını da, kendimi de...

Mithat Şekib bey doldurtulan kadehlere karşı bu defa itiraz çatkınlığa:

— Affedersiniz çok içki kaldıramam. Alâkadar olmadığım bir mesele hakkında görüşmeyi de abes buluyorum... Müsaadenizle...

Dedi. Savuşmaya davrandı. „Mahir Hüsnü hemen onun kolundan yakalıyarak :

— Aramızdaki bu mesele bir netice almadan kabıl değil sizi bırakamam...

— Neticeyi anlattınız ya... Onu da, âşıkını da, kendinizi de...

— Amurda yeisin sonu bu üç ölüme vardığı pek nadir vak'alardan değildir...

— Bu neticeye karar verilince mesele kalmıyor.

Mahir Hüsnü bey kadehini dikerek :

— Böyle mi olsun ?

— Ben meselenin şöyle böyle olmasında bir âmil olamam.

— Bu sözünüzü kabul edemem. Meselede birinci müessir sizsiniz. Sulh ve yahud harbi siz getireceksiniz.

— Benden ne istediğınızı anlamıyorum.

— Daha açıkca anlatayım. Ben bu kadını amansız bir ateşle seviyorum. Aramızdan çekiliniz. Onu bana bırakınız.

— O kadın artık sizin olamayacağını katıyetle bağınıyorsa ?

— O kadın bütün ruhile benim olmuştur. Benimdir ve benim gönlüm kalacaktır...

Mithat Şekib bey müstehzi :

— O halde tebrik ederim. Bu işte bana düğün bir şey yok.

— Nasıl yok... Siz araya girince kadının gönlü çeliniliyor. Çekiliniz aradan. Hanımın benim olup olamayacağı onunla beynimizde halledilecek bir meseledir.

— Beyefendi faraziyyat üzerine konuşurken bahsettiğinizle ciddileştirdiniz. Macerada bana da bir rol verdiniz... Böyle olmakla da beraber teklifi çok tuhaf buluyorum. Seviştiğin kadını bırak onu ebediyen ben seveceğim. Bu romanda, tiyatrodaki, sinemada yer bulabilecek bir sözdür.

— Roman, tiyatro, sinema muharrirlerinin akıllarına gelmiyen şeyler bazan hakikatte vuku bulur. Dehşetle seviyorum. İrademe malik değilim. O kadının aşkı, beni attığı adımı görmeyen bir somnanbül gibi uçurumdan uçuruma çekiyor... O kadın ya tekrar beni sevecek ya ölecek. Cehenneme beraber gitmemek için çekiliniz aradan...

— Tuhaf! İtiraf beyefendi, böyle müdhiş bir maksad takib edenler niyetlerini saklarlar...

— Ben saklamıyorum, merdce söylüyorum. Yine öyle merdane cevap istiyorum.

— Bana hiç bir taallük eden ciheti olmıyan davranızı dinledim. Emin olunuz Rübai zadenin hanımıla hiç bir münasebatım yoktur. Yanlış bir haber alarak beyhude üzölmüşsünüz... Arkadaşlarım bekliyorlar mazur görünüz...

Gitmiye davrandığı esnada Midhat Şekibi yine koldan yakaladı. Mahir Hüsnü de fazlalaşan kadehlerin tesirile kafa epiyce dönmüştü. Tehdidkâr bir bakışla sesini yükselterek :

— Semahatle olan gayrı meşru münasebatınız tevâtür derecesine varmıştır. İhtiyar kocadan başka bunu çok kimse biliyor. Benim ciddi müracaatımı eğlence telâkki ederek inkârda hâlâ ısrar edişiniz bana karşı hakarettir.

O ane kadar sabırlı görünen Şekibin solgun yüzü birden kızardı. Şiddetli bir silkinişle kolunu sarhoşun zaptından kurtararak :

— Ciddiyet namına çok tuhaf şeyler söylüyorsunuz.. Semahat hanımıla gayrı meşru suretle sevişiyormuşuz. Benden evvel sizin aynı kadınla olan münasebetiniz meşru mu idi ? Kocalı bir kadınla sevişmek bir ahlâksızlık ise bu günahı siz benden önce işlemişsiniz. Sevmiyan birkadına kendinizi cebren, kahren sevdirmeye uğraşmak bu aşk haydudluğudur. Moralleri düzgün

olanlar bir nevi tehditlere asla tenezzül etmezler... Bana neyi itiraf ettirtmek istiyorsunuz ? Semahatle musakamızı mı ? Evet sevişiyoruz. Böyle şeyde kimseden müsaade alınmaz. Bu iki gönülü birleştiren bir alevdir. Arada zorbalığa yer yoktur. Şimdi meseleyi istediğiniz gibi halledebilirsiniz.

Dedi ve yürüdü.

Mahir Hüsnü kurduğu cinayeti o anda işleyecek bir hale geldi. Fakat katli bir meyhane macerası şeklinde görünerek tevkif edileceğinden Semahatin payını vermek güçleşecekti.

6

Rübaizadelerin bir ihtiyar uşakları vardır. Saçlarını o ailenin hizmetinde ağartmış Arnavud Yakub Ağa.. Bu emekdar adam namus bahsinde mutaassub olduğu kadar efendisine sadakatle de harçındır.

Ona gelecek en küçük bir zarar için kendi kendini yer.. Hiç bir suretle aile aleyhinde söz olmasını istemez.

Yakub. Hanımın ayda bir aşık değiştirdiğini, bir kapıdan aldığı, öbür kapıdan salıverdiğini bilir. İhtiyar efendisinin genç karısına tehlikeli bir sevgi ile bağlı olduğuna da inceden inceye vâkıftır. Fakat ne yap-sın ? Kadının kocası üzerindeki nüfuzu dehşetlidir. Hakikatı Rübaizadeye çitlatır çitlatmaz konaktan kovulacağına şüphesi yoktur. Bu zavallı adam karısının her dediğini gözü kapalı ıcradan çekinmez..

Bu sadık uşağın teessüfû sırf kovulacağı için değildir. Efendisinin namusunu öyle müzebezb bir halde bırakarak o kapıdan ayrılmak istemez.. Mutlak bu fenalığa bir çare bulmak iddiasındadır. Bu mühim işi kendi kendine becerilemeye düşünür durur. Kaç defa ta-

bancasını doldurarak bu aile zanparalarına karşı pusu kurmuş, fakat daha münasib bir fırsata intizaren niyetinden yine vaz geçmiştir.

İhtiyar Arnavud azadlanan Mahir Hüsnünün yerine daha hoppaca birinin kâh gündüz misafir tarzında ve kâh gece âşk mahremiyetile içeriye girip çıktığının farkındadır. Bir çiçekle bir türlü yaz edemiyen hanımın eskisini savup yenisini kabule başladığı gündenberi kovulanın gece gündüz vazifesine düşkün bir hafife memuru ikdamile konağın etrafında dolaştığını da görmektedir.

Bu yeni vaziyetten istifade edilemez mi? Biri içerde öbürü dışarıda dolaşan bu aşk belâlarını birbirille tokuşturmak kabil değil midir? Bu çarpışmada ikisi birden hanımın yoluna kurban giderlerse ne âlâ.. Teki ölmüş olsa o da kâr.. Sadece yaralanmış olsalar o da maceraya fasıla verecek bir iş sayılır.

Konak büyük, her hizmetçinin ayrıca bir odası var. Yakubunki sokak üstüne ve hariçten geçenlerle konuşulabilecek kadar alçak pencereslidir. İhtiyar Arnavud kahveye, sigaraya düşkündür.

Ufak gazocağına cezveyi kor. Sigarayı sarar. Köpüğünü kaçırmamak için büyük dikkatle pişirdiği kahveyi okkalı fincana boşalttıktan sonra tütünü de yakar. Gece sokakta elektrik ışıklarının rüzgârla kıpırdayan yaprakların üzerindeki pırıltı oyunlarını seyrederek keyfini çatar. Hep kuruntusu odur. İki bilevi tokuşturmak.. Bunun için türlü plânlar tertib eder. Bir gece tasavvur ettiğini öbür gece değiştirir.

Yakub Ağa bir akşam gazocağı üzerindeki kahvesile beraber bilâları tokuşturma plânını da pişirdi. Bilânın biri sular karardıktan sonra biri oraya buraya sinecek konağın etrafını mekik dokuyordu. Vakit gece yarısını geçti. Herkes odalarına çekilmişti. Yakub bu inatçı âşkın bir daha geçmesini bekledi. Evet işte arkadan

vuran kuvvetli bir ışıık önünde karalıı bellidi. Şahistan önce gölgesi göründü. Tamam hızadan geçerken açık pencereden ona iştirecek bir sesle çağrdı :

— Mahir bey.. Mahir bey.. buraya gel..

Bu dâvete kulakını veren Mahir bey durdu. Arnavudun sesini bildi. Ye ona tanıdığına canı sıkıldı. Bu ihtiyarın tassubundan konakca çekinildiği kendince malûmdu. Bu dâvetten maksad neydi acap ; Onunla derde mi çatacaktı ; gitsin mi ? Çitmesin mi ? Bir müddet düşündü. İyi veya kötü ihtiyarın fikrini anılmak merakına da karşı gelemedi: Çağrılan tarafa yürüdü. Pencereden — Selâmlık kapısının önüne doğru yürünüz. Sizlerle mühim birşey konuşacağım..

Sohakâkinin merakı arttı. Bu dâvetiye bir fevkalâdelik vardı. Adımlarını kapı cihetine çevirdi. Tamam oraya gelince kanat açıldı.

Yakub dudaklarında esrar titreyen bir sesle :

— İçeriye geliniz. Korkmayınız. Benden başka yarık kimsa yok..

Bu, tuhaf bir gece macerası. Fakat ne olabilir, Mahir Hüsnü arka cebindeki revolverini yokladı. İçeriye girdi. Yakub onu kendi odasına alarak şöyle özürlü diledi :

— Kusura bakmayınız. Uşak odasıdır. Size ilayık bir yer değil amma böyle isabetli.

Ona ikramen cezveyi gazozcağına sürerek :

— İyi kahve pişiririm. Akşamdan beri geziniyorsunuz yorulmuşsunuzdur. Hema içer hem dinlenirsiniz. Hem de konuşuruz.

Ne konuşulacak ? Çok merak edilecek şey... Fakat her ne olursa olsun Arnavudun halinde bir husumet-kârlık eseri seçiliyordu. Yakub kahveyi pişirdi. Verdi. Kendi kaba tütününden bir de sigara ikram etti.

Yüreği heyecan dolu Mahir Hüsnünün canı kahve, sigara istemese de ihtiyar uşağın ağzına bakarak bu ikramlara katılmıyordu. Başkası kahve, tütün içerken Yakub boş durmazdı. O da fincanını aldıktan sonra :

— Beyefendidedi, vakıâ şimdiye kadar sizinle yüz yüze konuşmadık amma bu konağın yabancısı değilsiniz. Kısa söyleyeceğim. İhtiyar adam büyük bir kaba-hat işliyerek genç kadın almış.. Bilir misiniz? Genç tavuklar bile ihtiyar horoz istemezler.. Bizim hanım açıkca ben istemem, dememiş amma arkadan kendi keyfini yerine getirmekten de boş kalmamış.. İhtiyarlıkla gençliğin günahları karşılaşmış..

Bu mukaddemeden sözün nereye geleceğini Mahir Hüsnü bey anıyamamıştı. Halecanla dinliyordu. Yakub kahvesinden bir yudum, sigarasından bir nefes çektikten sonra :

— Kadın kısmı densiz çocuğa benzer. Elindeki oyuncığını kırar. Bir yenisini ister...

Mahir Hüsnü sözün nereye geleceğini hâlâ pek kestiremiyerek dikkatle dinliyordu. Bu emekli uşağın boş bir adam olmadığını bu ilk sözlerinden anlamıştı.

Yakub ağa devam etti :

— Kaba söyleyeceğim gücenme... Dış köpek kuyruğunu sallamayınca erkek köpek arkasından gıtmaz...

Teşbihteki büyük isabet kabâlığını affettirtecek derecede olduğu için Mahir Hüsnü bey bunu yuttu. Mes'ele iki tarafı da sınırlandırecektir bir mahiyette idi. Arnavud, velinimetinin aile namusuna tecavüz etmiş bir çapkının huzuruna güç katlanıyor fakat bu tahammülle büyük bir iş göreceğine kanı bulunuyordu. Mahir Hüsnü ise daha açıkca sövülmüş olsa bile bir şey diyememek vaziyetine düşmüştü.

Yakub söyleniyor.

— Sizin çocuk çocuğunuz varmış. Çok esef olunacak şey... Fakat bir iştir olmuş. İster istemez buna eyvallah dedik. Gece misafirini görmemezlikten geldik. Gözlerimizi kör, kulaklarımızı sağır ettik. Bizim hanım yalnız sizinle gönlünü doyursa ya... Hayır. Sızden yüzünü çevirdi. Bir başka çapkına kuyruk salladı. Çapkının

da merdi, kepazesi vardır. Siz merd cinsindensiniz. Bu şimdiki kepazenin dik âlâsı.. Siz sevmek için severdiniz. O soymak için seviyor. Üste hediye, behiye, para alıyor..

Bizim hanım daha üste verecek kadar yaşlanmamıştır. Öylesi umumhanelerde bulursa baha yetmez.. Siz o kepazeden intikam almak ateşi içinde yanıyor-sunuz değil mi?

— İy, anladınız..

— Ona rastgelmek için gece gündüz buralarda dolaşıyorsanız?..

— Evet..

— Ben de bir kaşık suda boğacak kadar ona düşmanım.. İkimiz onun aleyhine birleşirsek iyi bir iş görebiliriz sanıyorum..

Birdenbire gözlerinde intikam alevleri çakan Mahir Hüsnü bey :

— İkimiz onun aleyhine birleşirsek anasını ağlatırız..

— Korkma babasını da..

— Öyle ise bir plân tertib edelim..

Arnavud plânını çoktan çizmişti. Onun yaptığı hususi plânındaki karambolde Mithat Şekibin de, Semahatin de canlarını cehenneme gönderiyor ve bunları Mahir Hüsnünün eliyle öldürtüyordu. Neticede bu müsteskal âşık da katil hükmü giyeceğinden bu suretle üç günahkârın da cezasını vermiş olacaktı.

İçinden böyle düşünen ihtiyar Arnavud dışından başka türlü görünerek diyordu ki :

— Bu sözüme besa mı ?...

— Besa...

— Siz buralarda çok dolaşıyorsunuz. Hiç ona rastgelmediniz mi?

— Üç defa rastgeldim...

— Ey bir şey yapmadınız mı?

— Yapabilirdim fakat yapmadım..

— Niçin ?

— Bu rastlayışlarımda kendimi ona göstermedim.

Bıraktım ki içeriye girsin...

— Bundan maksadımız ne idi ?

— Onun içeride iken hesabını görmek istliyordum...

— Hanımın karşısında ? Mükemmel fikir...

— Lâkin kurduğum tertiplere rağmen içeriye girmeye muvaffak olamadım.. Ne yapsam artık beni içeriye almıyorlar...

— Alınlar mı ya ? Hele öteki içeride iken...

— Son defa girişimde çok şüphelenmiştim...

— Ne cihetten ?

— Öteklinin de içeride bulunmakta olmasından...

— Evet o akşam gece yarısından sonra siz epiyce bir gürültü ile içeriye girdiniz. Öteki de içeride idi.. Niçin bir şey yapamadınız ?..

— Konak büyük... Menhusun nerede saklı bulunduğunu nasıl keşfedeyim ?..

— Mesele burada, fakat artık düşündüğünüz kadar güçlük kalmadı.

— Nasıl ?

— Onun burada olduğu bir gece sizi bu selâmlık kapısından sessizce içeriye alırım... Onun bulunduğu odaya kadar yolu gösteririm... Artık bundan öte ne yapacağınızı siz bilirsiniz...

Mahir Hüsni kaynar bir atılışla birdenbire ihtiyar uşağın boynuna sarılarak :

— Artık sana Yakub ağa demliyeceğim. Hazreti Yakub diyeceğim...

— Evet bu isimde bir Peygamber olduğunu söylerler...

— İşte sen de o Peygamberin ikincisinin...

— Siz, yine bu sokakta, kendimizi belli ettirmiyerek dolagmıya deyam ediniz...

Mahir Hüsni bey heyecandan titreyen bir sesle :

— Peki.. Peki..

— Hep yine böyle gece yarısından sonra..

— Peki... Başüstüne..

— Tık... Tık bu pencereye vuruveriniz, benden derhal cevap alırsınız...

Bu karar üzerine Mahir Hüsnü Yakubdan ayrıldı. İş artık tabancasını doldurup iyi nişan almaya kalmıştı.

7

Bu sevdâ intikamı macerası Mahir Hüsnüye çok yorgunluk vermeden kendi kendine yürüyor, gizli aşıkın ismi imzasız bir mektubla haber verildi. Mesele- nin halli en güç ciheti de hiç memul etmediği bir taraftan kolaylaştırılmış oldu. Şimdi iki günahkâr içerde cürmümeşhud halinde iken konağa girebilecek, onları ansızın bastırarak revolverini patlatacak..

Kendi nikâhında olmıyan bir kadını kıskanarak amanile beraber öldürmek hiç de akla, vicdana uygun bir hareket değil amma kurşunlarını onların etlerine gömmek hirsile yarıyor. Bu katilden sonra kendisi, karısı, çocukları ne olacaklar? Onu düşünmüyor. Çekilmez bir ızdırıp şeklini alan hayatın müdhiş sızısını bu suretle dindireceğini sanıyor. Ondan sonra ne olursa olsun.

Yaise dönmüş aşkın bazen öyle acı ızdıraqları olur ki bu azabı çeken ölümle bile bu işkenceden kurtulmıyacağı zannına düşer. Mahir Hüsnü üçüncü kurşunu da belki kendi kafasına sıkacaktır. Fakat gönlünü bu intikamla soğutup rahatladıktan sonra ölmek istiyor.

Yakubla olan sözleşmesinden sonraki geceden itibaren Mahir Hüsnü bey o civar sokaklarını kulaçlamıya başladı. Çeyrekte bir konağın önünden geçiyor. Mithat Şekibe benzer bir gölgeye tesadüf edemiyor.

Yakubdan bir işaret bekliyor. kolaçanda gözlerini diktiği pencere açılmıyor. Ne oldu? Arnavud sözünden mi döndü? Yoksa yeni âşık maşuk bozuştular mı?

Kendi göynünün tezliğine nazaran vak'anın büründüğü bu sükût, aldığı bu ağırlık Mahir Hüsnüyü çok sıkıyor. sabrını tüketiyordu. Bu kolaçanlarının üçüncü gecesinde artık derdli âşıkın tahammüle mecali kalmadı. Ne olursa olsun çılgınlığıyla Yakubun penceresine yanaştı. Bir kaç yumruk attı. Ses yok. Bastonla hızlı hızlı vurdu. Yine içeriden bir cevap gelmedi. Evvelkinden beş on derece daha artmış bir merakla oradan ayrıldı. Bu sükûta verilecek mânâyı bulamadı. Düşüne düşünce sabaha kadar sokakları endazeledi.

Zavalı kafasını zorhya zorhya nihayet şöyle bir tahminde bulunabildi. Mithat Şekible biranhanede görüşürlerken: Semahati de, âşkını da, kendimi de dememiş miydi? Bu tehdid hasmı tarafından ne kadar ciddiyetsizlikle telâkki edilse yine insanın gönlüne bir korku gölgesi salmaktan hâli kalmaz. Mithat Şekib bey bu sözlerle karşı tedbir almayı elbette düşünmüş olacaktır. Takibden korkarak ihtiyar uşağı savdılar mı? Onun aleyhde hareketini mi sezinlediler? Muhakkak olan bir şey varsa o da Mithat Şekibin son gecelerde bu sevda damına girmediğidir. Girmiş olsaydı onu mutlak görecekti. Halline bir türlü eremediği bu muamma elbette bir zaman sonra kendi kendine aydınlanacaktı amma bu meçhuliyetin boğucu karanlığı içinde o vakte kadar nasıl sabretmedi?...

Mahir Hüsnü gece kolaçanlarını kesmedi. O büyük merakın yüküyle ezile ezile dolaşıyor. O sokakları dört dönüyordu. Beşinci gece kendisi vurmadan Yakubun penceresi açıldı. Hah işte haber bunda... Mahir Hüsnü sevinçle koştı. Yapışırcaasına binaya yaklaştı. Bağını pencereden yukarı kaldırarak telâşla ağzından yarım çıkan kelimelerle:

— Yahu baba neredesin?

— Bir kaç gecedir öbür konakta idim. Büyük hanımefendi rahatsız da...

— Ben bu sokaklarda mekik dokudum durdum. Senden bir cevap alamadıktan başka gece içeriye girip çıkan kimseye de rastlayamadım...

— Elbette rastlıyamazsın...

— Neden?

— Çünkü küçük hanımefendi konakta yok...

— Nereye gitti?

— Bir kaç gün çocuklara hava aldirmek bahanesile Çamlıcaya gitti...

— Orada şüphile daha serbest buluşmak için...

— İşte iyi anladım. Benim düşündüğüm senin de aklına geldi.

Yakubun bu tasdiki Mahir Hüsnünün yüreğindeki ateşe bir kürek daha ilâve etti. Semahat sevgiliyle tehlikesizce buluşmak için çocuklara hava aldirmek bahanesinden istifade etmişti. İntikam elinin uzanabileceği bir yerden onların uzaklaşmaları meymus aşkın çulmubğunu arttırdı. O gecelerde orada yakalıyabileceğini zannettikleriyle şimdi aralarında denizler, dağlar vardı. Onları intikam kurşunundan büsbütün kaçırmış gibi bir ızdıraba düşerek sordu:

— Hanım ne vakit gelir acaba?

— Çok duramaz gelir...

— Ne biliyorsun?

— Gelmesi için beyefendi her saat telefon edip duruyor. Meyus olup da yılgınlık gösterme. Hanım bugün değilse yarın gelecektir. Gelmeyip de ne yapacak...

— Ben meymus olunca yılgınlık göstermem, daha ziyade ateşlenirim...

— Yarın gece, öbür gece buraları boşlama...

— Sen boşla demiş olan bile boşlamak elimde değil... Sen ne vakit pencereyi açıp da sokağı araştı-

san dört beş dakika sonra gölgemi mutlak karşında bulursun...

— O kadar da kendini açığa vurmak iyi değil... Onlar seni buralarda dolaşır bildikçe ona göre tedbir alırlar... Kendini biraz unuttur.

— Ben dolaşırım amma izimi belli etmemeyi de bilirim. Her akşam aktörler gibi kıyafetimi, suratımı değiştirerek geziniyorum...

— Soğukkanlı ol. Heyecana, telaşa kapılma. Onlar bu kurduğumuz kapana mutlak düşeceklerdir. Bunu düşünerek yüreğine emniyet getir...

— Ölüm Allahın emri.. ben bu intikamı fiile çıkarmayı katiyen azmetmiş iken senin himmetin de imdadıma yetişti...

Mahir Hüsnü bey o gece bu kararla Yakub ağadan ayrıldı.

İhtiyar kocanın karısına telefonla, telgrafla, mektupla yağdırdığı davet haberleri ricadan emre, emirden şiddete dönmüş gibi idi. Nihayet üç gece sonra hanım konağa döndü. Genç karısını karşısında görünce zavallı adam dargınlığının hiddetini, şiddetini bütün unuttu.

Zaten Semahat ihtiyarın üzerindeki bu sihirli, bu amansız nüfuzunu bildiğinden onun dargınlıklarına ehemmiyet vermezdi. Onun dağlar kadar biriken kinlerini bir tatlı bakışının ateşle eritiverceğinden emindi.

Bu avdet gecesinde Yakub sokakta Mahir Hüsnü'nün gölgesini seçerek onu pencere altına çağırdı. Hafıfca:

— Müjde hanım geldi.

— Ya öteki ?

— O görünmüyor...

Sevgilisinin o dam altındaki varlığı bedbaht muhabbetzedeye bir ispazmoz sarımsıtı getirdi. Halecanım yenmek için elleri yüreğini bastırırken Yakub ağa devam etti :

— Onun bu görünmemesini de tabii buluyorum. Çamlicada bulundukları müddettenberi bir birinden iyice arzularını almışlardır. Birbirine doymuşlardır. Fakat çok sürmez yine birbirine acıklarılar...

Arnavudun bu sözü sivri uçlu bir kama gibi Mahir Hüsnünün yüreği içinde burkuldu. Orada kaynıyan intikam ateşini cehennemî bir fevranla körükledi. Hiç bir söz kekeliyemedi. Dondu kaldı...

Sükûtu yine Yakub bozarak :

— Hele sen bir kaç gece daha yorgunluğa katlan... Erkek dişi farelerin üzerine şark diye kapan indiğini duyacaksın.

8

Ertesi gece bir şey yok. Öbür gece kapan yine boş. Daha öbür gece keza... Tamam dördüncü gece Mahir Hüsnü pencereye yaklaştığı zaman Arnavudu nefes nefese bir sevinç halecanı içinde buldu. Titrek sesle :

— Aman beyefendiciğim diyordu iş tüküründe...

— Züppe geldi mi ?

— Geldi. Tavukla horoz kümesine girdiler. Ben de dışarıdan mandalı vurdum... Sokak kapısını açayım usulca içeriye giriniz. Kurt kuş uyuyor. Fakat onlar uyu-mazlar. Kuşkulandırmıyalım.

Yakub ağa, büyük bir iş görmeye hazırlanan bu gece kahramanını; pandomima sessizliğiyle konağa aldı.

Yine kendi odasına çıkardı. Vurupacak bir koçu narsıl tosa teşci ederlerse öyle arkasını okşyarak :

— Burada biraz dinlen. Zihnini topla... Kuvvetini yokla, yüreğini cesaretlendirmek için sana bir konyak vereyim mi ?

— Hacet yok. Zaten akşamdan çok içtim.

— Yine iç... Bir daha iç... Beyefendinin kilerinden aldım. Üç yıldızlı fino halis Fransız konyacı...

Mahir Hâsnü bey bu medhe dayanamadı Sûzölerek:

— Bir tek ver bakalım, dedi..

Sunulan silme bir kadehi bir çekişte boşalttı...

Yakub ağa cinayete tahrîsen yine misafirinin omuzunu okşuyarak:

— Erkek dediğin işte böyle olur... Nişancılığın nasıldır arslanım?

— Turnayı gözünden vururum...

— Vay yığtım... Bu gece talihsiz bir kocanın namusunu tamamlayacakmın. Benim de haysiyetimi yerine getireceksin. Utanmazlar ak sakalıma eşek kuyruğu kadar ehemmiyet vermediler...

İhtiyar Arnavud dolabından çıkardığı kocaman bir revolveri göstererek:

— Bak altı yuvası da dolu...

— Ne olacak o?

— Şayet o çapkın kurşunu yiyip de yaralı bir domuz gibi senin önünden kaçarsa sokağa çıkmıya bırakmayacağım. Bununla işini bitireceğim...

— Beyhude hazırlık... Merak etme. Kurşunumu yiyen sağ kalmaz.

— Elin nurdan kopsun... Biraz dinlendin ya... Vakit geçirmiyelim... Gecenin bin türlü hali var...

— Onlar nerede bulunuyorlar şimdi?

— Büyük salonda... Şampanya tokuşturarak keyfe diyorlar...

— Bu ne kadar çekinmemezlik?...

— Neden çekinecekler? Çocuklar mürebbiyeleri, dadılarıyla beraber kendi dairelerindedir... Gece dışarı çıkmazlar... İki koltuğuna girilmedikçe ihtiyar koca döşegini terkedemez. Ve yahut ki kurnazlığından öyle görünüyor. İçerideki kadın hizmetçiler hanımın sırdaşı... Vasiye de baş vasıtaadır. Konak eski binalardan olduğu için harem selâmlık tertibatı üzerine yapılmıştır. Yalnız selâmlıkla münasebetini kesmek için geceleri mabeyn kapıları içeriden kilitlenir...

Mahir Hüsni bey ihtiyar uşanın verdiği bu tafsilâtı tuhaf bir sırıtışla dinliyordu. Arnavud bunun farkına vararak :

— Ben de durup da neler söylüyorum... Sen konağın içini dışını ve bütün âdetlerini benden iyi bilirsın..

— Beni kabul edecekleri gecelerde mabeyn kapısı içeriden açılırdı. Ve yahut ki harım sokak kapısından konağa alınırdım. Bu gece mabeyn kapısını onlara dururmadan nasıl açabileceğiz ?

— Ben onu senden evvel düşündüm. Hiç tecrübeli Yakub öyle sallapate iş görür mü ? Selâmlığın üst katında hiç kullanılmayan küçük bir odanın anahtarı mabeyn kapısına uyuyor. Benden başka bunun kimse farkında değil.. (Cebinden bir anahtar çıkarıp göstererek). İşte bak yanımda duruyor. Bununla kapıyı açıp seni içeriye salıvereceğim... Ben de kapı arkasında nöbet bekleyeceğim... Büyük salonun yolunu bilirsin. Etraf karanlık da olsa yine geçirilmazsın. Bir konyak daha veriyim mi ? Kafanı parlatsın. Gözlerin nurlansın.

Mahir Hüsni bey ufak bir tereddüden sonra :

— Ver bakalım... Bir daha çekelim... dedi.

Bu ikinci konyak her hangi bir makine ocagına bir kürek daha kömür atmak tesirini gösterdi. Kanını ateşledi. Beynini kızıştırdı. Geniş çifte merdivenlerden selâmlığın üst katına çıktılar. Gece yarısından sonra saat iki, koca konak uyuyor. Etrafta çıt yok. Bu sükût içinde ses veren adımlarının çıtırdısını yenmeğe uğraşarak mabeyn kapısının önüne geldiler.

Yakub anahtarı kilide soktu. İki çevirişten sonra kânad açıldı. Yine teşelen Mahir Hüsni'nin sırtını sıvayarak :

— Haydi yâğitim. Göreyim seni boş dönme. Bu fırsat her zaman ele geçmez...

Dedi. Mahir Hüsni cevap vermedi. İçeriye yürüdü. Yol karanlıktı. Duvarlara tutunup adımlarını sayarak ayaklarının alışkın olduğu küçük koridoru geçti. Son-

daki kapıyı açarak büyük harem sofasına çıktı. Bir kaç yerde dağınık ampuller yanıyordu. Sekiz on adım ilerledi. Sağ taraftaki büyük salondan teğen kahkahaları duydu. Kadın erkek gülüşmeleri karışık... Beş on gece evvel kat'i nedametinden, iffete avdetinden bahseden kadın şimdi yeni amanının kolları arasında azgın bir kısrak kışneyişle fıkrıdayıp, kaynayıp duruyordu.

Mahir Hüsnü hırsız adımlarıyla yürüdü. Salon kapısı açıldı. İçeride serbest, pervasız sevişiyorlardı. Kapıyı iki yandan yarı kapayan ipekli perdenin arasından içeriye baktı.

Matbuat kanununun hükmüne uğramaktan sıyaneten kalemimi burada zabdediyorum. O anda Mahir Hüsnü'nün gözleri önüne serilen manzarayı herkes muhayyilesinin böyle şeyleri iptidadaki kudreti nisbetinde canlandırabilir. Kanunlarda kururuları men kudreti yoktur. Katalarının içinde kalmak şartile herkes zihninde tesbitten istediği hayali kurabilir. (1)

İnsan bazı anlarda tehevürün canavarlaştığı bir kudur kesilir. İçerideki sevdalılar birbirine aşıka ebediyet temin ediyorlardı. Bu açık yalan yeni sevgişenlerin dudaktan kulağa tekrarlayıp durdukları tatlı bir teranedir. Bir zamanlar kendisi de aynı kadının ağzından bu teminatı almış vermişti. Daha ziyade dinlemeye tahammül getiremedi. Elinde nişan vaziyeti almış revolverle salona giriverdi. İçerideki günahkârlar birdenbire bu gafil avlanıştan şaşırarak birbirinin kolları arasından çözüldüp ayağa fırladılar.

(1) Amor sahabeleri! koyu koyu tesbitten alıcılara verilen müaazelerden yarısını bile romanlardan kurtarılsın! hayrete geçiyeler. Halk önünde olivelandirilen bu öpüşmeler okrandan roman sahifelerine nakledilince acaba neden ahkık bozacak bir çirkinlik alıyor? Biz de romanlarda olduğu gibi alıcılardan da dudak dudaka bu süslü öpüşmeler menedilen Türkiye'ye hariçten gelecek kalemlerden bessen hiç birinin kabelesine imkân kalmaz. Çünkü kadın ve erkek yıldızların sevgilere çıktıkları gösterileri! yüceltten en büyük sanat sıyaseti budur.

İki rakip erkeğin gözlerinden birbirine karşı şimşekler çakarken kadın baygınlık hali göstererek tutunacak yer arıyordu. İçine saatler süren saniyeler vardır. Uzayan bu kısa tehlike anı içinde Mithat Şekib eline geçirdiği bir antika gümüş tepsiyi revolveye karşı kalcan yaparak yüzüne tuttu. Mahir Hüsnü bu şaşkınlığa bir kahkaha kopardıktan sonra tepsinin örtmediği vücud kısmına ateş etti. Kurşunu mide hizasından yiyen yaralı sallandı. Fakat yıkılmadı. Hasmı iki adım yana sekerek bu sefer kafaya bir kurşun yerleştirdi. Mecruh yere devrildi. Bir mezbaha hayvanı gibi kanlar içinde debelenerek hırıldıyordu. Katilin sağa sekmesinden istifade ile Semahat soldan kaçmak istedi. Lâkin eline dikilmiş namlu ile derhal karşılandı.

Mahir Hüsnü intikamının vahşeti gözlerinden saçarak haykırdı :

— Durunuz hanımefendi, sevgilinizi bu halde bırakıp nereye gidiyorsunuz ?

Revolver karşısında titreyen kadın baygın, bitik bir sesle :

— Mahir ona kıydın, bana kıyma...

— Hayır.. İkinizin de ruhu bu gece cehenneme beraber gitmelidir. Senin ölümüne fasıla verdiğim âşkının hırltısını içtendirerek işkenceni uzatmak içindir. Bu saate kadar sen göynümün melikeşi idin bu anda da ben senin hayatına hâkimim...

Kocana ve âşkına yaptığı hıyanetlerin cezasını çekeceksin.. Ölümle yüz yüzesin. Yaşayacak bir kaç dakikan kaldı. Çok acı bir an değil mi ? Bana çektiirdiğin işkence ölümün karşısında titrediğin bu azab saniyelerinden daha çok müdhışti...

Tabancayı kadının yüzünde ve göğsünde gezdirerek Mahir Hüsnü devam etti :

— Seni vücudünün en ziyade sevip öptüğüm bir

yerinden vuracağım... Aşkın gibi seni de şuraya yatır-
dıktan sonra uzun veda busemi alarak savuşacağım.

Bu vahşî nutuk karşısında izzetli nefsi korkuya ga-
lebe eder bir hale gelen Semahat dinlenerek :

— Seni sevmiyen bir kadını ölümlle cezalandırmak,
o kadının gönlünü celbetmiş olmaktan başka kabahati
olmayan bir mâsumu öldürmek... Kalbeiz, dimağsız,
imansız canavar.

— Evet, dışı aşk canavarının karşısında erkek canavar.

Semahat hâlâ yaralarından kanlar ve ağzından ince
bir hırıltı süzen Mithat Şekibin cesedine baka baka
ortaya çıktı. Kollarını açtı. Katile karşı göğsünü vererek:

— Vur dedi. Mâsum kanı dökmek için cehennem-
den kaçmış zebani...

Mahir Hüsnü kükredi :

— Vuracağım... Kendine bu sıfatı vermekten utan-
mayan mâsum kadın, vuracağım... Fakat bu sahte ce-
saretle karşımda titrediğini görmek çok hoşuma gittiği
için cançekişme dakikalarını uzatarak vuracağım...

— Vur haydud. Kıskançlık seni bu derece canavar-
laştıran sevgilimle bir saatte aynı katilin elile ölmek...
Nefretimizi, lânetimizi sana bırakarak ruhlarımızın sar-
maş dolaşile gömülmek aşklarımız için büyük şereftir.
Dünyada ayırmak istediğin bizi kendi elinle ahirette
birleştirmiş olacaksın...

— Daha varsa söyleyeceğin söyle... İdam mahkûm-
larına bu müsaade verilir.

— Daha ne söyleyeceğim ? kendilerini müdafaadan
âciz, silâhsız vücudlara karşı kurşun sıkan katile ne söz
kâr eder ki söyleyeyim... Benim elimde bir revolver olay-
dı seni çoktan bitirmiştım. Katlin de merdanesi ve al-
çakçası vardır. Sefil ruhlu mahlûk...

Kudsi bir aşk mihrabı gibi bir zamanlar önünde
sedelere kapandığı bu yumuşak göğse karşı Mahir

Hüsnünün revolveri tutan eli titremeğe başladı. Fakat o kararını vermişti.

O, ölümden kendini istisna etmiyordu. Bir ona, bir ötekine, bir de kendine demişti. Bu zaafını yenmek lazımdı.

— Ya öyle mi, el payını...

Dedi. Tetiğe dokunacağı anda hemen kulağının dibinde boğuk bir ses dalgalandı :

— Öldürme...

Birdenbire şaşalıyan katil bakındı. Kendisiyle Semahatın arasında kurçuna göğüs açan bayaletle benzer bir ikinci vücut gördü. Bu betbaht ihtiyar koca idi. İhtiarını son heyecanda bir sesle tekrarladı :

— Öldürme bu kadını, bana bağışla...

Dedi. Yere yıkıldı. O, ilk silâh sesinde salona kadar gelmiş, geniş kapı perdesi arasına gizlenerek bütün muhavereyi dinlemiş ve gülmeye koşan hizmetçileri sükût emriyle durdurmuştu. Fakat bütün damarları kireçlenmiş bu insan kadidi geçirdiği elim dakikaların öldürücü heyecanlarına tahammül edemedi. Yerde iki defa :

— Semahat... Semahat... Adını hırıldadıktan sonra söndürmüştü. Sözünden evvel kendi bitti. Acsba ne diyecaktı ?

* * *

Mahir Hüsnü, genç, ihtiyar iki ölü arasında kendi de sapsarı kesilmiş kadına baktı. Onun işini de bitirmeli miydi ? Fakat ihtiyarın :

— Öldürme...

İhtarı bir daha kulaklarında çınlar gibi oldu... Bütün açık ve acı sadakatlerine, hıyanetlerine rağmen zevce son nefesinde zevcesini affederken o kadın üzerinde kanuni hiç bir hakkı olmayan (Aman)ın intikam vahşetine kalkınan çok menfur bir cinayet olacaktı...

Ve bu haksız cinayeti de rakibinin şahsında işlemiş bulunuyordu.

Aştaki şiddet yelise dönünce intikam hissi o nisbette müfrit oluyor. Bu hastalığa bir deva bulunsa cinayetler yüzde doksan azalır.

Mahir Hüsnü elindeki revolveri sofaya fırlattı. Bir deli gibi yaptığı ve yapacağını bilmez fevranla kendini sokağa atı..

Göze hiç bir şey göstermiyen bir infial cinnetinin karanlığı içinde işlenen intikam cinayetleri akabinde bazen vicdan uyanır. Deruni bir his mücrime bağırır:

— Katil.. Katil..

Mahir Hüsnüye de böyle oldu.

— Katil.. Katil..

Nereden geliyordu bu manevi tel'in ? Evet o katil olmuştu. Hem de iki defa katil.. O yalnız rakibini değil sebebiyet verdiği va'ka ile zavallı ihtiyarı da öldürmüştü.

Edib Münir bu romanını şahıs ve mahalle isimlerini değiştirerek yazmıştır. Rûbâizade adı müsteardır. Vak'anın cereyan mahalli de ne Nişantaşıdır, ne de Teşvikiye.. Facianın sonu da muharririn tasvirinden başka türlü cereyan etmiştir. İhtiyar kocanın meydana çıkmasından evvel Semahat :

— Beni affet öldürme...

İstichamile Mahir Hüsnünün ayaklarına kapanmışken muharririn bu kadını ölüme meydan okurcasına bir kahramanlıkla katili teşi'an yükselmesi bir kaç satır aşağıda göreceğimiz mühim bir sebebe mebnidir.

Cinayetin ertesi sabah gelen tahkik memurlarına macera hırız vak'ası şeklinde gösterilmek istenilmişti. Lâkin konakta cesedi bulunan Mithat Şekibin hüviyeti tahakkuk edince araştırmalara ehemmiyetle devam olunarak her şey anlaşılmıştır.

Bu namus ve aile faciasını uzaktan adım adım büyük bir dikkatle takip eden Eminönü komiserinin verdiği izahat da adliyyeye rehber olmuştu.

Müddet umumilikçe Mahir Hüsnü bey aleyhinde tevkif müzekkeresi kestirildi. Fakat şiddetli taharrilere rağmen katilin hiç bir tarafta nam ve nişanı bulunamadı... Dünyada mıydı? Ahirette mi?

Edib Münir yazdığı romanın bu aşk cinayetile alakalı münasebeti olduğu anlaşıncaya halka merak sardı. Kapışla kapışla okundu. Kokoz muharrir hem para kazandı, hem şöhret...

Faciadan dört ay sonra

Bir kış günü Hacı Ömer efendinin Bahkazarındaki mağazası önünde lüks bir otomobil durdu. İçinden bin lira kıymetinde samur kürklü paltoya bürünmüş bir şık indi. Bu çok kıbar beyefendinin öyle orta halli bir mağazada ne işi vardı? Toptan mühim bir mübaysada mı bulunacaktı?

Mağazanın uçakları bir sıra tüzim safına dizildiler. Hacı Ömer efendi cemaatında bu prens takdime lâyık bir iskemle bulunamamasından telaşa düştü. Onu nereye oturtacağını bilemiyordu. Fakat prens hiç bir külfete lüzum göstermez bir teklifsizlikle eline ilk genç iskemleyi çekerek oturdu. Ağzı açmadan evvel kısa bir müddet baktılar.

Hacı efendi bu yüksek ziyaretçiyi birine benzetiyordu amma, ne münasebet, hiç o değildi. Nihayet prens hâl, hatıra geçerek :

— Amca keyifler... dedi.

Yarabbi bu ses işte o... Hacı Ömer dikkatle baktıktan kendini alamıyordu. Prens tekrarladı.

— Amca bilemedin mi?

Hacı bu sefer alıklaarak bağırdı :

— Ulan Münir...

Ve sonra şaşkınlığından avucile ağzını tıkadı :

Prens — Evet Münir, tâ kendisi...

Hacı — Ulan bu sefer Amerikanvari bir banka mı soydunuz ne yaptınız ?

— Banka soymadım, dünya mihverinin şimalden, cenubdan iki ucunu buldum.. Hem kadın, hem para...

— Anlıyamadım ?

— Merhum Rûbai zadedden dul kalan Semahat hanımefendile evlendim...

— Hayret... Hayret. Bu da bir facia...

— Neden ?

— Üç canın mahvına sebep olduktan sonra bir servet kümesi üzerine oturan kadın sana kaldı...

— Evet... Şans bazan aksi gider, gider de sonra böyle birdenbire cud oturur... (Etrafına bakarak) şu mağazadan kaç defa kovulduğumu hatırlıyorum... Bugünkü hürmetler bana değil, Nasreddin Hoca'nınki gibi kürküme.. Kıymeti şahıslarında zanneden servet ve nüfuz sahipleri için bu bir derin ders amma anlıyan yok. Servet ve nüfuzun şahıhasından sokağa atıliveren mabeyni hümayun baş kâtibi Tahsin paşanın bir işaretiyle yüz kişi taklak atarken o majik fakat ârızı hüviyetinden soyunduktan sonra kimsenin yüzüne bakmadığı basbayağı bir adam oluverdi. Süründü durdu.

— Bu mühim hâdise'nin sende de zıddı vuku buldu demektir. Evvelden bayağı bir dolandırıcı iken şimdi prensleştin. Lâkin şaştığım o değil... Semahat hanıma karşı çok ahlâksızca tecavüzlerin, kepezeliklerin var. Kadın bunların hepsini unutup da sana nasıl verdi ?

— Sonradan yaptığım büyük iyiliklerimle bu eski fenalıklarımı ödedim.

— Nasıl ?

— Facia sebebiyle Semahat halk nazarında çok düşmüştü. Birkaç defa adliyeye de çağırıldı... Ben roma-

nımda bütün günahları ihtiyarın gençliğe karşı haris, cinsi hodbinliğine yükleterek hanımı bir talih mazlûmu gibi gösterdim. Neticede onu son aşkına sadık ve izreti nefisini müdafaa da ölümlü istihkar eder bir kahramanlık faziletine yükselttim. Semahat hanım âlemin teşnî'leri karşısında bunalmışken onun gururunu bu suretle şatafatlandırmış olmam hoşuna gitmiş. Beni çağırttı. Nakdi bir mükâfatla memnun etmek istedi. Ben kabul etmiyerek şu cevabı verdim :

«— Beni para ile muvakkaten mükâfatlandırmanızı değil, izdivacınızla ebediyen bahtiyar etmenizi rica ederim.»

O, bu sözüme karşı bir hayret çılgılığı koparak :

«— Amma cesaret ha ! Benim nasıl bir kadın olduğumu bilmiyor musun ?»

«— Ben hayatta tehlikeli, sert fırtınalar içinde yarılan bir gemiyi idareden zevk alan bir kaptan gibiyim.»

Semahat, gözlerinin içinde al, yeşil kıvılcımlar kaynaşarak tuhaf bir surat asılla :

«— Haydi canım işine !» dedi.

Ben bu kovuluştaki yine gel mânasını okudum. Kapıdan kovulup pencereye athyan bir kedi gibi birkaç gün sonra süklüm püklüm hanımın huzuruna sekuldum. O bu sefer biraz daha öfkelenir göründü :

— Kimseye varmak niyetinde değilim. Bu büyük servetimin bağına celbettığı tehlikelerin endişesiyle bilfarz birine varmam lâzım gelse ben nasıl bir koca isterim bilir misin ?

Yüreğim titriyerek sordum :

«— Nasıl bir koca hanımefendiciğim ?

«— Kızmaz, kıskanmaz, utanmaz, kapı mandalı bir koca...

Hemen ayaklarına kapanarak :

«— Ben bu faziletlerin hiç kimsede bulunmayacak

derecede eriyim. Karnam tok, sırtım pek iken niçin kı-
zayım ?.. Bu venüs vücudunun bir tek erkeğin sevdâ
inhisarında kalması için yaratılmamış olduğunu bilmi-
yecek kadar ahmak değilim ki kiskanayım... Utanmaya
gelince, namus telâkkisinde bu dünyayı dolduran ap-
tallar zihniyetinden çoktan ayrılmış rafine bir filozo-
fum.. İşte karşınızdaki ben, âvam fikirlerinizden soyun-
muş, ahlâkı üstünden değil, içinden gören bütün arzu-
larınıza cevap verecek aradığınız on sekiz ayar halis
kocayım.. dedim.

Hacı Ömer efeodi sakahını üç defa avuçladıktan son-
ra gözlerini açtı kapadı. Yüzünü buruşturarak :

— Dinlediğim bolşevik nikâhlarından hiç biri insan-
lığı bu derece utandıracak bir kızılıktâ değildi. Bütün
beşeri ar ve hayâdan soyunarak bu kürkü giymişsin..

— Bilmukabele o da beni kiskanmıyacak. Avam te-
lâkkisi emniyeti üzerine evlenip de sonradan birbirini
aldatan karı kocaların çektikleri rahatsızlıklardan kur-
tulmuş oluyoruz.. Hangisi iyi ? Böyle bile bile mi ? Yok-
sa aldanarak sadakatsizliğe uğramak mı ? Gelecek asrın
evlenmeleri hep böyle bizimki gibi olacak.. Ahlâkı ör-
ten kapak kaldırılacak. İçinde kaynıyanları herkes gö-
recek, bilecek. Hiç bir işe riya, yalan sığmıyacak..
Şüphe yok ki şeytan insanların kendi yaratılış istanpa-
ları üzerine kesip biçmiş oldukları müfsid bir tiptir.
Gökyüzü kitaplarının bazılarına tevcih etmiş olduk-
ları (melekiyet) yalanları tashih edilecek, hep birbiri-
mizi yaratılışımız itibarıyla tanıyıp alış verişimizi ona
göre yapacağız..

— Yetişir, yetişir; sükûtumâ bakıp da tahammülümâ
suistimal etme.. Demek ki gelecek asırda herkes bu
sizin yaptığınız evlenme mukavelesi üzerine karı koca
olacak ?

— Evet işte böyle merdce..

— İçinde bulunduğunuz asrı kirlettiğiniz yetiştirmiyor-

muş gibi bir de geleceği berbat etmeyiniz. Yaşadığınız zamandan bir asır öteye atlamak tabiatın her şeye koymuş olduğu tekâmül müddeti kaldesinin hilâfına bir gaflettir. Bu tıpkı bir senelik yiyeceğini birden karnına doldurmuş uşağın çalhyan adamın haline benzer. Civevlerin canlanmaları zamanını beklemeden kuluçkanın altındaki yumurtaları hemen kır, bakalım ne çıkar. Dimağ aldığı şeyleri ağır ağır hazım için tabiatın tayin ettiği vakti bekler.. Niçin iki saatte bir viyolonist, bir piyanist yetişmiyor? Niçin uzun yılların ekzersizlikleriyle vakit geçiriliyor? Niçin her ilmi okuyup bitirerek iki günde karşımıza zıppadak bir âlim çıkmıyor? Çok acele ederek tekâmül kanunile zıdlaşmak mākūs netice verir. Ağır ağır dimağımızı tenmiye suretile tabiatın beklediğimiz normal terakkiyi de elden kaçırıp büsbütün hâsir kalmış oluruz.

— Size amca dememe müsaade etmiyor musunuz?

— Asla!

— O halde efendi dinleyiniz.. Sözlerinizde iskolastik bir eda var. Bu mantıkla saf adamları kandırabilirsiniz.. Ben de size açık bir misal getireyim: Çin ile Japonya.. Biri salyangoz gibi doğduğu kabuğun içinden yeni yeni başını çıkarıp dünyayı görmiye uğraşiyor.. Bu da hariçten uğradığı harp ve sair tazyikler tesirile oluyor. Ötekî, en müterakki milletlerle atbaşı beraber gidiyor ve hattâ etrafa korku salıyor. Getirdiğiniz kuluçka misali burada hiç yerinde değildir. Bir millet an'anelerine ne kadar sımsıkı bağlı kalırsa palamar altındaki bir gemi gibi asırları yerinde sayar dedur.

Bu halatları, zincirleri koparmak için büyük fırtınalar lazımdır.

Sizin gibilerini uyandırmak için incinmelerine bakmayarak şiddetle tartaklamalı.. ve nihayet sürüyü önüne katıp sopa ile yürütmelidir..

— Yeni Türk, bu lütfunuzla eski Türkleri çok min-

netdar edersiniz. Bütün an'aneleri kırıp sizin gibi her dakika daha yenilenmek sevdasıyla her gün sekiz fikir değiştirerek milli karakterlerimizi kaybetmeli..

— Buna karakter değil, görenek diyelim..

— Ne dersen de.. Fakat senin sopanın altında ne-reye sevk olunacağımızı düşünüyorum..

— Büyük hakikate, terakkiye, refaha, inkişafa..

— Haydi beyim haydi, sırtındaki kürk endamına çok yaraşmış.. Otomobilin de gayet şık, bunları ne bahanna kazandığını bu kadar tefahürle benden başka kimseye anlatma. Dinleyeni insanlığından öğrendirirsin..

— Sen kıızıyorsun. Kime anlatsam bu bahtiyar sergüzeşte imrenir, gıpta eder.

Hacı Ömer efendi eline bir şey geçirmek için etrafına bakına bakına haykırarak:

— Haydi dedim ya... Bana hazırladığın sopayı şimdiden sen kafana yersin ha!..

10

Semahat Münir hanım, karıkoca iki de erkek komşu bir yaz sabahı Büyükkadadaki mavî Marmaraya bakan yeşil çamlara gömülü köşklerinin taraçasında dört el poker çeviriyorlardı.

Komşulardan (L) bey, soluk, nazik derisi beyaz, yumuşak, ince kadın elleri, mağrur bakışlı ağır jestlerle geçmiş zamanın aristokratik tıplını yansıtan birisiydi.

Öteki (Ş) bey kısa, etine dolgun, tepesi at nalı şeklinde çıplak. Yeni kibarlardan bir zat.. Kiravatındaki tek iri inci şahsiyetine kıymet veren bir tılsım sayılabilir.

Oyunun tam zihniyeti sarmış olduğu bir zamanda otel livrésinde bir uçak gümüş tepsi içinde iki kart dövizit getirdi.

Kartları görünce Edib Münir'in çehresi döndü. Bu bozgunluğu anlamak için Semahat sordu :

— Kim ?

— Atif Cemalle Ruhsar.

Semahat öfke ile iskambilleri elinden atarak :

— Bu herif, hele o karı benim alınırime dokanıyor. Söyle ikisini de kovsunlar...

Oyuncular kâğıdlarını önlerine bıraktılar.

(L) bey — Kim bunlar ? Atif Cemalle Ruhsar ?

Edib Münir — Baş belâsı erkek dışı iki komünist... Bir kaç zamandır bize musallat oldular.

(L) bey gülerek :

— İştirâki emval taraftarları. Benim kasamda kaç lıram varsa Köprü üstünde iskarpin bağı satan herifin de o kadar parası olacakmış. .

Gülüştüler.

(L) Bey — Bu halk kitlesi her zaman tuhaf tarzda yalanlara, vâdlere düşkündür. Ona bol bol vâdetmeli, husulleri gayri mümkün bu blöflerin icra müddetleri uzadıkça onları ümitsizliğe düşürmemek için çekillerini değiştirerek bu vâdleri yenilemeli... Böylelikle işte ebediyen zaman kazanılır. Çocuklara yapılan muamele gibi...

(Ş) bey — Zaten halk büyümeyen bir çocuktur. Evveliden bu vâdlerin başında cennet bulunurdu. Mane'viyata pek inanan kalmadı. Bu Cennet müsaviliğini dünyada kurmak için sosyalizm çıktı. Onun da son ağrılarından bu komünizm dünyaya geldi. Bakalım sulh ve selâmet bekliyen insanlara bu da ne canavar doğuracak ?

(L) bey — Onun zürriyetinden gelecek yedi başlı ejderha insanları bir çırpıda tesviyeliyerek beklenen müsavetı yapacak...

(Ş) bey — Evet tepesi aşağı bir müsavet... Her memlekette içten ısyanlar, dıştan muharebeler, birbi-

rinden büyük iktisadi, ahlaki, içtimali buhran dalgaları arasında çalkalanma... Hepimiz efendi, baş yok, kış yok, işe yapışan yok. Bütün âlem Rusyanın geçirdiği ilk kıtlık devresine girecek. Birbirmizi yiyeceğiz. İşte müsavat... (Lenin) camdan mezarı içinden, dünyayı saran vahşi felsefenin tutuşturduğu yangını seyrederek ölü suratla sırtacak...

Semahat ağız açmadan bu söylenenleri dinliyor. Edib Münir eski açlık arkadaşlarını etrafı meraka düşürecek bir sızıltıya mahal vermeden nasıl savacağını düşünüyor:

(Ş) bey — Böyleleri ya polise telefon edilerek veya bir kaç lira vererek savulur, dedi.

Semahat — Paraya alıştırmak iyi değil. İki kişi iken sonra dört ve daha ziyade olurlar, her hafta burayı kesine alırlar.

Edib Münir birdenbire yerinden fırladı. İşin uzun uzadıya müzakereye tahammülü olmadığını biliyordu. Muaccizlerin yanına koştu.

Uşaklara:

— Çekiliniz oradan.

Dedikten sonra insafsızca bir istiskal ile ağız açarak:

— Ne var? Neye geldiniz?

Atıf Cemal fütursuzca bir suratla:

● — Hem sizi özledik. Hem de Cennet terasanızda bir öğle yemeği atıştırmak için geldik.

— Bu hoyama caket, bu ütüsüz kirli pantolon, bu buruşuk gömlek, bu işporta kırvatile seni kibar misafirlerimin yanına nasıl çıkartayım?

Ruhsara bakarak:

— Balet mi oynatacaksın? Bu düğlerden yukarı kısacık rob nedir? Bu düttürü kıyafetini çoktan modasını sevdiğini bilmiyor musun?

Ruhsar — Bizim her hafta moda gazetelerini ne takibe, ne de tatbika kudretimiz olmadığını da siz bilmiyor musunuz? Biz ne bulursak onu giyeriz.

Atuf Cemal — Kıyafetlerimizin düşkünlüğünden bizden ziyade sen utanmalısın... Sefahete etek doluları verdiğiniz paralar dillere destan oluyor. Bize birer yazlık, birer kışlık yaptırırsanız deniz ekilir :

— Böyle bir talebde bulunmak hakkını kendinizde görmek için siz benim nem oluyorsunuz? Ve sonra paramızın sureti sarfına karışmak salâhiyetini kendinizde nasıl buluyorsunuz?

— Beraber geçirdiğimiz açlık hayatımızda servetlerini avuç avuç sefahete döken zenginlere birlikte lânetler yağdırmaz mı idik?

— O zamanlar geçti. Her devrin bir felsefesi, ayrı bir morali, bir siyaseti vardır. Husulü imkânsız bir hayalin arkasından koşan komünistler ne derlerse desinler. İnsanlar sınıf sınıftır. Talih veya kabiliyeti, sevkile bulunduğu sınıftan yukarısına fırlayan kimse geçtiği yeni muhtetin icabatına intibak eder. Yükseldiği bu refah mevklime zarar getirecek muhalif fikirlere, tenkidlere, hücumlara karşı ateş kesilir. Âdetâ harb açar. Sen açsın diye, servetin vereceği her zevkten mahrumsun diye, giyinmiyorsun diye, ben de mi sana benzer bir hayat sürmek mecburiyetinde kalacağım?

Sen benim mevklime geçmiş olaydın bana yapacağın muamele bugün benim sana yaptığımın aynı olacaktır. İşte insanların hiç bir kanun, terbiye ve prensiple değıştirimlemyen bu tıynetleridir ki aralarındaki ebedi ihtilâfın devamına sebep oluyor. Bir tarafın fazla refah ve sefahati mutlak diğer tarafın fazla yoksulluk ve ızdırabına bâis olur. İstirab cehenneminden refah cennetine geçmek fırsatına eren bir kimseyi hiç bir moral bu anlayışından menedemez. Ben aç iken komünist idim. Şimdi bu mesleğin şiddetle düşmanıyım. Bu tâbirden büyük bir tiksinti duyuyorum. Pek büyük değil, şöyle böyle bir refah mukabilinde her komünistin benim gibi olacağına da kanım.

— Aldanıyorsun. Komünist, sırf kendi nefsi için çalışmıyor. Umumi, insani radikal bir değişiklik kanunu kurmaya uğraşıyor. Husullerini muhal sandığımız şeylerden bir çoğunun fülle geldiğini göreceksiniz. İnsanlar arasındaki müsavatsızlık bu derecede kalmıyacak...

— Bu imkânsız musazzam işi kim başaracak? İpten, kazıktan kurtulmuş elebağlarını tahrike uğraştıkları menfaat kokusuna koşan kara cahil ayak takımı mı?

Hakikate eremeyecek kimselerin hülyalar, rüyalarla yaşamaları tabiidir. Bugünün insanlarını tesnif eden servet, zekâ, içtimai iktidar ve nüfuzdur. Görmüyor musunuz? Mahalleler, oteller, pansiyonlar, trenler, tramvaylar, vapurlar hep sınıf sınıftır. Herkes kendi mevkiini ve haddini bilmelidir.

Edib Münir, uşaklara seslenir:

— Süleymana söyleyiniz, bu hanımla efendiye onar lira versin...

Yine onlara dönerek:

— Haydi hanım, bu kıyafetle buralarda dolaşmayınız. Üzerinize şüphe celbedersiniz. Kendi muhitinize dönünüz.

Dedi, çekildi.

Atıf Cemal ile Ruhsar düşünüyorlardı. Bu sadakayı kabul etsinler mi? Etmesinler mi?

Bu tereddütleri çok sürmedi. Çünkü İstanbuldan Adaya yalnız gidiş bileti alabilmişlerdi. Dönüş için paraları yoktu. İdare memuru Süleyman efendinin biraz asık suratla verdiği onar lirayı teşekkürsüz küstah bakışlarla aldılar, dışarı çıktılar.

Gözlerinin akına kadar Ruhsarın yüzüne kan toplanmıştı. Atıfa döndü. Dişlerini gıcırdatarak:

— Bir kaplan gibi üzerine atılıp bu anti komünist Müniri boğacağım geldi. Para yerine bize nasihat verdi. Onar lira vereceğine yüzer veremez miydi? Bir

kere refaha eren adam artık kendinden aşgusunu düşünmez, dünyada açlar bulunduğunu hatırına getirmemiş. Demek ki her insanın kendi şahsi menfaat firiğından başka bir morali yoktur. Ya bu felsefeler, bu ahlâk kitapları, bu kanunlar, hapishaneler ne oluyor?

— Refahın kuş tüyü döşegine uzanmış olanların istirahatlerini emniyette bulundurmak için...

— Atuf, gözlerinin önüne şu manzarayı getir: Milyarlarla halk tehlikeli bir denizin dalgaları arasında çalkanırken selâmet gemilerine kapağı atmış olanlar, küpeştelere boğulanları seyrediyorlar. Gemilerden merdivenler alınmıştır. Tırmanmağa imkân yok.

— Bu koca dünyayı paçavra gibi gaze bulamak kabîl olsa, ilk kibriti ben çakardım.

— Onların ziftli meşale alevleri içinde kıvrandıklarının görmek lezzeti, uğradığım aynı akubetin acısını bana unuttururdu.

* * *

Biz insanlar Allahı arayıp dururuz. Bilsak acaba ne diyeceğiz? İlk şikâyetimiz, tıynetimizin bozukluğu hakkında olsa yeridir... Eğer halik mahlûkundan tanılacaksa vay onun da haline

22 Nisan 1934

Misir — Helwan

S O N

DÖNYANIN MİHVERİ — Kadın mı, para mı? Yazılış tarihi 1934
Yeni Sabah gazetesinde tefriks tarihli 1948.

Kitab çekilinde ilk tab'ı — 1949

HÜSEYİN RAHİM GÖRPİNAR

Kelliyatı No. 10

Başarı ve yayan :
İBRAHİM HİLMİ ÇİÇİRAÇAN